

Susan Sontag

Bilinç Tene Kuşanınca

Günlükler,
1964-1980

Yayına hazırlayan: David Rieff

Türkçesi: Begüm Kovulmaz

ağaoğlu kitaplığı

SUSAN SONTAG

1933, New York doğumlu. Arizona ve Los Angeles'da büyüdü, henüz on beş yaşındayken Berkeley Üniversitesi'ne kabul edildi. Daha sonra Chicago Üniversitesi'nden mezun olup, Harvard'da doktora yaptı. İlk romanı *The Benefactor*'ı 1960'lı yıllarda kaleme aldı, daha sonra *Ölüm Tüneli*'ni yazdı. Dünyaca tanınmış bir eleştirmen, öykü-roman yazarı ve sinemacı olarak, pornografik edebiyat, faşist estetik, fotoğrafçılık, AIDS, devrim ve kamp yaşamı gibi konularda çeşitli dergilerde yazıları yayınlandı. Türkçe'de *Alice Yatakta* (Nisan, 1999), *Ben Vesaire* (Can, 1999), *Yanardağ Sevgilim* (Can, 2000), *Amerika'da* (Everest, 2003), *Başkalarının Acısına Bakmak* (Agora Kitaplığı, 2004), *Metafor Olarak Hastalık: AIDS ve Metaforları* (Agora Kitaplığı, 2005), *Ölüm Tüneli* (Agora Kitaplığı, 2006), *Başkalarının Esiri* (Agora Kitaplığı, 2006) ve *Fotoğraf Üzerine* (Agora Kitaplığı, 2008) adlı kitapları yayınlandı, çeşitli makaleleriyle yazılarından oluşan bir seçki (*Sanatçı: Örnek Bir Çilekeş*, Metis 1991) hazırlandı. Günlüklerinin 1. cildi *Yeniden Doğan* (2013) başlığıyla yine Agora Kitaplığı'nca yayınlandı. 2004'te hayata gözlerini yuman Sontag, Paris'te Montparnasse mezarlığına gömüldü.

BEGÜM KOVULMAZ

1977. Adana doğumlu. Halen Bilgi Üniversitesi Sinema-TV Bölümü'nde yüksek lisans yapıyor. Angela Carter, Rudyard Kipling, Dermot Healy, Neval el-Saadavi, Alfred Kubin, Aleksandar Hemon, Hamid Dabaşi ve Iain Bamforth gibi yazarların kitaplarını Türkçe'ye kazandırdı.

Susan Sontag

BİLİNÇ TENE KUŞANINCA

Günlükler, 1964-1980

Yayına hazırlayan: David Rieff

Türkçesi: Begüm Kovulmaz

a

agorakitaplığı

Biyografi 11

Bilinç Tene Kuşanınca
Günlükler, 1964-1980
Susan Sontag

Yayına hazırlayan: David Rieff

Eserin özgün adı:
As Conciousness is Harnessed to Flesh, 1964-1980
Penguin Books, New York, 2013

İngilizce'den çeviren: Begüm Kovulmaz
Kapak tasarım - mizanpaj: Sibel Yurt
Son okuma: Eylem Asrav Akınhay

© 2012; David Rieff
© 2013; bu kitabın yayın hakları
Agora Kitaplığı'na aittir.

Birinci Basım: Mayıs 2015

ISBN: 979-605-103-274-0

Baskı ve Cilt: Ceylan Matbaası
Güven İş Merkezi, B Blok, No 318
Topkapı/İstanbul
Tel: (0212) 613 10 79

AGORA KİTAPLIĞI
Sertifika no: 12761
Kuloğlu Mah. Turnacıbaşı Cad.
No: 54, Çukurcuma-Beyoğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 243 96 26 - (0212) 251 37 04 Fax: (0212) 243 96 28
www.agorakitapligi.com
e- posta: agora@agorakitapligi.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz *(David Rieff)* vii

Bilinç Tene Kuşanınca 1

ÖNSÖZ

1990'ların başında annem bir otobiyografi yazma fikrini zihninde evirip çeviriyordu. Yazılarında kendisini anlatmaktan hoşlanmadığından bu düşüncesi beni şaşırtmıştı. *The Boston Review*'da yayınlanan röportajında, "Kendim hakkında yazmak, yazmak istediklerimi dolaylı bir şekilde ele almak gibi geliyor bana," demişti. "Beğenilerimin, başıma gelen iyi veya talihsiz olayların kimseye örnek olabileceğini düşünmedim hiç."

Annem bunları söylediğinde 1975 yılıydı ve zalimane denebilecek kadar sıkı bir kemoterapi tedavisi görüyordu. Doktorlar tedavinin hastalığı gerileteceğini umuyorlardı ama bazıları bana fazla umutlanmamam gerektiğini söylemişlerdi; önceki yıl anneme metastatik meme kanseri teşhisi konmuştu ve

kanser dördüncü evredeydi (o yıllarda doktorlar hastaların ailelerine, hastalara verdiklerinden daha fazla bilgi veriyorlardı hâlâ). Yeniden yazabilecek hale geldiğinde *The New York Review of Books* için bir dizi makale yazmayı seçti ve bunlar daha sonra *Fotoğraf Üzerine** adıyla kitap olarak yayınlandı. Annem bu kitabında otobiyografik öğelere hiç yer vermediği gibi, *Metafor Olarak Hastalık*'ta** bile kendisinden çok az şey vardı; oysa o dönemde kanserle birlikte gelen, bugün de azalmasına rağmen kendini damgalama şeklinde varlığını sürdüren hastalık deneyimi olmasa bu kitabı kesinlikle kaleme alamazdı.

Doğrudan otobiyografik deneyimlerini anlattığı dört yazısı var. İlki, Çin'i ilk ziyaretinden önce yayınlanan "Çin Yolculuğu Projesi" başlıklı kısa öyküsü. Öyküde kendi çocukluğunu ve babasını anlatıyor – kısacık hayatının büyük bölümünü Çin'de geçiren babası, annem dört yaşındayken ölmüştü (annem ebeveynleriyle birlikte şimdi Tianjin olarak bilinen İngiliz imtiyaz bölgesine hiç gitmemiş, New York ve New Jersey'de akrabaları ve dadısıyla yaşamıştı). Kendini anlattığı ikinci yazısı, 1977'de *The New Yorker*'da yayınlanan "Rehbersiz Tur" adlı kısa öyküsüydü. Üçüncü yazı da yine *The New Yorker*'da yayınlanan "Hac Ziyareti"ydi. Bu yazıda henüz bir yeniyetmeyken, 1947'de Los Angeles'ta Thomas Mann'ı ziyaretini anlatır –büyük yazar o dönemde Pacific Palisades'te sürgün hayatı sürüyordu. Ancak "Hac Yolculuğu" her şeyden önce annemin büyük hayranlık beslediği bir yazar hakkındadır; otoporte öğeleri karakteristik biçimde ikinci planda kalır. Bu bir karşılaşma hikâyesiydi: "utangaç, tutkulu, edebiyat sarhoşu

*) *Fotoğraf Üzerine*, çev. Osman Akınhay, Agora Kitaplığı, İstanbul, 2008.
**) *Metafor Olarak Hastalık*, çev. Osman Akınhay, Agora Kitaplığı, İstanbul, 2005.

bir çocuk ile sürgündeki bir tanrı"nın buluşması. Nihayet, annemin 1992'de yayınlanan üçüncü romanı *Yanardağ Sevgilim*'in sonundaki otobiyografik pasajlar var. Burada, yayınlanan çalışmalarında veya röportajlarda daha önce hiç yapmadığı şekilde doğrudan okurla konuşarak kadın olmanın kendi gözünde ne anlama geldiğini anlatır. 2000'de yayınlanan son romanı *Amerika'da* birkaç çocukluk hatırasını barındırır.

Aynı *Boston Review* röportajında, "Hayatım benim başkentimdir, hayal gücümün başkenti," der ve bu kenti 'sömürgeleştirmek' istediğini söyler. Annem için tuhaf, alışılmadık bir terim bu, çünkü kendisi parayla hiç ilgilenmezdi ve konuşurken ekonomik bir benzetme kullandığını hiç hatırlamıyorum. Diğer yandan, onun yazar olma biçiminin eksiksiz bir tarifi gibi geliyor bu terim bana. Bir otobiyografi yazmak istemesi beni bu yüzden o kadar şaşırtmıştı, çünkü bu, onun için, kapitalist örneksemeleri sürdürmek gerekirse, kişinin sermayesinin meyvelerinden, getirilerinden faydalanmak yerine doğrudan sermayeyi kullanması anlamına gelecekti – söz konusu sermaye para da olsa, romanlar, öyküler ve makaleler için malzeme de olsa mantıksızlık olurdu bu.

Sonunda, bu düşüncesini uygulamaya geçirmedi. *Yanardağ Sevgilim*'i yazdı ve bunu yapmakla, en iyi denemelerini yazdığı dönemde bile asıl tutkusu olan romana geri döndüğünü hissetti. Kitabın başarısı, ona ikinci romanı *Ölüm Tüneli*'nden beri hissetmediği bir özgüven kazandırdı. 1967'de yayınlanan ve hem iyi hem kötü eleştirler alan *Ölüm Tüneli* annem açısından büyük bir düş kırıklığı olmuştu. *Yanardağ Sevgilim*'den sonra Bosna ve kuşatma altındaki Saraybosna'yla ilgilenmeye başladı – bu ilgi sonunda büyük bir tutkuya dönüştü. Bundan son-

ra yeniden kurmacaya döndü ve bir daha otobiyografik bir eser yazmayı, bildiğim kadarıyla hiç düşünmedi.

Daha ölçüsüz ânlarımda, annemin -üç cildinden ikincisini elinizde tuttuğunuz- günlüklerinin, yalnızca bir türlü yazamadığı otobiyografisi değil (yazabilse, herhalde oldukça edebi ve epizodik bir metin olurdu, John Updike'ın annemin de hayran olduğu *Self-Consciousness*'ı gibi bir kitap), hiçbir zaman yazmak istemediği büyük otobiyografik roman olduğunu düşünüyorum. Böyle düşünecek olursak, günlüklerin ilk cildi olan *Yeniden Doğan* bir bildungsroman, eğitim romanı olurdu – Mann'ın büyük eseri *Buddenbrook Ailesi* gibi ya da annemin ergenliğinde okuduğu ve hayatı boyunca severek söz ettiği, Jack London'ın *Martin Eden*'ı gibi. Defterlerden alıntıladığım bir satırla *Bilinç Tene Kuşanınca* adını verdiğim bu ikinci cilt ise canlı, başarılı bir yetişkinlik romanı olurdu. Üçüncü ve son ciltten henüz söz etmek istemiyorum.

Günlükleri bu şekilde ele almaktaki en büyük sorun, annemin kendi gururlu ve coşkulu deyişiyle, hayatı boyunca öğrenciliği sürdürmesi. *Yeniden Doğan*'da gencecik bir Susan Sontag bilinçli bir şekilde doğduğu ve büyüdüğü dünyadan uzaklaşarak kendini yaratmaya, daha doğrusu yeniden yaratmaya çabalıyor. Çocukluğunu geçirdiği Arizona ve Los Angeles'tan ayrılıp Chicago Üniversitesi, Paris, New York'a gidişini (ve gençliğin memnuniyetini ve neyse ki sık sık tadına baktığını söyleyemeyeceğim mutsuzluklarını) bu cilt kapsamıyor. Günlüklerin bu cildinde yazarlık başarısını, Lionel Trilling'den Paul Bowles'a, Jasper Johns'tan Joseph Brodsky'ye, Peter Brook'tan György Konrád'a her görüşten ve çevreden yazar, sanatçı, entelektüel arkadaşlarını, çocukluk hayali olan dilediği zaman istediği yere yolculuk edebilme becerisini anlatıyor.

Bunların hiçbiri annemin öğrenciliğini azaltmıyor, aksine onu daha adanmış bir öğrenci haline getiriyor.

Bana göre, bu cildin en ilginç yanlarından biri, annemin farklı dünyalar arasında kolayca geçiş yapabilme becerisi. Bu biraz da onun duygusal ikilemleri, çelişkili düşüncelerinden kaynaklanıyor – ancak bu özellikleri bana göre onu küçültmekten ziyade, daha derin, daha ilginç ve en nihayetinde... yoruma dirençli hale getiriyor. Ama daha önemlisi, bence ahmaklara tahammülsüzlüğüyle bilinen annemin (onun ahmaklık tanımı oldukça evrenseldi), gerçekten hayranlık duyduğu insanların yanında çoğunlukla olduğu gibi öğretmen gibi davranmak yerine öğrenci gibi davranmayı tercih etmesiydi. Dolayısıyla, bana göre *Bilinç Tene Kuşanırken*'in en güçlü yönü, annemin hayranlık ânlarını göstermesi – pek çok kişiye hayrandı, fakat Jasper Johns ve Joseph Brodsky farklı özellikleriyle ön plana çıkıyor. Bu pasajları okumak, annemin her şeyden ziyade hürmet ve saygı eylemleri olan makalelerini daha iyi anlamayı sağlıyor – bana kalırsa, özellikle Walter Benjamin, Roland Barthes ve Elias Canetti hakkındaki yazılarını.

Bu cildin -özellikle annemin eğitimi, olgunluğa erişmesi anlamında- siyasal bir bildungsroman olduğunu da söylemek mümkün. Kitabın ilk bölümlerinde Amerika'nın Vietnam'da sürdürdüğü savaş konusunda çok öfkeli ve çok dolu. Zaten Vietnam Savaşı karşıtı eylemcilerin önde gelenlerinden biriydi. Geri dönüp baktığında, ABD bombardımanı altındaki Hanoi'yi ziyareti sırasında söylediği ve yazdığı şeylerden bazılarını reddedeceğini de düşünüyorum. Ancak bu türde yorumlarını da hiç tereddüt etmeden kitaba ekledim – tıpkı farklı konulardaki, onun adına endişelenmeme yol açan ya da bana acı veren bütün yorumlarını sakınmadan aktardığım gibi. Viet-

nam konusunda ekleyeceğim tek şey, aşırı uçlarda yer almasına sebep olan korkunç savaşın dehşetlerinin kendi hayal gücünün ürünü olmadığı. Belki mantıksız davrandığı noktalar vardır, fakat savaş aynen onun düşündüğü gibi tarif edilemez bir canavarlıktı.

Annem savaş karşıtlığından asla vazgeçmedi. Ancak yalnızca Sovyet, Çin ya da Küba versiyonlarıyla değil, bir sistem olarak komünizmin özgürleştirici perspektifine duyduğu inancı yitirdi ve emsallerinin aksine (burada açıkça isim vermek istemiyorum, ancak izanlı okur annemin kuşağından olan hangi Amerikalı yazarlardan söz ettiğimi anlayacaktır) bunu açıkça dile getirdi. Joseph Brodsky'yle arasındaki derin ilişkisi olmasa aklı ve kalbi bu değişikliğe açık olur muydu, bilemiyorum doğrusu. Brodsky'yle ilişkisi hayatı boyunca eşitler arasında yaşanan tek duygusal ilişkiydi onun açısından belki de. Brodsky'nin hayatının son dönemlerinde uzaklaşmış olsalar da, bu ilişkinin annem için estetik, siyasal ve insani bakımdan önemi ne kadar vurgulansa azdır. New York Memorial Hastanesi'nde ölüm döşeğindeyken, hayatının sondan bir önceki gününde, nefes almak için, hayata tutunmak için çabalarken, gazete manşetleri Asya'daki tsunamilerle doluyken, annem yalnızca iki kişiden söz etti – annesinden ve Joseph Brodsky'den. Byron'dan alıntıyla, Brodsky'nin kalbi annemin yargıç kürsüsüydü.

Kalbi sık sık kırıldı ve bu cildin büyük bölümü romantik kayıp duygusuyla başa çıkma çabalarını anlatıyor. Bir anlamda, annemin hayatını eksik bir şekilde anlatıyor günlükleri – çünkü günlüklerine mutsuzken yazma eğilimindeydi, ne kadar mutsuzsa o kadar sık yazardı. Mutluyken günlüğünü eline almazdı pek. Dolayısıyla, günlükteki ölçülerle gerçek hayatta-

ki ölçüler birbirini tutmasa da, bana kalırsa aşktaki mutsuzluğu da yazmaktan aldığı derin tatmin duygusu gibi karakterinin bir parçasıydı. Yazmadığı zamanlarda hayatına bir öğrenci olarak devam eder, büyük edebiyat eserlerini ideal bir okur olarak hatmeder, büyük sanat eserlerini ideal bir sanatsever olarak değerlendirir, büyük tiyatro eserleri, filmler ve müziklerin peşinde tutkuyla koşardı. Dolayısıyla, günlükleri de ona sadık olarak, yani yaşadığı şekliyle hayatına sadık biçimde kayıptan derin ve çeşitli bilgiye, sonra yeniden kayba ve yeniden bilgiye uzanan inişli çıkışlı bir yolculuğu anlatıyor. Benim onun için dilediğim hayatın başka türlü olmasının hiç önemi yok.

Annemin günlüklerini yayına hazırlarken son elyazmasını cömertlikle elden geçiren Robert Walsh metne önemli katkılarda bulundu. Son taslakta pek çok hata ve eksiklik yakaladı.

Geri kalan hataların sorumluluğu yalnızca bana aittir.

BİLİNÇ TENE KUŞANINCA

1964

5 Mayıs

Sağ el = agresif el, mastürbasyon yapan el. Bundan ötürü sol eli tercih etmek!... Onu romantikleştirmek, duygusallaştırmak!

•

Ben Irene'in *[Kübalı-Amerikalı oyun yazarı Maria Irene Fornés – SS'ın Paris'te 1957'de bir süre sevgilisi ve sonra 1959 ve 1963 yılları arasında New York'taki partneri]* Majino Hattı'yım.

'Hayatı' beni reddetmek, savunma hattını bana karşı savunmak üzerine kurulu.

Her şey benim üstüme yıkıldı. Günah keçisi benim.

[Bu girişi vurgulamak amacıyla paragrafın kenarına dikey bir çizgi çekilmiş.] Beni uzak tutmakla meşgul olduğu sürece kendisiyle, kendi sorunlarıyla yüzleşmek zorunda değil.

Onu mantıkla durumun başka türlü olduğuna ikna edemiyorum – inandıramıyorum.

Birlikte yaşarken beni ona ihtiyaç duymamaya, bağımlı hissetmemeye ikna edemediği gibi.

•

Artık benim açımdan hiçbir şey kalmadı bu ilişkide – mutluluk yok, yalnızca üzüntü. Peki neden hâlâ vazgeçemiyorum?

Çünkü anlamıyorum. Irene'deki değişimi *gerçekte* kabullenemiyorum. Açıklama yaparak, ona iyi geldiğimi kanıtlayarak geri çevirebileceğimi düşünüyorum.

Fakat beni reddetmesi kaçınılmaz – tıpkı benim ona tutunmamın kaçınılmaz olması gibi.

•

"Beni öldürmeyen şey güçlendirir." *[Nietzsche'den alıntı]*

Irene'in bana karşı sevgisi, merhameti, şefkati kalmadı. Benim gözümde, bana karşı zalim ve yüzeysel birine dönüştü.

Sembiyotik bağımız koptu. Irene onu bir kenara attı.

Artık bana yalnızca 'fatura' çıkarıyor. Inez, Joan, Carlos!

Egosuna hasar verdiğimi söylüyor. Ben ve Alfred *[Amerikalı yazar Alfred Chester]*.

(Şişkin, kırılgan ego.)
Ve hiçbir pişmanlık, hiçbir özür, hasar veren davranışlarımdaki hiçbir değişiklik onu memnun etmeyecek, iyileştirmeyecek.

New Yorker'da *[yabancı ve eski filmler gösteren, SS'ın 1960'larda sık sık gittiği bir Manhattan sineması]* iki hafta önceki 'ifşa'yı nasıl karşıladığını hatırla!

"Ben taştan bir duvarım," diyor. "Bir kaya." Doğru.

İçinde karşılık verme, affetme arzusu yok. Bana karşı yalnızca sert. Sağır. Sessiz. Onaylayan bir homurtu bile ihlal anlamına geliyor onun için.

Irene'in çevresine ördüğü şey, beni reddedişi. Koruma 'duvarı'.

•

– David'i neden emzirmedim:

Annem beni emzirmemişti. (David'e aynısını yaparak annemi haklı çıkarıyorum – sorun değil, ben de kendi çocuğuma aynısını yaptım, demiş oluyorum.)

Doğumum zor olmuş, [A]nnem çok acı çekmiş; beni emzirmemiş, doğumdan sonra bir ay yataktan çıkamamış.

David de (benim gibi) iri bir bebekti – sancılı bir doğum oldu. Anestezi istedim, hiçbir şey bilmemek istedim; onu emzirmek *aklımdan bile geçmedi;* doğumdan sonra bir ay yatakta kaldım.

•

Sevmek = yoğun biçim almışlık hissi
Saf oksijen gibi (havadan farklı olarak)

•

Henry James –
Bilincin belli bir biçimde stilize edilmesi üzerinden yazıyor
Benlik & dünya (para) – dünyada olmanın pek çok şeklinden biri olan beden bilincini yok sayıyor.

•

Edith Wharton'un biyografisi. Bayağı duygusallık sürekli güçlü mantıksal çıkarımlarla örtülüyor. Ama mantığı olayları dönüştürmüyor – örneğin olayların karmaşıklığını açığa vurmuyor. Yalnızca bayağı biçimde anlatılan olayları takip ediyor.

•

5 Ağustos

Ontolojik kaygı, '*Weltangst*'. Boş – ya da çöküşte olan, parçalanan dünya. İnsanlar kurma bebek gibi. Korkuyorum.

'Hediye'nin benim gözümdeki anlamı: Bunu kendim için satın almazdım (hoş bir şey, lüks, gerekli değil) ama senin için alıyorum. Benliğin inkârı.

Dünyada insanlar var.

Göğüste bir sıkışma, gözyaşları, haykırmaya başlasam sonu gelmeyecek bir çığlık.

Bir yıl kadar uzaklaşsam her şeyden.

6 Ağustos

Bir duyguyu, bir görüşü *söylemek* onu eksiltmek – azletmek demek.

Fakat duygular güçlüdür bazen: tutkular, saplantılar gibi. Romantik aşk gibi. Ya da yas gibi. O zaman kişi konuşmaya ihtiyaç duyar yoksa patlayacaktır.

•

Teskin etme arzusu. Ve aynı şekilde, teskin edilme. (Hâlâ sevilip sevilmediğimi sorma dürtüsü ve karşı tarafın, ona son söyleyişimden beri unuttuğundan yarı korkarak, seni seviyorum deme dürtüsü.)
"Quelle connerie" ["*Ne sersemlik*"]

•

Profesyonel yetkinlik + güce (dört yaşımdan beri?) değer veriyorum çünkü en azından 'yalnızca bir birey olarak' sevilmekten daha kolay buna ulaşmak.

•

I[rene]'e saplantımdan -acımdan, umutsuzluğumdan, özlemimden- başka bir aşkla kurtulamıyorum. Şu ânda kimseyi sevebilecek durumda değilim. 'Sadık' oluyorum.

Fakat bu saplantının bir şekilde kökünü kurutmak lazım. O enerjinin bir bölümünü zorla başka yere aktarmalıyım.

Başka bir romana başlayabilsem...

•

Annemden öğrendiğim: "Seni seviyorum" demek, "başka birini sevmiyorum" anlamına geliyor. Korkunç kadın sürekli duygularımı sorgular, onu mutsuz ettiğimi, 'soğuk' olduğumu söylerdi.

Sanki çocukların ebeveynlerine sevgi + minnettarlık borcu varmış gibi! Öyle bir şey yok. Öte yandan anne babalar bunları çocuklarına borçlu – tıpkı fiziksel bakım gibi.

•

Annemden: "Seni seviyorum. Bak. Mutsuzum."

Bana hissettirdiği: Mutluluk sadakatsizliktir.

Mutluluğunu gizler, beni onu mutlu etmeye zorlardı – yapabilirsem tabii.

Terapi, koşullanmanın geri çevrilmesidir [*SS'ın o dönemki terapisti Diana*] (Kemeny)

•

Diğerinin gitmesi korkusu: terk edilme korkusu

Kendi gidişimden korkmak: diğerinin misillemesinden korkmak (*ayrıca* terk edilmekten – fakat gitmekteki reddedişin intikamı olarak).

8 Ağustos

İnsani menzilim yazarlık menzilimden daha geniş. (Bazı yazarlar için tam tersi geçerli.) Yalnızca küçük bir parçam sanata dönüştürülmeye müsait.

•

Bir mucize yalnızca süslü bir kazadır.

Değişim – hayat – bir dizi kazanın sonucudur.

•

Geçmişe sadakatim – en tehlikeli, bana en fazla bedel ödeten özelliğim.

•

Kendine saygı duyma. Beni sevilir kılardı. İyi seksin sırrı da budur.

•

SW'nin [*felsefeci Simone Weil*] en iyi anlattığı şey tetikte olmak. İradeye + kategorik buyruğa karşı.

•

Kişi kimseden bir duyguyu değiştirmesini isteyemez.

•

18 Ağustos, Londra

"Tekbiçimliliğin çeşitliliği bütünlüklü Güzelliğe ulaştırır." – Sir Christopher Wren

Buster Keaton: Frontal lobotomi yapılmış içtenlik

[*Amerikalı romancı James Jones'u tarif ederken*] Omuzları kulaklarından çıkıyor

Ektoplazma (yer değiştirmiş) spermadır – 19. yüzyıl medyumları, 'modern' kadın cinselliğinin uyanışının sapkın bir semptomudur.

krş. [Henry James'in] *Bostonlular*'ı, Padmore kitabı

"'ânlık olanın' psikolojisi ve fizyolojisi"

Mary McCarthy gülümsemesiyle her şeyi yapabilir; onunla gülümseyebilir bile.

•

Büyük oranda iyileştikten sonra bile bir filmi takip edemeyen beyni hasar görmüş bir kadın.

Beatles, onların dörtlülüğü.

12 yaşında kızların nemli yumuşakçaları.

Dexamyl'e [*SS'ın 1960'ların ortasında yazmasını kolaylaştırdığı için bağımlı olduğu ve 1980'lerin başına dek giderek azalan dozlarda da olsa kullandığı bir tür amfetamin*] İngiltere'de 'Mor Kalpler' deniyor (orada haplar [*ABD'de olduğu gibi*] yeşil değil mor – gençler yirmisini birden Coca Cola'yla yutuyor... Sonra (öğle saatinde) 'mağara' dedikleri yerlere gidip (21 yaşının üstünde kimse alınmıyor buralara) Watusi [dansı] yapıyorlar

•

Hemingway, Sherwood Anderson'ın *Winesburg, Ohio*'sunun parodisini yazmıştı; *Güneş de Doğar*'dan hemen önce yazdığı ikinci romanı *Torrents of Spring* (1926).

•

Arnold Geulincx (1624-1669), Belçikalı felsefeci – Descartes'ın takipçisi – [Samuel] Beckett öğrenciyken onu okumuş – [Geulincx'e göre] makul insan kendi zihninden başka hiçbir yerde özgür değildir – dış dünyada bedenini kontrol etmeye enerji harcamaz.

•

Sıfatlar:

Noktalamak	(Noktalar?)
Maymunsu	Sülüğen
Hayasız	Düzenbaz
Boğmaca	Gırtlaksı
Muhtasar	Yılgın
Karasevdalı	Serulen
Metin	Tıknaz
Muhteşem	Göz alıcı
Şüpheci	Hünersiz
Kösnül	Ojival
Aporetik	
Veciz	Dişlek
Mayalı	Elverişli

...

19 Ağustos

Öykü: "Çiftlerin sonsuz sistemi"

...

Doğu Londra argosu: Kafiyeleme artı satrançta at hamleleri
Breasts (*memeler*) = Bristol (*city* > *titty*)
Teeth (*diş*) = Hampteads (*heath* > *teeth*)

Fiiller:

Kamçılamak	Sıyrılmak
Kavlamak	Takas etmek
Sarsılmak	Kurcalamak

Fışkırtmak	Köreltmek
Koşuşturmak	Geçirmek
Zangırdatmak	İnlemek

...

•

Kişinin kabuğunun (deri) delindiğini hissetmesi korkunç bir şey

Tavlanmış...

•

[*Amerikalı yazar William S.*] Burroughs:
Dil = kontrol
Dile 'terörist' saldırı (kesip yapıştırma yöntemi)
krş. [*Fransız deneysel yazar Raymond*] Roussel –
Comment J'ai Écrit...

Uzaya kaçmak (bilim kurgu) karşısında Tarih

Yumuşak Makine
Nova Express
Çıplak Şölen
Dead Fingers Talk

•

'Bumtrinkets' – Kıç zımbırtısı – anüs kıllarına takılan dışkı parçacığı (krş. [*onyedinci yüzyıl oyun yazarı Thomas*] Dekker'ın *Shoemaker's Holiday*'indeki Cicely Bumtrinket)
Aynı anlama gelen 'dingleberries' de var

•

Adlar:

Caka	Armatür
Parametre	İtiş kakış
Neolojizm	Sarnıç
Metanet	Persiflaj
Kabuk zar	Tempo
Kalkık kenarlı fötr şapka	Gazap
Bulamaç	Anlaşmazlık

...

•

"Une incertitude de jeunesse" ["*gençliğe özgü kararsızlık*"] ([*Bertolt Brecht'in ilk oyunu*] *Baal*'dan)

•

Bilim kurgu yazısı

1. Filmler kitaplardan daha iyi – neden?
2. İçerik

Satanist bilimci figürü ([Goethe'nin] *Faust*'u, Poe, [Nathaniel] Hawthorne)

- kontrol altına alınmadığı takdirde insanlığı yok edebilecek güçleri ortalığa salıveren bilimci tipi
- krş. uğraştığı güçleri yalnız kısmen kontrol edebilen, es-ki tip (Prospero, vs.) çatlak bilimci

Modern alegori olarak bilim kurgu:
Deliliğe karşı modern tavır ('ele geçirilmek')
Ölüme karşı modern tavır (yakılma, soyu tükenme)

•

Zengin metafor kaynakları (Jonathan [*Miller, İngiliz yazar ve yönetmen*]):

1. Bilgisayarlar
2. Hidrolik bilimi
3. Fotoğraf; optik
4. Kabukluların fizyolojisi
5. Mimari
6. Satranç + askeri strateji

[*Miller'ın bu metaforları kullanma biçimleri:*]
"Ayakla basılan motosiklet marşı gibi – şimdi ben de tek başıma yola koyuluyorum."
"Metrelerce düzyazı."
"Pickett'in son ölümcül yüklemesi..."
"Krom kaplama gibi cazibesi."

•

Jonathan: psikiyatri ile estetik arasındaki kesişim kümesi

...

•

İngiliz popu

Lonnie Donegan
Chris Barber
...
Cliff Richard + Shadows
Cilla [Black]
Helen Shapiro
...

Mersey [Beat]:
Beatles
Dave Clark 5
The Rolling Stones
The Beasts
The Pretty Things
The Birds
...
Dusty Springfield

•

...

Bir migren sekansı:

Perspektif yitimi (düzleşme) > 'tahkimat fenomeni' (beyaz çizgiler – yandan yaklaşan; tek taraftan) > mide bulantısı ve kusma > akut hemikrani
(belli bir bölgede belirmek her zaman şiddetli acının parçasıdır)

•

KOKU beyinde en geniş ve aynı zamanda en ilkel duyu alanını kaplar
Çok güçlü bir duyudur ama açıkça ifade edilemez – onunla bir şey yapılamaz (yalnızca *adlandırılabilir*)
Yalnızca vurgudur, sözdizimi yoktur
Koklamak kişiye (işitmek ve görmenin aksine) düşünceden arındırılmış bir duyum bilgisi verir

Logolojiye karşı ozmoloji

•

[*Fransız yazar Nathalie*] Sarraute –

Tropismes (ilk kitap) – 'düzyazı şiirler' olarak nitelendirilebilecek bir şey – Sarraute böyle diyor.

İlki 1932'de yazılmış.

Kitap 1939'da (Denoël) basılmış, 1957'de Éditions de Minuit tarafından yeniden yayınlanmış, 1939 + 1941 arasında altı tane daha yazılmış

Bu onun formu! – 'romanlar' yazmaya karar vermiş olmasına rağmen dokusu roman karşıtı + yöntemini temel alarak önemli bir roman eleştirisi türü başlatmış.

•

Sperlonga – Roma yakınlarında plaj

•

...

Yaşlanınca beyin damarlarının tıkanması – beyne giden kan akışının giderek azalması

20 Ağustos

....

Fotoğrafın resim üzerindeki etkisi:

1. Merkezden uzaklaştırma: esas konunun bir köşede yer alması
([*İtalyan yönetmen Michelangelo*] Antonioni)
([*İsviçreli-Amerikan fotoğrafçı*] Robert Frank).

2. Hareket eden figürler: [*on dokuzuncu yüzyılda yaşayan İngiliz fotoğrafçı Eadweard*] Muybridge. Ondan önce, bütün figürler ya hareketsizdi (duruyordu) ya da hareketin son hamlesindeydi (örn. en uzaktaki uzuv uzatılmış olabilir)

Breughel'in dans eden figürlerini Degas'nın *Longchamps'da Atlar*'ıyla karşılaştırın

3. Odak anlayışı: göz odaklarken göremez çünkü bunu otomatik olarak yapar, demek ki dikkatin işlevlerinden biridir.

Fotoğraftan önce her türlü resim eşit odaklı. Ressamın gözü düzlemden düzleme dolaştıkça her birine odaklanıyordu.

•

Filmin kalitesi önemli – lekeli olup olmadığı, yeni mi eski mi olduğu ([Stanley] Kubrick, *Dr. Garipaşk*'ın Savaş Odası sahneleri için İkinci Dünya Savaşı'ndan kalan kullanılmamış basın filmi rulolarını kullanmış.)

•

Mont Blanc dolmakalem (Fr.)
İtalik yazı (hakkında kitap bul)
Poe'nun "Manyetizm" ve "Huysuz İblisçik"ini oku.

•

[*Altı çizilmiş:*] Çağdaş kurmaca ve şiirde merkezden kaçan sağlam teknik

•

Sözcüklerin kendi sağlamlığı var. Kâğıttaki sözcük onu düşünenin zihnindeki zayıflıkları belli etmeyebilir (gizleyebilir). >

Basılıp yayınlanmakla – yani onları düşünen kişiden ayrılmakla bütün düşüncelerin kademesi yükselir – netleşir, keskinleşir, otorite kazanırlar.

Her yazıda potansiyel bir sahtecilik içeriyor – en azından potansiyel.

[Richard] Eberhart, [Paul] Tillich, Dwight MacDonald, Mary McCarthy'yle tanışmak ne aydınlatıcıydı!

Jonathan [Miller]: "Onu tanıdığımdan beri Trilling'in fikirlerini daha az ciddiye alıyorum."

•

Duyarlılık zekânın humusudur.
Duyarlılık sözdizimiyle anlaşılamadığından görmezden geliniyor.

•

Eleştiri okumak insanın yeni fikirler edinmesini sağlayan kanalları tıkıyor: kültürel kolesterol.

Kişinin cehaleti bir hazinedir, gelişigüzel harcanmaması gerekir.
([Paul] Valéry)

•

Beden tipi [*SS kendini tarif ediyor*]:

- Uzun
- Tansiyonu düşük
- Çok uyuması lazım

- Aniden canı saf şeker çekiyor (ama tatlıları sevmiyor – yeterince konsantre değiller)
- Alkole toleransı düşük
- Çok sigara içiyor
- Kansızlığa yatkın
- Şiddetli protein krizleri var
- Astımlı
- Migrenler
- Mide sağlam – yanmaz, bozulmaz, vs.
- Önemsiz menstrüal kramplar
- Ayakta durunca çabuk yoruluyor
- Yüksekleri seviyor
- Biçimi bozulmuş bedenlere bakmaktan hoşlanıyor (röntgenci)
- Tırnak kemiriyor
- Diş gıcırdatıyor
- Yakını göremiyor, astigmatı var
- Frileuse (soğuğa çok dayanıksız, sıcak yazları seviyor)
- Sese karşı pek duyarlı değil (seçmeli işitsel odaklanma gücü çok yüksek)

Yüksek tansiyon hapları depresan
Alkol da bir depresan

22 Ağustos, Paris

İnanılmaz acı yeniden, yeniden, yeniden dönüp geliyor.

23 Ağustos

"Bir Amerikalının Kaderi" adlı kısa öyküyü şimdilik bitirdim. [*SS'ın ilk romanı*] *Rüyalarının Esiri*'ni ürettiğim aynı damardan geldiğini görüyorum şimdi – bir tür minyatür Frau Anders öy-

küsü, ama daha şiddetli ve komik.
[*Sayfa kenarına:*] Benim pop-sanatı öyküm

Kazanımlar

- Birinci tekilden çok üçüncü tekil şahıs
- Fantezi Fransa'dan çok fantezi Amerika (Paris'te olduğum için mi?)
- Argo kullanıyorum, etken eylemler kullanıyorum

24 Ağustos

Büyük sanatta güzel bir yeknesaklık var – Stendhal, Bach. (Ama Shakespeare'de yok.)

Üslûpta bir kaçınılmazlık – sanatçının başka alternatifi yokmuş, dolayısıyla üslûbuna odaklanmış olduğuna dair bir his.

[Gustave] Flaubert ve [James] Joyce'u ('voulu', yapmacık, zoraki, inşa edilmiş, çapraşık) şunlarla karşılaştır: [Choderlos de] Laclos ve [Raymond] Radiguet.

En yüce sanat inşa edilmiş değil salgılanmış gibi.

•

Camp: ironi, mesafe; kayıtsızlık (?)

Pop art: yalnızca kişinin ironik tüketimin keyfini çıkarmakta serbest olduğu refah toplumunda mümkün. Dolayısıyla İngiltere'de pop sanatı *var* ama tüketimin hâlâ daha fazla ciddiye alındığı İspanya'da yok. (İspanya'da resim ya soyut ya toplumsal gerçekçi ve protest.)

•

Armatür – heykelde

•

[*Josef van Sternberg'in Marlene Dietrich ve Gary Cooper'lı 1930 Hollywood filmi*] *Morocco:*

Dietrich: temiz, sağlam -hareketleri asla zayıf veya süzülürcesine ya da boşuna değil- ekonomik hareket ediyor
Von S: savurgan

[*Sayfa kenarına:*] Farklarıyla birbirlerini vurguluyorlar

•

'Fagotage' (er.) – batırmak, saçmasapan giyinmek >
'Fagoter' (fiil) – (kişiyi) saçmasapan giydirmek > 'Faggot' sözcüğü buradan mı geliyor?

•

11 Ağustos'tan beri izlediğim filmler:
The Crowd (King Vidor) – Cinemathèque
Bande à Part ([Jean Luc] Godard) – Gaumont Rive Gauche
Une Femme est une Femme (Godard) – Cinemathèque
La Grande Muraille (Jap[*on*]?) – Normandie
Maciste Contre Le Cyclope (İt[alyan]?) – Ciné Gobelins

•

[*Fransız yönetmen Georges*] Franju'nun ilk uzun metrajı *The Keepers* [*La Tête contre les murs*] bir akıl hastanesi hakkında – korkunç, aptal, zalim yönetmen
([*Franju'nun sonraki filmi*] *Les Yeux sans visage*'la [*paralel*])

Filmlerde gotik korku öğeleri
The Institution – bkz. [*Robert Wiene'nin 1920 Weimar filmi*] *Dr. Caligari'nin Muayenehanesi*, vs.

28 Ağustos

"Doğa'nın nitelikleri arasında en önde geleni ve en güzeli onu sürekli tedirgin eden devinimdir fakat bu devinim basitçe onun suçlarının süreğen sonucudur, yalnız suç aracılığıyla korunur.
– [Marquis] de Sade

Hümanizm = dünyayı ahlâkla değerlendirerek, de Sade'ın sözünü ettiği 'suçlar'ın varlığını yadsımak.

•

Kişi kendisi hakkında düşündüğüdür. Sevilebilir olduğunu düşünüyorsa öyledir; güzel, yetenekli, vs. olduğunu düşünüyorsa öyle.

29 Ağustos

[*Amerikalı sosyolog Philip Rieff, SS 1950 ile 1959 yılları arasında onunla evliydi*] P.[hilip Rieff] –

Geri kalan kimse gerçek değil – çok uzak, küçük figürler yalnızca. İlişkinin, başka insanların bulunması muhtemel diğer kıyısına ulaşmak için binlerce mil yüzmem gerekiyordu ve yol çok uzaktı, ben de çok yorgundum.

O ilişkinin sonsuzca genişleyen ilişki ağları;
Bunun yoğun dalgası
İşte bu tuttu beni –

Ama (en azından I. kadar [Irene Fornés]) sıkıca değil.
P'in benzersizliği, değeri, kıymetine dair his

H. [*Harriet Sohmers Zwerling, University of California, Berkeley'de öğrenciyken SS'ın sevgilisiydi, arkasından 1956-1957 yıllarında Paris'te hem SS'ın hem Irene Fornés'in sevgilisi oldu*] – çok beceriksizce, gevşekçe örülmüş bir ilişki – bundan ötürü çok sonra arkadaşlık etme ihtimali.

•

İnsan 200 yıl yaşasa 35 yaşında kendini yine bu kadar yorgun hisseder miydi?

Yorgunluğu ölümle spontane bir işbirliği mi – kişinin doğru zaman olduğuna hüküm verdiği ânda, yolun yarısında kendini bırakmaya başlaması mı?

Yoksa insan her koşulda 35 yaşında yorulmaya başlayıp sonraki 165 yılı 'se traînant' ['*canı sıkkın dolaşarak*'] mı geçirirdi?

•

Bilincin bir bölümünü kesip atmak mümkün olsa...

Annette'e [*SS'ın 1957'de Paris'te tanıştığı, sinema alanında çalışan Amerikalı akademisyen Annette Michelson*] altı yıl önce narsisizm gibi gelen şey: Hâlâ büyük ölçüde uykudaydım, odaklanamamıştım. Ölüydüm, daha doğrusu yeniden doğmamıştım.

•

Bu acıyı asla atlatamayacağım. (Zamanın iyileştiren dokunuşu, vs'yle.) Dondum kaldım, felç oldum, makine arızalandı.

Azalmasının, geri çekilmesinin tek yolu onu bir şekilde duyguya aktarmayı başarmak – üzüntüden öfkeye, umutsuzluktan onaylamaya çevirmek. Eyleme geçmeliyim. Kendimi bir şeyler yapılmış olan (yapan değil) olarak algıladığım sürece bu dayanılmaz acı beni terk etmeyecek –

•

Israrcı yazma güdülerimden biri:
X konuşur, sorar, talep eder – ama Y cevap vermezse, başka yana döner. X bu deneyimle elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışır.

[*Tarih atılmamış, bir not eklenmiş:*] *Bu sabah* 07:00'de iyi olacağım

•

Çocukken seslendiğimde A. [Anne] karşılık vermezdi. En ağır ceza ve en sinir bozucu şeydi. Sürekli 'kapalıydı' – öfkeli olmadığında bile. (İçmek de bunun belirtisi.) Ama ben sürekli deniyordum.

Şimdi I[rene] için de aynısı geçerli. Daha da acı verici çünkü dört yıl boyunca karşılık *vermişti*. Dolayısıyla karşılık verebildiğini biliyorum.

O dört yıl! Sürenin uzunluğu -ağırlığı, hissedilebilir yoğunluğu- saplantı haline geldi bende. "Bunu nasıl yapar..." vs.

İnsanların 'eski' hallerine çok takılıyorum –

...

Yves –
Narin
Hastalık hastası, zayıf, gece on saat uykuya ihtiyaç duyuyor – haplarla yaşıyor

Taşradan – Nantes, Poitiers
Küçük burjuva
Babası – küçük bir giysi fabrikası varmış, orduya üniforma yapıyor
Annesi – antikacı

Kızıl saçlı, beyaz tenli, hatları sıradan

Ordu için roketler üzerinde çalışıyor – banliyöde büyük bir merkezde

"Je sais que je vais vieillir trop tôt et..." [*"Erkenden yaşlanacağımı biliyorum ve..."*]

Paranoyak –
Bankadan (babasının arkadaşından) + ve queer galeri sahibinden (Annette'in arkadaşı) para çalmış

'Denise' -ona Régine diyor- yirmi yaşında, bu yaz Paris'te bir havayolları şirketinde çalışıyor.
Annette'le ilk birlikte olduğunda: "Şimdi beni bir gören olsaydı" demiş. Son üç yıldır birlikteler. – Annette: "Elle n'est pas ma reine à moi" [*"Kraliçem diyemem"*] diyor.

•

Parataksi'den (ilişkisiz cümlelerin sıralanması) hipotaksi'ye (mantıksal ilişki içinde + sebep sonuç ilişkisi olan cümlelerin sıralanması)

•

...

Oyun:
Doktor
Dünya bir bedendir

•

Yazmak küçük bir kapı gibi. Bazı fanteziler, büyük mobilyalar gibi kapıdan içeri sokulamıyor.

•

Kâdim dinlerde bütün önemli davranışlar kutsal bir prototipe göre belirleniyordu.

Erkek > kuvvetler arenası, savaş alanı
Tanrılar = önemli şeylerin adları

A. İrade üstüne Homeros (bkz. Snell [*Alman klasikçi Bruno Snell*, Yunan Felsefesi ve Edebiyatında Aklın Keşfi*'nin yazarı*]
B. Trajedi
Nedensel bir analiz
Tanrı buyurur > insan eyleme geçer

Rol mefhumu yokken

Bireyselliğin modern tanımı < > rolü yerine getirme (yani özbilinç)

Hamlet ile *Oedipus*'u karşılaştır

[*von Sternberg'ün 1935 tarihli filmi*] *The Devil Is a Woman* ne kadar güzeldi! Gördüğüm en *aşırı* filmlerden biri. Dietrich tamamen nesne – neredeyse verniklenmiş, mumyalanmış. Dekorun mutlaklığını araştırmalı: üslûp kişiliğin önünde... Dietrich kostümlerinin, dev şapkaların içine 'yerleştirilmiş' – konfetilerin, karnaval süslerinin, kumruların, tüllerin, yağmurun arkasına yerleştirilmiş görünüyor... Dekor bir 'sürşarj': hem güzel hem parodi özelliği taşıyor-

[*İtalyan yönetmen Luchino*] Visconti (*Senso, The Leopard*) + ve tabii ki *Flaming Creatures*'la karşılaştır [*1963'te Amerikalı deneysel film yönetmeni Jack Smith tarafından çekildi. SS'in film hakkında yazdığı yazı, ilk yazı derlemesi* Yoruma Karşı*'da (1966) yayınlandı.*]

•

[John] Donne'un "Beyaz Saray'da Verilen Vaaz"ı – 29 Şubat 1627

•

Kusurlarım:

- Kendi zayıflıklarım yüzünden başkalarını sansürlemek*
- Arkadaşlık ilişkilerimi aşk ilişkilerine dönüştürmek
- Aşkın her şeyi içermesini (ve dışlamasını) istemek

*) ancak bunun en yoğun ve belirgin olduğu ânlar -zirveye ulaştığı, içimdeki şeyin bozulduğu, yol verdiği, çöktüğü- ânlar: Susan [Taubes'un] [*SS'in Cambridge, Massachusetts günle-*

rinden yakın arkadaşı] ve Eva'nın [Berliner Kollisch] [*SS'ın ve Taubes'un arkadaşı*] fiziksel hassasiyetlerine öfkelenmem gibi.

Dikkat: Egzotik ve 'iğrenç' yiyecekler tüketme konusundaki gösterişçi iştahım – gerçek ihtiyacım = hassasiyetlerimi inkâr etme ihtiyacını gösterme biçimim. Bir karşı-beyan.

...

8 Eylül

"Uzaklaşmayı başardım ama kollarımla bacaklarımı geride bırakmak zorunda kaldım..."

Dönüp geri bakmamak, bugünde yer alan ve bastırılamayacak hatıraları uyandıran bir sürü şeyin etrafını geçilmez kordonla çevirmek demek. Hayatımı .....'den dezenfekte etmek için, bu neredeyse ölümcül acıdan kurtulmak için kendimi belli şeylerden, kâh şundan kâh bundan geri çektiğimi fark ediyorum. En büyük kayıp, seks. O ve pek çok başka şey bana ....'i hatırlatıyor. Şu ânın derinleşmesine ya da ağırlaşmasına izin veremem çünkü bu (benim için) geçmişe gömülmek anlamına gelir ve geçmiş de .....'le paylaştığım şeylerden ibaret.

Üzülmediğim ânlarda kendimi kupkuru, toz gibi, ağzı açılmış bir helyum balonu gibi hissediyorum –
Kendime düşünmeyi ve hissetmeyi yasakladım çünkü düşünmek ve hissetmek –

Böyle nasıl devam edebilirim?
Peki nasıl devam edemem?

•

"Sevgili...
"Yazamadığım için özür dilerim. Hayat bu ara zor ve diş gıcırdatırken konuşmak da kolay değil..."

•

Renkli filmler
[*Teinosuke Kinugasa'nın 1953 tarihli filmi*] *Gate of Hell*
Senso
[Alain Resnais'nin 1963 tarihli filmi] Muriel

İki palet: biri ten renklerini temel alan, biri almayan (kent, plastik, neon)

Orgazm – [*Resnais'nin 1961 filmi* Last Year at] *Merienbad*'de yinelenen aşırı ışıklı sekans

Camp'de parodi + öz-parodinin ilişkisi

[*Yirminci yüzyılda yaşayan Fransız heykeltraş Jean-Robert*] Ipousteguy'nin heykeli – kahraman figürü (büyük baş, açık kollar, rozet gibi pubik kılları, penisi serbest sallanmada), bronzdan ama çatlamış, fisürlü...

•

"Geçmişini bilmek istemiyorum. Bana ağır geleceğini hissediyorum sanırım."
"Ama dengede durmaya çalışmıyoruz ki."
"Hayır, çalışıyoruz."

•

Kültür karşısında bir konum Marksizm

– [Theodor] Adorno, *Philosophy of New Music*
[Arnold] Schoenberg = ilerleme
[Igor] Stravinsky = faşizm (A. yalnızca bir dönemiyle, neoklasik dönemiyle ilişkilendiriyor)
[*Satır kenarına:*] NB, Stravinsky + Picasso arasında – geçmişi kendilerine özgü tarzlarıyla yağmalamaları ve ilerlemeye vurgu yapmamaları konusunda paralellikler buluyor

– [Georg] Lukács
[Thomas] Mann = gerçekçilik = tarih duygusu = Marksizm
[Franz] Kafka = alegori = tarihi özgün bağlamından koparma = faşizm

– [Walter] Benjamin
Sinema = geleneğin ilgası = faşizm

[Bunu Lukács makalesine giriş olarak kullan]

•

[*çağdaş Fransız romancı Jean-Marie Gustave*] Le Clézio'nun iki romanını oku

"J'ai besoin de beaucoup de tendresse." [*"Hassasiyete çok muhtacım."*]

"Écrire veut dire aller jusqu'au bout. J'ai renoncé à ça dans ma vie, mais dans ce que j'ecris, je dois prendre un risque." [*"Yazmak sonuna dek gitmek demek. Hayatta bundan vazgeçtim ama yazarken risk almalıyım."*]

"C'est trop et c'est juste assez pour moi" (Jean Cocteau) [*"Çok aşırı ve tam bana göre"*] *Cahiers du Cinéma* Amerikan Sineması sayısının (Ocak 1963) mottosu.

...

[*Louis-René des Forêts filmi*] *Le Bavard*'ın kökeni: Poe
[Jorge Luis] Borges diyor ki: [G.K.] Chesterton, [Robert Louis] Stevenson, + von Sternberg'ün ilk filmleri

10 Eylül

Şu konularda yaz:

- Birinci tekil kişi anlatıcı
- Von Sternberg
- [Herman Melville romanı] *Pierre* [ya da, *The Ambiguities*]
- Üslûp + sessizlik, Gertrude Stein, vs.

•

Bütün büyük sanat eserlerinin merkezinde derin düşünce vardır, dinamik bir düşünce.

Camp, davranışçılığın sanattaki türlerinden biridir – öyle aşırı ki yansıtabileceği normlar yok.

•

Modern estetik 'güzellik' anlayışına bağımlı olduğundan sakatlanmış durumda. Sanki sanat güzellik 'hakkındaymış' gibi – çünkü sanat hakikat 'hakkındadır'!

•

[*Çağdaş Amerikalı sanatçı R. B.*] Kitaj: "bulunmuş + desteklenmiş nesne"

•

...

Sarraute yazısı için, [Pierre] Boulez'in ilk denemelerinden (Domaine Musicale tarafından basılmış) "Hedonizm Üzerine"yi oku.

[*SS'ın çağdaş Fransız antropolog Claude*] Lévi-Strauss [hakkındaki yazısı] için, [Paul] Ricoeur'un makalesi *Esprit*'i oku

...

[*Çağdaş Alman besteci Karlheinz*] Stockhausen'ın çalışmaları kompozisyon nosyonunu yerle bir ederek onun yerine

1) Her ritmik yapının organik biçimde her tempoya adapte edilebileceğini, 2) sınırsız sayıda permutasyon çevrimi

olduğunu öneriyor.

Boulez (1) + (2)'yi reddediyor

...

23 Eylül, New York

Esinsel vurgu

Nefes al > (diyaframı düzleştir) indir > duyumsadıklarını baskıla – pelvisle ilgili, örneğin cinsel

Bundan ötürü bir duygunun sırrı nefes *vermektedir*

•

Tinsel kimya...
Etkisi başka bölgeleri aydınlatır...
Diyalogu panellere ayır ve büyük bir sahneye çevir...

Flaming Creatures cinsellik yüklü, seksin aptalca, grotesk, beceriksizce, çirkin oluşuyla aynı anlamda cinsel açıdan da uyarıcı bir film (yalnız bir seksi tiye alma filmi değil).

Bir adam eyleme geçmeden önce düşünüyor. Bir başka adam eyleme geçtikten sonra düşünüyor. İkisi de diğerinin fazla düşündüğü görüşünde.

Bir cinayet: karanlık bir ormanda ilerleyen bir flaş ampulü gibi (panoramik fotoğraf) ormanlık alanda yaşayan bütün gözlerden uzak, korku içindeki canlıları aydınlatıyor. (Dallas – Kasım 1963)

•

Konu: benliğin ikinci doğumu

Çılgın 'proje' üzerinden

Geçmişi kabuk gibi değiştirmek – sürgün – benliği iptal etmek

•

Lüzumsuzluk ilkesi
(örn. trafik ışıkları)
kırmızı < > yeşil
yukarı < > aşağı
dur < > ilerle

Daha belirgin iletişim kur

İngilizce çok kesin bir dil çünkü lüzumsuzluk çok ... > özellikle [*yirminci yüzyıl İngiliz edebiyat eleştirmeni ve şair William*] Empson'un karmaşık sözcükler üzerine yazdıklarıyla kıyasla:

sözcüklerin tınıları, haleleri, titreşimleri vardır. Edebiyat yapıtı onlara bağlıdır. Örn. 'budala', 'dürüst'

bir telgrafla karşılaştır

bilgi aktarmak için ihtiyaç duyulan lüzumsuz laf kalabalığı – fakat güzellikle, faydacı olmayanla ilişkisi nedir

Matematikçiler bazı denklemlerin basit ve lüzumsuzluktan *uzak* olduğu için 'güzel' olduğunu söylerler.

Üslûp (üslûp sahibi olmak) ve lüzumsuzluk [–] örnek: von Sternberg'ün filmleri

Lüzumsuzluk ile 'replika' arasındaki bağıntı

•

Kadınlar 19. yüzyılda 'siyasal açıdan transparan'

•

Bütün öğeler elimizde mevcut – onları yere sabitleyip savaş başlığına saldırmalı, sonra onu ateşlemeliyiz.

•

Sızdırmak
Zincir eğrisi

İnsan replika tiksintisini atlatabilirse modern hayatta keyfine varılabilecek şey çok.

[*kentleşme konusunda çalışan Amerikalı yirminci yüzyıl yazarı Lewis*] Mumford'a karşı [*çağdaş Amerikalı mimar*] Philip Johnson gibi estetler.

Ciddiyet – en yüksek türü ironiyle aynı şeydir.

Annemden *korkardım*, fiziksel olarak korkardım. Öfkesinden, bana verdiği azıcık duygusal ilgiyi azaltacağından değil, kendisinden korkardım. Rosie'den de öyle [*SS'ın dadısı Rose McNulty*].

Annem yüzüme tokat atardı – karşılık verdiğim için, ona ters düştüğüm için.

Onun adına her zaman bahaneler uydurdum. Öfkemi, şiddetli kızgınlığımı sürekli bastırdım.

•

Dünyayı yargılayamazsam kendimi yargılamak zorunda kalırım.

Dünyayı yargılamayı öğreniyorum.

•

Bir yazar olarak hataları, düşük performansı, başarısızlığı hoş görebilirim. Arada bir başarısız olduysam ne olmuş, bir öyküm ya da makalem iyi değilse nedir yani? Bazen işler iyi de *gider* ve çalışmalarımdan memnun kalırım. Bu da bana yeter.

Sorun şu ki, aynı tavrım seks için geçerli değil. O konuda hatayı, başarısızlığı affetmiyorum dolayısıyla baştan itibaren gerginim ve bu da başarısızlığa sebep oluyor. Çünkü bazen de (benim bir şeyleri zorlamama gerek kalmadan) iyi olacağına inancım yok.

•

Keşke seks hakkında yazmak hakkında hissettiklerimi hissedebilseydim! Beni aşan bir gücün aracı, vasıtası, enstrümanı olduğumu hissedebilseydim.

Yazıyı bana teslim edildiği şekliyle deneyimliyorum – bazen neredeyse dikte edildiği gibi. Bildiği gibi gelmesine izin veriyorum, müdahale etmemeye çalışıyorum. Ona saygı duyuyorum çünkü benim o, aynı zamanda benden daha fazlası. Kişisel ve kişiler ötesi, her ikisi de.

Seks hakkında da böyle hissedebilmek isterdim. Sanki 'doğa' ya da 'hayat' beni kullanıyormuş gibi. Buna güveniyorum ve kendimi kullanılmaya bırakıyorum.

Kendine, hayata teslim olma tavrı. Dua. Bırak olsun, ne olacaksa. Kendimi ona teslim ediyorum.

Dua: huzur ve şehvet düşkünlüğü.

Bunda, eski küçük benliğin belli bir objektif performans standardı ışığında nasıl görüldüğü konusunda utanç ve kaygıya yer yok.

Kişi cinsellik konusunda sofu olmalı. O zaman kaygılı olmaya cüret edemez. Kaygı hiçbir zaman gerçek yüzünü göstermez – tinsel kötücülük, adilik, dar görüşlülük.

•

S: Her zaman başarılı mısın?
Y: Evet, yüzde otuz başarılıyım.
S: O zaman her zaman başarılı değilsin.
Y: Evet öyleyim. Her zaman yüzde otuz oranında başarılıyım.

•

Aristokrat	Soytarı
Sinik	Sinik
(George Sanders, Vincent Price)	(Zero Mostel, Sydney Greenstreet, Charles Laughton)
Tarzı ve kişiliği ahlâki kuralları yıkar ama estetik kurallara uyumludur	Ahlâki ve estetik kuralları yıkar
Zarif	Suratınıza osurur, sürekli el atar, karnınızı dürtükler
Ondan korkulur – sakar sanılmaktan, görgüsüz sanılmaktan, alt sınıf sanılmaktan korkulur (onun gücü budur)	Onun eğlencenin sırrını bildiğine inanılır – sıkıcı olduğunuzu düşünmesini istemezsiniz
Kötü olduğunu itiraf eder	Canınızı yakar – sonra sizi güldürür. Utanmazdır ama kendi kötülüğünü reddeder. Yaramaz, sevimli bir çocuk gibi davranır.

•

Bak:

Lévi-Strauss'un *The New York Society* (der[gisindeki]) Noel yazısı

[Marcel] Proust'un "Flaubert'in Üslûbu Hakkında" yazısı, *Pelasures and Days*'te, ed[*itörü Amerikalı edebiyat eleştirmeni W. F.*] Dupee (Anchor [Books])

Hermes – Gizemcilik üzerine yeni Fransız dergisi ([Mircea] Eliade, [Alan] Watts, [Henry] Corbin, vs)

[*Çağdaş Fransız yazar Michel*] Butor, *The Four Seasons, New World Writing* (Rothko – yumuşak Mondrianlar)

[*SS sayfa kenarına X işareti koymuş:*] Louis-René des Forêts'in İngilizce çevirilerinden herhangi biri ([*yayıncısı John*] Calder, Londra)

•

Bilim kurgu –
Kişisel olmayan hakkındaki çağdaş *negatif* düş gücünün popüler mitolojisi

Başka dünyalı yaratıklar = o, ele geçiren yaratık

•

Makale: üslûp, sessizlik, yineleme.

•

Kurt Goldstein, *Language and Language Disturbances* (Grune & Stratton, 1960) –

sözyitimi okuma

•

Soylu duygular/aşağılık duygular
İtibar
Saygı
Kendine sadakat

•

...

[Paul] Klee + Valéry arasında kıyaslama
Teori + sanat

•

[*Rusya doğumlu Amerikalı konstrüktivist heykeltraş Naum*] Gabo: negatif alan

Bir yeri 'inşa etmek' içindeki alanı yontmaktır (uzamı açığa vurmak için).

[Gabo:] "Uzamın ifadesi olarak hacmi reddederiz... Katı kitleyi plastisite öğesi olarak reddederiz." (1920)

Gabo: Heykeli her yandan görmeli – üç boyutludur çünkü.

Yenilikler: Yeni malzemeler kullan – plastik, selüloit, tel + heykeli hareket ettir (ya onu görmek için / ya da hareket konu olduğu için) > örn. *Kinetik Konstrüksiyon* (1920)

Heykeli mimariye yaklaştır.

•

[Marcel] Duchamp: Hazır yapımlar sanat değil, felsefi bir vurgudur

•

Üslûp:
Döngüsel üslûp ([Gertrude] Stein) > Donald Sutherland'in kitabını oku [*Amerikalı eleştirmen, oyun yazarı, opera yazarı Sutherland, 1951'de* Gertrude Stein: Eserlerinin Biyografisi*'ni* yazmıştı]

Bkz. [Jean-Paul] Sartre, [Albert] Camus'nün *Yabancı*'sının 'beyaz üslûbu' üzerine

...

•

W[illiam] James, 'marazi düşünceler'in sağlıklı düşüncelere kıyasla 'daha geniş bir deneyim yelpazesi'nden yararlandığını söyler

– kötücül veya delice olandaki 'değer'

•

[Erik] Satie'nin 'mobilya müziği' – arka planda, kişinin bütün dikkatini vererek dinlemesine gerek olmayan

Andy Warhol'un filmleri

•

[*Amerikalı çağdaş edebiyat eleştirmeni J.*] Hillis Miller'ın kitabını oku

Sanat bir bilinçlilik formudur.

•

...

Bir duyguyu adlandırmak ("Kendimi korkunç hissediyorum") ile *ifade etmek* ("Ohh...") arasındaki farklardan biri, aldığınız karşılık: "Neden?" ya da "Sorun nedir?" Bir duyguyu onu *üzerinden atmak* amacıyla adlandırmakla -ki psikanalizde tavsiye

edilen bir uygulamadır- teselli eden kişiyi ortak mantık yürüten kişiye dönüştürebilirsin.

•

Bir film rulosundaki ('lider') işaretlerin filmin içeriği olarak kullanılması: Bruce Conner'ın *A Movie*'si (bir binanın yapısını ifşa etmek ya da setin işleyişini ifşa etmek – Brecht gibi)

Eski filmlerden alıntılarla + filmdeki olaylar arasında gidip gelen kesmeler:

Godard, *Vivre Sa Vie* [oyuncular] Renée Falconettti + Anna Karina

[*Amerikalı deneysel sinemacı Kenneth*] Anger, *Scorpio Rising*'de [Cecil B.] DeMille'in *King of Kings*'i + motosikletçiler orjisi arasında böyle kesmeler kullanıyor (film müziği: "Going to a Party" [*aslında "Party Lights"*]

[*İspanyol yönetmen Luis*] Buñuel'in *Altın Çağ*'mda da Sade bölümününde İsa'yı kullanması

•

Paul Ricoeur, "Structure et herméneutique," *Esprit*'te, Kasım 1963

Lévi-Strauss'un üç başka yazısı aynı sayıda, ayrıca bir de röportaj var

•

...

18. yüzyıl camp'in büyük dönemi – bütün kültüre yayılıyor

[Alexander] Pope – "Dr. Arbuthnot Risalesi"ndeki yapay pasaj: "...Ve bizzat kendisi korkunç bir Antitez."

[William] Congreve – Simetrik (bilardo gibi): A tutkusu, B tutkusu

Molière?

...

18. yüzyıl dramı: gelişme yoktur – bütün karakter *oradadır* – ânlık duygular hicivli bir şiirle özetlenir – aşk doğar ya da ölür

...

•

Art nouveau resimlerin + çizimlerin özellikleri:
Simetrik kompozisyon, azaltılmış eğriler, idareli renk kullanımı, *ince* bedenler.
Le Rouget'nin restoranı – Montparnasse Garı yakınında Art Nouveau dekor

•

...

Pornografi

De Sade, Andrea de Nerciat, restif de la Bretonee >>> 18. yüzyıl Fransız özgürlükçülerinin üçler erki

Rochester Earl'ü [John Wilmot], John Cleland >>> İngiliz (Dikkat: [Laurence] Sterne, John Wilkes, + Robert Burns gizli erotik cemiyetlere üyeydiler. Wilkes Medmenham Keşişlerine, Burns Caledonya Müzleri'ne)

18. yüzyıl – suçluluk duygusu yok; daha felsefi, polemikçi
19. yüzyıl – suçluluk, dehşet

Andrea de Nerciat – Fransız ordusunda kariyer subayı (babası İtalyan); albay rütbesine yükseldi:
İki önemli felsefi eser:

[*Radiguet'nin romanı*] *Le Diable au corps* (üç cilt) – dönüşümlü anlatı + diyalog kullanımı; kontes (kaltak) + markiz (kahraman – [*Proust'un karakteri*] Guermantes Düşesi gibi – güzel, dünyevi, zengin; herkes onun gözüne girme peşinde) ile başlıyor
İkisi arasındaki aşk ilişkisi - + kontes öyküler anlatıyor.
Cinsellik asla kınanmıyor, her zaman keyif verici
Bol bol toplumsal hiciv

[*Andrea de Nerciat romanı*] *Les Aphrodites* (üç cilt) – gizli bir cinsellik cemiyeti; öyküler anlatılır.

Yine bir roman, *Monrose;* ve *Félicia* (en iyi bilinen romanı – erotik fakat anlatımı güzel, pornografik değil)

•

...

Ölüm = kişinin tamamen zihninin içinde olması
Hayat = dünya

...

4 Kasım

Proust, bir mektubunda:

"Dahası, Hervieu, Hermant, vs'den beri züppe o kadar sıklıkla dışarıdan temsil edildi ki, bu özelliği kişinin içinde göstermek istedim, harikulade bir düş gücü gibi..."

Camp gibi

•

Kişi başkalarının tanıdığı + kendinde olduğunu bilip nefret ettiği özellikleri eleştirir. Örneğin, bir başka sanatçısının hırsından tiksinen bir sanatçı gibi.

•

Depresyonun altında, kaygımı buldum.

•

Sinema *tarihi*

Bunlar sinema tarihinden haberdar olan ilk yönetmenler kuşağı; sinema artık öz-bilinçli bir döneme giriyor.

Nostalji

[*Alman akademisyen sinemacı ve yazar Siegfried*] Kracauer: filmler – sanat karşıtı, auteur karşıtı

•

...

Feminenlik = zayıflık (ya da zayıflık aracılığıyla güçlülük)

Yalnızca güçlü olan ve + bedellerine katlanan güçlü kadın imgesi yok

...

Bütün ilişkileri bir efendiyle köle arasında gibi algılamak...

Her durumda, ben hangisi olacaktım? Köle olarak daha fazla tatmin olduğumu anladım; daha tatmin olmuş hissettim. Ama – köle ya da efendi, ikisi de aynı ölçüde tutsaklık. Geri çekilmek, karakterden uzaklaşmak mümkün değil.

Eşitler arasında bir ilişki 'roller'e bağımlı değildir.

•

Kıskançlık hissettiğim yerde eleştiriden sakındım – güdülerim saf değil, muhakemem tarafsız olmayabilir diye. Cömerttim. Yalnızca yabancılara, kayıtsız insanlara karşı haindim.

Soylu bir tavır gibi.

Ancak, bu şekilde 'üstlerim'i yani hayran olduklarımı eleştirilerimden, saldırganlığımdan korumuş oldum. Eleştiriyi yalnızca benim 'altımda' olan, saygı duymadıklarıma ayırdım... Eleştiri gücümü statükoyu desteklemekte kullandım.

•

Wayne Andrews, [*Mimari, Hırs ve Amerikalılar:*] *Amerika Mimarlığı[nın Toplumsal Tarihi]*
John Cage, *Sessizlik*
Sir Oliver Lodge, *Raymond*
Daisy Ashford, *The Young Visitors*

Max Beerbohm, "Savonarola Brown"ı oku [*Ronald Firbank'in 1926 tarihli romanı* Concerning the Eccentricities of] *Cardinal Pirelli*, Nijinsky'nin Günlüğü

Yumuşak-odaklı düşünmenin (dört konferanstaki gibi) iyi yanı canlılığı, doğaçlama olması, düşüncelerin söylendiği duruma çağdaş olması; —— buna karşı keskin-odaklı düşünme (yazma) daha kesin, yinelemesiz ama önceden hazırlanması gerekiyor – boş bakışlı bir Yunan heykeli gibi

•

Diyelim ki mücadele etmek istediğim kasvetli bir duygum (Z) var – keşke yapmasaydım ve söylemeseydim dediğim bir şeye sebep olan bir duygu.

Bu davranışı salt *bastırırsam* (tabii bastırmak mümkünse) arkasındaki duyguyu yeniden şarj etmiş olurum.

Duyguyu öldürmenin yöntemi: Onu abartılı bir şekilde *eyleme dökmek*.

O zaman kişinin hissettiği keder, çok daha hatırlanmaya değer ve iyileştirici oluyor.

•

"nereye savrulduğuma göre değişir..."

[*Avusturyalı-İngiliz sanat tarihçisi Ernst*] Gombrich'in *Wilhelm Meister*'ını oku [*Goethe'nin ikinci romanı* Wilhem Meister'in Çıraklığı, *1795'te basıldı*]

•

Yaralı, *yüzü hasarlı*

Marked Woman [Lloyd Bacon ve Michael Curtiz tarafından yönetilen, Bette Davis, Humphrey Bogart ve Lola Lane'in rol aldığı 1937 tarihli Hollywood filmi]

Bette Davis – M.

- baştaki sigara içme sahnesi (patrondan bağımsızlığın işareti – Johnny Vanning / yüzüne sigara dumanı üfler)

•

Nietzsche: "olgular yok, yalnız yorumlar var"

Sanat asla bir fotoğraf değildir.

•

Mimetik sanat teorisi: sanat < > gerçeklik

Platon: sanatı *hakikat* ölçütüne göre değerlendirir

Aristoteles: yalan söylemenin duygusal etkisi

•

Toplumsal gerçekler > 'hakikat'

Psikolojik gerçekler > 'hayal gücü'

Sanat + hakikat arasında pek çok farklı ilişki

1) muhabirlikle ilgili
2) ironik – pop art [–] Andy Warhol'un *129 Die'ı; Daily Mirror*'ın [*Hearst'ın sahibi olduğu, 1963'te kapanan New York tabloidi*] ön sayfası

3) Gerçekliğe tepeden bakmak: *New Yorker* kurmacası; *The Group*'daki bazı pasajlar

•

Yazar olarak sorun:
Model düşünmemek
Sanat birimlerini hakikatler olarak düşünmemek

'hakikatsiz'

•

Erwin Straus, "The Upright Posture," *Journal of Abnormal Psychology,* 1942

•

...

Yeniden dirilmeler (edebiyatta):

Osamu Dazai, *No Longer Human, The Setting Sun*

[Jan Potocki,] *The Saragossa Manuscript*

[Ghislain de Diesbach,] *The Toys of Princes*

[Machado de Assis,] *Epitaph of a Small Winner*

[Witold Gombrowicz,] *Ferdydurke*

[Stendhal,] *Armance*

[Knut Hamsun,] *Pan*

•

"Bir başka güzel gün"

"Fırtına koparmak"

...

[Antonin] Artaud – [Jacques] Rivière mektuplaşmaları üzerine, [Maurice] Blanchot, *Le Livre à Venir,* s. 45-52

...

Züppelik konusunda [Thomas] Carlyle'nin *Sartor Resartus*'unu oku [–] 'züppesel beden'

"J'ai le cafard" ["*Melankoliğim*"]

3 Aralık

Yeni ve ilginç heykeller kaideyi reddediyor ([*Amerikalı heykeltraş George*] Sugarman, vs.)

Zariflik, incelik: Camp, bu değerin abartılmasını temel alarak onu merkeze alır ama öyle değildir. Canlılık, dirilik en az bu kadar önem taşır. Daha önemlidir. Krş. Jasper Johns

Camp üzerine yazı daha geniş bir görüşün örneği – duyarlılık -fikrinin- öneminin. Camp hakkında konuşmak bu görüşü aktarmanın yolu.

Modern sanat grafik sanatlarında 20. yüzyılda gerçekleşen devrimle ilişkili. İnsanlık tarihinde basılı el yapımı eserlerle (çizgi romanlar, reklam panoları, gazeteler) çevrili olarak yaşayan ilk kuşağız biz – ikinci doğamız bu.

[*Amerikalı sanat tarihçisi Meyer*] Schapiro, [Jackson] Pollock, [Willem] de Kooning'le ilgilenen ilk isimlerden (1940'ların sonu)

The Listener, 1956'daki modern sanat üzerine Schapiro yazısını bul

•

Warhol'un fikirleri: tek imge (monotonlaştırılmış); şahsi olmayan

•

"İyi mi bari?"den önce "Nedir?"

•

André Breton, özgürlük eksperi

•

DUCHAMP

•

Meyer Schapiro

"Soyut Sanatın Doğası", *Marxist Quarterly,* Cilt: 1, Sayı: 1 (1937), Delmore Schwartz'ın cevabı, Schapiro'nun ona cevabı, *a.g.y.,* Cilt: 1, Sayı: 2 (Nisan-Haziran 1937)

"Üslûp" (Kroeber cildi) [*Schapiro'nun Alfred Louis Kroeber'in* Anthropology Today*'deki yazısı*]

Modern Sanat Üzerine, *The Listener,* 1956

"Filmlerin Metafiziği," *Marxist Quarterly,* Cilt: 1, Sayı: 3 (Kasım-Aralık 1937) – Mortimer Adler'e saldırı

- [K. Bharatha Iyer,] *Art & Thought*'ta "Romanesk Sanatta Estetik Tavır Üzerine"...

•

...

Rahip ve İşçi: Henri Perrin'in Otobiyografisi
Çeviren ve giriş yazısını yazan: Bernard Wall

...

•

[*Kutu içine alınmış*] Üslûp

Sanatta değişim aracı olarak üslûp
Üslûp bilinci, sanat yapıtının tarihselliğinin bilincinde olmakla aynı şey
Çağdaş resimde üslûpların hızı

'Üslûp' karşıtı estetik – bkz. [1960'ların başında *SS'ın arkadaşı olan Fransız eleştirmen Roland*] Barthes, "Les Maladies du Costume de Théâtre" – *Essais Critiques*

...

•

Sanat Yapıtı

Bir deney, bir araştırmaya (bir 'problem'i çözmeye) karşı bir tür oyun

...

•

[Michelangelo Antonioni'nin filmi] *L'Avventura*

Yalnızca dört yıl önce [yapıldığına] inanmak zor...

Claudia'nın yoksul olduğunu en sonda öğrenmek

...

A'nin sahneleri her zaman gerçek zamanlı, hayatta ne kadar sürecekse o kadar sürüyor – montajda zamanla oynamak yok –

"Olumlular + olumsuzların doğaüstü safsatasını bir kenara bırak artık" – A'nin Sandro'yu kötü yapmayı reddetmesi

Duygularla ilgili filmler yapıyor ama oyuncularının 'duygularını sergilemesi'ne izin vermiyor (aynı [*İtalyan yönetmen Federico*] Fellini & Visconti gibi) – bu 'retorik' olurdu

Yeni üslûp: "Retoriğe Karşı"

...

A'nin filmleri karmaşık göndermelerle dolu oldukları için 'edebi'

Öz-farkındalıklı yönetmenlik – Fitzgerald['ın Tender is the Night'ı] *L'A*[vventura]'da

...

(Senaryoları edebi) ama geleneksel öyküler değiller

> A'nin filmleri: oyuncuları 'kullanan' bir yönetmen tarafından bir tür yazım (*[Fransız film eleştirmeni ve yönetmen Alexandre] Astruc*'un 'caméra-stylo'su [*düz anlamıyla 'kamera-kalem'*)

- Kişi neden 'yazar'?
- Cevap – bir *kayıt, cisimlendirme* olarak film

Malzeme yaygın olmalı, dramatik olmamalı ([*Antonioni'nin 1957 filmi*] *Il Grido*'nun başarısızlığının sebebi bu)

•

...

[*Sıradaki üç giriş kutu içine alınmış.*]

Bir sayı birbirine eşit kümeler kümesidir

Asal sayı benzer bütün benzer sınıflar sınıfıdır

Her sonlu kümeye bir asal sayı verilebilir

6 Aralık

Arkadaşlıklarımın (Paul – [*SS'in arkadaşı Amerikalı sanatçı Paul Thek*] vs.) ağırlığı yok. Artık, ...'den beri, onları bakım sorunları gibi görüyorum. Programımı ayarlıyorum, görevlerimi yerine getiriyorum...

"Her hayat belli bir formun savunmasıdır." [*–Avusturyalı besteci Anton*] von Webern

(Kitaj resimleri)

•

Oku:

Satın al: [*Galli simyager ve Rozikrusyen Thomas*] Vaughan, [Andrew] Marvell, + [*metafizik şair Richard*] Crashaw'ın OUP edisyonları.

Vaughan'ın ölüm vaazı

[*Fransız yazar Alfred de Musset'nin 1934 tarihli oyunu*] *Lorenzaccio*...

Walter Benjamin'in barok hakkındaki kitabı.

Frederic Farrar, *History of Interpretation* (1886)

Poe – öyküler

Iris Murdoch, "Nasıl Roman Yazarım", *Yale Review*, bahar '64

Franz Borkenau, 17. yüzyıl hakkındaki kitabı (1934) – Pascal, Racine, Descartes, Hobbes [*The Transition from the Feudal to the Bourgeois World View*]

- John Cage, *Silence*

[*Rus sinemacı Vsevolod*] Pudovkin, film üzerine [*Film Tekniği ve Oyunculuk*]

...

19 Aralık

Roman: bedenin hayatını keşfetmek ([*Amerikalı performans sanatçısı*] Carolee'nin "Ateşle baş etmek zorunda kaldım," ve [*İsveçli heykeltraş*] Claes Oldenburg'ün "son günlerde koridorlarla yakından ilgiliyim") ... iki karakter – biri başarıyor, biri başaramıyor.

1965

[tarih atılmamış, kopuk sayfalar]

Dil bir dizi 'beyaz' tona dönüşüyor

•

Mutlak kulağı olan (?) bir kişi (bir insan)

•

Birinin akıllı olmasıyla ilgilenmiyorum; insanlar arasındaki her durum, birbirlerine karşı gerçekten insanca davrandıklarında 'akıl' üretir zaten

•

Yazarlar sözcüklerin aynı anlama geldiğini sanır –

•

[SS 1960'larda sık sık günlüklerine yazmıştı ama sayfalara tarih yazmayı giderek azaltmıştı. Sıradaki notlar, üzerinde "1965–, Roman, karışık notlar,] yazan bir defterden alındı ama sayfalarda başka tarih yoktu. SS hakkında daha farklı şeyler anlattığını düşündüğüm girişleri buraya aldım.]

[*Üzeri çizilmiş ama okunaklı:*]
Burroughs'un *Çıplak Şölen*'de 1. tekil şahıs anlatıcıdan 3. tekil şahsa okuru hazırlamadan nasıl geçiverdiğini unutma.

Parantez içindeki ayrıntılı açıklamaları da unutma

[*Üzeri çizilmiş ama okunaklı:*]

'Ben'in cinsiyeti nedir? Kişinin bir kadın olarak 'ben' diyebilmesi ve insanlık hakkında yazabilmesi için Tanrı'nın kadın olduğuna inanması mı gerekiyor?

Kimin 'ben' demeye hakkı var? Bu, hak edilmesi gereken bir kazanım mı?

Düşsel öğe

[*Üzeri çizilmiş ama okunaklı:*]

uyuşturucu esrimesi [–] krş. [Francis] Picabia'nın tablosu *Universal Prostitution* – evrensel zina

Erotik fantezinin indirgenişi: 'ne güzel ne çirkin' etkisi yok, yalnızca olduğu şey – yalnızca 'heyecan verici'

Romanın konusu olarak – *Rüyalarının Esiri*'nde fantezilerin rüyalar gibi iç içe geçişi

...

Konu aramıyorum – bir 'ton', bir 'renk' arıyorum, gerisi bunları takip edecek

Ya her şey aynı olsaydı ama kimse konuşmasaydı.

...

Bir *oyun* olarak roman (Burt) [*SS'ın arkadaşı Amerikalı roman yazarı Burt Blechman*] – 'kurallar' koy ve karakteri + durumu bunlar belirlesin

Bir sorun: yazımın *zayıflığı*. Yavan, cümle cümle ilerliyor. Fazla mimari, fazla tutarsız.

[*SS'ın 1960'ların ortasında ilişkisi olan*] Jasper [John'un] ağzı sıkılığı – hayret verici – bir de tartışma merakı var

"Modern Amerika'da. Modern Amerika'da."

Whiper Baroney Gospel Kilisesi (Güney Carolina'da)
Blob's Park – Max E. Blob Park – Baltimore yakınında
Staten Island'daki Tibet Müzesi

...

Kişiyi ne harekete geçirir?
Kovalanması
Bir şey araması
Kaçması
Huzursuzluğu
Deliliği
Kıskançlığı

...

[*Yirminci yüzyılda yaşayan Fransız yazar Georges*] Bataille (ırsi) frengiden öldü – 1960'ların başında –
Kütüphaneciydi –
Bir romana böyle bir karakter konabilir...

Bataille: cinsellik + ölüm, haz + acı arasındaki ilişki, bkz. *Larmes d'Eros*

[*Sayfa kenarına:*] *hayatta tek amaç esrimedir, coşkunluktur, mutluluktur*

...fantezi (erotik) tanımı gereği açık bir biçim... fantezi ayrıntılar eklenerek sürekli yeniden heyecanlı hale getirilebilir – décor, kostümler, her hareket ve jest
[*çağdaş Fransız romancı Alain*] Robbe-Grillet'nin romanları (bastırılmış) erotik bilinç
Yani şu ki – belirgin hale getirilmeli

ROMAN İÇİN KONULAR & DURUMLAR
Kurtarıcı arkadaşlık (iki kadın)
Mektuplaşmalar formunda bir roman: münzevi sanatçı, galericisi ve bir falcı
Yeraltına bir yolculuk (Homeros, Vergilius [*ve Hermann Hesse'nin romanı*] *Bozkırkurdu*)
Anne katilliği
Bir suikast
Kolektif bir halüsinasyon (öykü)

[*Üzeri çizilmiş ama okunaklı:*]
Orfeus ve Evridiki arasında bir diyalog
[*Üzeri çizilmiş ama okunaklı:*]
Bir fantezi inşası: kazara uyarılma – giderek geliştirme, arıtma + ayrıntılandırma – tekrarlama – yeni icatlar – yatıştırıcıya ihtiyaç duyma

Bir hırsızlık
Aslında insanlara hükmetme *makinesi* olan bir sanat yapıtı
Kayıp bir elyazmasının bulunması
Ensest kız kardeşler
İnen bir uzay gemisi
Yaşlanan bir aktris
Gelecekle ilgili bir roman. Makineler. Her insanın kendi makinesi (bellek bankası, kodlanmış karar verme cihazı, vs.) var. Makineyle 'oynanıyor'. Her şey hazır.
Dev bir sanat yapıtını (resim? heykel?) parçalar halinde ülkeden çıkarmak – adı "Özgürlüğün İcadı"
Bir proje: kutsallık (SW [Simone Weil] üzerine – [*şair*] Sylvia Plath'ın dürüstlüğüyle – 'ben'in cinsiyetini çözmenin tek yolu bunun üzerine konuşmak
[*Üzeri çizilmiş ama okunaklı:*] Beşikte değiştirilmiş çocuk teması
SW (Mississippi'de) ve Bataille arasındaki mektuplar...
Kıskançlık

Canlandırıcı deneyimler:

Denize dalmak
Güneş
Eski bir şehir
Sessizlik
Yağan kar
Hayvanlar

Geçmişi melek gibi düşünmek – tarafsızlık
Kişinin bütün deneyimleri eşit ölçüde önemlidir, bireysel (ps[ikoanaliz]) kişiye deneyimlerini yargılamayı, geçmişini yargılamayı öğretir)

...

Her kuşak tinselliği yeniden yaratmak zorundadır

Coşkulu mantık

En önemli konu: kendini aşmayı araştıran benlik (*Middlemarch, Savaş ve Barış*)
Öz-aşkınlık (ya da dönüşüm) ararken – kusursuz ifadeye (bunun için dünyevi bir mit) izin veren bilinmezlik bulutu

'Ben' Üzerine:
BİZ'in kullanımı

Evli çift
Haşmetmeab bizi
Haber sunarken
Hemşire-hasta (dadı-çocuk) ilişkisi: "Bugün huysuz muyuz?"
"Ah, ateşimiz mi yükselmiş?"
Ebeveyn 'biz'i: "Senin için en iyisini istiyoruz"

Bir cüzam kolonisinin keşfi

Bilim kurgu son öykü anlatım biçimi (öteki duygusunu yaşatması, 'dépaysement' ['*kişinin tanıdık çevreden uzak olması*']

...

'öykü' formu gerekli çünkü 'ben' bir bileşim

... Ayrışık bilinç (bkz. [Sartre'ın] *Sözcükler*'i) kendini görür, kendi izleyicisidir.

eylemler > 'eylemler'
araç > 'araç'

'Ben' kendimi canlandırıyorum.

Gelecekte kişi yeniden programlanabilir, zihni yeniden düzenlenebilir [–] daha fazla coşku, daha fazla sükûnet [–] ilaçlarla [–] yıkıcı çağrışımlar tersine çevrilebilir [/] gönüllü, seçici amneziler oluşturulabilir.

LSD: geniş açılı lens: düzleyici ama derinlik perspektifini yitirtici (uzaktaki şeyler erişilebilir görünüyor)

...

Canlılığı düşük kişi (20 vatlık kişilik) – bkz. [*Theodore Dreiser'in romanı*] *Bir Amerikan Trajedisi* – enerjisiz (+ akılsız) ve bunlara ek olarak fazladan incelik > şaşkınlık, baygınlık, öfori, kendini kamçılama
Çocuklukta kalp romatizması – kendine bakmak zorunda

...

Düş gücü ahenkli değil

Bedenle > mutlağa dönüşen fantezi bedeni yok eder: s-m (de Sade), uyuşturucular > etin çürüyüşü (Burroughs)

Dini söz dağarcığı tümden fanteziyi sınırlıyor – bu artık kalmadı.
Beden + doğa analojileri de (kişiyi *beden* olarak algılamak – örn. ağaç) yitti gitti.

...

İnsanların 'roman'ı bir nesne olarak kabul etmesini sağlamak ne kadar zor. Larry Poons ya da Frank Stella'nın eserlerini satın alan insanlar G[ertrude] Stein'ın "Bir + iki + üç + dört..." demesini anlayamıyorlar.

Günümüzde en ilginç şiir düzyazı formunda ([Henri] Michaux, [Francis] Ponge, [Blaise] Cendrars, [Vladimir] Mayakovsky)

...

Romanda özenli forma nasıl ulaşılırdı?

Matematikle olamaz, soyut (resim + müzikteki gibi) olamaz. 'Malzeme' gerekir. (Filmlerde de aynı sorun var)

Romanda Sonsuz Çeşitlilik mümkün mü...

Formla ilgili bir fikir: çoklu anlam. Örneğin haiku. *Ulysses*'i, [*Robbe-Grillet'nin romanları*] *La Jalousie* + *Le Voyeur*'ü ele al

Formun malzemeyle organik uyumu olmalı. [Algernon Swinburne'ün] *Love's Cross-Currents*'indeki mektupları öykü gerektiriyor, bu yalnızca Swinburne'ün öyküyü mektuplar üzerinden anlatmak istemesiyle ilgili değil. Öyküdeki kadın karakter öyle güçlü, öyle etkileyici ki yalnızca mektuplar ve kısa süreli yüz yüze görüşmeler sayesinde insanların hayatlarını yönlendirebiliyor, âşıkların birlikte kaçmasına engel olabiliyor. Öykü, Lady Midhurst'ün belagati hakkında – kötülüğü, zekâsı, kesinliği, esnekliğiyle öyle çekici ve baştan çıkarıcı bir belagat gücüne sahip ki, *uzaktan* bile manipüle edebiliyor.

Halbuki Thomas Faulk malzemesini [*SS'ın o dönemki tamamlanmayan roman projesi*] mektup formunda aktarmak keyfekeder bir karar olacaktı. Yalnızca anlatısal seçimleri azaltmanın veya sınırlamanın bir yolu. Öyküyle organik uyumu olmazdı bu anlatım formunun.

...

Her bölümü farklı üslûpta yazılan bir eser? Peki, farklı üslûplar *arasındaki* ilişki nedir? Joyce, *Ulysses*'te bunu akademik bir tarzda denedi.

...

... Romanda [Michel] Foucault'nun önerdiğini yapmak – deliliğin *karmaşıklığını* betimlemek.

Aklını yitiren bir adam hayal et. Yitirdiği nedir? Daha çok, aklından geçenleri *durdurma* yetisi.

Delilik dehşete karşı bir savunmadır.
Delilik üzüntüye karşı bir savunmadır.

...

Durum: olağandışı çocuğu hakkında yazan bir ebeveyn – onun günlüğü ya da kayıtları

JS [John Stuart] Mill gibi bir çocuk (bkz. altı yaşında [Jeremy] Bentham'a yazdığı mektup)

Bu, anlatım için günlük yazımını tercih etmeyi haklı çıkaracak bir tercih olurdu

Çocuk Buddha'yı yetiştirmek

...

... Kafka, 'ciddi' edebiyattaki son öykücü. Ondan sonra kimse ne yapacağını bilemedi (onu taklit etmekten başka)

rüya > bilim kurgu

5 Ocak

Romanı sinema terimleriyle düşün: yakın plan, orta plan, uzak çekim

Işık sorunu

Örnek: [William] Faulkner'ın "Red Leaves" öyküsü

•

Bencilleşmem, 'dalıp gitme' – .....'in sözünü kesip öyküsünün bana hatırlattığı bir anekdot veya hatırayı anlatmam.

•

...

Maniyerist ressamlar: Jacopo Pontormo, Georges de la Tour, Monsù Desiderio, Luca Cambiaso

•

Kimsenin bir zihne sahip olmadığı (ya da az sayıda kişinin sahip olduğu) yönündeki hissim = kimsenin (x x) *umursamadığına* dair hissim

Route 43. Annemin kendisine ait güzel bir şeyi vardı (Çin mobilyası) ama onu elinde tutacak kadar önemsemedi. Eva [Berliner] de [*on sekizinci yüzyıl sonu-on dokuzuncu yüzyıl başında yaşayan Alman yazar Heinrich von*] Kleist'la onun "Toplu Eserler"ini alacak kadar ilgilenmedi. Vs.

•

Maniyerizm: "Üslûbun farkında olma."

Bousquet, s. 26 [*Fransız sanat tarihçisi Jacques Bousquet'nin İngilizcede 1964'te basılan* Maniyerizm'i]

•

...

"İnsan hakikati barmdırabilir ama onu bilemez"
– [W.B.] Yeats (son mektup) t. 1939

...

... ikiye ayrılmış
... zerrelerine işlemiş
... dümdüz olmuş
haset
reddedilmiş
zor inanan
istifra
piyasaya sürmek
uygunsuz hale getirmek...
iltibas
izhar edilmiş
karalamak
yerinden edilmiş
seçmece hakaret...
alçaltıcı
dağılmış
derme çatma
meyus

16 Ocak, Minneapolis
[SS'ın otuz ikinci doğum günü]

İnsanileşmek için insandışılaşmak (insanlık dışı bir eylemde bulunmak...

Kişinin istediğini elde etmek için içgüdülerinin (ya da eğitiminin) söylediğinin aksini yapması gerektiğini fark etmek.

Bir sinek havayla özdeşleşmiştir, çıkış yoluyla – dolayısıyla, bir tüpün içindeki sinek ölene dek kendini ışığın olduğu yöndeki cama atacak ama arkasında karanlıkta kalan çıkışı fark edemeyecektir.

•

Robbe-Grillet: Otuz yaşına dek biyolog

Kişiler ve *şeyler* arasındaki ilişkilere ilgi duymak

a) şeyleri yorumlamayı (insan biçimine sokmayı) reddetmek
b) görsel ve topografik niteliklerinin eksiksiz tarifini vurgulamak (başka duyu kiplerini dışlamak *çünkü* onları tarif edecek yeterli dilimiz yok – yalnız bu yüzden mi?)

•

Cal'ın [*yirminci yüzyıl Amerikan şairi Robert Lowell'ın yetişkinliğinde de arkadaşları tarafından kullanılan hazırlık okulu lakabı*] hainliği düzenli olarak deliliği tarafından uyandırılıyor.

Hastalığı her zaman içinde olan bazı nitelikleri üzerinde bir büyüteç etkisi görüyor.

"Stereoskopi"

•

Tıpalarını aç...

Dickens'ın karakterleri tek amacı olan kuklalar, süsleri de mizah – karakterleri fizyonomileriyle *aynı* (böylece karikatür tarihiyle de ilişkileri var)

•

İnsanın makine olduğu nosyonunun tarihi: maniyerist çizimler; karikatür; [*on dokuzuncu yüzyıl Fransız ressamı Fernand*] Léger; [*Laurence Sterne'in romanı*] *Tristram Shandy (?)*

•

Bütün başkentler bulundukları ülkelerdeki diğer şehirlerden çok birbirlerine benziyor (NY'taki insanlar St. Paul'daki insanlardan ziyade Paris'tekileri andırıyor)

•

Cal: Delilikte, bir makine normal hızının beş katı hızda çalışıyor, hem de yönetilmeden – terliyor, osuruyor, sözcükler ağzından dökülüyor, ileri + geri sallanıyor.

•

Horgörü

Başkaları için duyduğum horgörü – kendim için farklı, *suçluluk'tan* daha az içselleştirilmiş.

Baştan aşağı kötü olduğumu düşündüğümden (ya da düşünmüş olduğumdan) değil. Çekici değilim, sevilmeye layık değilim çünkü tamamlanmış değilim. Sorun olduğum şeyde değil,

fazla olmamda (tepkili, canlı, cömert, düşünceli, orijinal, hassas, cesur, vs).

En derin deneyimim sansürle değil kayıtsızlıkla olandı.

•

Üslûp: *haz* için tasarlanmış şeylerin bize görünme biçimi.

•

Satın al: [Ludwig] Wittgenstein'ın *Defterler*'i

25 Ocak

Carolee'nin [Schneemann] yanan stüdyosu hakkındaki hikâyesi. "Eserlerime ne olduğunu merak ettim" – nasıl kullanmıştı

..... [*kim olduğu belli değil*] çok inatçı – ama bu karakterini bozmuyor

[*Amerikalı oyuncu, tiyatro yazarı ve yönetmeni, SS'ın yakın arkadaşı*] Joe C[haikin] kendini tutuyor, içinden bir şeylerin çıkmasına izin vermek için kendini geri çekmesi gerektiğini düşünüyor

•

Yeni duyarlılıktan vazgeçmemek (Nietzsche, Wittgenstein; Cage; [Marshall] McLuhan); hatta eskisi el altında yatıp beklerken – her sabah kalktığımda dolabımda beni bekleyen giysiler gibi.

•

Roman:

Bir ressam

İşiyle ilişkisi

Çeşitli 'sorunları'

Bilmemkim eserlerinin güzel olmasını ister

Kusurlar

Nesne

İnsanların kişinin haritasında nerede olduğu* –

Her eylem tavizdir (kişinin istedikleri + mümkün olduğunu düşündükleri arasında)

*Değersiz insanlar ortalamayı düşürüyor

...

[*Sıradaki girişlerde tarih yok ama 1965 Ocak sonu ya da Şubat başında yazılmış oldukları kesin.*]

akronim:
örnek: lazer (uyarılmış radyasyon ışımasıyla güçlendirilmiş ışık)

Aziz Thomas Aquinas: "Birini sevmenin o kişiye iyilik dilemekten hiç farkı yoktur."

John Dewey – "Edebiyatın nihai işlevi dünyayı takdir etmektir; kimi zaman haklı öfkeyle, kimi zaman üzüntüyle fakat en iyisi şans yaver gidip mümkün kıldığında onu övmektir."

Doué ['*istidatlı*']

Basculer [*değiştirme; açma kapama*]
Couches de signification [*'anlam katmanları'*]

[Daniel] Defoe'nin kendine özgü tarzı, sahte-günlük

17 Şubat

Bir Amerikan Trajedisi'ni iyi yapan nedir?

Zekâsı (Clyde hakkında, vs.)

Dreiser'in düş gücünün sabrı + ayrıntıları

Şefkati (Tolstoy)

Sanat bir beslenme biçimidir (bilincin, ruhun beslenmesi)

İnsan bazen biftek ister bazen istiridye

Deneme:

Dört Amerikan romanı: *Pierre*
Bir Amerikan Trajedisi
[Gertrude Stein'ın] *Üç Hayat*'ı
Çıplak Şölen

[*Çember içine alınmış:*] Üslûp

[*Çember içine alınmış:*] Araç, mesajdır

"Üslûpların adı olmasa da yeri olmalı... Bir yuvaları olmalı – ender olarak ziyaret edilse de."
([Thomes B. Hess,] *Location* #2, s. 49)

"Amaç olarak iş" }
"Mesaj olarak araç"} tasfiye edilmiş siyasal ideolojiler çağı olan günümüzde

[Robert] Rauschenberg tuvali – çok büyük – adı *Axle* – [John F.] Kennedy'yi sinematik olarak düzenlenmiş çok parçalı yüzeyde (birçok kez) gösteriyor-

Azize Cunegund

'Kazalar'ın bir 'nesne' üzerinde çalışmasına izin vermek

'hızlı pan'

Oku:

Cesar Grana, *Boheme Karşı Burjuva: Fransız Toplumu + 19. Yüzyılda Fransız Edebiyat Adamı* (Basic Books)

Sor [*Amerikalı eleştirmen*] Iving [Howe]

26 Mart

"Bütün görünen nesneler, adamım, mukavva maskeler gibidir."
– *Moby Dick* (Holt, Rinehart, Winston) s. 161

'havalı' –

[*Sıradaki dört alıntı John Wilcock'un "'Havalı' Dört Yüz" yazısındandır,* The Village Voice, *4 Mart 1965:*]

"Eğer havalıysan [*cool*] kendi zamanına göre yaşadığının bilincine ve bunu karşındakine iletebilme becerisine sahipsindir." ([*Amerikalı sinemacı*] Shirley Clarke)

"Farkında olan, ne olması gerektiğinin farkında olan kişidir + bu deneyim akışında neler olabileceğini bilir + sahte ve gösterişçi olana kesin biçimde hassastır." ([*Amerikalı gazeteci*] Nat Hentoff)

"– siyasal + toplumsal bilinci olan... ve günümüzün cinsel devrimine katılan + inanan biri." (Peter Orlovsky [*Amerikan şair Allan Ginsberg'ün sevgilisi*])

•

Yeni anti-edebiyat düzeni (resim, mimari, kent planlama, sinema, televizyon, nöroloji, biyoloji, elektronik mühendisliği)

Buckminster Fuller >> yazın yat semineri – 'ekisitk' – sponsoru da Yunan milyoner Doxiades [*metinde böyle*]

Marshall McLuhan
Reyner Banham
Sigfired Giedion
György Kepes
[*Sayfa kenarına:*] Kutupsuzlaştırılmış adlar!

{(Fakat) [*Amerikalı sanat eleştirmeni*] Harold Rosenberg – fazla siyasal; ya da [Lewis] Mumford fazla siyasal ve / ya da fazla edebi değiller}

İlk kilit metin: [*İngiliz nörofizyolog ve histolojist Sir Charles*] Sherrington – mesafeli (haptik) + dolaysız duyular arasında ayrım yaptı

Göz hapsedilmiş bir organdır – iltifata açıktır – atılıp yakalamaz, derhal tatmin talep etmez

Yakın dönem resmi (Pop, Op) *cool*; mümkün olan en az miktarda doku – açık renkler

'Ekistik' grup-
Programlamayla ilgileniyor
Bir 'duyusal karışım'.

Geleceğin duyusal karışımları nelerdir?
Hiç siyasal değil.
Matthew Arnold'la birlikte (özellikle edebi açıdan – kültür eleştirisi olarak edebiyat) geçmiş eleştirmenlerden kopuş

Böylelikle, aynı zamanda yüksek + alt kültür arasındaki mesafenin (Matthew Arnolds'un aracı) yok olması.

Bir Jasper Johns resminin veya nesnesinin hissiyatı The Supremes'i akla getirebilir.

•

Pop sanatı Beatles sanatıdır

•

Bir başka kilit metin: Ortega [José Ortega y Gasset], "Sanatın İnsanlıktan Uzaklaştırılması"

Her çağın temsilci yaş grubu var – bizimki gençlik. Çağın ruhu *cool*, insanlıkdışı olmak, oyun, duyum, apolitiklik.

•

Jasper Johns = [Claude] Monet'nin resmettiği Duchamp

•

Op Sanatı: 'trompe l'oeil' kinetik sanat

Programlama duyumları

Scientific American'ı okuyarak her ay yeni bir sanat hareketi başlatılabilir

•

'baskılı devreler' – transistörlü radyoyu mümkün kılan şey.

•

'moiré'

•

Pur qui tu me prends? [*"Beni ne sandın?"*]

•

[*Sırada defterin arkasına sıkıştırılan sayfalarda yazanlar var. 1965 yazında yazıldıkları neredeyse kesin – Ağustos ayında izlediği filmlerin listesi var.*]

Salt anlatı (sözel) >>>>	Giderek daha + daha karmaşık anlatı (yazı!) biçimleri
Çin peri masalı	Her şey birbirine girer!
"Bir at olmak istedi. Böylece at oldu."	Homeros'ta zaten var: nedensellikle (yani inamlırlıkla) ilgili kaygılardan
Olan şey doğrusal, olduğundan başka türlü olamaz.	Ana öyküden filizlenen/çıkan dallar: bir şeyin başka bir şey *gibi* olması (benzetmeler)
Anlatı zaten orada olan (olmuş) olayın izini sürüyor	

•

...

Monet'nin "Nilüferler"i ters asılsa da hemen hemen aynı görünürdü – uzamın dikeyleştirilmesi.

"Tek tonda resim" (20. yüzyıl) 1880'lerde zaten var.

...

[Edvard] Munch'ün *Öpücük*'ü – ağaç dokusu resmedilen figürden daha gerçekçi.

20 Nisan

Daha fazla (PROJE) görmek

Örneğin renkler + uzamsal ilişkiler, ışık

Görüşüm rafine değil, duyarsız; resimle ilgili sorunlarımın sebebi bu

Bir başka proje: Webern, [*Amerikalı yazar Paul*] Bowles, Stockhausen. Plak al, oku, biraz çalış. Çok tembellik ettim.

Paris Review'daki [*Amerikalı yazar*] Lillian [Hellman] kadar berrak + otoriter + doğrudan konuşmayı başarabilene dek röportaj vermeyeceğim.

Oku (satın al): > Bu yaz Paris
[*Fransız yazar, besteci ve müzisyen André*] Hodeir'in kitabı
Adorno'nun müzik yazıları
Michelet – Barthes üzerine

Annette [Michelson]:
'Okumak' zorunda kaldığım resimleri sevmiyorum – bundan ötürü Flaman resminden (Bosch, Breughel) de çok hazzetmiyorum – bütün yapıyı bir bakışta özümseyebilmek istiyorum

Çağdaş müziğin Yeni-Pisagorcu karakteri (Boulez, vs.)

Sanat eserinin bütün yapısıyla ilgilenmek (tamamen inşa edilmiş, tümleyici).

...

yeni duyarlılık > daha yüklü *dikkat*

uomo di cultura [*'kültür adamı'*] ([*yirminci yüzyıl İtalyan yazar Cesare*] Pavese)

Rosenquist'in [Amerikalı ressam James Rosenquist] *Beyaz Sigara*'sında, [*Mickey Spillane'nin suç romanından uyarlanan 1955 tarihli Robert Aldrich filmi*] *Kiss Me Deadly*'nin ölümcül gece şiirinden bir şeyler vardı

[*Yirminci yüzyıl Katalan ressamı Joan*] Miró'nun biyomorfizmi

Yeni gelişme: plastik bazlı boyalar

İmgenin ölçeğini değiştirmek ([Larry] Rivers, [Roy] Lichtenstein, Warhol)

[*On dokuzuncu yüzyıl sanat eleştirmeni John*] Ruskin: sanatın formları ahlâkidir...

...

20 Mayıs, Edisto Sahili
[*SS, South Carolina'daki evinde yazar Jasper Johns'u ziyaret ediyor*]

Konu: resim + yazın

Bir şeyin 'çok güçlü' olması için – ne gerek?

Konu önemsiz ama resim bir nesne (Johns)

Bir şeyleri *duru olarak* görebilmek çok önemli çünkü hiçbir şeyi *duru* görmeyiz

Bir resim bir nesnedir, müzik bir performanstır, kitap bir şifredir. Fikirlere + duygulara + imgelere (?) aktarılması gerekir –

Çizmek > yağlıboya resim > taşbaskı (aynı şeyin üç versiyonu–)

'Küstah nesne' (Johns)

Kişi deneyimden öğrenmez – çünkü şeylerin özü sürekli değişmektedir

Tarafsız yüzey yoktur – bir şey yalnızca başka bir şeye kıyasla tarafsız olabilir (bir yorum? bir beklenti) – Robbe-Grillet

Rauschenberg'in gazete kâğıdı, lastik kullanımı

Johns: süpürge, askı

Birisi dedi ki, "[John] Cage bana boş nesne diye bir şey olmadığını gösterdi."

Beni ilgilendiren tek dönüşüm toptan olan – ne kadar ânlık olursa olsun. *Her şeyi* değiştiren bir insan ya da sanat eseriyle karşılaşmak istiyorum.

...

20 Mayıs, Güney Carolina–

yeşil – meşeler, çamlar, palmiyeler – tüylü gri-yeşil İspanyol yosunu, bu yosundan devasa halatlar her ağacın dalından sarkıyor – *yoğunluk*

Okyanus sakin, sığ, çok sıcak –

Geceyarısı Schoenberg'in mektuplarını okuyorum

Çıplak ayaklı sıska zenciler yoldan geçiyor – başları küçük

Hollywood, [Güney] Carolina – dünyanın lahana başkenti

(Buzlu) metal 'bardak'ta dondurulmuş nane şurubu – peçeteyle tutmak şart

Bahçede bir kardinal kuşu – cırcırböcekleri, bir kreşendo gibi, siren gibi; bıldırcın ('beyaz Amerikan bıldırcını')

Karıncalar, güveler, atsinekleri, bostansinekleri, yılanlar, eşekarıları (sarı+siyah)

Beyaz çarşaflar, ince beyaz yatak örtüleri, beyaz duvarlar + tavan (beyaz tahtalar)

Okra kesiliyor, yağda kızartılıyor, (iyi pişmiş) biftek olarak yeniyor, yanında salata

Bir marmoset ('Jenny') büyük bir kafeste yumuşak kenarlı bir erkek şapkasının içinde uyuyor

Deniz kabukları: yumuşakça kavkısı, deniztarağı, istiridye, midye

Çamurlu su kıyısı – koyu kahverengi kadifemsi çamur – üzerinde binlerce minik delik - +, yakından bakarsanız deliklerin içine girip çıkan binlerce yengeç

Kum dikeni: 'deniz kuyruğu' (yenebilir) sahil kenarında yetişiyor

Fesleğen, çay, bahçede yetişen nane, zehirli meşe

Televizyonların üzerinde metal folyodan minik bayraklar taşıyan antenler

•

JJ [JAsper Johns] şimdi kendine pembenin yanında (de Kooning) beyazı kullanma izni de veriyor – bir parça

Rauschenberg:

"Tablolar değişirken basılı malzeme de resmin konusu haline geldi (çalışmalarımda gazete kâğıdı kullanmaya başladım) ve odağı değiştirdi: üçüncü bir palet. Zayıf konu yoktur (resim yapmak için her girişim bir diğeri kadar iyidir)."

"Bir tuval asla boş değildir."

'İmgelerin çiftlenmesi' (simetri?)

Sınırsız ihtimaller şiiri

Resimleri birleştir, çizimleri birleştir

"Daha önce görmediğin bir resimle karşılaştığında bir konuda fikrini değiştirmiyorsan ya inatçı bir aptalsın ya da resim pek iyi değil."

"Görme alışkanlıklarımı gözden geçirmeye çalışıyorum, daha taze bir bakış için onlarla yüzleşiyorum. Yaptığım şeye yabancılaşmaya çalışıyorum."

22 Mayıs, Edisto Sahili

Düşünmek üzerine bir roman –

Bu kez rüya yok (onlar [*Rüyalarının Esiri*'nde] içe dönüp bakma metaforuydu, bir mazeretti – gerçek olmaları, psikolojik açıklama anlamına gelmeleri amaçlanmamıştı)

Yapıtı hakkında düşünen bir sanatçı

Bir ressam mı? Müzisyen mi? (Resim konusunda biraz daha az cahilim)

Bir yazar değil – bkz. [*Vladimir Nabokov'un romanı*] *Solgun Ateş* – çünkü o zaman Nabokov'un yaptığı gibi yapıtın metnini vermek zorunda kalırım.

...

[*Sayfa kenarına:*] *Tinsel bir proje – ama bir nesne üretimine bağlı (bilinç tene kuşanırken)*

...

Dante: cezanın suça uygun düştüğü fikri
21 + 22 kantolar – "çörten kantoları"

Sanatta *mesafe* düşüncesi

Ne kadar 'uzakta' olabilirsin?

Yöntemlerden biri soyutlama – doğada yapının keşfi – X-ışınları gibi (bkz. [Paul] Cézanne)

Yeni yol -Rauschenberg, Johns- yalınlıktan geçiyor – görüşü baktığımız ama göremediğimiz şeyleri de içerecek şekilde genişletmek

John'un bayrağı bir bayrak değil –
Paul'un [Thek] eti et değil

Bir başka (?): şans ('niyet'i aşan)

Bir resimde, her şey birden mevcuttur (müzikte, kurmacada, filmde böyle *değil*)

'Ressam olmak istemek'le 'ressam olmak' arasındaki fark

Bir resim bir tür jesttir – cömert, veciz, erden, ironik, duygusal, vs.

...

24 Mayıs

...

Susan T. [Taubes]: seksten vazgeçmeyi tercih eder
yoksa çalışamaz, erotik alanın dışına çıkmak bile istemez

...

5 Haziran, Paris

...Kafka'nın şiirselliği reddi; nesneleri adlandırmak yeterli

Pornografik Çin romanı (1660) çevirmen [*Fransız yazar ve sanatçı Pierre*] Klossowski: *La chair comme tapis de prière* [*Etten Seccade*]. Pauvert, 1962

Rue Beaumarchaias (#21?) adresindeki restoran: L'Enclos de Ninon [*metinde böyle*]

...

8 Haziran, sabah 7

(dexamyl – [*Amerikalı gazeteci Herbert*] Lottman'la geçen bir saat ve daha sonra [*Godard'ın filmi*] *Alphaville* hariç 25 saat kesintisiz çalıştıktan sonra bir şeyleri yoluna koydum sanıyorum.

Burada en az iki proje var:

Thomas Faulk (ya da Darnell) hakkında bir *novella*, merkezinde dün akşamüstü yazdığım sinir krizi sahnesi yer alacak

Üzüntü, travma, hükmetme, korkma hakkında bir şeyler anlatacak. Kasvetli yatılı okula giden, çocukluğu California'da geçen, vs.

Tinsel bir aristokrat hakkında Tanrı'nın izniyle bir *roman*. 'R.' O sinir krizi falan geçirmeyecek.

Bir ressam. Ateş(leri) var.
'Doğal yerindeki' göndermeler haricinde çocukluğu boşver. Onu indirgiyor.
Balmumu vs. ile çalışıyor. Ablasına yakın. Az ama özlü konuşuyor, aksi.
Nerede doğduğundan emin değil.
Ablası da bilmediğini iddia ediyor.

Ebeveynleri aktif Nazi miydi? Yoksa affettiği ablası mı? (Savaş sırasında İsveç'teydi.)

Alman şeyi: marazilik, sapkınlık

Bir şey için iğne oluyor – hastalık hastası mı?

Delilik = davranışta bir kusur (özgürleşmeden ziyade)

Napoli Başpsikoposu (1920'lerde) Amalfi'deki depremin sebebinin kısa etek boylarıyla Tanrı'yı kızdıran kadınlar olduğunu söylemişti

Baby Face – [Alfred E. Green tarafından 1933'te çekilen] bir film, başroldeki Barbara Stanwyck büyük bir şirketin kariyer basamaklarını kat kat tırmanıyor

...

16 Temmuz, Paris

Öfkemi seferber etmeyi öğrenemedim – (militan duyguların eşlik etmediği militan eylemlerde bulunuyorum)

Asla *öfkelenmiyorum* ama (seviyorsam) *canım yanıyor* ya da tiksiniyorum, sevmiyorsam *nefret ediyorum*

Kimseyi telefonla aramıyorum; mümkünse dairemden çıkmakta olan birinden bir mektubumu postaya vermesini isterim –

Kimsenin bir şeyleri benim için yapmasına güvenmiyorum – her şeyi kendim yapmak istiyorum ya da bir konuda birinin bana aracılık etmesine izin verdiysem kendimi (önceden) işin doğru yapılmayacağına ya da hiç yapılmayacağına koşulluyorum

Sabahlar en kötüsü.

İnsanlar kartondan, bencil – ama önemli değil, dayanabilirim. "Kişisel algılama."

Son iki yıldır kötüye mi gidiyorum – kuruyor, katılaşıyor, içime mi çekiliyorum?

Kızgınlıkla dolup taşıyorum ama göstermeye cesaretim yok. Üstüme gelindiğinde oradan ayrılıyorum (Annette, vs.)

Geleceğe dair bir imge yok.

Hayal kurmak istemem. Ne! Niye kendimi umutlandırayım?

Kariyerim benim dışımdaki hayatım + bundan dolayı onu başkalarına rapor ediyorum. İçimdeyse üzüntüm var.

Mümkün olduğunca az beklentim olmalı ki canım yanmasın.

...

22 Temmuz

... Güneş ışığı ile pasiflik arasındaki bağlantı. "Gündüz içe bakan göz kördür" (Klytaimestra [*Eshilos'un* Oresteia'*sında*]

1 Ağustos, Paris

[*SS'ın hazırladığı*] Borges yazısında, vurgula:
Robert L[ouis] Stevenson'a teşekkürler (bkz. B'nin yazıları) – örnek: [Borges'in öyküsü] "Pierre Menard [*Quijote*'nin yazarı"], fantastik öyküler
Düz yazı düşüncesi – sözcüğün geçirgenliği- "degré zéro de l'écriture" [*Roland Barthes'in 'yazının sıfır derecesi' kavramına gönderme*]
Kafka (çevirileri) geleneği - Joyce + Robbe-Grillet'e karşı

Oku: Blanchot, *L'Attente, L'Oubli*
[Jean] Reverzy
[Bataille] *Gözün Hikâyesi*
[Pierre Louÿs] *Trois Filles de Leur Mère*

Karşı-dil olarak Fransızca, dolayısıyla Blanchot'nun romanları...
Robe-Grillet'nin Jansenist geleneği

Robbe-Grillet'nin romanları *eylem* hakkında

19 Ağustos, Corsa [Korsika]

sanat = somutu soyut soyutu somut yapmak

en saf tarihselcilik *müzikte* (yapıldı – yeniden yapılamaz) – çünkü en soyut sanat müzik (bu açıdan matematik gibi)

[Korsika'daki] Bastia'nın cepheden tasviri – düz sokaklar, dikdörtgenler – soluk pastel renkli gri tonunda altı-sekiz katlı binalar

[Stéphane] Mallarmé'nin varisi yoktu (kadın şair Saint-Elme dışında) – bkz. *anlaşılmaz* Fransız şiiri yok, [Gerard Manley] Hopkins Fransızca'ya çevrildiğinde tamamen anlaşılır. Descartes'ın gerçek düşüncenin net ve belirgin olarak tanımlanabileceği (!) nosyonu çok Fransız –

Edebiyat sanatlardan biri *mi?*
(Sartre makalesini oku)

Film Biçimi 'paralel'

örnekler > grevcilerin katledilmesi // mezbaha [Esienstein'ın] (*Grev*'i)
>mahkûmlarm özgürleştirilmesi // eriyen buz ([*Pudovkin'in*] *Ana*'sı)
>kartal // Napoléon ([Abel Gance'ın] *Napoleon*'u)
>ağır ilerleyen tren // salyangoz ([Gance'ın] *La Rour, The Avenging Corsican*'ı)

İlk eserler – ikisi de öz birliği ve duygusal teşvik içeriyor

İkinci, üçüncü ve dördüncü öyle değil: onlar yalnızca tanımlayıcı

Bir başka örneğin babaya şantaj yapılıyor // bir vize görüntüsü (*La Roue*)

Yalnızca bir sessiz film tekniği mi?

•

'Eksiltme'

zamanda
uzamda kesmek budur

•

'Flashback'
bu ne zaman girer?

'Kurucu çekim'
insanların, şeylerin uzamsal ilişkisini göstermek

Dikkat: Fark ediyor ki [*yazı kesiliyor*]

22 Ağustos

...Noël [*Burch, Amerikalı film eleştirmeni ve yönetmen, 1951'de Fransa'ya taşındı]*

24 Ağustos

Korsika –

– İnsanlar sürekli iki dil birden kullanıyor, birinden diğerine geçiş yapıyorlar

– Kaktüs, okaliptüs + çınar ağaçları, devedikenleri, palmiyeler

– Kiliseler + başka eski binalarda yapı iskelelerinin dikdörtgen izleri var (binalar böyle inşa edilmiş; önce binanın şeklinde ahşap iskeleler dikmişler)

– Şiddetli yaz fırtınaları; sık sık elektrik kesintisi

– Nüfus sürekli azalıyor; [*Cezayir'deki Fransız yerleşimciler olan ve bazen Fransa'dan ayrılmayı seçen, bazıları 1962 Cezayir bağımsızlığı arifesinde terk etmek zorunda kalan*] 'Pieds-Noirs' denen kesim çiftçilik yapıyor, restoran işletiyor

– Adada on kadar soyadı var (akraba evliliği yaygın (Mattei...) =

– 'Makiler' [*Korsika içlerindeki 'yoğun çalılıklı' düzlükler*], yangınlar

– Eau d'Orezza ('pétillante' ['*ışıldayan*'], adanın iç kesimlerindeki doğal kaynaklardan)
Sirop d'orgea (hindistancevizi suyu ve su, çok şekerli)

– Charcuterie de Corse (dört çeşit salam)

– Casino: [Korsika] U Casone

Taştan evlerin soluk pembe-kahverengisi – *solmuş* kırmızı kiremitli çatılar

...

Bataille: seks + ölüm, haz + acı arasındaki bağlantı (bkz. *Larmes d'Éros*)

Bir dolandırıcının asıl önemli özelliği maskesini *ASLA* indirmemesidir. Her zaman güvenilir, çekici, arkadaş canlısı vs *GÖRÜNÜR*. Onunla ilgili *DENEYİMİNİ* hakkında *ÖĞRENDİKLERİNLE* bağdaştıramazsın.

Irene: Onunla dört buçuk yıllık DENEYİMİM sınırsız savurganca sevgiyle dolu. ([Diana] Kemeny, vs.) aracılığıyla kendimi hakkında düşünmeye zorladığım şeyler – hükmetme, yö-

netme, alt etme ihtiyacı – benim anlayışıma göre, kısaca her zaman deneyimim tarafından kısa devreye uğratılıyor. Böylece: NASIL YAPABİLİR (YAPABİLDİ)? Vs.

Deneyimi kavrayışla boğmak mümkün mü? Yoksa yalnızca başka bir deneyimle yer değiştirmiş mi olur?

Irene:

– kusursuz güveni ('bence' ya da 'belki biraz aptalca ama' veya 'belki' yok – yalnızca gözlemler

[*sayfa kenarına*] Otodidakt

– onun suçluluk duygusundan + pişmanlıktan bu denli azade olması (asla "keşke" ya da "keşke yapmasaydım" ya da "neden yaptım?" demek yok)

[*sayfa kenarına*] Spontanlık kültü
[Norman] Mailer etiği – Jane, Ricardo, Meg

– tutarlılığı

– cömertliği + kendisini bir başkasının kullanımına istekle açması

Kusursuz birleşim: Kendimi onun ellerine teslim ettim –

Beni seviyor
Benden daha iyi biliyor (hayatı, seksi, vs.)
Bilgisini + kendisini hizmetime sunmaya hazır

Sonuç:
Bir şeye ihtiyacım olduğunda hizmet görüyorum (aslında, sahip olduğumu bilmediğim ihtiyaçlarımı öğreniyorum – onların talep etmeksizin karşılanmaları sonucunda)

Fikir ayrılığı yaşadığımızda o haklı
Hatalıysam bana doğrusunu öğretir
Ona yardım etmeye çalıştığımda – ya da sevişmeyi başlattığımda – ya da onu yönlendirdiğimde hatalıyım, beceriksizim, münasebetsizlik yapmış oluyorum
Geliştiğimce onu mutlu edeceğim

Böylece alıyorum + alıyorum – hem olağanüstü besleniyorum hem zayıflamış, huzursuz, küskünüm.

Onu sinirlendiriyorum – ama o kadar iyi ki, bana karşı azize gibi, sabırlı – ara ara suçlu bazen kanaatkâr + kaygılıyım.

Onu mutlu etmek istiyorum ama bu benim için bir tür sanrı haline geldi. Yeterince iyi değilim – FAKAT – onu mutlu etmeye çalışıyorum.

Yine de beni seviyor. Neden? Çünkü çıraklığımın işe yarayacağını düşünüyor – yoksa yalnızca kendine engel olamadığından mı?

Onu *ben* mutlu ediyorum gibi görünmüyor – ya da onunla sevişiyorum gibi. Sevişmeme yalnızca izin veriyor; her şeyi yapan o. Cinsel açıdan pasif davrandığında onu ele geçiremiyorum (ya da *asla* baştan çıkaramıyorum); benim aktif rolü oynamama müsaade ettiğinde + o zaman yapıyorum.

•

Beni panik halinde, hasmane, bağımlı bir çocuğa dönüştüren bu örtülü, yumuşak, dahiyane hükmetme biçiminin Irene'in *aşkı* elde etme şekli olduğunu düşünmek işe yaramıyor. Belki bildiği tek yöntem budur. (Önce cömertçe sevgi ve şefkat, bitmek bilmez okşayışlar + banyo yaptırma + besleme + seks +

sorunlarının üzerinden geçme > vs. vs.) Aynı zamanda onun güç kazanma yöntemi (*verme* eylemi aracılığıyla zafere ulaşıyor + iğdiş ediyor!) + zayıflık duygusunun üstesinden gelme biçimi.

İşe yaramıyor – çünkü hepsini aşk olarak *deneyimledim*.

Irene, bana aşkla davranan *ilk* insan + aşkını minnetle kabul ettiğim *tek* kişi.

Bana kalan felç olmuş bir cinsel hayat – beni yatakta iyi olmadığım için reddetti, yatakta iyi *değilim* – ve bütünüyle gayrı şahsi olmayan şeyler hariç insanlardan bir şeyler kabul etme konusunda (bir fincan kahve bile olsa) korkunç bir kaygı duyuyorum.

•

Irene, David'i kıskanıyordu çünkü bütünüyle ele geçiremediği tek parçam David'di.

David olmasaydı ilişki bu kadar sürer, benimle bu kadar süre kalır mıydı?

David olmasaydı dört buçuk yılı atlatabilir miydim?

Bildiğim tek bir şey var: David olmasa, geçen yıl kendimi öldürürdüm.

•

Dehşete kapılmış, terörize olmuştum (ama bunu bilmiyordum.) Hâlâ dehşet içindeyim. (Irene nitelikli; ben değilim. Irene beni standartları yüksek olduğu için sevmiyor. Benim ya da çoğu insanın razı olacağı şeye razı gelmez o.) Geri gelecek olsa, yine

ölümcül dehşet haline dönerim – öfkesinden; beni terk etmesinden; beni aptal, düşüncesiz, bencil, cinsel açıdan yetersiz bulmasından korkarım.

Son iki yıldır sürünmemden *keyif* mi alıyor? Kemeny (+ Noël [Burch]) böyle diyorlar. Buna inanamam – sev(di)ğim biri bunu yapamaz. O zaman bir canavar demektir –

Her zaman (en kötü ihtimalle) *hiçbir şey* hissetmediğini düşünmüştüm – sertleşmek + kendini körleştirmek zorunda kalacağını, böylece özgür olacağını – suçluluk duymayacağını.

Peki ya gerçekten olanlardan *zevk* aldıysa?

Bunu düşünmeye bile yanaşamam – herkes öyle dese de.

•

Söylemem gerek: Irene beni *düş kırıklığına* uğrattı. Olduğunu sandığım, olduğuna inandığım kişi değil miydi (mi)?

Hayır mı?

Neden değil?

Çünkü oraya önce o ulaştı – önce o *benimle* ilgili düş kırıklığı yaşadı.

•

'Mazoşizmim' -bu yaz Irene'e gönderdiğim mektuplardaki karikatürüne göre- acı çekme arzusunu değil, acı çektiğimi (ve 'iyi' yani zararsız olduğumu) göstererek öfkeyi tatmin edip kayıtsızlıkta minik de olsa bir iz bırakma arzusunu yansıtıyor.

Kemeny sürekli "öyle iyiyim ki canım yanıyor" öyküsünü yineleyerek ne demek istiyor?

Annem gerçekten canımın yandığını görürse bana vurmaz. Ama Irene benim annem değil.

25 Ağustos

[*Yirminci yüzyıl Fransız yazarı André Pieyre de*] Mandiargues yazılmış en iyi iki erotik kitabın *Gözün Hikâyesi* + *Trois Filles de Leur Mère* olduğunu söylüyor. İki ayrı kutup bunlar: ilkinin ağzı sıkı – her sözcüğün önemi var – erden dil – kısa ve öz, ekonomik; ikincisi müstehcen – décontracré, bavardé [*'rahat, geveze'*] – sonsuz.

Dikkat: Louÿs'nin [*Trois Filles*] son bölümü – küçük tiyatro sahneleri ([*Jean Genet'nin*] *Balkon*'u gibi)

Bataille'in [*Gözün Hikâyesi*] pitaresk (bir macera) - Louÿs'in iki odalı mekânı: kapı, yatak, merdivenler

Thomas Faulk, Carolina'da balmumundan kuklalar yapıyor ama bunlar bulanıklaşıyor

Prof .....'un kuklasını onu görmeden yapıyor

Neden şunu diyemiyorum (demiyorum): Ben yatakta bir şampiyon olacağım! Ha!

27 Ağustos, Avignon

Sanat *geçmişin* günümüzdeki genel durumudur. (bkz. mimari). 'Geçmiş'e dönüşmek 'sanat'a dönüşmektir – bkz. fotoğraflar da öyle

Sanat eserleri belli ölçüde *patos* içerir

Tarihsellikleriyle?
Çürümüşlükleriyle?
Örtülü, gizemli, kısmen (+sonsuza dek) ele geçirilmez yönleriyle?
Bir daha kimsenin aynısını yapmayacağı (yapamayacağı) gerçeğiyle?

O zaman belki de sanat eserleri sanata *dönüşüyordur* – sanat *değildirler.*

+ geçmişin parçası olduklarında sanata dönüşüyorlardır

çağdaş sanat eseri bir çelişkidir
bugünü geçmişe mi özümsetiyoruz? (yoksa başka bir şey mi? bir jest, bir araştırma, kültürel bir andaç?)

Wittgenstein // [Arthur] Rimbaud

Asıl meslekten feragat:

W. – okul öğretmenliği, hastanede hademelik
R. – Habeşistan

Çalışmalarını önemsiz olarak nitelendirmeleri –

Fontainebleau resmi ekolü.

Erotik resim
'Maniyerist'
(her şey bir memede birleşiyor, vs.)

Avignon (Musée Calvet):

>>[Jacques-Louis] David, *Mort de Joseph Bara*
[Jean-Baptiste] Greuze
[Jean-Honoré] Fragonard
[Jean-Baptiste-Siméon] Chardin (krş. Louvre)

[François] Boucher
[Antoine] Watteau

[A.J.T.] Monticelli + [J.M.W.] Turner – izlenimciliğin öncüleri

•

Yazmanın 'sıfır derecesi': konuyu şeffaflaştırma, yani 'dépaysant' ['kafa karıştırma']
örnek: bilim kurgu romanları

Filmin 'sıfır derecesi'
Örnek: B filmleri – biçimsel uğraşı yok; bunun yerine konunun şiddeti
Araç, saydamdır

Roman, anlatı, metin (*şimdi* iki muhtemel gelenek ya da ihtimal var)

1) Sıfır Derece: Kafka, Borges, Blanchot, bilim kurgu, [Camus'nün] *Yabancı*'sı ('öykü')

2) Joyce'un tükenmeyen mirası – dil, doku, maddesel söylem olarak roman – [Djuna] Barnes, Beckett, [John] Hawkes'ın ilk dönemleri, Burroughs

Müzik

Webern'in bütün eserlerini al

Hodeir, Adorno kitapları

[Claude] Debussy – *Jeux, Le Mer*

...

İki gelenek

Müzik *duyulmalı* (giderek karmaşıklaşan biçimsel yapılarla)
Kavramsal müzik – besteci kulağa nasıl geldiğiyle değil, ifade ettiği kavramlar ya da matematiksel ilişkilerle ilgilenir
Cage, Varèse başka türlüler, çünkü müzikle değil sesle ilgileniyorlar (tanım: müzik = düzenlenmiş sesler)

[*Fransız deneysel besteci Jean*] Barraqué için, son sınav müziğin kulağa nasıl geldiği – [*Ukraynalı-Amerikalı matematiksel biyofizikçi Nicolas*] Rashevsky için böyle değil; ona göre bir sekansı diğerine ulaştıran aralıklar 29 saniye, 30 saniye + 31 saniye olabilir – *kulak* tarafından algılanamayacak aralıklar

Elektronik (kayıt) müzik sayesinde yeni kaynaklar açıldı

...

Yeniden dinlemek: [Henry] Purcell, [Jean-Philippe] Rameau, [Ludwig von] Beethoven'ın Beşinci senfonisi, *La Mer*, [Frédéric] Chopin, [Franz] Liszt'in son dönemi, [Franz] Schubert'in sekizinci senfonisi

19. yüzyıl geriye dönük eserlerle dolu (örneğin Beethoven sonrası – fakat Beethoven'ın son eserlerinden öteye gitmeyen) yine de gelişim sürüyor – örneğin Schubert – hayatı boyunca *melodiyle* ilgili ihtimalleri neredeyse tüketiyor (saf tonal melodi). Varisleri: [Iohannes] Brahms, [Pyotr Ilyich] Tchaikovsky, [Gustav] Mahler, [Richard] Strauss (?) örneğin *Rosenkavalier* üçlüsü, Sahne II, *Ariadne [auf Naxos]*'taki aryalar

Meodiyi lirizmden ayır

Rosenkavalier üçlüsü belki de müzikte lirizmin zirve noktası ("Liebestod"u aşıyor) – Fakat büyüklüğü seslerin birbiriyle uyumunda gizli – uyumluluk, orkestrasyon – melodi satırının

yüceltilmiş duygusalcılığı: Schubert'vari anlamıyla saf melodiyle karşılaştırıldığında çok daha karmaşık (ve dekadan?) şeyler

Felsefe bir sanat formudur – düşünce sanatı ya da sanat olarak düşünce

Platon + Aristoteles'i kıyaslamak, Tolstoy + Dostoyevski'yi [veya] Rubens + Rembrandt'ı kıyaslamak

Doğru veya yanlış, iyi ya da kötü sorunu değil – farklı 'tarzlar' gibi

İngilizce'nin son büyük romanları:

[Ford Maddox Ford.] *İyi Asker*
[F. Scott Fitzgerald.] *Muhteşem Gatsby. Tender is the Night*
[E.M. Forster] *Hindistan'a Bir Geçit*
[William Faulkner] *Ağustos Işığı*

Geçiş 'romanları':

[Virginia Woolf,] *Mrs Dalloway*
[Djuna Barnes,] *Geceyi Anlat Bana*
[Jean-Paul Sartre.] *Bulantı*
[Italo Svevo,] *Zeno'nun Bilinci*
[Ernest Hemingway,] *Güneş de Doğar*
[Herman Hesse.] *Bozkırkurdu*
Nathanael West

Yeni 'romanlar':

[Blanchot,] *Celui qui ne m'accompagnait pas*
[Burroughs.] *Çıplak Şölen*
[Joyce.] *Ulysses* + *Finnegans Wake*
Hawkes'ın ilk romanları
[Robbe-Grillet,] *Dans le labyrinthe*
[Burt Blechman,] *İstasyonlar*

...

Kanadalı iki doktor, başka bir doktorun bağışladığı deriyle bir kadın hastaya deri nakli yapıyorlar – önce kadına naklin başarılı olacağının telkin edildiği pek çok hipnoz seansı gerçekleştiriliyor.

Şunlardan büyülenirim:

Bağırsakların çıkarılması
Soyma
Kısıtlı koşullar (*Robinson Crusoe*'dan toplama kamplarına)
Sessizlik, dilsizlik

Röntgenci yanımı çekenler:
Sakatlar (Lourdes yolculuğu – Almanya'dan mühürlü trenlerle gelirler)
Ucubeler
Mutasyon geçirenler

A'yı yalnızca 'konu' olarak değil sanatsal *form* olarak da kullanabilirim – iradenin jesti olarak form: yeterince kuvvetli istersem, edebi bir metinde işe yarayabilir, yeterince organikse...

A ve B bağlantılı mı? Paralel mi? (onları düzenlemeyi ilk defa burada düşündüm)

B, insanların iyi dileklerini telafi eden, duyarlılığımdaki sadist öğe mi? (Kemeny'nin sık sık söylediği gibi).

Sadist eylemlerden özenle ayrılmış, kopartılmış bir sadistik görü mü?

Cinsellikte sadist bir rol üstlenmekten hoşlandığını aynı şeylere (tıp kitapları, sakatlar, vs.) bakarak keşfeden [X] ile karşılaştır.

Yoksa daha fazlası mı var? Şöyle ki:
Kendimi sakatla özdeşleştirmek?
İrkilecek miyim diye kendimi test etmek? (yiyecek konusunda olduğu gibi, annemin hassaslığına tepki göstermek)
Kısıtlı koşullardan büyülenmek – engeller, bariyerler – ve sakat kişi de bunun *metaforu* mu?

Kendime yönelik sistematik bir araştırma:

Bu yaz, hafif bir klostrofobiye yakalandığımı not düşmeliyim: küçük odalarda bunalmak, pencerenin açık kalmasına ihtiyaç duymak + restoranlarda pencere ya da kapıya yakın oturmak istemek

Başka insanların zayıflıklarını küçümsediğimi gösteriyor muyum? (Noël böyle yaptığımı söylemişti – onu 'deniz tuttuğu' zaman + hastalık hastası davranışları yüzünden – ama kendisi de kendini küçümsüyordu.)

İnceliksiz ('California') tavrım miadını doldurdu mu? (Ağırbaşlılık eksik bende.) Otoriter, özgüvenli insanlara boyun eğme eğilimimin suç ortağı oldu + insanları saldırganlığımın ölçüleri konusunda kandırma stratejime eşlik ediyor, saldırgan veya rekabetçi olmadığım izlenimi uyandırıyorum.

İnsanlara güven vermeye çalışmayı bırakmanın – ve onlara öncülük etmenin zamanı geldi (bu bahar + yaz:
George [Lichtheim, *Alman göçmen eleştirmen ve Marksizm tarihi uzmanı, SS'a âşıktı*], [*İngiliz radyo dergisi* The Listener'*ın edebiyat editörü*] Derwent, Noël!)

29 Ağustos, Tanca

[SS 1965 Ağustos'un son günlerini ve Eylül'ün ilk yarısını Fas, Tanca'da Paul ve Jane Bowles'ı ziyaret ederek geçirdi. O dönemde zaten biraz uzaklaştığı Alfred Cheste şehir merkezinde yaşıyordu ve Driss Ben Hussein El Kasri adlı genç bir Faslıyla ilişkisi vardı.]

...

Ravi Shankar

Paranoyak olmamamın (hatta anti-paranoyak olmamın), kolay güvenmemin, zarar vermediğim insanların (Alfred, 'Edward [Field] – Nadia [Gould]') kötülüklerine her zaman şaşırmamın sebebi: çocukken kendimi ihmal edilmiş, görmezden gelinmiş, algılanmayan biri gibi hissediyordum – belki de Irene'le tanışana kadar, onun haricinde herkesle her zaman böyleydi –

Suçlama, düşmanlık, kıskançlık bile bana 'au fond' [*'derinde'*] hak ettiğimden daha fazla *ilgi* görmüşüm duygusu veriyor. Yabancıların, tanıdıklarımın ve iyi davrandığım arkadaşlarımın iyi niyetine güveniyorum çünkü onlar için bana kibarca davranmaktan fazlasını gerektirecek kadar önemli olduğuma inanmıyorum – yani bana bu kadar dikkat ettiklerine. Kıskançlık fantezilerinin konusu olmak... kimim ki ben?

Unutma – Irene geçen yıl varlığımı 'Kate'e söyledi diye ne kadar şaşırmıştım; Alfred'in beni Tanca'ya geldiğimi mektubunda Edward'a bildirecek kadar önemsemesine de şaşırdım.

Alfred'in romanı:
Zaman sırası yok *fakat* anlatı sıralı
Başkahraman ya da merkezdeki karakter yok, bir grup karakter var

...

Alfred:

Zorba, baştan çıkarıcı, akıllı, bilge, hain – Tiresias, Oscar Wilde, Isidore: bütün bu özelliklerinin altında bir cümleyi bile tamamlayamayan, soruya cevap veremeyen ya da başkalarının söylediklerini dinleyemeyen histerik, kötü huylu bir çocuk var.

Diğer yandan Alfred sürekli bir kâhin arayışında (Aziz Stanislaus, Irene. Edward, Paul Bowles).

Peruğunu yaktı [*Chester tamamen tüysüzdü*] + küçük penisli olmaktan + hiç pubik kılı olmadığından söz ediyor. Hep korkunç hissetmiş kendini + ama şimdi söylüyormuş bunu, başka bir şeyden söz etmek istemiyor.

Hiç bilge olmuş muydu? Yoksa bilgeliğini yitirdi mi? (Cazibesi gibi o da bir 'numara' mıydı?) Olmayan yerlerde 'anlam' ('simgeler', romans) arıyor. Sahte-sorunlar!

Susan T[*aubes, 1969'da kendini Long Island'da denize atarak intihar etti; bedenini SS teşhis etti*] de bazen konuşulanlara odaklanamaz çünkü söylenenle + ayaklarının dibindeki yaprak arasındaki bağlantıyı anlamak istiyordur – ve bunu yapamaz.

Sahte-sorunlar!

Hiçbir şey gizemli değil, hiçbir insan ilişkisi. Aşk hariç.

Bugünkü halimle Alfred'e kapılmazdım – hâlâ eskisi gibi olsa bile (+ ki artık değil).
Çünkü artık kendime saygım var.

Her zaman zorbalara kapıldım – benden o kadar da hoşlanmıyorlarsa harika olmalılar diye düşündüm. Beni reddetmeleri

bana üstün özelliklerini, beğeni sahibi olduklarını gösterdi. (Harriet, Alfred, Irene)

Kendime saygı duymuyordum. (Kendimi seviyor muydum?)

Şimdi acı çekmek nedir biliyorum artık. Hayatta kalmayı da başardım. Yalnızım – sevgisizim + sevecek kimsem yok – dünyada en korktuğum şey. Dibi gördüm. Ve hayatta kaldım.

Tabii ki sevmiyorum kendimi. (Hiç sevmemişimdir herhalde!) Hayatım boyunca güvendiğim tek insan beni reddetmişken nasıl seveyim – ne kadar sevilebilir olduğumun belirleyicisi, + yaratıcısı yaptığım kişi tarafından. Kendimi derinden yalnız hissediyorum, engellenmiş, itici – daha önce hiç hissetmediğim ölçüde. (Ne kadar kendini beğenmiş + yüzeyselmişim!) Kendimi sevilmeye değmez hissediyorum. Ama içimdeki sevilmeye değmez askere saygım var – hayatta kalmaya, dürüst olmaya, adaletli, onurlu olmaya çabalıyor. Kendime saygı duyuyorum. Bir daha zorbalara asla kapılmayacağım.

...

Rüyalarının Esiri: 'bir kâhinin portresi'

Jane [Bowles] + Şerife [Bowles'un Faslı sevgilisi]:

"Tam bir çılgın? Çılgının teki değil mi, Paul?"
"Çenesini hiç kapamıyor!"
"Hizmetkâr muamelesi görmek istemiyor."
"Kaç yaşında, Paul?"
"Bana biraz daha yaklaşırsa çığlığı basarım."
"İlkel biri, bilirsin işte."
"Çirkin gelmiyor mu sana?"

"Onu çok heyecanlandırdın, burada olmana çok heyecanlandı. Her kadın heyecanlandırır onu."
"Maymunlar gibiler, öyle değil mi?" (Şerife + Muhammed)

Paul + 'arkadaşı' (Taksi gelmiş mi diye bakmak üzere aşağıya onu gönderdi).
Gordon [Sager]: "Ona para vermeli miyim?"
Paul: "Verme. Şımartacaksın."

Bowles'lar
Alfred + Driss
Ira Cohen + Rosalind
Targisti – Brion Gysin
Bob Faulkner (Jane B. + John Latouche, otuzlarının ortasında parlak, genç tipler)
Gordon Sager
Alan Ansen
Alec Waugh + Jermyn Earl'ü, 'Irving' Havana üzerinden NY'tan geldi
Liz + Dale
Charles Wright + yaşlı canlılık

(geçmişte: Stein, Djuna Barnes, Bowles, [Allen] Ginsberg, [Gregory] Corso, Harold Norse, Irving Rosenthal)

K-O-B:
Haşhaş-morfin-eroin
Peyote-meskalin-LSD

[Evelyn Waugh'un] *Gerileyiş* + *Çöküş*'ünün dünyası + [Ronald] Firbank + [James Purdy'nin] *Malcom*'u + [Jane Bowles'un] *İki Ciddi Hanım*'ı gerçekmiş! Böyle insanlar var, bu hayatlar yaşanıyor! *Burada* (Bowles'lar, Alan Ansen, Gordon Sa-

ger, Bob Faulkner, vs, vs.)! Ben hepsini şaka sanmıştım – o saplantıları, kalpsizliği, zalimliği. Uluslararası homoseksüel hayat tarzı – Tanrım, ne büyük delilik + olabildiğine çirkin + mutsuzlar.

[*Amerikalı yazar*] Alan Ansen, Sophokles'in Atina'daki bir ayakkabı boyacısı çocuk hakkındaki satırıyla klasik Yunanca bir sözcük oyunu yapacak. Tanca'daki bu yaz boyunca gereken 300 kitap ve plak geri götürülmeli. ('oğlanlar') için Atina-Tanca ring seferi

[*İngiliz-Amerikalı şair W. H.*] Auden gerçekliği (tinsel olarak) kısmen de olsa aşabilen tek yazar mı bu dünyada?

5 Eylül, Tanca, Tetouan

Taksiyle Tetouan'a giderken yol boyunca tütsü yaktık (baş + işaret parmaklarımız arasında bir yanan çubuk tuttuk. Ira Cohen, Rosalind ve ben.)

Gilles de Rais [*seri çocuk katili olan Breton ortaçağ şövalyesi*] hikâyesinden bir opera yapılmalı. Çaycıda oturup birinin gösterdiği Milo Venüsü'ne kahkahalarla uluya uluya gülen manyak Arap.

Sırmalı (altın + gümüş ipliklerle) ipek 'kaftanlar' – uzun (yere kadar), geniş kesimli, uzun kollu

Kif beyni eritiyor; dexemyl kenarlarını keskinleştiriyor. (Kif sürüklenip gitmenize yol açıyor – bir dakika önce kimin ne dediğini hatırlayamıyorsunuz – uzun bir öyküyü ya da şakayı takip etmekte zorlanıyorsunuz, başka insanlara daha *az* tepki

vermenize yol açıyor (kişi "düşünceli' olamıyor, başka insanların davranışlarını *önceden kestiremiyor*) –

Genç Faslılar kif'ten yüz çeviriyorlar ("kif içenler başka hiçbir şey yapmaz" – başarılı, hırslı olamazlar) alkole yöneliyorlar. (Etkisi tam tersi!)

Korsikalıların tembelliğiyle ilgili bir sürü espri var. Adamın biri ampulü değiştirmek için bir başkasının omzuna çıkar. "Şimdi olduğun yerde dönmeye başla."

Burroughs da Borges gibi 'büyük bilgelik'le ('fantastik') ilgileniyor.

Delilik: düşüncenin hızla çoğalması + erimesi. Balmumu gibi. (T Faulk'un imgeleri)

Alfred'in semptomları:

Elektrik imgesi
"Devrelerim yanlış bağlanmış"
"Kablolarımda sorun var"
"Radyoaktif hissediyorum"
"Arabayı dinliyorlar – herkesi dinliyorlar"

Bellek saplantısı (hatırlayamadığı her şey ona korkunç ölçüde önemli geliyor), sayılar, tesadüfler, aynı adı taşıyan insanlar, vs.

Büyüye, telepatiye inanç (örnek) Paul Bowles [Chester'ın] kitabını yazdı, Truman Capote kitabıyla bir bağlantısı olmalı.

Bellek boşlukları: beş dakika önce söyleneni unutmak

Paranoyak: arkadaki polis arabasından korkuyor[;] "herkes bana bakıyor" ; "neden bu kadar fazla araba var?" "neden söylediğimiz her şey yayınlanıyor?"

Değiştirilmiş çocuk teması (Alfred: "Ben insan değilim" (saçından dolayı): "Ben değiştirilmiş bir çocuğum.")

...

Kif = 'ot'
Kafası iyi = 'beton gibi'
Haşiş = 'haş'

Sabah 7'de Medine'de bir çorbacıda yemek. Ellerinizle – arkasından onları yıkıyorsunuz (mekân sahibi plastik kaptaki suyu ellerinizin üzerinden teneke bir tepsiye döküyor + sonra kurulamanız için size önlüğünün alt kısmını uzatıyor).

Dumandan kararmış duvarlar –
Yerlerde desenli taş döşemeler, duvarlarda başka bir desen (bir 'rüya makinesi') odaların ortadaki avluya açılan pencereleri –

1001 Gece Masalları'nı Burton çevirisinden oku.
Saflık. Saf bir hayat sürmek. Postasız, telefonsuz; sorma; bekleme; yazdığın her şeyi yayınlama (Noël, des Forêts örneğini verdi)

Tetouan: kentin İspanyol bölümündeki uzun ve dar bahçe. Pek çok ağaç türü vardı. (Barcelona'daki Gaudi parkı). Özellikle kabukları açık gri, çok uzun – gövdesi + dalları yuvarlak değil uzun ince, iki kemikli ya da fibulalı kol gibi girintili. Köklerinden su damlıyor, duvarın üzerinde eriyor – diğer tarafa uzanıp yandaki ağacın kollarıyla birleşiyor.

...

Radyo dinleyince başka ülkeler de olduğunun farkına varmak. Tanca'da küçük bir transistörlü radyo bütün İspanyol kanallarını (Sevilla, vs.) kusursuz bir şekilde çekiyor.

...

Zamanın, ihtimallerin gerçekleştirilmesi şeklindeki skolastik tanımı.

Pek çok kez karşılaştığım + ama asla özdeşleşemediğim (çünkü bizzat deneyimlemedim) bir kif zihniyeti var. Joe Chaikin bunlardan biri, Ira + Rosalind de diğer ikisi. Ağırlaşmış. Uyumlu. O kafadayken her şey aynı ölçüde önemli, hiçbir şey pek önemli değil. Yüzeysel bağlantılar, tesadüfler dikkate değer görünüyor. Korunuyor olma duygusu: her şey yoluna girecek. Başkaları odağınıza giriyor + derken çıkıyor. Bir konuda uzun uzun konuşmak zor – zihin başka yerlere kayıyor. İştah oldukça açık, karın her zaman aç. Güçlü bir rehavet – oturmak ya da uzanmak istiyorsunuz, planlarınızı değiştirmek çok kolay, âna göre davranmak kolay. Beyninizin içi pamuğa dönüyor – her şey 'güzel' – ona doğru, ondan uzağa kayıp gidiyorsunuz.

Beat kuşağı dedikleri bu işte – Kerouac'tan Living Theatre'a: bütün tavırlar uyumlu, rahat, sakin. İsyan eylemleri değil, uyuşturulmuş zihnin doğal ürünleri. Ancak onlarla zaman geçiren (ya da onları okuyan) ve kafası iyi olmayan herkes onları kendisi gibi bir zihne sahip diye yorumluyor – yalnızca farklı şeylerde ısrar ediyorlar. *Başka bir yerde* olduklarını anlamıyorsunuz bile.

Çok kif içersem asla çalışamam – yazamam. Enerjimin yitip gittiğini hissediyorum ve kendimi izole edilmiş, yalnız hissediyorum (öyle olduğum için daha mutsuz olmadan) –

Noël?

(On üç yaşındayken) bir yıl boyunca Marcus Aurelius'un *Düşünceler*'ini her ân cebimde taşımıştım. Ölmekten o kadar korkuyordum ki – + yalnızca bu kitap beni biraz teselli ediyordu, biraz güç veriyordu. Onu üzerimde taşımak, ölüm ânımda ona dokunabilmek istiyordum.

Kemeny'ye on bir yaşımda Mansfield'e [Arizona, Tuscon'daki ortaokulu] girerken aldığım büyük kararı söylemeliyim. Bir daha Catalina [Tuscon'daki ortaokul] gibi bir felaket yaşamak istemiyordum. ([*SS'ın çocukluk arkadaşı*] Arvell Lidikay, vs.) "Artık popüler olacağım," demiştim. Sonra, NHHS'ye [North Hollywood Lisesi] başlarken de aynı kararı alıp daha iyi uygulayabildim.

Dışarı + içerinin farkını anlıyordum. Altı yaşındaki çocuğa köprücük kemiğine klaviküla dendiğini ya da [*SS'ın kız kardeşi*] Judith'e 48 eyaletin 348 başkentini ezberletmeye gerek yoktu (ben 12 yaşındaydım, ranzada altlı üstlü yatıyorduk).

Aynı ânda Lilliput + Brobdingnag'da olan Gulliver'dim. Bana göre çok güçlüydüler ve ben de onlara göre fazla kuvvetliydim. Onları kendimden koruyacaktım. Kripton'dan gelmiştim ama uysal, iyi huylu bir Clark Kent olacaktım. Gülümseyecek, 'nazik' davranacaktım... Sonra işin içine politika girdi – destekleyici bir sebep miydi yoksa mutsuz bilincin bir ürünü mü? Kendimi suçlu hissediyorum çünkü diğerlerinden daha 'talihliydim' (Becky: annemin Pontiac'ıyla UCLA'ya giderken kanyonda gördüğüm liseden sınıf arkadaşım, başı hiç dertten kurtulmayan Becky).

Annette diğerleri tarafından, küçük insanlar tarafından anlaşılmayan biri olmak istedi. (Aksam, davranışları, bilgisini sergilemesi.) Ben ısrar etmedim. Anlaşılır biri oldum.

•

Peki kendini ıslah etme projelerinin nesi yanlış?

Yaşayan dört büyük yazar:
Nabokov, Borges, Beckett, Genet

Zihni gözenekli.

"Gayrı-resmi resim."

Jasper [*Johns, Duchamp hakkında*]: 'kesinlik resmi + kayıtsızlığın güzelliği'

Fotoğraf sanat mı? Yoksa bir piç mi, sinemanın kürtajı mı? Noël, güzel bir fotoğrafa bakarken şöyle düşündüğünü söylüyor: Kahretsin seni, niye kımıldamıyorsun?

Fotoğraf

Resim^ ^Sinema
(Lewis Carroll) ([Henri] Cartier-Bresson, Robert Frank)

Belki de tatmin edici olan tek fotoğraf, resmi andıran, pozlandırılmış, yapay fotoğraflardır. (19. yüzyılda Lewis Carroll'un çektikleri gibi)

Bir filmin bir dizi fotoğrafı andırması, 'belles images' ['*güzel resimler*'] koleksiyonu olması onun kusuru mudur? (Harriet'in [*Sergei Eisenstein'ın 1927 tarihli filmi*] *Ekim* hakkında 1958'de Doğu Berlin'de söylediği gibi)

Krş. Blanchot'nun "The Athenaeum" adlı yazısı

...

Novalis... yeni sanatın *kitabın* tamamı değil de parçası olduğunu gördü. Fragman sanatı – bölük pörçük konuşmalara talep vardı, iletişimi engellemek için değil onu kesin hale getirmek için. (Böylelikle, geçmiş, yıkıntılar bize ulaşır.)

...

Alfred:

Bir cümlenin ortasında zihni boşalıveriyor –

"hiçbir şey yok"
"sanki bütün dünya söylediğim her şeyi dinliyor"
"Susan, neler oluyor? Çok tuhaf bir şeyler dönüyor."
"Benden bir şey gizliyorsun."
"Bende frengi var. Ya da kanser."
"Susan, çok üzgün görünüyorsun. Seni hiç bu kadar üzgün görmemiştim."

Tanca:

Rif dağ kırsalı – kırmızı + beyaz çizgili pamukludan etek, üzerine beyaz pamuklu – geniş kenarlı hasır şapka ve altından çıkan dört saç örgüsü – kahverengi tenli bacaklar

Tanca'da sabahları horozların ötüşünü duyuyorsun – eşekler (*burros*) şehrin her yerinde, develer de şehir dışında.

Medina'daki belediye hastanesi denize bakan surun üstünde. Bir zamanlar kaleydi herhalde, avlusunda kocaman, paslı toplar var.

Beni Makada – şehrin akıl hastanesi: orada herkese elektroşok tedavisi uyguluyorlar.

Orson Welles, dokuz yaşındaki kızı hakkında: bir profesyonel olabilir, çok cici bir kız, çok terbiyeli. Profesyonellik de bir tür terbiyeliliktir...

...

[Alan Ansen'e göre] *Çıplak Şölen*'de anlatı, altyapı, karakterler + yer tarifleri 'rutinler'e dönüşür – bir yanda insanların, yerlerin + eylemlerin fantastik, abartılmış tasvirleri, diğer yanda uyuşturucular, görenekler.

Fanteziyi çoğu kişi için keyifli yapan
dayanılır kılan

genellikle kişinin fantezinin gerçekleşmesini -aslında- istemiyor olmasıdır. (Seks, şan şöhret hayalleri, vs.) Fantezileri -aşk, sıcaklık, cinsellik- tahammül edilmez ölçüde acı verici bulurum çünkü 'yalnızca' bir fantezi olduğunun sürekli farkındayımdır. İsterim – istemeye gayret ederim – ama olmaz. Çok şey istiyorum.

[Vladimir Nizhy,] *Eisenstein'la Dersler* (Londra: George Allen & Unwin, 1962)

Tanca:

Beyaz türbanlı, uzun parlak turuncu sakallı yaşlı adam (kına)

Socco Grande yakınındaki parkta banyan ağacı + eski toplar (1620'ler civarı)

Saf pınar suyu satan sucu kız suyu bir bardağa döküyor, sonra tatlandırsın diye bardağın içine birkaç tane parlak defne yaprağı koyuyor

Hamid -Driss'in ağabeyi- bir deri bir kemik – çizgili pijamaları içinde oturuyor – bacakları hastane koğuşundaki yatağının

kenarından sallanıyor – bıyıklı-kangrenli ayağına çorap giymiş – annesinin ellerinden birinin bütün tırnakları kınalı – annesi + kardeşi Fatma ona ekmek getirmişler

Kocaman bir kâse ya da tencereden elle, bir parça ekmeği yemeğe banarak yemek

Hint filmleri Arapça dublajlı, Avrupa filmleri Fransızca + İspanyolca dublajlı (Ciné Lux, Ciné Alcázar, Ciné Rif, Ciné Vox, Ciné Goya, Ciné Mauretania, vs.)

Pasteur Bulvarı'nda bir belediye kumarhanesi

7 Eylül, Tanca

uçmuş = 'kafası güzel', 'kafa kırmak'

Alfred: Evden başka yerde yemek yememeye karar verdi (zehirlenmekten korkuyor), geçen gece Driss'in getirdiği kahveyi içmedi; arabasını satmayı düşünüyor; pasaportunun geçerli olmadığını sanıyor (fotoğraf yüzünden); Driss'in saatini kırdı çünkü içine bir mikrofon gizlenmiş olduğunu düşündü –

['Shitan'] = Şeytan'ın Arapçası – rüyalarınıza giriyor, haykırmanıza engel oluyor

...

köylerden gelenler Pazar akşamı geç saatlerde Tanca'dan ayrılıyorlar – pazara gelmişler – pazar limanda, Medina'dan Avenida de Espana'ya giden yolda kuruluyor

...

Restorandaki garson nane çayı servis ettiği insanların üzerine gülsuyu serpiyor – sonra çaya da aynısını yapıyor

'nana' = nane
'attay' = çay
b'salemma = hoşçakal (şalom)

...

kuskusa tarçın + şeker (ayrı ayrı) serpiliyor

Alfred kendini hermafrodit sanıyor.

Geçen yıl, 'kafayı yediği' zaman 50 tane öykü kitabını ailesine + komşularına gönderdi: "böylece beni tanıyacaklar, çünkü çirkin olduğum için hep saklanıyordum ve kendimi ifşa etmek istedim" – kitabını gönderdiği insanlardan biri de Alfred on dört yaşındayken ölen babasıydı

"Bir yazar olarak başarısızım sanırım. Kitaplarım satmıyor. Sandığım kadar iyi bir yazar değilim."

"Biliyorsun, kimse yalnız başına kitap yazmaz. Bütün kitaplar işbirliğiyle yazılır."

"'Ölmeyi hak ediyorum. Yahudilere ihanet ettim' diye düşündüm. Sonra, ertesi akşam, Absalom (Lion + Lizard'da çalışan) bana bir kadeh Malaga şarabı ikram etti."

...

Tanca'yı ziyaret edenler: Samuel Pepys, Alexandre Dumas, Pierre Lotti, [Nikolai] Rimsky-Korsakov, [Camille] Saint-Saëns, Eugène Delacroix, [André] Gide > Gertrude Stein, Djuna Barnes, Tennessee Williams, (*Camino* Real'den Socco Chico), Paul Bowles, vs. vs.

Portekizlerin Tanca'yı işgali (1471-1662) – Sandwich Earl'ü'nün İngiliz donanması + Kont Peterborough'nun ordusu tarafından 1662'de ülkeden sürüldüler. İngilizler şehrin büyük bölümünü yakıp yıktıktan sonra 1864'te gittiler – Ali bin Abdullah'ın ordusu tarafından kovuldular – ülke 1844'e dek Abdullah ailesi tarafından yönetildi, o bir 'Faslı' idi.

[Alan Ansen] Burroughs üzerine –

Yumuşak Makine: bütün eser hava alarm mevzilerindedir (ideolojisi feda edilebilirliğe doğru koşarak yanımızdan geçer). Kısaca anlatmak gerekirse, özgün canlılık hayat-senaryoları yazan yazarlarca ele geçirilir ve bunlar canlı organizmaları kendilerini yüceltmek adına ölümsel [*metinde böyle*] kalıplara zorlarlar (bir hayat-senaryosunu değiştirmek mümkünse de, en iyi hayat-senaryoları bile engelleyici ve uygunsuzdur). Kurbanlar da sıraları gelmeden konuşarak + sözcüklerle imgeleri geri fırlatarak isyan ederler

Ian Sommerville'in Titreşim Makinesi
Brion Gysin'in Rüya Makinesi

Ortasında bir ampul olan dönertablanın üzerine delikli bir silindir yerleştir (deliklerden bazıları ya da hepsi farklı renklerde şeffaf malzemeyle kaplanmış olabilir) + dönertablayı döndürmeye başla. Silindiri dikkatle izle

Sonuç, görüntü bandının kurgu sırasındaki ses bandı gibi parçalara ayrılması olacaktır. (Bir başka 'kontrol' yöntemi, sesler + imgeler arasındaki bağlantının daha eski tanımlarına başvurmaktır – örneğin Rimbaud'nun sesli harf sonesi.)

Medina'da şafak vakti bir çayhanenin arkasında yatan gırtlağı kesilmiş Faslı: birisi yarayı gizlemek için boynuna incir yaprakları örtmüştü

Villa de France yemek salonunun sonsuz hüznü – 'Faslı' dekor, (piyano, keman, bas ve ksilofon çalan) üç Macardan oluşan orkestra. 'Fransız mutfağı', kasıntı orta-alt sınıf İngiliz turistler ve hilkat garibeleri (tek başına yemek yiyen, kırmızı yüzlü Alman kadın + yemekten şikâyet edip durdu; biri 1.40 boyunda, koca kafalı, diğeri uzun boylu, asker traşlı + gözlüklü, bir taşra kolejinde asistan profesörmüş gibi erkenden yaşlanmış iki Amerikalı adam.)
– Sahne, *Carpathia*'da 2. sınıf restoranda 1930'ların ortasında geçiyor gibiydi. Fes takmış ince uzun Faslı garsonlar kötü Fransızca konuşuyordu –

70'lerinde bir yaşlı hanım: Mısır'ın on yıl önce modernleşmesi üzerine buraya gelen İskenderiyelilerden biri –

Bir iş sahibi olmak zorunda kalmamın + yalnızca yazamamamın (Alfred'in NY'da yaptığı gibi) sebebi insanlardan bir şeyler istemeye tahammül edememem, kimseye borçlanmak istememem – hayatta kalmak için dilenen, ödünç alan + çalan biri olamamam. Bağımsız olma ihtiyacı içindeyim, yani kimseye güvenemem. Yalnızca orta sınıf korkaklığı değil benimki –

Fiiller: eğildi, yayılmak, fırladı, neşelendi, tıktı, devrildi, sarstı, salladı, geriden geldi, çıkıverdi, yüklendi, fışkırdı, takırdadı, kıvılcımlandı, yakaladı, tısladı, dilini şaklattı (İspanyolca), göğsü şişti, parladı, yüklendi, kokladı, kaydı, çiğnedi, serpti...

...

Panthéon'daki Puvis de Chavannes tablosu (Paris)

Sanatçı ne kadar bilmeli? (Korsika'da Noël'le)

Öz-bilinç'e karşı tabula rasa – Wittgenstein, vs.

Dostoyevski, Eugène Sue'nun çok iyi bir yazar olduğu kanaatindeydi – kişi bilebilir mi?

George Cukor'un filmleri... [*Filmlerin eksiksiz bir listesi.*]

...

Tanca – İnsanlar radikal bir dépaysement [*'manzara değişikliği, yönünü yitirme'*] bulmak amacıyla buraya geliyorlar ve bu sayede yasak bağımlılıklarını (oğlanlar, uyuşturucu, içki) doyasıya sergileyip yaşayabiliyorlar.
Kafayı yerseniz herkes anlayışlı ama temelde kayıtsız davranıyor. Kişinin kendi sorumluluğu bu – Buraya bunun için gelmedin mi? Her koyun kendi bacağından –

Kendimi Charenton'a [*de Sade'nin de yattığı, Paris'in dışındaki akıl hastanesi*] gelmiş gibi hissediyorum. Hiç bu kadar yabancı, şaşkın, tiksinmiş, büyülenmiş – tamamen 'dépaysé' [*'yönünü şaşırmış'*] hissettiğimi hatırlamıyorum – Harriet'la S[an] F[rancisco]'da geçirdiğim o ilk hafta sonundan beri, gerçi o zaman on altı yaşındaydım

Komünizm -tanımı gereği- 'dépaysement' ihtimalini ortadan kaldırır. Yabancılık yoktur. (Yabancılaşma yoktur – açıklanabilir, alt edilebilir bir şeydir.) Bütün insanlar aynıdır, kardeştir.

Driss'le konuşana dek sıradan diyaloglarda kavramsallaştırmayı ne ölçüde kanıksadığımı hiç fark etmemiştim. "Alfred ne zamandır bu halde?" sorusu 'ne zamandır' ve 'bu halde' kalıplarını içeriyor

Uzmanlık eğitimi + otta her şey iki kez oluyor. Bir şey söylüyorsun, sonra o şeyi söylediğini işitiyorsun.

...

Noël'e gönder:

[Erich Auerbach] ~~*Mimesis*~~
Eliade, *Yoga*
Thomas incili
İstasyonlar
[Wittgenstein] *Felsefi Soruşturmalar*

...

Erotik saplantı hakkında kitaplar: Balzac, *La Fille aux Yeux d'or*, Louÿs, *La Femme el la Pantin*, Rachilde, *Monsieur Venus* (Raoule, [Stendhal'in] *Kızıl ve Siyah*'ındaki Mathilde'nin deli halefi)

[Théophile Gautier'nin] *Mlle. De Maupin*'ini nereye koymalı?

16 Eylül, Paris

Bir savı çürütmek için ana yöntemler:

Uyumsuzluğu bul
Karşı örneği bul
Daha geniş bir bağlam bul

(3)'e örnek:

Ben sansüre karşıyım. Her türlüsüne. Yalnız başyapıtların -yüksek sanatın- skandal yaratma hakkı için değil.

Peki ya pornografi (ticari)?

Daha geniş bağlamı bul:
Bataille tarzı şehvet düşkünlüğü nosyonu?
Peki ya çocuklar? Onlar için bile mi? Korku çizgi romanları, vs. Gazetede her gün daha korkunç şeyler okuyabilecekken onlara neden çizgi romanı yasaklayacaksın? Vietnam'da napalm bombası atılırken.

Adaletli/ayrım gözeten bir sansür mümkün.

9 Eylül, Tanca

[*Bu defterin ilk sayfasına Virginia Woolf'un resmi yapıştırılmış, ikinci sayfada Friedrich Höldern'in "yaşamak bir formu savunmaktır" alıntısı var, üçüncü sayfada da dansçı Rudolf Nureyev'in fotoğrafı ve altında "bir köprüde, bir tünelde yaşadı" yazıyor*]

Guaon, Cellalah, Ishiwa, Hamacha >>> Trans grupları (tarikatlar, her birinin kendi santo'su [ruh] var)

Cellalah (ya da Djellalah): 12 kişi, 9 erkek + 3 kadın

Dansın zirveye çıktığı ânda (bazen) kaktüsleri kucaklıyor, sıcak korları yerden alıyor (yiyor?), kan içiyor, canlı tavukları parçalıyor + yiyor, kendilerini kamçılıyor veya bıçaklarla kesiyorlar

Kadınlardan biri ağzına bir bez parçası tıktı

Biri öğürdü, sonra spazm geçirdi, bir diğeri ağladı. – İyice fenalaşanlara masaj yapılıyor, bu işe yaramazsa yapay solunuma geçiliyor – bir bardak su veriliyor

Bir kadın, odadaki herkesi gülümseyip öperek selamladı. (Müteşekkir miydi?)

'İçeri giren' ilk kadın kucaklandı – (kadınlar kadınlarla ilgileniyor, erkekler erkeklerle...) – sonra insanların şefkat gösterileri ve kutlamaları giderek azaldı

Kafası traşlı adam (zenci) beyaz sarığını çıkardı ve başını silip durdu. (Yerde oturuyordu.)

Kadınlar uzun gri giysiler içinde

Kadın, hareketlerine engel olmadan onu arkasından soydu

3 ihtimal:

bir olay + olayı izleyen + yorumlamaya çalışan biri hakkında bağımsız bir öykü ya da novella – 'Dans' – ([Kafka'nın] "Ceza Kolonisi" gibi)*

"Örgüt"ün ikinci bölümü – Yahudilerin antitezi birinci bölüm (örneğin örgütün yerini alacak bir şey ya da alternatif) [*SS "Örgüt" adında bir öykü yazmıştı ve 1960'ların ortasında bu öyküyü temel alan bir roman kaleme almayı düşünmüştü. Roman belli ölçüde Londra'da İngiliz tiyatro yönetmeni Peter Brook ve Amerikalı oyuncu Irene Worth aracılığıyla tanıştığı Gurdjieff'çi çevreleri konu alacaktı.*]

Bir ara değerleme – T[homas] F[aulk] hakkındaki romanda birisi bir öykü anlatır

*izleyen kişi merak eder:

1. Bu sanat mı?
2. Hayır, psikoterapi
3. Hayır, seks
4. Hayır, din
5. Hayır, ticaret, eğlence
6. Yoksa bir oyun mu?

12 oyuncu
Her biri kendi ritmine sahip (ritimlerin hepsi benzer, aynı kökten geliyor – kışkırtabilir – kimin şeyi?

Sıra sende. Onu öne itiyorlar.

Neden ikinci defa gidiyor?

yeterli gelmiyor – daha fazlası lazım (ilaç gibi)
grup onu cezalandırıyor – onu bir kez daha gitmeye zorluyorlar (kaçış yok)
gösteriş için, kimin daha sert olduğunu anlama yarışı
oburluk

Bununla pek çok şey yapılabilir:

Bir kez dışarıdan anlatılır – ikincisinde ("Dans") içeriden

"Örgüt"ün kahramanının ikinci bölümde gördüğü şey, "Dans"taki izleyicinin öne sürdüğü birçok yorumdan *biri*

[*SS burada Tanca'da gördüğü dans gösterisine yeniden gidiyor fakat gördükleriyle kurmacanın sınırları nerede başlayıp bitiyor belirsiz.*]

Dansçı çalgılardan birini 'reddedip' (örneğin el zilleri) yaklaşabilir – başını flütlerin arasına gömer.

Onun için çalıyorlar; birbirleriyle bakışıyorlar – güçlerini hissediyorlar – o artık 'ellerinde'.

Kimi zaman ona acıyıp bir ân daha az ısrarcı davranıyorlar –

Kadının gözleri kapalı – ağzı açık.

Sutyen giymemiş –

Gri genkli şık pardesünün altında kırmızı çizgili bir kumaşla örtünmüş. Utanmış mıydı?

Onu öpeceğini düşündüm ve öptü de –

Hallerinden memnunlar –

Tütsü yakıyor + tütsü kabını dansçılardan birinin burun deliklerine uzatıyorlar. Aslında iki tür tütsü var – biri daha güçlü + daha pahalı. Bilinci etkiliyor mu etkilemiyor mu?

Alışverişten söz ediyorlar – adam 'içeri girdiği' sırada; *onların* ritmi değil. Oysa bir süre önce...

Seyirci birçok kez cinsel açıdan uyarıldığını hissediyor.

Azizi övüyorlar, diyor birisi ona

17 Eylül, Paris

[Bataille'ın] *Mme Edwarda*'sı yalnızca önsözü olan bir öykü [*'eser' sözcüğünün üzeri çizilmiş*] değil, iki parçalı bir çalışma: deneme ve öykü.

Barthes, *Michelet*

Onur. Onur. Onur. Her ân olabildiğinin en iyisi olmak ([*Jean-Pierre Melville'in 1961 yapımı* Léon Morin'*indeki*] Léon Morin gibi).

Amerikalı kaltak

Erkeğin onun 'aşkı'na layık olmak için sonunda yüksek etik değerlerini kabul ettiği kadın. (Fritz Lang'ın *Fury* filminde Spencer Tracy + Sylvia Sidney)

Bütünüyle Amerikan miti olan iki tip kadın

17 Eylül, (NY uçağında)

Hemingway için ideal: "baskı altında zarafet"

Sartre: "İnsanlar bu kadar farklı düşünürken birlikte bir filme gitmeyi bile nasıl basarıyorlar?"

[Simone de] Beauvoir: "Dostlara ve hasımlara aynı şekilde gülümsemek kişinin bağlılıklarını sıradan görüşlere indirgemektir; bunu yapan tüm entelektüeller, ister sağ ister sol görüşlü olsunlar, ortak burjuva değerlerine indirgenir."

Karşılaştır:

Acı başka bir dövize çevrilemez

Kişisel acıyı dönüştürecek bir döviz cinsi yoktur

22 Eylül, NY

I. bölümü nasıl bitirmeliyim:
T[homas] F[aulk] kız kardeşini bir manken ya da bebek olarak görür

...

Barok tarzı: kendini beğenmişlik

[Richard] Crashaw (şiir)

[Gian Lorenzo] Bernini (heykel) – bkz. *St. Theresa*

4 Ekim

Siyah + beyaz filmlerden renkli filmlere geçiş:

[Michael Powell,] *Stairway to Heaven*

[Akira Kurosawa,] *High and Low* – sarı duman

[Monty Berman ve Robert S. Baker,] *Karındeşen Jack* – kan

[Samuel Fuller,] *Shock Corridor*

[Joris] Ivens, *A Valparasio 2/3 [siyah beyaz]* > kan > 1/3'ü [*renkli*]

[Sergei Eisenstein,] *Korkunç Ivan, II. Bölüm*

[Alain Resnais,] *Gece ve Sis*

[Michael Powell,] *Peeping Tom,* (renkli film; hatıralar ve geçmiş [siyah beyaz])

[*Sıradaki film, konulu girişe "Haziran 1966'da eklendi" diye not düşmüş:*]

[Sergei] Paradjanov, *Horses of Fire* [veya Unutulmuş Ataların Gölgeleri]

Her birinde ilkeyi tespit et

Paul [Thek] ile Ratner's'ta [*New York East Village'da 1960'lar boyunca popüler olan geceleri açık şarküteri*] sohbet

T[homas] F[aulk]'un eserleri:

İçerisi + dışarısı
– bir tırtıl
– tırtıl formunda ama derisi organik olmayan bir şey (bir kutu gibi) + parlak, çok renkli

Dönüşüm
– balmumundan yüzler –
gerçeğe benzerlik?

Kurt Adam'a dönüşürken kıllanmak – yılankavi form – devasa ama mekanik

Seyirciden ziyade nesneye karşı sadist eğilimli bir sanat (onu hapseden)

Konuyu parmaklıklar ardına koymak – röntgencilikle, bastırılmış cinsel sadizmle bağlantı

[*SS Thomas Faulk projesine dönüyor:*]

T.F. ucubelere, zulüm fotoğraflarına bakmaktan hoşlanıyor, vs.

[*SS araya şu notu ekliyor:*] Her sanat eseri cinsel bir fanteziyi canlandırır

T.F. sanat + hayat arasındaki boşlukta eyleme geçmek yerine 'hayat'a eklemeler yapıyor – potansiyel gerçekleşmemiş ihtimalleri hayali bir ölçek veya yelpazede değerlendiriyor – krom yakalı + omuzları solungaçlı bir adam gibi (krş. Burroughs'un uzaylısı, *Patlamış Bilet*)

"Yok, dolayısıyla onu var ediyorum"

Amerikan toplumunun kanunlara riayeti:
Yüksek mahkemeye götürmek: "Kanun bu" ve işe yarıyor. Kanuna başvurmak geleneğe, bir toplumsal sınıfın otoritesine, vs. başvurmak anlamına geliyor. Başka hiçbir ülkede mahkemeler – özell[ikle] Yüksek Mahkeme'nin bu kadar yetkisi yok.

Bu romanda ["Thomas Faulk"] bir mesaj değil, daha ziyade (Valéry'nin Glück'ün operaları hakkında söylediği gibi) "duyguları harekete geçirecek kusursuz bir mekanizma" var.

Duyularla + duyguları ayırmak

[*Bu girişin yanına, SS iki soru işareti koymuş.*] "yeni romanlar Hume'cu, yanlış açılardan atomistik"

...

Camus (*Defterler*, II. Cilt) "Trajik bir amatörlük türü var mı?"

Sanatta (hayatta) beni en çok duygulandıran şey: asillik. [*Fransız yönetmen Robert*] Bresson'un filmlerinde en sevdiğim şey bu – insanı asil bir varlık olarak ele alması.

"T.F." için: Yükselme + Sarte'ın [Paul] Nizan hakkındaki yazısındaki itidal

Bu yazıyı yeniden okuyunca, Sartre'ın benim açımdan ne kadar önemli olduğunu anlıyorum. O bir model – coşkusu, görüşlerinin berraklığı, bilgisiyle. VE zevksizliğiyle.

...

13 Ekim

Sanatın *formel* doğası + doğrudan 'sanat' kavramına (Üslûp makalemde kanıksanmış saydığım) karşı iki önerme

...

15 Ekim

Poe'nun öykülerini al!

Başarının aşındırması: enerjinin dağılması

Retrospektifin (sanatçı için) bir felaket olması; bütün eski sanat eserlerinin ölümünden önce yaptığı eserlere dönüşmesi

bir oyun olarak sanat yapıtı
modern resimde kavramsal paradokslar
Eleştirmen: mantığını kullanan

Eleştirmen + Yaratıcı Sanatçı – iki farklı duruş. Biri nesnelliğini (bilgisini) geliştirirken diğeri öznelliğini (cehaletini?) geliştiriyor. Eleştirmen kendini maruz bırakır, kendisinin çelişkili uyaranlar tarafından bombalanmasına izin verir. Açık olmalıdır ama tek bir s.e. [sanat eseri] bir diğerinin geçerliliğini iptal *edebilir*

Seyretmeye çalış: [1964 tarihli *Tomb of*] *Ligeia* ([Roger] Corman) + [1933 tarihli *Mystery of*] *the Wax Museum* (orijinal versiyonu + yeniden yapımı [André de Toth'un 1953 tarihli *House of Wax*'ı] başrolde Vincent Price):

Zırhsız balmumu figür, yakışıklı bir adamı yakar – bir kıza tecavüz etmeye çalışır – kız onun yüzünü tırmalar – suratı soyulur – altında canavar vardır

17 Ekim

[*yirminci yüzyıl İtalyan yazarı Carlo Emilio*] Gadda'nın enerjisi + insanlara verdiği karşılıklardaki cinsellik çağrışımları

Yaşayabileceğim kadar yaşadım mı? Artık seyirciyim, sakinleştim. Yatağa *New York Times*'la giriyorum. Ama bu göreli huzur için – teslimiyet için Tanrı'ya şükrediyorum. Bu arada derinlerdeki dehşet büyüyor, kendini pekiştiriyor. İnsanlar nasıl sevebiliyor?

Uzun bir nekahet dönemi. Bunu kabullen*dim*. Diana'nın [Kemeny] himayesinde onurumu, özsaygımı bulacağım.

Bir ân için gerileme: California'dan haberler. Judith'in yeniden Bob'la biraraya gelmesi ('mutlu son') bir saat boyunca ..... hayali kurmama yol açtı.

Oysa geçmişi düşünmemeliyim. Belleğimi yok ederek yoluma devam etmeliyim. Bugün biraz daha enerjik olabilsem (itidalden, iyi bir asker olmaktan fazlasını hissedebilsem), gelecek adına umutlanabilsem.

Kimseyle görüşmüyorum aslında. Paul'la [Thek] uzaklaştık, aramız soğudu. Bu akşam evde kalmak istedim. Telefon çalmadı. İstediğim buydu, öyle değil mi? *Bu* insanlar değil...

Dedektif öyküsü (Gadda, "Un Crime"). Tamamen onun bakış açısından anlatılmış.

[*Amerikalı yazar Stephen*] Koch'la Borges üzerine sohbet:

İfşanın süresiz ertelenişi (: şiirin tam tersi; krş. Rimbaud: şiir ya ifşadır ya hiçbir şey)

[Borges'in] *Ficciones*'i = 'gerçek' dünyayla problematik ilişkinin örnekleri; 'dünya'yla oldukça mantıklı bir diyaloğun parçası; hepsi temelde insani eylemlerin örnekleri. (Dünya çözülmesi imkânsız belirsizliklerden bir örüntü, Borges'in estetiği de onun yorumlarından biri.) Tamamen müphem alegoriler. Birlik yalnızca labirentin sonunda mevcut.

Böylelikle, Borges bir düşünceler sanatçısı oluyor. Ancak geleneksel sanat-hayat ayrımına *direniyor.*

Kariyeri Söz'e inanç üzerine kurulu, sonsuz *Logos.* (krş. Carlyle, Hawthrone, Pascal'm çalışmaları). Hepsi ebedi ve ezeli regresyon imgeleri olan bir dizi metafor.... Tanrı sonsuz regres-

yondur: Gizlidir ama sonsuz, labirentvari derinliği onun çeşitliliğidir.

'Anlam' sorunu. (Tutku değil)

Sanatçı için ideal bir kişilerüstülük önerisi. (Bundan ötürü B[orges] sık sık soğuklukla suçlanır.) Tefekkürün yaşayan en büyük ustası B[orges].

[*Hollandalı tarihçi Johan*] Huizinga'nın makalesi "Kültürel Tarihin Ödevi"ni oku.

18 Ekim

T. Faulk, Hippolyte [*Rüyalarının Esiri*'nin kahramanı] kendi evinde hapis oluyor. Aradaki tek fark yeni romanda bu 'karar'ın (yenilginin) *baskısı* + *acısı*'nın ifşa edilmesi.

Yine de, aslında aynı öykü. (O seferinde) yaşlanan metres ve yaşlı arkadaş (bu seferinde) abla ve yaşlı arkadaş olarak örtülü biçimde verilen korkunç ana baba tarafından domuz bağı + derisi yüzülme.

21 Ekim

T. Faulk için harika bir ad:

Gözün Gözü (sürrealist yazar Georges Ribemont-Dessaignes tarafından II. Dünya Savaşı'ndan sonra yayınlanan bir kitap)

Satın al: Georges Lemaître, *Kübizm'den Sürrealizme Fransız Edebiyatı* (Harvard U.P., 1947)

Julien Levy, *Sürrealizm* (NY: Black Sun Press, 1936)

Daha fazla film karesi: [*SS film kareleri koleksiyonu yapıyordu*]

Fraklı Dietrich

[*Rus yönetmen Abram Room'un 1927 tarihli filmi*] *Bed and Sofa*'dan bir kare

Uğultulu Tepeler[*'de Laurence Olivier*]

İki tür balmumu:

Saf balmumu: beyaz, şeffaf, eritildiğinde berrak + transparan

Carnauba mumu (daha pah[alı]:] donuk – şellak, açık kahverengi – parça parça alınıyor – eritildiğinde şeffaflaşıyor – yüksek ısıda eriyor

[Salvador] Dal': "Bir deliyle aramdaki tek fark, benim deli olmamamdır."

7 Kasım

Picasso: "bir sanat eseri yıkımın yekünüdür."

D.G. [*Richard Goodwin, Amerikalı yazar, Başkan Lyndon Johnson'ın eski konuşma metni yazarı ve danışmanı. Daha sonra Robert Kennedy için çalıştı. SS'in onunla kısa bir ilişkisi olmuştu*] yepyeni bir nevroz kıtası görüntüye girdi. (Atlantis) Olduğum kişiyi benden 'almaları'na izin vermeyeceğim. Yok edilmeyeceğim. (Anlamadığım bir şey! O [*SS'ın annesi*] birazcık flört ettiğimi gördü ve *bunu* abarttı.) Kadınlar benim bir birey olduğumu kabul ediyor – en azından çoğu; Jackie Kennedy'ler beni rahatsız etmiyorlar çünkü çok egzotikler – 'onlar' beni önce kadın, sonra birey olarak görüyorlar.

Barthes'ın en fazla etkilendikleri: [Gaston] Bachelard okumak (*Ateşin Psikanalizi* – sonra da toprak, hava + su üzerine kitaplar), ikincisi [*Fransız sosyolog ve antropolog Marcel*] Mauss'un yapısal etnolojisi + ve elbette Hegel ile Husserl.] Fenomenolojik bakış açısının keşfi. O zaman *her şeye* bakabilirsin + yeni fikirler edinebilirsin. *Her şey:* bir kapı tokmağı, Garbo. Barthes gibi bir zihnin olduğunu hayal et – her zaman çalışan... Fakat gerçekte Blanchot başlattı bunu.

En büyük ve etkili iki eleştirmen: Valéry ve sonra Blanchot

8 Kasım

[The] *Private Potato Patch*'in [Greta Garbo'nun başrol oynadığı J. Roy Sullivan oyunu, Judson Poet's Tiyatrosu] üçte ikisini izlediğimde Garbo *olmak* istedim. (Onu inceledim; onu özümsemek istedim, jestlerini ezberlemek, hissettiği gibi hissetmek istedim) – derken, oyunun sonuna doğru onu arzulamaya başladım, onu cinsel açıdan istedim, ona sahip olmak istedim. Onu seyretmenin sonuna yaklaşırken hayranlığı arzu takip etti. Homoseksüelliğimle mi ilgiliydi?

[*Amerikalı aktris*] Joyce Aaron: Hissettiği her şeyi ifade ediyor. Ânında dışavuruyor. (Kişinin duygularıyla bağlantı içinde olması. Onları peşinden sürüklemenin aksine – kronik 'esprit de l'escalier – sonradan müdahale'.)

[*SS'ın kısa öyküsü*] "The Dummy"den (şarkılı?) bir oyun yapılabilir mi? Dönüşümler (Joe'nun [Chaikin] çalışması.)

...

NY'ta 'cemiyet' hemen hiç yok ama güçlü bir 'ortam' hissi var. Londra'da son birkaç yıldır eğilim bu yönde.

Son iki yıldır bana en çok keyif veren şey pop müzik (The Beatles, Dionne Warwick, The Supremes) + Al Carmines'ın müziği.

[*Amerikalı karikatürist*] Jules Feiffer'e dün akşamki Fellini partisinde ona dava açacağımı söyledim!

Don Allen'ın antolojisi "Yeni bir Şiire Doğru" için bir yazı yaz.

Joe [Chaikin] pek tensel biri değil.

D[ick] G[oodwin] birinden sır çıkmayacağına güvenmek için gereken koşulları şöyle sıraladı: 1) karakteri güçlü olacak; 2) insan yargılamayı bilecek; 3) dedikoducu olmayacak. Örneğin, Lillian [Hellman] testi geçmiyor çünkü 1) + 3) olmasına rağmen 2) değil.

12 Kasım

NY'a döndüğümden beri seyrettiğim filmler. (17 Eylül)

[New York Film] Festivali'nde:

Kurosawa, *Red Beard* – [Toshir□] Mifuna
Visconti, *Vaghe Stelle...* – [Claudia] Cardinale
Franju, *Thomas L'Imposteur*
[Jerzy] Skolimowski, *Walkover*
[Marco] Bellocchio, *Pugni in Tasca*
Godard, *Le Petit Soldat* – [Anna] Karina

[*Başka yerlerde seyrettiklerim:*]

[Richard] Lester, *Help* – Beatles

[Jean] Renoir, *The Lower Depths* – [Louis] Jouvet, [Jean] Gabin
[Roman] Polanski, *Repulsion* – Catherine Deneuve
Visconti, [*La Terra Trema*]
[Arthur] Penn, *Mickey One* – Warren Beatty
[*Frédéric Rossif,*] *To Die in Madrid* [*yapımcısı SS'le 1960'ların sonu, 1970'lerin başında arkadaşlık eden Nicole Stéphane*]
[D.W.] Griffith, *Lady of the Pavements* – Lupe Velez
[Bert I. Gordon,] *Village of the Giants*
[Otto] Preminger, *Bunny Lake Is Missing* – Olivier, Keir Dullea
[Walter Grauman,] *A Rage to Live* – Suzanne Pleshette
[Jack Arnold,] *The Mouse That Roared* – Peter Sellers
[Charles Vrichton,] *The lavender Hill Mob* – [Alec] Guinness
[Clive Donner ve Richard Talmadge,] *What's New Pussycat?* – Peter O'Toole
Fellini, *Juliet of the Spirits*
[John Schlesinger,] *Darling* – Julie Christie, Dirk Bogarde
Sternberg, *The Last Command* (1928) – Emil Jannings
Lang, *Beyond a Reasonable Doubt* (1956) – Dana Andrews, Joan Fontaine
Lang, *Rancho Notorious* (1952) – Dietrich, Mel Ferrer, Arthur Kennedy
Sternberg, *The Docks of New York* (1928) – George Bancroft, Betty Compson, Baclanova
[Don Sharp,] *Fu Manchu'nun Yüzü* – Christopher Lee
[Franklin Schaffer,] *The Warlord* - Charlton Heston
[William Castle,] *I Know [What You Did]*
Mervyn LeRoy, *Quo Vadis* – Robert Taylor, Deborah Kerr, Peter Utsinov, Leo Genn

Bir sorun: yazımın *zayıflığı* – yavan, cümle cümle ilerliyor – fazla mimari bir yapısı var, dolambaçsız

Konular:

Çaresiz yaşlı bir sokak serserisinin 'ayinsel' cinayeti – The Elephant + Castle yakınlarındaki boş bir evde törensel bir cinayetle bilinmeyen katiller tarafından katledilen bir kimsesiz – veya ihmal edilen bir bebeğin bebek arabasında bir grup hoyrat serseri tarafından öldürülüşü

Kızına zulmeden bir baba

Ensest ilişki sürdüren kız kardeşler

Dünyaya inen bir uzay gemisi

Yaşlanan bir sinema aktrisi

McLuhan – Sanat Uzaktaki Bir Erken Uyarı Sistemi'dir

Paul [Thek]'in şu ânki sorunu: kare biçiminde bir yılan, metal derili, iki ucu etten. Organik ('et') + organik olmayan (kare-çember, metal + metal sprey boya) biraraya nasıl getirilecek

Anlatıda beni ilgilendirenler:

Anlatının *öğeleri* (bundan ötürü anlatıyı kısa bölümlere ayırmaktan hoşlanıyorum – kesintisiz metin bana sorunlu geliyor, hatta sahtekârlık gibi geliyor)

Önemsiz ayrıntılar – gerçeği parçalayan şey (ihtimallerden ziyade)

...

13 Kasım

Jasper Johns [*Duchamp üzerine*]: "kayıtsızlığın kesinliği ve güzelliğinin resmi"

Sıfır bölgesi: sınırsız beklentilerimizin bölgesi

[Laura] Riding öyküsü tarzında bir giriş bölümü:
Başlangıçta Örgüt vardı – güçlü insanlar + zayıf insanlar –

14 Kasım

Kitap zihnimde berraklaşıyor ve onu hızla tamamlamak istiyorum, ilk taslak Ocak'ta bitmeli. Günde beş sayfa yaparsam altmış günde 300 sayfaya ulaşmış olurum.

...

16 Kasım

...

Laura Riding: yatağının başındaki duvarda TANRI BİR KADINDIR yazıyor

...

LSD: Her şey çözülüyor (kan, hücreler, zihin) – yapı, *durumlar,* dahiliyet kalmıyor. Her şey *fiziğe* dönüşüyor.

...

20 Kasım

Bir *imge-günlüğü* tut. Her gün bir tane.
Bugün: çıplak beyaz sahnede (bir tabloda) hareketsiz duran beş gelin, biri zenci – çıkık elmacık kemikli

Yukarıdan gelen ışık naziktir, aşağıdan gelen ışık zalim. Alttan gelen ışıkta kadınlardan birinin altmış yaşında neye benzeyeceğini görebiliyorsunuz.

Kayıt – yankılı sesle "Ben-ben-ben"
"Bu sen değilsin ki" (erkek çocuk sesi)
"Benim"

...

"Kuş" için:
18. yüzyıl İngiliz romanında forma bak, sertleşmeden önceki haline.
Defoe, [Samuel] Richardson, [Henry] Fielding, Sterne: Orada da karışık 'malzeme' kullanmak mümkün –

Makale pasajları (bilgelik vs.), şiir, vs. ve aynı zamanda öykü.

Romanın geleceği aynı zamanda karışık malzeme uygulamasında.
Örnekler:
Ulysses
Çıplak Şölen (film senaryosu, 'bilgelik', vs.)
Solgun Ateş (şiir, notlar, vs.)
[Burt Blechman'm] *The Octopus Papers*'ı

Peki ya karışık malzemeyle "Örgüt" >

...

Can sıkıntısının işlevi. İyi + kötü

[Arthur] Schopenhauer sıkıntıdan söz eden ilk önemli yazar (*Denemeler*'inde) – onu 'acı'yla birlikte hayatın ikiz kötülüklerinden biri sayıyor (sahip olamadıkların için acı, sahip olduklarından sıkılma – bir varlık sorunu).

İnsanlar sanki söylenecek en önemli şeymiş gibi 'sıkıcı' diyorlar, sanki hiçbir sanat eserinin bizi sıkmaya hakkı yok.

Oysa günümüzde en ilginç sanat eserleri sıkıcı olanlar. Jasper Johns sıkıcı. Beckett sıkıcı. Robbe-Grillet sıkıcı. Vs. Vs.

Belki de sanatın artık sıkıcı olması *gerekiyor.* (Tabii bu sıkıcı sanatın iyi olduğu anlamına gelmiyor – elbette.)

Sıkıntı, dikkatin işlevlerinden biri. Yeni dikkat biçimleri öğreniyoruz –örneğin, kulağı göze tercih etmek gibi – ama eski dikkat çerçevesi sınırlarında düşündüğümüzde X'i sıkıcı buluyoruz... örneğin sesten çok anlamı dinlemek (mesaj odaklı olmak). Yazılı bir metinde, müzik parçasında ya da filmde aynı tamlama, dil seviyesi ya da imge uzun süre yinelendiğinde, doğru dikkat etme biçimiyle davranıp davranmadığımızı sormalıyız. Veya – belki de dikkat etme biçimlerimizden *biri* doğru ama aslında iki tanesini aynı anda kullanıp yükü ikiye bölmemiz gerekiyor (duyu *ve* ses olarak).

Mailer yazdıklarının yaşadığı dönemin bilincini değiştirmesini istediğini söylüyor. DH L[awrence] de aynısını söylüyordu elbette.

Benimki öyle olsun istemiyorum – en azından iletmeye çalıştığım belli bir bakış açısı, ufuk ya da mesaj açısından değil.

Yaptığım bu değil.

Bir metin nesnedir. Metinlerimin okuru etkilemesini istiyorum – ama pek çok farklı şekilde. Yazdıklarımı deneyimlemenin tek bir doğru yolu yok.

"Bir şey söylüyor" değilim. 'Bir şey'in ses kazanmasına imkân sağlıyorum, bağımsız bir varlık (benden bağımsız bir varlık) kazanmasına.

Yalnızca iki durumda düşünüyorum – gerçekten düşünüyorum:

daktilonun başında ya da bu defterlere yazarken (monolog)
biriyle konuşurken (diyalog)

Yalnızken ve yazmıyorken – ya da konuşmuyorken aslında gerçekten düşünmüyorum – yalnızca duyumsuyorum veya kırık düşünce parçaları geçiyor aklımdan.

Ne düşündüğümü anlamak için yazıyorum – ve konuşuyorum.

Ama bu 'benim' 'gerçekten' bunu 'düşündüğüm' anlamına gelmiyor. Yazarken (veya konuşurken) düşündüğümü yazdığım ya da söylediğim anlamına geliyor. Başka bir gün, başka bir sohbette 'ben' başka türlü de 'düşünebilirdim'.

Sokrates'in Yedinci Mektup'ta 'diyaloglar' ve 'tezler' hakkında söylediklerinin en faydalı uyarlaması/yorumu bu.

Perşembe gecesi MOMA'da [*the Museum of Modern Art*] [*Amerikalı oyun yazarı Edward*] Albee'ye saldırım hakkında şikâyet etmek için panelden sonra yanıma gelen sinir bozucu velede söylediğim de buydu: "Düşüncelerimin doğru olduğunu iddia etmiyorum" ya da "bir görüşüm olması haklı olduğum anlamına gelmiyor".

...

21 Kasım

Gustal Klimt – ressam ([Gustave] Moreau'nun çağdaşı) – erotik
Geçen yıl Guggenheim'da sergisi vardı – kataloğu edin
Eserlerinin çoğu Brüksel + Viyana'da

Kısa kurmaca ('öykü') oldukça anlamsız – iyi olan her şey en az 100 sayfa olmalı

Carlos [*Clerens: Kübalı-Amerikalı film eleştirmeni ve SS'in arkadaşı*] (*Dorian Grey*) – onu tanıdığım yıllar içinde biraz olsun yaşlandığını sanmıyorum; daha hayret verici olansa aynı zamanda biraz olsun akıllanmıyor oluşu

...

Seyredilecek filmler:

The Bride + the Beast (1948?) – gelin, önceki hayatında bir gorildi 'Lulu' (Asta Nielsen)[*Leopold Jessner'in 1923 tarihli* Erdgeist'ı]

Sheridan Le Fanu'nun *Carmilla*'sını oku (> [*Fransız yönetmen Roger*] Vadim, *Et Mourir de Plaisir*)

...

24 Kasım

Lillian [Hellman] [*William Makepeace Thackeray'in* Vanity Fair'indeki] Becky Sharp'la özdeşleştiriyor kendini – her zaman aksi bir kaltak olup insanlara olta atmak istermiş.

O yılışık öğretmene sözlüğü geri attığı için ona hayran olup imrenmekten bir türlü vazgeçemedim. Erkekler konusunda manipülatif davranmak, vs. benden çok uzak şeyler.

Analiz: iki ya da üç göz perdesi düştü gözlerimden. Yüz tane daha mı var acaba?

Her gece 2.00 ya da 3.00 gibi geliyorum. Sevgilim *The NY Times.*

...

Bir numara: Bunu *Ben* yapıyor olsam ne anlama gelirdi diye sor. (Bir başka deyişle: *benim* bunu söylemem ya da yapmam birine karşı düşmanca hisler beslememle ilgili olur muydu?)

Sözcükleri düz anlamlarıyla algılıyorum – yazılı halleri gibi. Söylenirken arkalarında *benimle* ilgili bir duygu ya da güdü olabileceğini düşünmeden. Böylesi kendini beğenmişlik olurdu – dolayısıyla kronik 'esprit de l'escalier' halindeyim.

Neden

> Annemin taleplerinin + davranışlarının yanlışlığını kabullenme korkusu (o zaman düşmanca davranmam, onu reddetmem gerekirdi + bu beni ne hale koyardı?)
>
> kitapları keşfetmemle güçlendi – kişisel olmayan iletişim, *bana* hitap *etmeyen* sözcükler
>
> nesnelliğin geliştirilmesi > eleştirel önyargı: metin yazardan bağımsızdır

...

Duchamp: "Hava metreleri takılsın. Parasını ödemeyi reddeden olursa havası kapatılsın."

Jasper: "Sokak tabelası KOŞ ya da CANINI SEVİYORSAN KOŞ dese nasıl olurdu?" (Trafik ışığı YÜRÜ derken bir kadın karşıdan karşıya geçiyor.)

...

Bilgi özümseme 'yeteneğim'; gerçeklere göre kendimi yeniden yönlendirme ihtiyacım

Neredeyim? Tanca'dayım, Fas'ın (Kral II. Hasan) 300 bin nüfuslu şehri – bir zamanlar İspanya Fası'nın parçasıydı + 1956'ya kadar bağımsız bir şehirdi, vs.

Kaygının *sahte* yöntemle yatıştırılması-

Neredeyim?

Tamamlanmamış büyük sanat eserleri: Eisenstein – *Bir Amerikan Trajedisi*

Çocukken sinemada seyrettiğim filmler:

NY
20,000 Years in Sing Sing
Penny Serenade
Blossoms in the Dust
The White Cliffs of Dover
Fantazya (1940)
Here Comes Mr Jordan
A Woman's Face
Strawberry Blonde
[Education] for Death
Çanlar Kimin İçin Çalıyor
Korsikalı Biraderler
Pamuk Prenses + 7 Cüceler
Yankee Doodle Dandy
Rebecca

Oz Büyücüsü
Watch on the Rhine
In This Our Life (1942) kız kardeşler – Bette Davis
Shadow of a Doubt
Sahara
Yurttaş Kane (1941)
Büyük Diktatör
My Friend Flicka (1943)
Bağdat Hırsızı
The Pride of the Yankees
That Hamilton Woman
North Star
Mrs. Miniver
Young Tom Edison (1940)
The Atchison, Topeka, + Santa Fe [SS, The Harvey Girls'*ten* (1946) *bir şarkının başlığına gönderme yapıyor]*

1943-1946 (Tucson + LA'de '45 yazı)

Devotion Ida Lupino
Uğultulu Tepeler
Mildred Pierce
A Stolen Life [-Bette] Davis
Spellbound
The Best Years of Our Lives
Duel in the Sun
Brief Encounter
Notorious
The Rising Sun [ya da Sunrise] – Sylvia Sidney
Wilson
To Each His Own

A Song to Remember – Cornel Wilde, Merle Oberon (George Sand'i Merle Oberon canlandırıyor)
The Song of Bernadette
Jayne Eyre
Malta Şahini
Jamaica Inn – Charles Laughton, Maureen O'Hara
Gaslight
Reap the Wild Wind
Casablanca
30 Secons Over Tokyo

26 Kasım

Rüyalarının Esiri, Descartes üzerine bir tefekkür. Bunu unutmuştum! Bert Dreyfus [*SS'ın arkadaşı*] bugün bu konuyu açana dek – çünkü hayatımın son yedi yılını cahillerle birlikte geçirdim ve kitaplardan edinilen bilgilerle ilgili en ufak bir şey söylememeye o kadar alıştım ki.

Psikanalizi (başka şeylerin yanında) aşağılayıcı buluyorum; kendi banalliğim beni utandırıyor. Kendimi indirgenmiş hissediyorum. Bu yüzden 'kişisel' değil de 'profesyonel' bir ilişki olmasıyla meşgul zihnim.

Bilmek, *cisimleşmiş* bilinçle ilgili (yalnız bilinçle değil) – fenomenolojide ihmal edilen mesele bu: Descartes'tan + Kant ve Husserl'e + Heidegger – Sartre + [*yirminci yüzyıl Fransız felsefeci Maurice*] Merleau-Ponty konuyu ele almaya başladı.

Beden (insan?) nedir? – bir önü + arkası var, yukarısı + aşağısı var, sağı + solu var – uzamda *ileri* hareket edişiyle işlevsel olarak asimetrik.

Bedenle binaların ilişkisi. (Beden bilincini ne tatmin eder – örneğin engel olmaması, ilerlemeyi engelleyen enkaz). Krş. Geoffrey Scott'ın *Architecture of Humanism*'inde son bölüm.

29 Kasım

[*SS'in o yıl içinde birlikte olmaya başladığı*] Jasper'la hafta sonu

*Söylenen*_hiçbir şey gerçek değil (ama kişi *gerçek* olabilir).

Uzun sessizlikler. Sözcükler ağırlaşıyor, hissedilir hale geliyor. Daha az konuştuğumda, belli bir alandaki fiziksel varlığımı hissediyorum.

Söylenen her şey için *neden?* diye sorabilir insan (bunu neden söylemeliyim? de dahil)

Jasper'le her şey daha gizemli hale geliyor. Düşünüyorum – yalnızca fikir belirtip bilgi vermiyorum (ya da talep etmiyorum).

Zekâ her zaman iyi bir şey olmayabilir, değer verip geliştirecek bir şey olmayabilir. Daha ziyade beşinci tekerlek gibi – bir şeyler bozulduğunda gerekli ya da arzulanır oluyor. Her şey yolunda giderken aptal olmak daha iyi... Aptallık da zekâ kadar önemli bir değer.

Genelleme yapma. Hayır: Her zaman ya da genellikle şunu ya da bunu yaparım, fakat: o zaman yaptım. Ayrıca: gelecekte nasıl davranacağını önceden kestirmeye çalışma. O durumda ne hissedeceğini ya da yapacağını bilmiyorsun (veya: durumun nasıl olacağını). Başka insanları da kendileri hakkında genelleme yapmaya davet etme.

İyi bir soru: adam ne yapıyor? (şimdi) Bunu (şimdi) istiyor musun? vs.

Geri beslemenin nahoşluğu – başka insanların çalışmalarıma verdiği tepkiler, hayranlık ya da tersi. Bunlara tepki vermek istemiyorum. Yeterince eleştirelim (+ neyin yanlış olduğunu daha iyi biliyorum).

Bir sanat eseri hakkında 'güzelmiş' demenin iyi yanı, o yapıt hakkında hiçbir şey söylemiyor oluşunuz.

Aptal olduğumu hissetmeyi seviyorum. Dünyada benden fazlası olduğunu o zaman anlayabiliyorum.

Ne anlama geliyor: Lütfen şuraya gidiniz. Nereye?

Çünkü berbatsın
Çünkü resmini çekmek istiyorum
Çünkü seninle oynamak istiyorum
Çünkü kirişin kafana inmesini istiyorum

Jasper bir şeylerin karara bağlanmasından hoşlanmıyor. ([*Amerikan eleştirmen Max]* Kozloff'un makalesi: Duchamp şudur, budur; Duchamp şöyledir, böyledir.) bir şeylerin önü kapanmış oluyor bu şekilde.

Kapanmamış olduğuna karar verirsen kapanmazlar.

G[ertrude] Stein'dan –

Bir klasiğe dönüşmek sanat eserinin kaderidir. Bir klasiğin öncelikli özelliği, güzelliğidir.

Ama ölmek de bir sanat eserinin kaderi.

'Sanat' (+ 'sanat eseri') keyfi kategoriler + 'doğa' resmi gibi yapay – bir resim + bir romanın ortak yönü çok azdır – bir dağla + akan bir dere arasındakinden fazla değil.

Biyonik (dirimkurgu; hayvan davranışlarıyla + duyuları araçlar ya da teknolojik emsalleriyle eşleştirmeye çalışan yeni bilim dalı)

Biyoluminesans (bitkiler + hayvanlarda) –

3 Aralık

Geçen haftaki filmler:

Von Sternberg'in *Thunderbolt*'u [–] George Bancroft
**** [Jacques] Demy, *The Umbrellas of Cherbourg*
[Gregory Ratoff,] *Oscar Wilde*
[Kenneth G. Crane,] *Monster from Green Hell*
[Kenneth G. Crane ve Ishirô Honda,] *Half Human* [*The Story of the Abominable Snowman*] – Toho [*Japon Yapım Şirketi*]
[Carl] Dreyer, *Ordet*
Bresson, *Procès de Jeanne D'Arc*
Riccardo Freda, *Theodora, Empress of Slaves* (1954)
(– [ya da Robert] Hampton)

Ön-Raffaelocu setler ve kostümler

[Herschel Gordon Lewis,] *Blood Feast*
*********David Lean, *Büyük Umutlar*
*********John Ford, *The Informer*

Görülecek yerler:

Winchester Mystery House (San Jose, Calif[ornia])
Lola Montez'in Brooklyn'deki mezarı
Viyana'da kamu binaları + evlerde Klimt resimleri
Florida Everglades + Sanibel Adası
Polonya, Krakow yakınlarında tuz madeni [Krakow yakınlarındaki *Wieliczka tuz madeni*] – yeraltına 80 mil uzanıyor, 1000 yıldır kullanılıyor
New Amsterdam Theatre – 42. Cadde- Art Nouveau freskler + rölyefler (1906)
Polis Akademisi – NY – her Çarşamba akşamüstü tur var
Rainbow Room – RCA binasının tepesinde – 30'ların okyanus gemisi
Tiffany Tenis Kortu – NYC Art Nouveau
Musée Grevin (Paris) – özellikle Théâtre des Miracles
Watts Kulesi – LA – Chartres'de, katerdalin yakınında Watts Kulesi [La Maison Picassiette] gibi bir ev

...

Sanat bir 'durum'dur

Sanat, günümüzün en büyük antika pazarı. Kültürel hediyelikler olarak sanat eserleri.

...

Güzellik önemli mi? Belki, bazen, sıkıcı. Belki daha önemli olan 'ilginç' olan - + ilginç olan her şey sonunda güzel görünüyor.

Krş. John Cage'in (Zen) 'sıkıcı' üzerine yazısı: Bir kere sıkıldıysan ikinci kere yapmayı dene; hâlâ sıkıcıysa dört kez yap; eğer...

Melville'in *Typee*'sini oku – dil teorisi + iletişim

Çoklu anlatıcı aracı (krş. filmler)

Sanatta

temsil, sunum
tavır

arasındaki farklar

Fark yaratan öğelerden biri de *süre* ('durée').

Böylelikle, Andy Warhol'un *Öpücük*'ü (ya da *Yemek*'i) – ama *Empire State Binası* değil. 'Gerçek' zaman ya da süre. Fakat ancak belli malzemeler, örneğin 'erotik' bu muameleye ya da dönüşüme açıktır; bir bina değildir.

Her türlü estetik saf tutma da artık bir tür radikallik. Benim sorum şu: *Benim* mizacımdan kaynaklanan *radikalliğim* nedir?

Rüyalarının Esiri, yazacağım en az radikal kitap olacak.

Cage, happening'ler, vs.

Sinestesis: aynı ânda devam eden pek çok davranış (ses, dans, film, sözcükler, vs. vs.) devasa bir davranışsal magma yaratıyor –

Cage'in estetiğini seviyorum çünkü benim değil. Yaklaşmak istemediğim ancak sürekli göz önünde bulundurmayı faydalı bulduğum bir sınır ya da ufku işaretliyor. Bir şekilde özdeşleşebildiğim belli bir konumu işgal ediyor.

Film teorisinde tek iyi şey: Eisenstein – özellikle Dickens, Balzac, [*Alman sanat tarihçisi Erwin*] Panofsky üzerine yazıları

Başka denemeler yazacak olursam Breton + Cage hakkında bir şey yazmak istiyorum

Fransızcada 'drag' – 'travestie' (kılık değiştirme - +, ikincil olarak da travesti kılığı) > sanatta krş. [*Gautier'nin romanı*] *Mlle. De Maupin*

Maskelerin, maskeli balonun işlevi (krş. Halloween – çocuklar yıkıcı olabilmek için kılık değiştiriyor)

Annette'nin [*heykeltraş Constantin*] Brancusi hakkında anlattığı öykü: B., onun 14 Temmuz partisi veren arkadaşlarının yan komşusuymuş.

– hazırlıklara yardım etmişti. Parti saati geldiğinde, Amerikalı bir kız yanında zenci bir eskortla gelir. Brancusi, "Onu siz mi davet ettiniz? Artık gelmem mümkün değil," der. Ev sahibi dehşete düşer: "Üzgünüm, cher maître." Bir saat sonra Brancusi arar. "Çözümü biliyorum. Ben 'en travestie' geleceğim." Ve gelir – örtülere sarınarak – partide çok eğlenir. (Kendini partiye 'göndermiştir'!)

Sanatta diğer cinsel motifler:
Dikizcilik
s-m

5 Aralık
[*SS'ın arkadaşı film eleştirmeni*]
Elliott [Stein'ın] doğum günü

19. yüzyıl sanatlarının çoğu sinemaya doğru ilerliyor:

Aile fotoğraf albümü
Balmumu müzesi (Musée Grevin, vs.)
Kamera obscura
Roman (?)

...

Elliott, röntgencilerin genellikle aptal + sıklıkla iktidarsız olduğunu söylüyor.

Peeping Tom bir dikizci hakkında değil – o bir sadist.

'Marazi'. T. Faulk bundan büyüleniyor.

...

12 Aralık

Giyinmek! iyi (çalışmaya karşı dinlenme)
Kötü (*başkaları* için olana karşı kendin için)

Benim için giyinmek 'giyinmece oynamak', yani yetişkinlerin oyununu oynamak.
Yalnızken derbederim.

Cizvitlerin dua + tefekkür sırasında dikkati yoğunlaştırmak için kullandığı çok sayıda yöntemden biri: 'mekânı oluşturmak'. Önemli olayın (mesela, çarmıha gerilme) nerede gerçekleştiğini -havayı, bitki örtüsünü, renkleri, vs.- dikkatle zihninde canlandırarak derin anlamını daha iyi kavrarsın.

"Bir şeyleri hatırlamayı sevmem." – Ezra Pound

15 Aralık

Kötülük kötülükle birlikte var olamaz: iyilikten beslenemezse kendisinden beslenir. (Laclos'un anlattığı [*Tehlikeli İlişkiler*])

Laclos'un romanıyla + yeni Mailer romanının [*Bir Amerikan Rüyası*] farkı birinin ahlâki olması (kötülük cezalandırıldığından) + diğerinin olmaması değil; birinin hayat hakkında *gerçeği* anlatması + diğerinin anlatmamasıdır.

Mizacımın SW [Simone Weil] yanı.

Saf diğerkamlığın çekimi.
Kişisel ilişkilerde beceriksizliğin yalnızlığa yol açması
Zalimlik saplantım

3)'e göre yeni romanın olay örgüsünü gözden geçir!

Hayaletliyim ben. Bütün rüyalarım kâbus.

İş: sonsuz kumlu düzlüklerde uzun yorucu yürüyüş

...

17 Aralık

[*Aşağıdaki üç girdiden her birinin kenarına iki büyük soru işareti konmuş.*]

Genet 'alt-ahlâklı' mı? Ahlâki sorun kişinin çocukluk bilincindense yetişkinlik bilincini kabul ettiği (+tercih ettiği) ânda başlıyor.

Çocuklar için, başkalarının *duyguları* gerçek değildir. (Dolayısıyla yıkım fantezileri zevklidir.) İçimizdeki çocuktur bunu yapabilen – bilim kurgu filmlerindeki yıkımı keyifli bulduğumuzda örneğin.

Genet'nin zalimane bir eylemi, ona cinsel haz veren kavramından daha az önemli sayması çocukça bir tavır.

...

[*Yirminci yüzyılın Amerikalı bestecisi*] Morton Feldman: işitme eşiğinin hemen üstündeki müzik

Psikanaliz yazma yetisine hasar verir mi?

Hayır – delilik odasının (insanın yazdığı) yanında (içinde yaşanacak) bir akıl odası inşa etmeyi sağlar –
Tek odalı bir eve kısılmaya gerek yok.

...

19 Aralık

...

Jasper: *Açıklama*'dan sakınıyorum – izleyici deneyiminin mümkün olduğunca kişisel olmasını istiyorum.

21 Aralık

...

Breton un *Le cadavre exquis* + Burroughs'-Gysin'in kesip biçme yöntemi arasındaki ilişki: Geçişler yok (krş. Firbank)

[*Ermenistan doğumlu öğretmen ve mistik Georgi*] Gürciyev'i + [*Hint felsefeci Jiddu*] Krişnamurti'yi oku

...

22 Aralık

[Fritz] Lang, *Kriemhild's Revenge* (1924) – Klimt, [Aubrey] Beardsley, Eisenstein

Şeytan çıkarma. Eskiden olan, artık yok. Kendi duygularımla bağlantı içinde olmak.

On üç yaşında bir karar vermiştim: düş kurmak yok.

Nihai fantezi: Geri çevrilemez geçmişin yeniden keşfi. Oysa icat edilmiş mutlu bir geleceği düşleyebilsem...

25 Aralık

Jasper her şeyi 'tuhaf' ya da 'zor' bulan biri.
"Bur durumla başa çıkmakta zorlanıyorum."
En sevdiği sözcükler: 'durum', 'bilgi', 'fantastik', 'aktivite', 'ilginç', 'canlı'

...

Jap [*Jasper Johns'un lakabı*]: "Ben geleceğe bütünüyle varım."

...

Illinois + Toronto Üniversitelerinde makineler (bilgisayarlar)

Morton Feldman: "Otuz dokuz yaşındayım – hayatımın geri kalanı lüzumsuz."

Duchamp: "Resimlerimin (vs.) neye benzediği umurumda değil – ifade edilen düşünceyle ilgileniyorum."

Christian Wolff – Harvard'da Yunanca öğretiyor, şimdi otuz yaşlarında olmalı – yayıncı Kurt Wolff'un oğlu – Cage'in tek 'öğrencisi'

28 Aralık

Gance'ın *Napoleon*'u, filmlerin Everest Zirvesi. 'Araçlar'la dolu: sembolizm, üçe bölünen ekran, üst üste bindirme, renkli ve siyah-beyaz, farklı ritimler, farklı filmlerin farklı dokuları.

Filmde yeniliğin yönü oldukça düz bir rotada ilerliyor – 'kesme' sorunu, yani elipsler. Daha büyük + daha sofistike elipsler geliştirmek.

Başka ihtimaller büyük ölçüde görmezden geliniyor. Örneğin: niçin aynı film rulosunu bir film boyunca kullanmalı (film 'tek bir şey' olduğu için mi?)

İstisnalar: [Ingmar Bergman'ın] *Çıplak Gece*'sinin ilk sahnesi, *Dr. Garipaşk*

Filmde bakış açısı sorunu –

Film çekmeyi konu eden bir film: *Peeping Tom*

Tek 'modern' mimar: Buckminster Fuller

'Modernist' resim gibi birleştirici bir şey var mı? Yani bir kişi birisi hakkında ([*sanat tarihçisi Michael*] Fried'ın Duchamp hakkında söylediği gibi): "o başarısız bir modernist" diyebilir mi?

Jasper hayır diyor –

Cage & [Gertrude] Stein

Annette: 'modern' müzik, üç öğe, bir devamlılık:

Kader ('müzikal kader' – formları) – Beethoven'dan Wagner'e
İrade – Schoenberg, Webern, Boulez
Tesadüf – Cage

...

George [Lichtheim]: *Alman* romantisizmi tamamen olgunlaşmış tek romantisizmdir. Liberalizm karşıtı, modernizm karşıtı, kent karşıtı, demokrasi karşıtı (bireycilik karşıtı, Yahudi karşıtı) idi.

Alman + Orta Avrupa kültüründe en iyi şeylerin ortaya çıkmasını sağladı – yani en gelişmiş, deneysel + kuramsal haliyle modern kültürün.

Alman felsefesi, Alman müziği, sosyolojisi, kültür felsefesi, Marx, Freud, Schoenberg, Kafka, [Max] Weber, [Wilhelm] Dilthey, Hegel, Wagner, Nietzsche, vs.

+ ayrıca – Nietzsche + [Oswald] Spengler aracılığıyla – siyasal bir dönüş yaptığında, en kötüsünü ortaya çıkardı: Nazizm

Alman romantisizmiyle (Hölderlin, Novalis, [Friedrich Wilhelm Joseph] Schelling) Keats, Coleridge, Wordsworth, Chateaubriand'ı karşılaştır!

...

1966

3 Ocak

Bir sanat eseri ya da yazılı bir sav oluşturmanın üç aşaması:

Tasarlamak
Yapmak
2a) Anlamak
Savunmak

İnsanlar bu üçünü kanıksamış – fakat ben üçüncü, ölüm sonrası aşamanın işlevini kavrayamıyorum.

Şöyle olmalı: ondan kurtulmak
Kişi, bitirdiğinde her zaman başladığında olduğundan *farklı* bir yerdedir.

Kişi neden kilitli kalsın ki? – yaptığını savunmak (haklı çıkarmak, ikna edici biçimde açıklamak) için hangisi olmak gerek?

Bu sahne aptalca –

...

Entelektüel formasyonum:

Knopf + Modern Library
PR [*Partisan Review*] ([Lionel] Trilling, [Philip] Rahv, [Leslie] Fiedler, [Richard] Chase)
Chicago Üniversitesi [–] [Joseph] Schwab – [Richard] McKeon, [Kenneth] Burke
Orta Avrupa 'sosyolojisi' – Alman Yahudi göçmen entelektüeller ([Leo] Strauss, [Hannah] Arendt, [Gershom] Scholem, [Herbert] Marcuse, [Aron] Gurwitsch, [Jacob] Taubes, vs...)
Harvard – Wittgenstein
Fransızlar – Artaud, Barthes, [*yirminci yüzyıl Romanyalı vecize yazarı ve felsefeci E. M.*] Cioran, Sartre
Daha fazla dinler tarihi
Mailer – entelektüellik karşıtlığı
Sanat, sanat tarihi – Jasper, Cage, Burroughs

Sonuç: Franko-Yahudi-Cage'ci?

...

David'in yanağının tatlılığı

Bugün Joe [Chaikin'in] verdiği haberlere *tepki* veremedim – kısa süre sonra çok tehlikeli bir kalp ameliyatı geçirecek, arkasından altı aylık bir nekahet dönemi gelecekmiş. Hissedemedim, konsantre olamadım – o karşımda konuşurken bile. Mekanik bir şekilde kaygılanmayı başardım ama zordu (eskiden

olduğundan daha mı zordu? Her zaman olan mıydı bu?) Zihnim sıradan konulara + gözlemlere kayıp durdu.

Ölüydüm – sesi giderek silikleşiyordu – kendime ilgilenmelisin, kaygılanmalısın dedim ama bana az önce söylediklerini unutup durdum, zihnimden kayıp gittiler.

Kendimi kaygılı, üzgün, huzursuz hissetmeye başladım. Ama onun için değil. Kendim için: Neredeydim? Neden duygularıma hâkim olamıyordum?

4 Ocak

Resimde durum oldukça sıkı: bilim gibi. Herkes 'sorunlar'dan ve üzerinde çalışılması gerekenlerden haberdar. Her sanatçı yeni çalışmalarıyla şu ya da bu sorun hakkında 'beyaz kâğıtlar' üretiyor + eleştirmenler onların seçtiği sorunların ilginç ya da önemsiz olduğuna karar veriyor. ([*Amerikalı sanat eleştirmeni*] Barbara Rose'un yaklaşımı.) Böylelikle, [*Amerikalı sanat eleştirmeni*] Rosalind Krauss, Jasper'in el fenerini, bira kutularını heykelin şu ânki çevresel (önemsiz) bir sorununun araştırması/çözümü olarak değerlendiriyor: kaideyi (nesne karşısında kaide) ne yapmalı sorununa Jasper'in çözümü onu heykelleştirmek – vs. Diğer yandan Frank Stella'nın çalışmaları çok ilginç bulunuyor çünkü merkezi sorunlara çözüm getiriyor. Yakın dönem sanat tarihi + onun 'sorunları' hakkında bilgi sahibi olmadan kim Frank Stella'yı ilginç bulur ki?

Sanatçılar sırt sırta -dar alanda- çalışıyor; farklı akademilerden 'eserler' geldikçe her şey altı ayda bir değişiyor. Sanatçı hepsine yetişmek zorunda, hassas bir radara sahip olmak zorunda. (Güncel olmak, ilginç olmak için.)

Diğer yandan edebiyatta dokular oldukça gevşek. Kişi isterse gözleri bağlı paraşütle atlasın – nereye inerse insin, yeterince zorlarsa ilginç, keşfedilmemiş, *değerli* topraklar bulacağına kuşku yok. Bütün ihtimaller açık bekliyor, hemen hiç kullanılmadan, yazarlar ve eleştirmenlerce üzerine düşünülmeden, tartışılmadan her yerdeler.

Joyce'un mirasını düşün – Beckett + Burroughs haricinde neredeyse hiç kullanılmadı. Veya edebi anlatıda *sinemasal* anlatı araçlarının bilinçli kullanımı imkânı. Faulkner ve yine Burroughs hariç kimse yapmadı.
Onlarca başka sorun.

Günümüzde *bütün* ressamlar + heykeltraşlarm yaptığı gibi belli bir sorunu sistematik şekilde araştırarak çalışmak edebiyat alanında yalnızca Fransa'da gerçekleştirildi (Robbe-Grillet, Sarraute vs.'nin 'nouveau roman'ı).

Jasper bana iyi geliyor. (Ama bir süre için.) Deliliğin doğal + iyi + haklı olduğunu hissettiriyor. Ve dilsizliğin. Her şeyi sorgulamanın. Çünkü o *gerçekten* deli.

Cage'in yazdıkları Stein'sız mümkün olmazdı. Aslına bakarsanız, Stein'ın tek Amerikalı halefi o. Ama daha eklektik, daha az katı. (Bütün o [D.T.] Suzuki + [Alan] Watts – 'yumuşak' bir etki.) Çok daha yumuşak + bağımsız bir zihin. Temelde izlenimci bir sentez.

Bilgelik. Büyük yazar bilgedir. Yetkesi nereden gelir? Yücelttiğini yaşamaktan mı? *Bu* kadar basit değil. Neden kimse DH L[awrence]'ın kamışını kaldırmakta zorlanan tiz sesli cılız bir adam olduğunu ve kösnül olduğunu iddia ettiği cinselliği yüzünden Frieda'ya hakaret + işkence ettiğini öğrenme zahmeti-

ne girmedi? Veya [*Amerikan radikal sosyal teorisyen*] Norman Brown'ın çizgi ağızlı bir kolej öğretmeni olduğunu kimse bilmiyor? Brown'a hüsnüzanla yaklaşmak gerek: vaat edilmiş topraklara girmeyen bir Musa o. Lawrence ise numara yapıyor. Çünkü Lawrence'ın yazdıklarında kuşku uyandıran bir şeyler zaten var – zorlama, duygusal, katı, tutarsız.

Şeytanlar ve şeytani insanlar beni cezbediyor. Yalnızca bu mu? Nihayetinde, evet. Delilik fakat anaakım karşıtı delilik: Kendi üreteçleri olan insanlar. Philip [*SS'ın eski kocası*] deliydi, Irene ve Jasper da öyle – Living Theatre'daki şu kız da, dün gece Joe [Chaikin'in] atölyesinde gördüğüm Diane Gregory. Kocaman siyah sıcak gözleri + aralık ağzı + yere kadar uzanan örgü elbisesi. Sallie'nin [*Amerikan edebiyat eleştirmeni Sallie Sears, SS'ın arkadaşı*] deliliği iticiydi – çünkü duyarlılığı kısıtlayıcı + uysal + çünkü deliliği bağlılık biçimini alıyordu.

Deli insanlar = tek başlarına durup + yanan insanlar. Onların çekimine kapılıyorum çünkü bana aynı şekilde olma imkânı tanıyorlar.

David benim çocukken olduğum kadar vaktinden önce gelişmiş ya da yaratıcı değil + bu onu rahatsız ediyor. Benim on yaşındaki halimi kendi on yaşındaki haliyle kıyaslıyor; şimdi de on üç yaşımdaki halimle. Ona aynı ölçüde parlak olması gerekmediğini söylüyorum. Onun başka özellikleri var.

Hırslı değilim çünkü halimden memnunum. Beş yaşındayken, Mabel'e (?) [*SS'ın küçüklüğünde New York ve New Jersey'deki kahyaları, Arizona'ya taşındıklarında aileyle birlikte gitmemişti*] Nobel Ödülü alacağımı söylemişim. Tanınmış biri olacağımı biliyordum. Hayat bir asansördü, merdiven değil. Yıllar içinde

Schopenhauer, Nietzsche ya da Wittgenstein veya Sartre ya da Simone Weil olacak kadar zeki olmadığımı anladım. Bir öğrenci olarak onlara eşlik etmek istiyordum; onların seviyesinde çalışmalar yapmak istiyordum. İyi bir zihnim, hatta güçlü bir zihnim olduğunu biliyordum, biliyorum. Bir şeyleri *anlamak* konusunda iyiyim + düzenlemek - + kullanmak konusunda da. (Kartografik zihnim benim.) Ama bir dâhi değilim. Bunu hep bildim.

Zihnim yeterince iyi değil, *gerçekten* birinci sınıf değil. Karakterim, duyarlılıklarım da nihayetinde fazla geleneksel. (Rosie-Annem-Judith-Nat [*SS'in üvey babası*] ve saçmalıkları bana fazla sirayet etti; on beş yıl boyunca bunları *işitmek* bile mahvetti beni.) Yeterince deli değilim, saplantılı değilim.

Bir dâhi olmadığım için içerliyor muyum? Bu konuda üzgün müyüm? Bunun bedelini ödemeyi göze alabilir miydim? Bu bedel yalnızlık bence, şu ânda sürdürdüğüm ve geçici olmasını umduğum gibi insanlık dışı hayat. Şimdi bile – son iki buçuk yıldır I[rene]'siz, yalnız olmanın erdemiyle zihnimin bir adım ileri gittiğini biliyorum çünkü karşılıklarımı başka biriyle paylaştığım için paketlemek + sulandırmak zorunda değilim. (Philip + I[rene] kaçınılmaz olarak müşterek paydaya indirgendiler, mutabakata dönüştüler.) Jasper'in benim üzerimdeki etkisi – geçtiğimiz yıl boyunca hayatımda olan yeni entelektüel şey – hâlâ I[rene]'le birlikte olsam mümkün olamazdı.

Peki duyarlılığımı daha da ilerletmek + geliştirmek, zihnimi bilemeye devam etmek ne işe yarayacak + bunu neden istiyorum? Daha eşsiz, eksantrik olmayı?

Tinsel hırs mı bu? Kendini beğenmişlik? İnsani tatminlerden feragat ettiğim için mi (David hariç)?

Zihnimde bir şey var. Giderek büyüyor, iştahı sonsuz.

...

8 Ocak

...

Yeni bir fikre ihtiyacımız var. Büyük ihtimalle ilkel bir fikir olacak (onu tanımayı başarabilecek miyiz?) Bütün işe yarar fikirler, bir süreliğine, fazla sofistikeydi.

...

[*İlk sayfasına yalnızca "1966-1967" tarihi atılmış bir deftere SS bu iki yıl boyunca yaptığı yolculukların listesini yazmış. 1960-1970'lerde bunu alışkanlık haline getirmişti. Burada temsili bir örnek olarak 1966 yazının listesini veriyoruz.*]

1966
3 Haziran NY'tan ayrıldım (Air France), Londra'ya geldim
3-15 Haziran: Londra. Imperial Hotel. 15 Haziran: Paris'e uçtum
15 Haziran-8 Temmuz: Paris
8 Temmuz: Prag'a uçtum, sonra Karlovy-Vary [Çekoslavakya]
8-19 Haziran: Karlovy-Vary ('Hotel Otava')
19 Temmuz: (Elliott [Stein], [Jii] Mucha [*Çek Art Nouveau ressam Alphonse Mucha'nın oğlu*], Marti'yle [?] Prag'a araba yolculuğu)
19-25 Haziran Prag ('Hotel Ambassador')
25-26 Haziran: Prag'dan Paris'e tren yolculuğu
26 Temmuz-1 Ağustos: Paris
1 Ağustos: Londra'ya uçtum

1-6 Ağustos: Londra (18 Earls Terrace, S.W.7)
6 Ağustos: Folkestone'a tren yolculuğu, Londra'ya trenle dönüş
Ağustos – Londra (153 Gloucester Caddesi, S.W. 7)
Ağustos 11 – Paris'e uçtum
29 Ağustos – trenle ('Le Mistral') Antibes
4 Eylül – trenle Venedik
5 Eylül – Venedik'e geldim – 'Gritti Palace [Hotel]'de ilk gece, sonraki üç gece 'Hotel Luna'da
10 Eylül – trenle (1:35) Antibes; 4.00'te varış
11 Eylül – Antibes
12 Eylül: Trenle ('Le Mistral') Paris
12-21 Eylül: Paris
21 Eylül: (Air France) NY'a uçuş

26 Haziran, Paris

Marazilik: Ölümün estetize edilişi. Krş. Paris yeraltı mezarlarının kemik saklama bölümleri (David'le birlikte bu sabah ziyaret ettik). Ölüm, seyredenler için 'düzenlenmiş'. Düsturlar, düşünceler, tembihler, paketlenmiş dev kemik yığınları arasındaki duvarlarla taş plakalar. İzleyicilere sunulan ölümün tek bir yorumu ya da tek mesaj değil, bir tür çelişkili duygular antolojisi. (Vergilius, Yaratılış, [Alphonse de] Lamartine, Rousseau, YA [Yeni Ahit], Horatius, Racine, Marcus Aurelius.)

Tur rehberi olan beyaz saçlı hoş hanım, grubumuz uzun tünelden gerçek 'ölüm imparatorluğu'na geçerken şöyle dedi – "Düşünün. Burada yatan yedi ya da sekiz milyon insan arasında pek çok dâhi de olmalı."

Estetik düşüncenin kökenleri üzerine: Elliott (geçen gece) taşıdığı devamlılık senaryosuna tutturduğu 'piranha' veya 'krokodil' klipsiyle oynadığımı görünce şöyle dedi: "Meme uçlarına takılır bunlar. Veya taşakların gevşek derisine." Sol işaret parmağımın eklemine tutturarak klipsi test ettim – oldukça sertti + birkaç saniye içinde parmağımı bile rahatsız etti. "Meme uçları ya da taşaklar çok acıyor olmalı," dedim
"Evet ama çıplak biri, bunlardan bir sürüsü bedeninin farklı yerlerine tutturulmuş yatarken çok güzel görünüyor," dedi.

Korku filmleri – temalarını [Mario] Praz'ın *Romantic Agony*'de listelediği temalarla karşılaştır.

•

Benliğin rüyalarda ikiye katlanması.
Benliğin sanatta ikiye katlanması.

Kâbus – *iki* dünya olması
Kâbus – yalnızca *bir* dünya olması, yani bu dünya

•

Foucault [*Delilik ve Uygarlık'tan*, çeviri Richard Howard]: "Delilik artık sanat eserinin esas hakikatini bir ân için görmeyi mümkün kılan kararsızlık uzamı değil, bu hakikatin geri dönülmez biçimde sonlanmasına yol açan karar... Delilik sanat eserinden kesin bir kopuş; yürürlükten kaldırmanın zamanla sanat eserinin hakikatini eriten kurucu ânını oluşturuyor; harici sınırı, çözülme hattını, boşluğa karşı konturu belirliyor."

•

Sinemasal yapısı olan romanlar:

Hemingway, *Zamanımızda*

Faulkner,

[Horace] McCoy, *Atları Da Vururlar*,

Robbe-Grillet, *Silgiler*

ilk romanı + en sinemasal – bir dekupaj

[Georges] Bernanos, *M. Ouine*

I[vy] Compton-Burness,

V Woolf, *Between the Acts*

Philip Toynbee, *Tea with Mrs. Goodman*

Des Forêts, *Les Mendiants*

ilk romanı – çoklu bakış açısı

[Barnes] *Geceyi Anlat Bana*

Reverzy, *Le Passage*

Burroughs,

[John] Dos Passos,

Firbank, *Caprice; Vainglory;* ve [*Inclinations*] (üçlemesi)

Japon yazar [Yasunari Kawabata] (N.B. görsel duyu, değişen sahnelerin esnekliği) – *Snow Country*, vs.

Dickens (bkz. Eisenstein)-

Kameradan önce kamera gözle (kendi yerine geçen bir birleşik bakış açısı) düşünen insanlar var

N[athanael] West,

Blechman

'yeni romancılar': Claude Simon, *Le Palace*

Claude Ollier, *La Mise-en-Scène*

hepsi bir dekorun düzenlenmesini temel alıyor (Kuzey Afrika)

Claude-Edmonde Magny'nin Am[erikan] ed[ebiyatı] üzerine kitabını oku [*L'age du roman American* (1948)]

Rüyalar > bilim kurgu

İsim: Walter Patriarca •
'Dublör' bir nesne olarak birey.
Nesnelerin insanlık dışı varlığı.

Saplantı:

Sahip olma
Kıskançlık

Hayaletli şehir –
Geniş meydanlar – taş perspektifler – park
İthal klasisizm – nehir, köprüler –
Katedralin önünde isyan eden öğrenciler –
Göz kamaştırıcı yatak örtüleri; kafeler + şekerlemeciler
Çikolatalı + bademli pastalar satan dükkânlar –
Operada büyük memeli güzeller – mermer –
Çelik patenler

Şeylerin özü

İyi işaretler *sebepsizdir* > *Mythologies*'te Barthes
'Doğal' olarak kötü

Olmaya, açılmaya istek duymak...

Şimdi içimde ikamet eden seslerden geriye kalan hangi ses ise onunla anlatacağım sana şimdi. Ağlıyorlar. Her cümle, her nefes, bir kopuş.

Bu kumaş, bu dil yıldırımı kime ait?

Konuşma < > konuşan biri

Daima?

Kraliçe Christina'nın öyküsü...
Kolektif bir halüsinasyon öyküsü...

Orfeus + Evridiki arasında bir diyalog...

Bütün roman anlatıcının sorgulayan sesi

kim olduğunu
nerede olduğunu
nerede olduğunu
kimle konuştuğunu
şimdi neler olacağını

3) bilim kurgu sorunu
5) kıyamet temasıyla araştırıyor

W[ittgenstein]:

"Dilimin sınırları dünyamın sınırlarıdır"

"Bir dil hayal etmek bir yaşam biçimi hayal etmektir."

[*Avusturyalı yirminci yüzyıl yazarı Herman Broch'un*] *Vergilius'un Ölümü*: bir yaratıcıyı, ölüm döşeğinde, yapıtını yok etmeye zorlayan geceye özgü keder

Olağandışı, tarif edilemez deneyim yaşayan kişi
Krş. William Gergardi, *Resurrection* (1935) – roman yazarı Gerhardi *Resurrection* [Yeniden Diriliş] romanını yazıyor ve – arkadaşı Bonzo'yla konuşuyor

Sylvia Plath:

Şair –
Koca, baba
İki çocuk –
İntihar –

Temmuz

(Temmuz'da) seyredilen filmler + = Cinémathèque (Paris'te)

+ Julien Duvivier, *Poil-de-Carotte* (1932) – Harry Baur
+ Yasujiro Ozu, *Historie d'un Acteur Ambulant* [Dalgalanan Otlar] (1934 – sessiz!)
+ Mikhail Romm, *Le Fascisme Tel Qu'iş Est* (1965-66)
Victor Fleming, *Dr Jekyll & Mr. Hyde* (1941) – [Spencer] Tracy ve [Ingrid] Bergman
+ Tony Richardson, *Matmazel* (1966)

Karlovy-Vary
(*Çek filmi)

Hermina Tyrlová, *The Snowman* (kısa)
Jan Schmidt + Pavel Jurácek, *Joseph Kilian* (kısa)
Ivan Passer, *Intimni Osvetleny (Éclairage Intime)* (1965)
Iulian Mihu, *Prosecul Alb (White Trial)* (1965) – Romanya filmi
[Rubén] Gámez, *The Sevret Formula* (Moyen) – Meksika, (1965)
Zbynek Brynych, *The Fifth Horseman is Fear* (1965)
Miloš Forman, *Peter and Pavla (Cerny Petr* [düz anlamıyla] *Siyah Peter)*
Godard, *Masculin, Feminin* (1966)
Evald Schorm, *Everyday Courage*
[Jacques Godbout,] *Yul 871*
Jerzy Kawalerowicz, *Faraon* (1966)
Karel Kachyna, *Wagon to Vienna,*
[Werner Herzog,] *Fata Morgana*
Jean-Paul Parreneau, *La Vie de Château*
[Jaromil Jireš,] *The First Cry*
[Jean-Gabriel Albicocco,] *The Wanderer*

Vira Chytilová, *O Nem Jinm* (*Another Way of Life*)
Karel Kachya, (*Long Live the Republic*)
[Václav Vorlcek,] (*Who Wants to Kill Jessie?*)
Alain Resnais, *La Guerre est Finie*

5 Temmuz

Malzemeler:

Düzenleme
ilk taslak
Laura Riding miti
Bilim kurgu fikirleri krş. [*İngiliz yazar William Olaf*] Stapledon'ın romanlarında telepati
Komplo teorisi
Bir kolektif halüsinasyon

sanatçılar – delilik – sinir krizi den[eyimi]

T[homas] Faulk
"Sylvia Plath"
Foucault'nun ifade edilemezlik üzerine düşünceleri
Balmumu figürler; deri nakli
Nesnelerin insalık dışı varlığı

erotik saplantı
Orfeus + Evridiki arasında bir diyalog
poronograf
bir 'fantezi'

esrik deneyim
Tanca

bir kadın anlatıcı
Art Nouveau – uçuşan saçlar, yılankavi beden

[Guillaume] Apollinaire ilk şiir kitabından bütün noktalama işaretlerini sildi.

Dziga Vertov (yak[laşık] 1922) filmlerine 'Cinéma-Vérité' diyordu – sonra da 'Cinéma-Oeil' (Daha eski haber filmleri?)

Sözcüklerin manzarası (Joyce, Stein) 'öykü'nün öğelerini aşındırır – karakter, eylem, tavır gibi dilsel olmayan geleneksel ayrımlar.

Valéry'nin fikirleriyle (bir sanat eseri gerekli olmalı, yoksa hiçbir anlam taşımaz) Duchamp'ın fikirleri arasındaki akrabalık. *Large Glass* "teknik + entelektüel açıdan çağımızın en karmaşık sanat eseridir... şaşırtıcı ve karmaşık göndermeleri + sezdirimleri... matematik, edebiyat + talih yasaları üzerine özlü çıkarımları... Duchamp entelektüel farkındalığı başlı başına bir yaratıcı ilkeye yükseltmeye soyunmuş".

* "Örgüt"le devam etmenin bir yolu –

Üyelerin birbirleriyle nasıl iletişim kurduğuna dair bir soru. Mektupla mı? (yeraltı posta sistemiyle mi?) Telepatiyle mi?

Örgüt liderinin gelecekten mesajlar aldığını öğrenir.

Lider, Örgüt'ün kurulma mitini nakleder.

Bir günah keçisi bekleniyor (mitin parçası).
Ve bunun anlatıcı olduğu anlaşılıyor.

6 Temmuz

Şu formlardan birinde bir roman:

mektuplar, bir mektup
bir günlük

bir şiir artı yorumlar
bir ansiklopedi
bir itiraf
bir liste
bir kullanım kılavuzu
bir 'belgeler' derlemesi

"Örgüt" bir roman mı novella mı?
Dikkat: Burada bir sanat eseri yaratmakla ilgili hiçbir şey yok. Bütün bu malzemeyi biriktir...

Çetin bir sınav, şehit olma

Tuhaf ve bağımsız bir dil.

'Biz' nedir? Farklı 'biz' şekilleri –

'Örgüt'teki karakterler:

anlatıcı
lider
arkadaş, Walter
Arşivci
Konuşan bir bilgisayar
Anlatıcı'nın annesi
Bir şarkıcı, Lolly Po

Kitap boyunca süren bir savaş var. Gazetelerde bombardıman haberleri – donuk bir acı...

"Bir başka dünya var, ama o da bu dünyada." (Patrick White'ın *Solid Mandala* kitabında kullandığı [Yeats] düsturu)

Sonunda, anlatıcı suikasta kurban gider. Peki o zaman öyküyü anlatan kim?

Bir sörfçüler çetesi, otobanda başıboş motosikletliler

Ozu'nun filmlerinde insanların fiziksel-liği, etten olduklarının kabulü (şu kokuyor, bu kaşınıyor). Japon kültürü tümden böyle mi? *Dalgalanan Otlar*'da (1934) insanlar sürekli kaşınıyor, üzüntü, pişmanlık, aşk ânlarında bile.

Paul ile 'hanım' (Balka Kraliçesi) arasındaki uzun aşk sahnesi, Elinor Glyn'in *Üç Hafta*'sının en art nouveau bölümü – uzun saçın erotik kullanımına, çiçeklere, yılankavi kıvrılan kadın bedenlerine dikkat; tembelliğin erotizmi, baygınlık, bilinç yitimi.

İngilizce Duden'i aldım bugün. Bir hazine! Anında Raymond Roussel (listeler...) Anında dünya – ... Olan her şeyin, *bütün* dünyanın envanteri.

8 Temmuz, Karlovy Vary

Hızla akan suyuyla kanal – devasa aşıboyası renkli oteller – pınarın yakınındaki küçük meydanda Karl Marx'ın büstü – komik giysiler – arabaların yokluğu (alışveriş merkezinin sokaklar olduğu söylenebilir) – insanların nezaketi + samimiyeti – verimsizliği – idrar + sıcak asfalt kokusu. Sanki eski komik Avrupa'da gibiyim –

Çek filmleri:

Intimate Lighting (Ivan Passer)
Long Live the Republic (Karel Kachyna)
Pearls from the Bottom (Schorm, Chytilová)
Everyday Courage (Evald Schorm)
Appassionata (Jiri Weiss)
Bir Sarışının Aşkları (Miloš Forman)
The Accused ([Ján] Kadár & [Elmar] Klos)

The Fifth Horseman is Fear
The Ceiling (Chytilová)
Joseph Kilian (kısa)
The Hand (kısa) (Jiri Trnka)
Peter and Pavla (Miloš Forman)

Yeni kuşak [Çek] yönetmenler: Passer, Forman, Chytilová, Schorm

Eski kuşak: Jiri Weiss, Karel Zeman, Kadár & Klos

17 Temmuz

Anlatı yöntemleri:

İki bağımsız öyküyü kesip iç içe yerleştirerek anlatma – Chytilová, *Something Else*
'Dışına' çıkma

23 Temmuz, Prag

İnsanlara erişebilmek için, yalnız kalmamak için ünlü olmak.

Onunla özdeşleşme bakımından David'e çok 'yakınım'. Onunla uzun zaman geçirdiğimde *kendi* yaşımı unutuyorum; onun dünyasının sınırlarını kabulleniyorum (cinsellik yok, utangaçlık vs.).

Çok fazla gülümsüyorum. Bunu kaç yıldır söylüyorum? En az on beş yıldır. İçimdeki annem ve Judith yüzünden –

Yalnız kalmayı öğrenmeliyim – fark ettim ki David'le birlikte olmak yalnız olmak değil (koyu yalnızlığıma rağmen). Benim

uyum sağladığım tamamen kendine özgü bir evren. David'le, yalnızken olduğumdan daha farklı biri oluyorum.

[*SS'in arkadaşı*] Barbara'yla [Lawrence] vakit geçirmekten hoşlanıyorum çünkü onunlayken çoğu insanın yanında olduğumdan daha yetişkin hissediyorum kendimi. (Elliott ve Paul'un [Thek] yanında daha çocuksuyum örneğin.)

Yalnız kaldığımda -bir süre sonra- insanlara bakmaya başlıyorum. David'leyken yapmıyorum bunu (beni ketliyor mu? Dikkatimi mi dağıtıyor?); Elliott'la da öyle (ilgi alanları, bunların özgüllüğü aklımı karıştırıyor + dikkatimi dağıtıyor).

Güzel bir Cumartesi sabahı Ambassador [Hotel]'in lobisinde, açık kapıların karşısında beyaz örtülü bir masada, mükellef bir kahvaltıdan (iki haşlanmış yumurta, Prag salamı, ballı çörek, kahve) sonra *tek başıma, tek başıma* (David yukarıda, hâlâ uyurken) lobideki, terastaki, sokaktan geçen insanları seyrederek yazı yazdığım şu ânda, yaz başından beri kendimi ilk defa biraz olsun iyi hissediyorum.

Yalnızım – canım yanıyor – roman sündükçe sünüyor – ve benzeri şeyler. Yine de, ilk defa, büyük sıkıntılara + 'gerçeklik sorunları'na rağmen ben *buradayım*. Kendimi sakin, eksiksiz, YETİŞKİN hissediyorum.

28 Temmuz, Paris

Amerika, soykırımla kurulmuştur.
(> Am[erikan] köleciliğinin benzersizliği, sınırları olmayan tek kölecilik biçimi) > Vietnam'da soykırım

Amerikan ulus inşası düşüncesinin 'dünya'ya uygulanmasından ibaret; yabani toprakları koyu tenlilerden, yerlilerden temizlemek.

Bir belgeselin 'otoritesi' onun gerçekle bağlantısından, bir gerçeklik imgesi olmasından geçer. Tiyatro oyunculardır, bir sunumdan ziyade bir temsildir. Tiyatro, fotoğrafın sahiciliğine benzeşen ne sunabilir? Oyuncunun hakiki, yapmacıksız doğum sancılarını. Rol canlandırmak değil sahnelemek. Oyuncunun kendini feda edişini temel alan bir tiyatro ([The Living Theatre'ın] *The Brig*'i, [Jerzy] Grotowski, vs.)

[*Sayfa kenarına:*] *The Brig* ve [*Peter Brook'un*] *Marat/Sade* prodüksiyonunun ortak yönü budur

Vietnam, ilk televizyon savaşı. Süregiden bir olay. Oradasınız. Amerikalılar, Almanların dediği gibi – ama biz bilmiyorduk, diyemez. Sanki CBS, Dachau'ya gitmiş gibi. 1943'teki panel tartışmalarında, dört kişiden biri Dachau'nun yanlış olduğunu söylemişti.

Zulüm Tiyatrosu, happening'ler, Artaud, vs. şok ve şiddetin (tiyatro ve sanatta) bir amaca hizmet ettiği düşüncesini temel alıyor. Kişinin duyarlılığını değiştiriyor, uyuşukluktan kurtarıyor.

Vietnam savaşı – kapalı devre devasa bir televizyon yapımı – tam aksini kanıtlıyor görünüyor. İmgeler çoğaldıkça, karşılık verme kapasitesi de azalıyor.

Televizyon, modern duyarlılığı en çok gaddarlaştıran şey. (Televizyon hayatın ritmini, kişisel ilişkileri, toplumsal dokuyu, etiği değiştiriyor – bunların hepsi yeni yeni anlaşılmaya başlandı. İnsanı düşünmeye zorluyor: BİR İMGE *NEDİR?*)

Cezai labirent – Kafka; [Hugo von Hoffmannsthal,] *Lord Chandos;* Joyce

İntisap labirenti – Borges; Robbe-Grillet; Hoffmannsthal, ... [*isim okunmuyor*]

Mimari labirent – Roussel

Beckett'in açıklığı + kesinliği

Comédie

İki kadın bir adam (adamı hıçkırık tutmuş)

Bu yaz kendimle ilgili keşifler (küçük bira!)

> Pantolon giymemin *temel* sebebi şişman bacaklarımı gizlemek – diğer sebepler ikincil
>
> Gerçek, sahih, halden anlayan biri olduğuma inanıyorum; eylemlerim hileli. (Joe [Chaikin] kendisinin tam tersi olduğunu söylüyor.)

Birini büyük bir saplantı haline getirmek iki yıl önce burada, Paris'te *La Grande Muraille*'deki gülen genç adamı gördüğümde hissettiğim inanamama duygusuna yol açabilir.

Oyunculuk (tiyatro) ve (sinema) yıldızı karşılaştırması. Film oyuncularının (her zaman olmasa da) çekiciliği karakter, tavır ve görünüşlerinin her filmde *devamlılığından* kaynaklanır. Garbo, [Douglas] Fairbanks, Bogart. Fritz Rasp [*Fritz Lang'ın* Metropolis'*inde rol alan Alman film yıldızı*]. Garbo, Garbo'dur, karakter oyunculuğu ikinci sırada gelir. Karakterler ve roller yıldızı hem gizleyen hem ortaya koyan bahanelerdir. Tiyatro, oyuncunun yokluğuyla övünür. Olivier ya da Guiness, veya Irene Worth ya da Robert Stephens gibi oyuncular her rolde

neredeyse tanınmayacak ölçüde değişirler. Oyunculuk, karakter canlandırma; oyuncu, bukalemundur.

[*Sayfanın sağ üst köşesine, bu girişin üstüne Fransızca* souches ('çötük, [asma] dalı') *ve* envoûtement ('büyüleme') *sözcükleri yazılmış.*]

Joe, David [*Amerikalı senarist*] Marilyn [Goldin] insanları tanıdıkları herkesten daha fazla eleştirdiğim -daha yüksek standartlara sahip olduğum- konusunda hemfikir. Joe benim alınmaya yer aradığımı söylüyor –

.....'ın [*kostüm tasarımcısı*] Willa Kim'in "Kendilerini geliştiriyorlar" yorumuna karşılığı. Dikkat!

[*Alman dışavurumcu yönetmen Paul*] ~~Leni'nin~~ *The Man Who Laughs*'ı (1928) [*aynı adlı Victor Hugo romanının uyarlaması*]
'Gwynplaine' [rolünde] Conrad Veidt
'Dea' [rolünde] Mary Philbin

Neden gülüyorsun? Ben gülmüyorum. Elimde değil. Yüzüm her zaman böyle.

Nabokov minör okurlardan söz ediyor. "Minör okurlar da olmalı çünkü minör yaralar var."

Fil büyüklüğünde bir sözlük satın al –

Yolculuk, bir yazar için hiçbir şey 'ifade etmeyebilir'. Bir anlatı formudur. *Dans le Labyrinthe*'deki bu tür bir yolculuk seçimidir diyor R-G, Kafka gibi değil! "Üslûp, daha önceki romanlarımda yol gösterici olan felsefi gerekçelerden kendimi kurtarmamı sağladı."

[40 yıl önce Ortega y Gasset romanın ölümü üzerine bir deneme yazmıştı

[ayrıca T.S. Eliot (1923) [*Eliot'un "'Ulysses', Order, and Myth" adlı makalesi o yıl* The Dial *dergisinin sonbahar sayısında yayınlanmıştı*]

Düzenleme, dil:

Savaşı protesto için
Erdem, bilgelik aramak için

Teslim olmayı araştıran bir adam –

Gerçekte, bir mesaj taşıyor (gizli posta sistemi)

Son iki aydır nasıl bir umutsuzluk içinde olduğumu ancak dün Joe geldiğinde anladım. [Paris kafesi] Deux Magots'da karşısında oturup kahve içerken kalbim güm güm atmaya başladı. Histerik tavırlarla havadan sudan konuşuyordum! (Tiyatro, Peter Brook, NY). İlk defa kendi kendime düşündüm: Ama kiralık yeri bırakıp NY'a dönebilirim. Bu âna değin neden aklıma bile gelmedi ki? Paralize olmuştum –

Kodaman sinemacı, umutsuzluk ve arzuyla havalı sarışının peşine düşer

Peter Brook, Louisiana'daki Yeşil Bereliler kampında çekilen filmi anlatıyor – orada sahneledikleri bir 'gösteri': askerler iki gruba ayrılır, Amerikalı tutsaklar + Vietkong askerleri. Vietkonglar Amerikalıları döver (...bir şişe ketçapla bekler).

4 Ağustos, Londra

[*SS Peter Brook ve Royal Shakespeare Company'den -Glenda Jackson da dahil olmak üzere- bazı oyuncuların Polonyalı deneysel tiyatro yönetmeni Jerzy Grotowski ve onun Laboratory Theat-*

re'dan bazı oyuncularıyla birlikte düzenlediği atölye çalışmasını izlemek için Londra'daydı.]

"Öğleden sonra gel", "üç buçukta", vs.

Partenon panelleri *törensel* bedenden farklı olan *esnek* bedeni keşfeder. Doğal (gerçek) beden ve toplumsal beden farkı –

Mısır heykellerinin üzerine (daha doğrusu sert malzemeden kostümüne) kişinin toplumsal konumu ya da bir dua yazılabilir. Yunan heykelleri için düşünülemez bir şey bu.

Partenon panellerinde insan ve hayvan (at) bedenleri aynıdır – kas, kemik, damarlar, et. Aynı doku, aynı ifade ölçüsü, aynı duyusal yetke.

5 Ağustos, Londra

İnsan sıcaklığıyla 'bilgi' takas etme alışkanlığım. Bir parkometreye para atmak gibi; etkisi beş dakika sürer, sonra yeniden para atılır.

O eski dilsiz olma isteğimin kaynağı bu – çünkü söylediklerimin çoğunu hangi *amaçla* söylediğimi biliyorum ve bu durum kendimi aşağılanmış hissetmeme yol açıyor.

Kronik *bulantıdan* mustaribim – insanlarla zaman geçirdikten *sonra*. Ne kadar programlanmış olduğum, ne kadar içtenliksiz, korku dolu olduğumun farkındalığı (sonradan farkına varmak).

Joe, insanlara sınırlarını keşfetmek için baktığımı söylüyor. Ev ev değil de çatıymış gibi. Her zaman çok küçük. Yalnızca bir kişi söz konusu olduğunda (.....) sınırları onlara aldırış etme-

den kabullendim; çatının küçük olduğunu görmeme rağmen ev oldukça genişti –

Saplantımda yanlış olan, başka şeylerin yanında, beni diğer insanların iyi yönlerini görmekten alıkoyması. Onların ihtimallerini.

G[rotowski]'nin eserleri herkesin bir kötücül hayvan imago'su ve regresif, iyi, çocuksu bir imago'su olduğunu söylüyor. Bazı insanların gözünde her iki imago da *grotesk*, karikatürize, kişisel parodi, delilik taşkınlığı. Başkaları için -akla [*Grotowski'nin başrol oyuncusu Ryszard*] Cieslak geliyor- ikisi de güzel: saflaştırıcı, 'insan tarzı'nı iyileştirip geliştirici.

G: Kolay (mümkün) olan *gerekli* değildir.

İki başlangıç seviyesinde Budist meditasyonu: 1) nefes alıp verme 2) şefkat, nezaket.

#2 bir sekans.

> Kendimi düşünüyorum. Bütün, uyumlu, olgun, mutlu, huzurlu olmayı diliyorum...
> Bir arkadaşımı, sevdiğim birini düşünüyorum. Keşke şöyle biri olsa...
> Tarafsız olduğum birini düşünüyorum, keşke...
> Bir düşmanımı düşünüyorum...
> Ailemi düşünüyorum...
> ... camiamı düşünüyorum, vs.
> ...bütün duygulu varlıkları düşünüyorum.

[Agehananda] Bharati, "Tantrik Budizm"

6 Ağustos, Londra

Grotowski, *Rüyalarının Esiri*'nde kullandığım pek çok fikirden yararlanarak bir (tinsel, bedensel) öz-aşkınlık pratiği ve teorisi oluşturmuş. Ancak ben -bu fikirlerin delilik olduğu + benim doğru oldukları yönündeki inancım arasındaki çatışmayı çözemediğimden- ironi aracılığıyla onlarla arama mesafe koyarken G. son derece ciddi. Benim söylediklerimi o *inanarak* söylüyor.

Bu çatışmayı hissetmediğinden mi? Çünkü, ona göre bunlar yalnızca fikir değil –

Onları pratiğe dönüştürüyor –

Peter Brook:

Çok gergin, sesi tiz, solgun mavi gözlü, kelleşiyor, siyah boğazlı kazak giyiyor, sıcak ve duyarlı bir el sıkışı var, etli, tombul yüzlü

Jane Heap'le (1920'lerin ünlü *Little Review* yazarı, hayatının sonunda Hampstead'de yaşıyor); Gürciyev'in öğrencisi, Pazar akşamları

Beyin kurdu
Jeremy Brooke hakkında, "Ah. Öyle mi düşünüyorsunuz. Ben onun ilginç bir başarısızlık öyküsü olduğu kanaatindeydim."

Karısı Natasha. On üç yıldır evliler. Bir süre verem hastasıymış, o yüzden çocuk yapmak için beklemişler. Üç (?) yaşında bir kızları var. Karısı yedi hafta içinde yeniden doğuracak.

İki ebeveyni de doktormuş – İngiltere'ye gelip yeniden eğitim almak zorunda kalmışlar (aşağılanma, vs.) + sınavlara girmişler. Rusya'dan gelmişler.

Cambridge'e devam etmiş – orada yönetmenlik yapmış

Annesi laksatif bir formül keşfetmiş: Brook's ExLax

Dali'nin *Salome*'sini (opera) yönetmiş, *Irma La Douche, Kral Lear, The Screens, The Deputy* (Paris'te), *The Physicists* (Londra + Paris'te), Lunt-Fontanne *The Visit, Marat/Sade*

İşaret etme biçimi, alçak, cazibeli sesi

[*İngiliz oyun yazarı*] P[eter] Schaffer [Brook'un] insanları 'yönettiği'ni söylüyor

Çok sessiz, çıt çıkarmadan oturabiliyor

Grup içinde: spot ışığı onun elinde; insanlar onun için gösteri yapmaya hevesli

Grotowski:

Otuz beş yaşlarında

[Thomas Mann'ın] *Mario + The Magician*'ındaki Caligari ya da büyücü gibi

Seks hayatı hakkında kimse bir şey bilmiyor

Hiç eleştiri yazmamış

Hindistan'da bir süre yoga çalışmış

Onun yanında kimse özel sorunlarını dile getirip ona açmıyor

Dinle saplantı ölçüsünde ilgileniyor (R[oma] K[atolik] kilisesinden nefret ediyor); en büyük temaları: seks + din

Yinelenen motifler: çarmıha gerilme + kırbaçlanma (biraz Tennessee Williams'ı andırıyor, diyor Brook)

[Pedro] Calderón oyunu [*The Constant Prince*]:

Prens rolünde Cieslak bir platform üzerinde neredeyse çıplak, geri kalan oyuncular ilkel ortaçağ kostümleri içinde çevresinde dolaşıyorlar

Kumpanyadan fantastik bir enerji yayılıyor

Cieslak'ı havlularla fena kamçılıyorlar –

G. her rol için bir tiple oyunu aylarca tartışıp + okuduklarını söylüyor

Sessiz olmak, kişinin bedeni *olması*

Sonra: Yazmak gizli bir şey olurdu, sözcüklerin kötülüğü çökeltiye dönüşürdü +:
Daha yoğun olurdu

Bkz. Stapledon – sözcükler yalnızca bir sanat biçimi

Grotowski + oyuncu (Cieslak: 'eğitmen')

(G.) Bay Zihin:

şişman (tombul?)
siyah takım, beyaz gömlek, ince siyah kravat
genç (otuz dört?)
koyu renk camlı gözlükler
keskin jestler
kırışıksız, hafif kırmızı yüz
koyu kahverengi saçlar, geriye taranıp yapıştırılmış
sigara içiyor

(C.) Bay Beden:

siyah pantolon
vişne çürüğü kazak
ince

nefes nefese
çıkık elmacık kemikleri
ince bacaklar
terlikler
gülümseme, sevimlilik
yirmi dokuz yaşında
yüzü kırışıklarla kaplı
açık kahverengi saçlar
beyaz mendiliyle göğsünü, ellerini, alnını, kollarını siliyor
yürürken başı göğsüne düşüyor
dikkat çekmek için el çırpıyor
duraksayarak İngilizce konuşuyor

Ya eğitmen Grotowski olsaydı- + güneş gözlüklü şişman adamı da Grotowski rolü oynasın diye yanında getirmiş olsaydı?

G.'nin söylediği her şeyi Brook'un da tekrarlamasının dramatik etkisi. (Benim için Fransızca altyazılı bir Amerikan filmi izlemek gibi. İkisiyle de aynı ölçüde + aynı ânda ilgileniyorum.) Böylece oyuncular G.'nin yöntemini Brooke'un sesi, tonlaması + jestleriyle öğreniyor. Brook'un otoritesi su götürmez.

7 Ağustos, Londra

Ronald Bryden *The Observer*'daki makalesinde bugün şöyle yazmış: "Ticari film tekniği... arzudan tatmine atlamayı gerektirir. Yeni uluslararası popüler sinemanın tekniği budur.... Görüntünün hızlanması sahneyi otomatik olarak komediye dönüştürür. Chaplin'in de göstermekten hoşlandığı üzere, hızlandırılan her şey absürdleşir. Yeni bant-karikatür sinemanın alameti farikası anlık, absürd tatmindir..."

Geçen gece Budist rahip ('Virya') =

Ağırbaşlılık
Bir kural
Beden dikleşiyor
Konuşma yalnızca gerekli olana dönüşüyor

8 Ağustos, Londra

Önemsiz istismarlar – cimrilik

Beckett (*Georges Duthuit'le 3 Diyalog*'dan):

"Kısmi nesne yerine, tüm eksik parçalarıyla birlikte bütün nesne. Ölçü sorusu."

[*Vurgulanmış:*] "Zorluğun pençesinde olmak yerine peşinde. Rakibi olmayan kişinin tedirginliği."

"Bir sanatçı olmak başkalarının cüret edemedeği gibi başarısız olmak demektir... onun dünyası başarısızlıktır..."

1944-1945 Açlık Kışı'nda Hollanda –

Liderin geniş bir plak koleksiyonu var

Hayatının ilk dönemlerinde gizli bir utanç

Lolly Pop (Bir Beat Mephisto tarafından düzenlenen müzik)

Başlık: Tutsak

Fikirleri yemek

Novalis, *Düşünceler:*

[*Altı çizilmiş:*] "Alfabeler ve referans kitaplarının bile şiirsel görünebildiği ânlar vardır."

"Bir karakter tamamıyla şekillendirilmiş iradedir."

...

[*Altı çizilmiş*:] "Felsefe, hakkı verilmiş sıla özlemidir; her yerde evde olma arzusu."

"Bir hakikatten tam anlamıyla haberdar olabilmek için önce ona inanmamamız + ona karşı koymamız gerekir."

"Kişinin -yalnız taklit etmekle yetinmeyip- kendini yabancı bir bireyselliğe bütünüyle teslim etmesinin sebebi belirsiz; keskin bir algıdan + entelektüel taklitçilikten kaynaklanıyor. Gerçek sanatçı kendini istediği şeye dönüştürebilir."

Amerika'da, din *davranış*la aynı şeydir. Kişi kilise ya da sinagoga gitmeyi yasaklar veya ayinlerin aşırı yükü yüzünden bırakır (Avrupa'daki gibi) bir *inanç* krizi yüzünden değil. Böylelikle, gençliğinde NY'a gelen bir Ortabatılı evlenip + Long Island'a taşınınca çocuklarını Pazar Okulu'na gönderebilir. Tek yapması gereken L.I.'daki Protestan kilisesinin Iowa'daki kilise gibi sigara + alkol içmeyi yasaklamadığını öğrenmektir...

[*Samuel Beckett'in* Proust'*undan ve* Georges Duthuit'le 3 Diyalog'*dan alıntılarla dolu beş sayfadan sonra, SS şöyle yazıyor*:]

Daha fazla kendim olurdum

1 Başkalarının ne demek istediğini daha az *anlasam*
2 Başkalarının ürettiklerini daha az *tüketsem*
3 Daha az gülümsesem; konuşmamdan gereksiz zarfları + sıfatları çıkarabilsem

2 yüzünden pek çok deneyime kendimi tamamen vererek katılamıyorum: – daha kalm bir zırhım var, daha fazlasını alabi-

liyorum. Daha açık olsam bir ya da iki şeyle dolu olurdum – onlarla daha derinden yüzleşirdim.

1'le sürekli kendi içimden çıkıyorum – kendi algı düzlemime sadık kalamıyorum.

Kendi duygularımdan başkalarına fazla istekli söz ederek onları basitleştiriyorum. Grotowski'den Joe'ya [Chaikin] + Peter Brook'tan + [*SS'ın arkadaşı, George Orwell'in dul eşi*] Sonia'ya [Orwell]. Her birinin Grotowski'ye nasıl tepki vereceğini gördüm + buna uyum sağladım!

İngiliz rahibin adı enerji anlamına gelen Virya değil. Summonera Virya.

ENERJİ NASIL HAREKETE GEÇİRİLİR.

G. hemen her zaman durağan – enerjisini harcamıyor mu?

Veya böyle olması kötü mü – iki düğmesi var: açma + kapama düğmeleri. Anlatımcı hallerinde onu şeytani kılan bu mu? (Dr. Jekyll + Mr. Hyde)

Tiyatro jargonu:
"Kendini oynuyorsun" ya da " başka insanları oynuyorsun"

Kendini gizlemenin tersi kendini göstermek değil (aslında aynı şeyin tersine çevrilmiş hali) fakat göstermenin ve gizlemenin ötesinde bir şey (utanmak bilmezlik ya da utanç).

Gizlemek ve göstermek; her ikisi de temelde *kendine* dönük tavırlar.

Kişinin tüm dikkatini bir başkasına odakladığı (yalnızca ötekinin gözlerinde kendi yansımasını görmek için değil) bir tavır düşünün, öyle bir tavır ki kendilik *bilinci* (kendilik sayılmaz) silinsin.

Amaç bu mudur – kendilik *bilincini* ilga etmek.

Krş. Sartre, bu ihtimali özellikle reddeder.

Harvard [*Doktora derslerini ve sınavlarını tamamlayan SS, 1960'lar boyunca tezini yazmadı ama yazma imkânını değerlendirdi.*]

Modern Fransız felsefesinde (Blanchot, Bataille, Sartre) öz-aşkınlık düşüncesi.

Başka tez konuları:

Fransız felsefesinde öz-bilinçlilik, kendilik bilinci, öz-aşkınlık – [Henri] Bergson, Sartre, Bataille, Blanchot, Bachelard

kendini manipüle etmenin rolü
dil ve sessizliğin rolü
sanat ve imgelerin (görme) rolü
dinin rolü
somut erotik ilişkilerin rolü
nesnelliğin, tarafsızlığın rolü

G. her zaman aynı giyiniyor:
Cilalı siyah ayakkabılar, siyah çorap
Kapalı mekânda bile her zaman güneş gözlüğü

C[ieslak]: bir sürü kazağı var – biri bebek mavisi, biri bordo, biri lacivert; kumaş pantolonlar, kahverengi ayakkabılar

P. Brook: kafatası uzun, alm yüksek

Kendini unutmuşluğun şaşkınlığıyla orada oturduk kaldık.

Konsolosluk emeklisi bir Fransız adam + kitaplarıyla sessiz sakin bir hayat süren

10 Ağustos, Londra

'Örgüt' elemanları

Bu bir

arkadaşlık
paranoya
çalışması

En paranoyak olan adam (Aaron) ihanet eden. Onun pişmanlığı.

Örgütün iyi mi kötü mü olduğuna karar vermek zorunda mıyım?

Bırak karışık kalsın. Yahudiler gibi –

Örgütün dünyaya pek çok dâhi kazandırdığını vurgula, gerçi bu kimseler genellikle Örgüt üyeliğini inkâr ediyorlardı –

Örgüt üyeleri arasında şovenizm

Örgüt üyelerinin başka insanlardan daha zeki olduğu yönünde yaygın bir önyargı –

Bugünlerde genellikle büyük şehirlerdeler, geçmişte öyle değildi –

Paul Goodman'ın "Down in the Mouth"undan, 1955 defteri

"'Nesnel bir gerçeği' bilmek için – bu oldukça yersiz ve çoğunlukla içerikten geri çekilmekle bağlantılı bir olgu...

"...Gerçeği hak etmiyorum çünkü 'kendi' gerçeğimle başarılı olamadım..."

Çalışmalarımın geleceği, eğer düşünmeye cüret edebilirsem. (Ötesini düşünmek Örgüt meselesine gömülmeyi daha az sıkıntılı kılıyor):

Her biri 100'er sayfa iki novelladan mürekkep bir kitap. İkisi de 'tiyatral' birer olayı anlatan.

T'de Maren
Erdemin şehitliği (ya da: Prova)
(G., C., vs.)

Başlık: "İki Sahne"

Böylece: *Rüyalarının Esiri* (roman)
"Müttefik" (roman)
"İki Sahne" (novellalar) > "Şahit," "Prova"
"Thomas Faulk'un Çilesi" (roman)

23 Ağustos

Bu yaz okuduklarım: [Arnold Bennett,] *The Old Wives' Tale;* [Thomas Hardy,] *The Mayor of Casterbridge;* Gerhardi, *Resurrection;* Blaise Cendrars, *Moravagine;* Sheridan le Fanu, *Carmilla;* [Guy] de Maupassant, *The Horla;* [Jane Austen,] *Gurur ve Önyargı;* H.-H. Ewers, *L'apprenti Sorcier;* Olaf Stapledon, *Last and First Men;* Gérard Genette, *Figures;* [Giorgio] de Chirico, *Hebdomeros;* [Diderot,] *Rameau['nun Yeğeni.] La Religieuse*

Bugün, HLM'de [*Bir Fransız sosyal konut projesi*] Godard'ın *Onun Hakkında Bildiğim İki-Üç Şey* çekimlerini izledim

[Herbert] Lottman, biyografi yazarı + vampir, soruyor: "Bu film ne hakkında?" [Godard'ın] C[evabı]: "Bilmiyorum." S:

"Belli bir konusu var mı?" Y: "Yok." S: "Filmlerinizin genel teması nedir?" Y: "Bunu siz söyleyeceksiniz."

26 Ağustos

David, Eliott [Stein], [ve] Louis'yle birlikte 16ème [*Paris'te bir ilçe*] civarında dolaşıp [Hector] Guimard, [Jules] Lavirotte, + [Charles] Klein'ın binalarına baktık.

...Ayrıca Balzac'ın evini gördük, Mallet-Stevens'ın apartman dairesini, vs.

...

Roman: paranoya + gizemsizleştirme süreci hakkında: korkanlar, sosyaller, grup, aradaki bağlar

...

2 Eylül

Antibes > Monako > Roquebrune-Cap-Martin (10. yüzyıl şatosu / kalesi) > La Turbie (Alplerin Zafer Anıtı) > Antibes

...

10 Eylül, Venedik

İtalyanca 'gentilezza', [nezaket] 'civiltà' [medeniyet]...
Getto: Venedik'teki en yüksek binalar (altı, yedi, sekiz katlı) – beş sinagog – ana sinagogun duvarında Nazilerin kurbanlarını anan bir levha

Yaşayan iki büyük yazar: Borges ve Beckett

Valéry: Tanımsızlık halinde, "sözcükler yetersiz kalır". Edebiyat 'sözcükler' aracılığıyla "sözcüklerin yetersizlik hali"ni yaratmaya çalışır. (*Anlar,* s. 162)

La Bussière, 'le mangeur de dossiers' [*düz anlamıyla, 'dosya yiyen'*] – Joséphine de Beauharnais ve başkalarını giyotinden kurtaran kâtip. (Gance'ın *Napoleon*'unda anlatılıyor)

[*Tarihsiz, 1966*]

8000
6085
.....
1915

Yoruma Karşı 6085 adet satmış
İlk baskıdan 1915 tane kalmış

1967

[*SS'ın günlüklerinin bir bölümünde, defterlerin arasına sıkıştırılmış sayfalar var. SS de bu kâğıtların tarihleri konusunda emin değildi. Sıradaki girişe SS el yazısıyla "eski not – 1967?" yazmış. Bundan dolayı sayfayı buraya aldım.*]

Sanat, *geçmişin* bugündeki genel durumudur. (Krş. mimari.) 'Geçmiş'e dönüşmek 'sanat'a dönüşmektir. (Krş. fotoğraflar.)

Sanat eserleri belli ölçüde *pathos içerir* – dokunaklılık.

Tarihsellikleriyle?
Çürümüşlükleriyle?
Örtülü, gizemli, belli ölçüde (ve sonsuza dek) erişilmez olan yanlarıyla?

Bir daha kimsenin aynısını yapmayacağı (yapamayacağı) gerçeğiyle?

O halde belki de eserler yalnızca sanata *dönüşüyordur* – sanat *değildirler.*

Geçmişin parçası olduklarında sanata dönüşüyorlardır.

(geçmişi yaratmak)

Dolayısıyla, *çağdaş* sanat eseri tanımı bir çatışma içerir.

Bugünü geçmişle mi özdeşleştiriyoruz? (Yoksa başka bir şey mi? Bir jest, bir araştırma, kültürel bir andaç?)

Geçmişi yaratmanın yüklülüğü

Kopyaların bulantısını atlattıktan sonra hayatta keyfine varılacak çok şey var.

Duchamp: Hazır ürünler sanat değil, 'nesne' olarak eser hakkında, 'kazalar'a izin vermeyle ilgili felsefi bir vurgudur.

11 Nisan

... Cocteau diyor ki: İlkeller güzel şeyler yaparlar çünkü başka şeyler görmemişlerdir. Çocukken benim yaptıklarım gibi. Zihnimi kullanarak düşünmeye başlamıştım çünkü daha önce kimsenin yaptığını görmemiştim bunu. Panteon'dan (çoğu ölü, yabancı) başka kimsenin bir zihni olduğunu bile sanmıyordum – Madam Curie, Shakespeare, Mann, vs. Geri kalan herkes annem, Rosie, Judith gibiydi. İkisinin arasında bir alan daha olduğunu bilseydim – bütün zeki, düşünceli, hassas insan-

ların varlığından haberdar olsaydım, kim bilir? O zaman belki zihnimle ilerlemeye devam etmezdim. Çünkü bunu yapmamın bir sebebi başka kimsenin yapmadığını düşünmemdi. Aklın, varlığını sürdürmek için bana ihtiyacı vardı.

18 Nisan

Rosie: Oturma odasında bir fil beslemek gibiydi. Doğumumdan on dört yaşıma kadar. Ve on dokuz yaşında benim de aynısını David'e yaptığımı düşününce! (Aynen Susan T[aubes] gibi): benim için iyi olan çocuklarım için de yeterlidir. Gerçekten: Çocuklarım benden daha iyisine sahip olmalı mı?

Rosie'nin konuşması: sonsuz bir lav akıntısı, radyoaktif serpinti gibi. Zihnime kazındı – yazılı ve sözlü dilin kirletilişi. 'n'olmaz'," vs.
Irene'in hecelemeyi bilmemesi beni bu yüzden üzdü.

3 Ağustos, Fort de France [Martinique]

Beden imgeleri.

Savunulan bir beden, şiddet yüklü.

Yerçekiminin aralıksız etkisiyle sürekli mücadele halinde olmasıyla tanımlanan bir beden. Dibe batma, yatıp uzanma, katlanma arzusuna karşı mücadele eden. Dik durma 'iradesi'ne sahip olmak. (Omurga, boyun, vs.)

'Arka'na sanki senin bir parçan değilmiş gibi davranmak: Sallie [Sears]. Bir kitaplığın arkası (duvara bakan tarafı) gibi.

6 Ağustos, Fort de France

Kurmacanın (düz anlatı) geleceği giderek + giderek *her şeyi* söylemek (anekdotal, belirli olanı baskılayarak?)

Sanatı bir *analiz* aracı olarak vurgulamak (ifade, beyan, vs. yerine.)

9 Ağustos

...Durum şu ki, her zaman kendimle ilgili yalanlara suç ortağı oldum, (en gizli sırlarımı muhafaza etmek için) evlerişli öz-indirgemeleri onayladım. Çöpçülük de yaptım – bütün ilişkilerimde yamyamdım. Düşün bir! [*Çocukluk arkadaşı*] Merrill'den şunu alacağım, Philip'ten bunu alacağım, Harriet'ten bunu, Irene'den şunu, Annette'ten şunu, Joe'dan bunu, Barbara'dan bunu, vs. Hazinemi toparladıktan, onların bildiklerini öğrendikten sonra ya da onlarla olan bağlantım aracılığıyla geliştireceğimi geliştirdikten sonra (onlardan aldığım esinle bir yeteneği biledikten sonra) – çekip gidiyordum. Onlardan bir şey almamış olduğumu biliyorum (ben gittikten sonra o şeye aynı ölçüde sahipler) ama yine de besleniyordum. Daha fazla şey bildiğimi biliyordum – onların erişime sahip olmadığı daha geniş bir sisteme giriyordum.

[*Sayfa kenarına*]: [*Henry James'in*] Kutsal Pınar'ındaki gibi

Bir refakatçi ister miydim? Evet. Her birini bütün iyi niyetimle denedim ama vazgeçtikten sonra ne yaptığımı hiçbirine söylemedim.

En fazla Irene'le gayret ettim. Fakat durumun umutsuzluğunu anladım: onun 'asillik' kapasitesi olmadığını düşündüm sonun-

da. O zaman ilişki bir yalana dönüştü. Bana vereceklerini alabilmek için kendimi psikolojik bene (vaka tarihçesine) indirgemek zorunda kaldım. Vaka tarihçesi olan ben, kesinlikle hakikiydi – bunu ifade etmek ne büyük nimetti, rahatlıktı – bu cephede çok uzun zamandır çok fazla yalanı gerçek gibi göstermeye çalışmıştım. Ama benliğimin tümü değildi. Irene'in ihtimamına kul köle olan çocukluğumun hasarlı egosunun yanında, hayatta kalmayı başaran aşkın bir ego olduğunu da biliyordum her zaman – Irene'in anlayamadığı, eşlik edemediği, sevemediği ego buydu.

Akıllanmak için (Irene'leyken) aptallaşmam gerekiyordu. Daha büyük bir bütünün parçası olarak onun bilgeliğini istiyordum – bu bilgeliği yiyip yutmak, bana ait olmasını sağlamak istiyordum. Ancak buna yalnızca bir ahmak, bir müşteri, bir ricacı, bir bağımlı olarak erişebilirdim. Hem bunların hepsi olduğumu biliyordum – o zaman yalan bunun neresindeydi, zarar neresindeydi? Ama zarar verildi, tabii. Yalan da söylendi. Çünkü kendi oyunumu yeterince iyi oynayamadığımdan zalimane desteğini çektiği zaman neredeyse yıkılıyordum. Her zaman kötü niyetle hareket ediyordum. (Peki başka türlüsünü yapabilir miydim? Ah, hiç sanmıyorum.)

Vaka tarihçesi meselesi:

Eva [*Berliner*] için, dünya *aşırı nüfuslu*; şeyler + insanlar ve onların sanrısal dublörleriyle (nesne hem bir kravat *hem de* bir bahçe hortumu). Şeyler ve insanlar (özellikle bedenin parçaları) her zaman şeytani yaratıklara dönüşme ihtimaliyle dolu.

Bazı sonuçlar:

Yana eğik, ihtiyatlı yürüyüşü – sürekli arkasını kontrol eder gibi – ve / ya da ağırlığını yere tamamen veremiyormuş gibi

Başın yana eğilişi – sana yanlamasına bakışı ("Ne göreceğim acaba?")

Sürekli kararan bakışlar – görüş alanından geçenlerin çoğunu görmeyişi. (Gert'in [*Berliner, Eva'nın eski kocası; bir ressam ve fotoğrafçı*] dediği gibi) 'bakan kör' oluşu. Veya dikkatini arada bir ya da düzensiz toplayabilmesi.

Okuma-tıkanması – fantezi uyaranı olarak okuma korkusu, okudukları hakkında bir 'hata' yapma korkusu.

Bundan ötürü, yavaş okuması – sözcükleri gözleriyle içerken içinden seslendirme ihtiyacı, emin olmak için *iki kere* kontrol etme dürtüsü.

[*Sayfa kenarına:*] Malumatı, bilgiyi özümsemeye direnç – sebebi fazla 'genel' olduğunu hissetmesi – bilmek = belli bir şeyi bilmek, bir parçayı (?)

Bazen filmleri takip etmekte zorlanması – çünkü başka yere bakması, sık sık baktığını görmemesi (imgeler dönüşmekle tehdit ettiğinde)

Karmaşık insanlara güvenmeme sistemleri: onların özünün durağan olduğuna asla güvenemiyor, algısal olarak bile. (Kapıdan içeri giren, Uri [*oğlu*] olduğunu sandığı kişi bir ejder olabilir; [*arkadaşı*] Joan'ın yüzü gövdesinden ayrılmış, müstehcen bir ağıza dönüşebilir)

Fiziksel sakarlık. Çünkü 'şeyler'le rahat değil, onları kanıksayıp doğal karşılayamıyor + dolayısıyla gelişigüzel, alışkın, otoriter bir şekilde dokunamıyor. (Yine bilinçdışı sanrısal auraları yüzünden.) Dolayısıyla cinsel açıdan da sakar.

Başka insanların duygularını gözlemleme + hissetme yeteneğini tehlikeye atanlar: 1) onların gerçekliği hakkında endişesi (solipsist evren – hepsi yazdığım oyunun aktörleri) ve 2) kendi algısal aracının güvenilirliği hakkında kaygı (bütünleyici bir hareket gerektiren: Onun yerinde ben olsaydım, şöyle hissederdim...)

Kişiliğimde devamsızlık hissi. Çeşitli benliklerim – kadın, anne, öğretmen, sevgili, vs. – hepsi nasıl biraraya geliyor? Ayrıca bir 'rol'den diğerine geçme ânlarında hissettiğim kaygı. On beş dakika sonrası nasıl olacak? Olmam gereken kişiliğe bürünebilecek, o kişiliği yaşayabilecek miyim? Ne sıklıkta başarıyla gerçekleştiriyor olursam olayım, sonsuz tehlikeli bir sıçrayış bu.

Bunun daha genel bir biçimi: bir başka insana 'bağlanma' yeteneğine güvensizlik (belli ölçüde 'haklı sebeplere dayanan')

Bunların hepsinden (çok daha fazlasını) çıkarmak mümkün:

Küçük bir çocukken egosuna, özgüvenine acımasızca saldırılması. Annesinin kendisine güvensizliği, parlak ve zeki kızıyla rekabete girişmesi-

Eva'nın annesiyle yaptığı 'anlaşma' – annesi gerçekçi, hassas, yaratıcı olandı; Eva ise daha zeki, akıllı olan. Ama bunu da babası kesip devirdi. Eva okulda başarılı olmak istedi – önüne koyduğu rolü başarıyla canlandırarak annesini memnun etmek istedi – fakat bir yandan da başarısız olmayı arzuladı – çünkü bu kısıtlayıcı tanıma mahkûm ettiği için haklı olarak annesinden nefret ediyordu, annesini düş kırıklığına uğratmak istiyordu.

Bir çocuk ebeveynlerinin onu ezmek istediğini hissederse, kendisini *savunmak* zorunda olduğu hasmane ve zalim bir evrenle karşı karşıya olduğuna inanır – ayrıca tavizlerle ebeveynini

yatıştırmak zorundadır – bundan başka kendi öfkesi ve acizlik hissiyle de baş etmelidir. Nihayetinde çocuğun ebeveynlerinin onayladığından başka egosu yoktur; onu sevmiyorlarsa kötü olduğunu düşündüklerindendir, öyle olmalıdır – ebeveyn yanılıyor olamaz. Böylece kötü olduğunu düşünür ama kendisini sevmedikleri için nefret eder onlardan yine de – bu da suçluluk duygusuna yol açar çünkü ebeveynler iyidir. Böylece kendini cezalandırmaya başlayarak nefret duygusunu hafifletir (nefretin bir bölümü şimdi onların tarafına geçerek kendisine yönelmiştir) + onları daha fazla sevebilmesini sağlar – kişisel sevgiyle.

Eva'nın durumunda, (fantezilerde, ânlık halüsinasyonlarda) sürekli bu dünyaya karışan sanrısal 'diğer dünya':

> Çevresindeki insanlar (başlangıçta ebeveyni) hakkındaki düşmanca yargılarının sembolik bir ifadesi, ikonografisidir
>
> Bu kötücül duygular yüzünden bir tür kendini-cezalandırma biçimidir – kendine 'musallat' olur ya da kendine musallat ettirir
>
> Gerçek duygularını bilseler başkalarının alacağı intikamın, misillemenin sembolik bir hayalidir

Sanrısal imgeler ebeveynlerini eziyet eden, şeytani olarak algılama deneyiminden kaynaklanıyor olmalı – onları 'karikatürize' ediyor olmalı; bu imgeler bir tür nüktedir – ama sonra bütün dünyaya genişletilmiş ya da genelleştirilmişlerdir, böylece bir ağaç, gölge ya da sandalye bir canavara dönüşebilmektedir. Ama kişi bütün dünyayı (algısal alanı) şeytani olarak algıladığı *birincil* bir deneyime sahip olamaz. Birinci kişiler. Gerçekten de, kişiliğin ilk parçalarından biri – anne memesi.

(Dünya algısı kapsamlayışla *başlar* – bütün yerine parçaları görmekle. Gerçek öğrenmenin yapısı, somut parça algısını yitirmeden daha gerçek + daha gerçek bütünler bulmaktır.)

Bir bedenin parçalarını görmek (bir tür flaş-halüsinasyon, Brobdingnag'vari görü), Vera'nın [*Eva'nın psikoterapisti*] da ona söylediği gibi bir saldırganlık biçimidir. Uzuvlarına ayırmak, indirgemek, haddini bildirmek suretiyle o kişiyi karikatürleştirir, aynı zamanda kendini korkutur, kendine kaygılanma, kendini küçümseme, kendini geri çekme ruhsatı verir. O kişiyi aynı ânda hem zararsız hale hem de eskisinden daha tehditkâr hale getirir. Ebeveynlerine yöneltmiş olması gereken imgelemin bir mikrokozması –

Kişilerle ilgili halüsinasyonların bütün dünyayı kapsayacak şekilde genelleştirilmesi aynı zamanda ikili bir amaca hizmet eder:

Ebeveynlerine karşı yaptığı suçlamayı hafifletir – sorun sadece onlar değildir, bütün dünyadır

Kendini cezalandırmasını pekiştirir, bütünlük hissinin yitim bedelini artırır.

Dolayısıyla, suçluluk duygusunu azaltır. İnsan böylece kendini daha az suçlu hisseder çünkü onları *o kadar da* suçlamıyordur veya yalnızca onları suçlamıyordur. (Başka insanlara, şeylere de aynı muameleyi yapıyordur.) Ayrıca daha çok acı çekiyordur.

Ama genelleştirilmiş acı çekme ihtiyacı kaybolmaz. Onlara duyduğu orijinal nefretin diyeti bir türlü ödenmez. Mazoşistik fanteziler bundan kaynaklanır – ve kişinin zorlanmaya ihtiyaç duyduğu cinsellik modeliyle de uyumludur – cinsel duyum yaşa-

yabilmek için başka *seçeneği* bulunmadığını hissetmek zorundadır.

Daha önce bana, en önemli öz-savunma silahının alay olduğunu söylemişti. Hiçbir şeyi 'doğrudan' söyleyemiyordu. Reddedilmekten, 'ihanete uğramak'tan korkuyordu. Sana gerçek duygularımı gösterirsem beni sevmezsin [*sayfanın kenarında bir soru işareti var*] – benimle alay edersin – hediyemi reddedersin. Bu yüzden ben önce davranacağım. Ben seninle alay edeceğim.

Bir tür zekâ – ama aynı zamanda güvensizlik duyduğu bir zekâ. Aklını çoğunlukla bir agresyon aracı olarak, başka insanlara yöneltilmiş bir silah olarak deneyimlediğinden, ondan kurtulmak istemektedir. Akılsızlaşmak, sevebilme becerisiyle (özgürlüğüyle) eşitlenir. Bundan ötürü, Gert. ('Gerçek bir kadın'a dönüşmek, vs.)

Joan, Eva'ya 'dolaysız' -alay etmeden- konuşmaya cüret etmesine elverecek kadar sevgi verdi.

Böylelikle Joan, Eva'ya onu bir insana dönüştüreceğini söylemiş oldu. Eva da bunun doğruluğuna ikna oldu. Yine de içinde bir yerlerde Joan'dan ayrılmaktan korkuyor, sanki o zaman insan olma ruhsatı hükümsüz kılınacakmış gibi. (Büyülü düşünceler Joan'la arasındaki bağın yalnızca bir *parçası* ama dikkate alınması gerekiyor.)

(Benimle Irene arasındaki bağda da benzer şeyler var.)

...

Her zaman farkında olduğum, bana kendimi hep suçlu hissettiren 'kötü' görme biçimini aşmak.

Ben her zaman "gözlerimin arkasına saklanıyordum". (Lillian Kesler bunu geçen sene Richard + Sandy'deyken [*SS'ın arkadaşları; hayatı boyunca yakın arkadaş olduğu şair ve çevirmen Richard Howard ile o zamanki partneri roman yazarı Sanford Friedman*] gördü. Çünkü görmek istiyordum ama ne kadar gördüğüm bilinmesin istiyordum – başkaları bunu aleyhimde kullanabilirdi – ve gördüğümü anlatmak istemiyordum, en azından belli bir bölümünü.

Peki bunu neden benim aleyhimde kullansınlar? Çünkü içlerinde olanı görebildiğimi – en cömert halimde bile belli bir düzenin içinde nerede olduklarını anlayabildiğimi ve bu düzeni aşabileceğime inandığımı, ayrıca sıklıkla zayıflıklarını, hatalarını tespit edebildiğimi biliyorlar. Onları zihnimde kuru bir pastırma parçasına çevirebildiğimi (annem hakkındaki rüyam) ya da iyi pişmiş minik bir köfteye dönüştürebildiğimi anlıyorlar.

Gerçi hepsi bu değil – yoksa kendime (şimdiye dek olduğum kişiye) haksızlık etmiş olurum. İnsanların mutsuzluğunu da görebiliyorum, bunu görebilmek gibi bir yeteneğim var. Küçükken annem sayesinde geliştirdiğim bir yetenek. Sevgi alabilmemin yoluydu bu, o koşullar altında kendiliğinden bana erişemeyen sevgiye ulaşmanın yoluydu. Annem bana mutsuzluğunu + güçsüzlüğünü gösterdi. Ona acıdım ve bu da bana onu sevmek için bir sebep verdi, ona karşı hissettiğim nefret ve horgörüyü aşmamı ve bastırmamı sağlayan bir araç verdi, aradığım gerekliliği verdi. Ama -alttan alta- ondan ve kendimden nefret etmeme de yol açtı. Aramızda aşılmazı imkânsız bir mesafe yarattı. Ona hayran olur, acır, emptati yeteneğimi onun üzerinde kullanır, *kendi* ihtiyaçlarımı ve *kendi* öfkemi böyle güçsüz birine yüklemekten kaçınırdım. Nazik, cömert davra-

nırdım. Ama ondan üstün olduğumu da bilirdim. Daha güçlüydüm. İhtiyaçlarım vardı ama bunları gidermek için ondan (veya herhangi başka birinden) talepte bulunmaktan veya beklenti içinde olmaktan kaçınacak kadar güçlüydüm. Kendi ihtiyaçlarımı karşılamak için kendimden başka kimseye güvenemediğim halde ihtiyaçlarını gidermeye çalışırdım. Dolayısıyla ona büyüklük de taslıyordum – diğer yandan ondan korkuyordum da (aniden + nedensizce bu anlaşmadan vazgeçip kendini geri çekeceği korkusuyla yaşıyor, bana verdiği derme çatma sevgi ve güven gölgesini bile geri alacağından çekiniyordum). Diğer yandan onu hor görüyordum. Böylece, sonradan ortaya çıkan bir ihtiyacımı karşıladığı sapkın bir ilişkiye gönüllü olarak dahil oluyordum. Güçlü olmak, kendimi hissetmek, bilmek (görünürde ne olursa olsun, dalkavukluğa, esarete rağmen) 'başkaları'ndan güçlü olma arzusu çok güçlü bir ihtiyaca dönüştü.

Böylece hem görmeye + hem görmemeye çalışarak büyüdüm. Zihinsel enerjimi, görme enerjimi mümkün olduğu ölçüde görmek için, 'dışarıdaki' şeyler için kullandım. Fikirler, sanat, siyaset, bilim, kültür. Geri kalanını da insanları görmeye, bu iki problematik (ama hâlâ çekici) görme biçimleri arasında aracılık etmeye harcadım.

İnsanların acısını görmek > merhamete (birinin bakıcısı, koruyucusu, gardiyanı olma yönündeki saplantılı tutkuya) yol açar ve bu da nihayetinde bir baskı altında olma, bunalma hissi, tutsaklık duygusu, ilişkiden kaçma arzusu doğurur. İnsanların (etik) yetersizliklerini, asalet yoksunluğunu + acınası öz sevgisini + kendileri hakkında hırs yoksunluğunu görmek onları küçültmeye yol açar.

Irene'in hayatıma girişi büyük bir dönüm noktasıydı. Beni bütünüyle yabancı olduğum bir düşünceyle tanıştırdı – şimdi ne kadar inanılmaz görünse de! – *kendimi* görme düşüncesiyle. Zihnimin yalnızca dışarıdakileri görmeye yaradığını sanıyordum! Çünkü başkalarının + başka her şeyin var olduğu şekilde varlık gösteremiyordum kendim için. Başka her şey birer nesne'ydi ama ben nasıl kendimin nesnesi olabilirdim? Vs. vs.

Sonra Irene'den yeni bir tür görme biçimi öğrenmek istedim. Korkunç, sahiplenici bir şehvetle Irene'in ellerindeydim.

Daha önce, bütün hayatım boyunca başkaları tarafından görülebileceğimi hiç düşünmüş müydüm? Hayır, düşünmemiştim. Ama bunu nasıl kolaylıkla kabullenmiş olabilirdim? Birinin de beni görebileceğini umut etmekten ne zaman vazgeçmiştim? Gerçekten erken bir yaşta vazgeçmiş olmalıyım. (Düzenimdeki bütün o radikal değişiklikler: Mrs Enright'ın altı ay içinde gitmesi, sonra Rosie, annemle babamın gidiş + gelişleri, dörtbeş yaşımdayken Rosie'nin gitmesi, arkasından babamın ölümü, yaz kampı, annemin ortadan kayboluşları, Verona'ya gönderilmek [*SS'ın anneannesinin evi Verona, New Jersey'deydi.*]

[*Sayfanın kenarına:*] Bunu kontrol et

Bunlardan kısa süre sonra saklanmaya, beni *göremediklerinden* emin olmaya çalışmaya başlamış olmalıyım. (Tırnaklarımı kemirmeye de kampta başladım, astım sonraki kış ortaya çıktı.) Sürekli (?) kendimi onlar için 'çok fazla' olduğumu -başka bir gezegenden gelmiş bir yaratık gibi- hissediyordum ve kendimi küçültüp onların boyutuna getirmeye çalışıyordum, böylece onlar için yaklaşılabilir (sevilebilir) olacaktım. Hiçbir şeyi kurban etmeme kararlılığımla 'gerçekten' bir sürece girmiştim.

Ölçülerimi küçültme, kendimi ezme daha akıllı ve 'kavrayışlı' olmakla ilgiliydi. Onların ne istediğini görebiliyordum. Neyle baş edebileceklerini görüyordum. Onlara verebileceğimden daha azını (kötü sonuçlara yol açamadan) vermemeye çalışıyordum. Daha fazlasını da (fazlası kapasitelerine aşırı yüklenmek anlamına gelecek, onları korkutacak, kendilerini aptal gibi hissetmelerine, yabancılaşmalarına yol açacaktı, aptal hissetmelerine yol açtığım için benden nefret edeceklerdi).

Ama onlardan 'daha fazla' olduğumu nasıl bilebiliyordum, buna nasıl karar verebiliyordum – kozmik yolculuğundaki harika zihnimin çevresinde olup bitenleri nasıl böyle yorumlayabiliyordum? Bu potansiyele sahip bir zihnimin olduğu doğru olsa bile (ama nasıl sahip *olabilirdim*?), bunu nereden bilebilirdim? Kendim hakkında nasıl böyle bir iddiada bulunmaya cüret edebilirdim? Kimsenin desteği, teşviği, yardımı olmadan? Bu iddia ve onu haklı çıkarmak için attığım adımlar deliliği anımsatıyor. (Nobel Ödülü fantezim, azmim için gerekli aracı bulma çalışmalarım.) Aynı zamanda başkalarıyla uzlaşmayı araştırma çabalarım – sevilme, bakılma ihtiyacım. Ama kötü niyetle hareket ettiğime kuşku yok. (Bilgelikle olsa da, sanırım.) Başkaları bu ihtiyaçlarımı gideremediği takdirde her zaman azmime, gizli varlığıma, kaderim hakkındaki bilgime sahiptim, bunlar beni ayakta tutardı. Böylelikle bahislerimi garanti altına alıyordum. Şayet beni haklı çıkarırlarsa iyi + sorun yok. (Ama onların sevgisini kazanmak için en önemli şeyden, zihnimden vaz geçmeyecektim.) Eğer haklı çıkmazsam 'tant pis' [*'kötü talih'*.] Hayatta kalacaktım.

Anladığım şekliyle 'gerçek' benliğimi inançla korurken vazgeçmek zorunda kaldıklarımı küçümsememeliyim tabii. Her şey-

den önce, cinselliğimden vazgeçtim. Kendimi 'sıradan' biri olarak görebilme yeteneğimden vazgeçtim; kendime ve duygularıma ulaşabilme kapasitemden vazgeçtim. Kişisel ilişkilerimde -özellikle erkeklerle*- özgüvenimden, özsaygımdan vazgeçtim. Kendimi bedenimin içinde rahat hissedebilme yetimden vazgeçtim. Geriye yalnızca birkaç çeşit kişisel ilişki kalmıştı – özellikle uzmanlaştığım türde ilişkiler. Cinsellikten arındırılmış pedagojik arkadaşlık.

Çekici olma çabasından feragat ettim. Zaman zaman herkes gibi 'kötü' ve kırılgan olma hakkımdan vazgeçtim. Herkes gibi ben de bazen böyle olmadığımdan değil! Fakat bunlar yüzünden kendimden insanların [çoğunlukla] yaptığından daha fazla nefret ediyordum – kendimi daha fazla kınıyor, özgüvenimi daha fazla hırpalıyordum. Başka insanlardan 'daha iyi' olmam gerekmiyor muydu? Dolayısıyla, onlar açısından yeterince iyi olan benim için ölçüt olamazdı. Aynı zamanda, bazı açılardan henüz onların standartlarına *ulaşamamış* olduğumu düşünüyordum.

Farklı sonuçları oldu bunun. İnsanlarla şiddetle ve açlıkla fevri yakınlıklar kurup sonra kademe kademe uzaklaşmak bir davranış kalıbına dönüştü. Tatmin edilmeyen insani bağlantı kurma ihtiyacım giderek yoğunlaşıp + yoğunlaşıp, hayatıma giren, beni yeni ve cömert bir tavırla 'görebildiği'ni sandığım yeni insanlara patladı. O kişideki zenginlikleri öngörerek- + aynı ölçüde fark edilebilir yetersizlikleri görmezden gelerek umudumla kendimi baştan çıkardım. Derken, birdenbire, tek görebildiğim yetersizliklerdi. Bunu da [*metinde böyle*] kaçınmalar + suçluluk + ilişkinin sınırlarını geri çekme mücadelesi, ilişkiyi tamamen koparmadan -yakınlık vaadini geri alma çabası-

izledi. (Oysa, haklı ya da haksız istediğim, ilişkiyi tamamen bitirmekti.)

Bunlar artık tamamen geçerli değil. Anlattıklarımı eksik ifade etmemiş olmak için bunu da yazıyorum. Ama yakın zamana dek dönem dönem böyleydi ilişkilerim. Barbara ve [*SS'in akademisyen sinemacı arkadaşı*] Don [Eric Levine] ile ilişkilerim, ("toutes proportions gardées" ["her şey göz önüne alındığında"]) bu tür tehlikelerle dolu olmasına rağmen, bu ilişkileri ne olursa olsun çok daha kavrayışlı, daha olgun bir biçimde idare ettim.

O halde benim evrenim Eva'nınkiyle ciddi bir karşıtlık içindeydi, insansızdı. Dünya deneyimim onun beni işgal ettiği, tehdit ettiği, bana tecavüz ettiği yönünde değildi. Temel kaygım yokluktu, kayıtsızlıktı, 'ay manzarası'ydı.

Bundan da beş yaşıma kadarki hayatım hakkında çıkarımlarda bulunabiliyorum. Ne Rosie ne de annem bana baskı yapmak, ruhumu incitmek, kendilik algımı sakatlamak niyetindeydi elbette. Kimse benimle alay etmedi, kendimi aptal, çirkin ya da sakar hissetmeme yol açmadı. Dünyanın mekanik, genellikle nazik (ama bazen anlaşılmayacak kadar öfkeli) bir yer olduğunu düşünmeme sebep oldular ve inanılmaz anlayışsız ve *aptal* insanların, bu kadar tembel, kafası karışık ya da motivasyonsuz olmasalar bu kadar aptal olamayacaklarını düşünmüş olmalıyım. Çabalasalar zeki olabilir, görebilirlerdi. Ama kimse çabalamak istemiyordu. Aksine miskin, tembeldiler – çoğunlukla önceden tahmin edilebilir cevaplar veriyorlardı. Dokunuşları kemiksi + duyarsız + zamanlamaları kötüydü (annem gibi) veya baskıcı + fazla ağır + boğucuydular (Rosie gibi). Aldığım ders şuydu: bedenlerden uzak dur. Belki konuşa-

cak birini bul. Lağım borusunda yaşayan ve arkadaşım olduklarını hayal ettiğim minik insanlar ailesiyle ilgili küçüklük sanrımı bu açıklar sanırım.

Zihnine bazı 'gerçekler'i doldurarak Judith'i kendime yoldaş edinme yolundaki çocukluk deneyimlerim... Fakat işe yaramadı. Ne kadar süre işe yarayacağını düşünmüştüm? Böylece, bunun yerine ölümsüz ölülerin arkadaşlığına sığındım – bir gün aralarına katılacağım 'büyük insanlar'ın (Nobel ödülü kazananların). Amacım: onların arasında en iyilerden biri olmak değil, yalnızca içlerinden biri olmak, eşitler ve yoldaşların arasında olduğumu hissetmek.

Bugün bile, bu hissiyata büyük ölçüde sahibim. Dünyayı 'kültür' ve bilgiyle doldurma yönündeki kadim saplantım –dünyaya yoğunluk, yerçekim kuvveti kazandırarak – kendi içimi doldurma arzum. Okurken her zaman besleniyormuş, yemek yiyormuş gibi hissediyorum. Okuma ihtiyacım (vs. vs.) korkunç, çılgın bir açlık gibi. Bundan ötürü genelde iki üç kitabı aynı ânda okumaya çalışıyorum.

Diana [Kemeny] uzun zaman önce 'gerçekler'in benim için 'toksik' olduğunu söylemişti. Ne anlama geliyordu bu?

Ve duvarlarımdaki yüzlerce film karesi. Bu da boş bir evreni doldurma çabası. Onların 'arkadaşlarım' olduğunu söylüyorum kendime. Ama bununla kastettiğim tek şey *onları* sevdiğim (Garbo, Dietrich, Bogart, Kafka, Vira Chytilová): onlara hayranım; beni mutlu ediyorlar çünkü onları düşündüğüm zaman dünyada yalnızca çirkin kurşuni insanlar değil güzel insanlar olduğunu da anlıyorum; sahip olmak istediğim o yüce arkadaş çevresinin oyunbaz bir tasviri gibiler. Eva'nın yaptığı

gibi 'hayal' kurmuyorum ben. Bana çevresinin gözlerini dikip ona bakan bütün bu imgelerle çevrili olmasına tahammül edemeyeceğini söylemişti. Sürekli canlanıyormuş gibi gelirlerdi ona. Onun için bir tür 'işgal'i ifade ederlerdi. Benim içinse 'takviye kuvvetleri' anlamına geliyorlar! Onlar benim takım arkadaşlarım; daha doğrusu, ben onların takım arkadaşıyım (öyle olmayı umuyorum). Benim modellerim onlar. Beni umutsuzluktan, dünyada gördüklerimden daha iyi hiçbir şey olmadığı, benden daha iyi hiçbir şey olmadığı düşüncesinden koruyorlar! Canlanmıyorlar, birbirleriyle konuşmuyorlar ya da bana bakmıyorlar: beni yargılamak, bana karşı komplo kurmak, vs. bir yana, benim farkımda bile olamazlar. Yalnızca uzaklardaki, bilmediğim insanların resimleri bunlar. Oldukları şeyden ibaretler. Seçtiğim, çerçevelediğim, oturma odamın duvarlarına astığım çerçeveli fotoğraflardan başka bir şey değiller.

Yani sorun yansız, cansız, benim varlığıma ilgisiz şeylerin canlanmasına nasıl engel olacağım değil. Eski çözümlerim: 'kültür', zihnim, düşünce, sanat, tinsel + etik tutkularım.

Değer *algılıyorum*, değer *veriyorum*, değer *yaratıyorum*, hatta *varlık* yaratıyorum – ya da garantiliyorum. İşte bu yüzden 'listeler' yapmadan duramıyorum. En azından adlarını bir kenara not etmeden, şeyler (Beethoven'ın müziği, filmler, firmalar) var olmayacak gibi geliyor.

Ben (ilgimle, veya *potansiyel* ilgimle) kalıcı hale getirmeden hiçbir şey var olmuyor. Bu nihai, çoğunlukla bilinçdışı bir endişe. Dolayısıyla, hem ilkesel + hem aktif olarak *her şeyle* ilgilenmem gerek. Bütün bilgi benim ilgi alanımda olmalı.

10 Ağustos

Annem: –

Onun yaşlanması, *yaşlı görünmesi* konusundaki koyu endişem + korkum – bir ara onu o halde *görmeye* dayanamayacağım için ölmek bile istemem – çünkü bu 'yakışıksız' bir şey olurdu.

Neden bu kadar korkunç geliyordu bu düşünce? Öncelikle, onun güzelliği gerçekten hayran olduğum niteliklerinden biriydi. Ona ne kadar güzel olduğunu söylediğimde, bunu inanarak söylüyordum. Ayrıca ona gerçekten, bütün kalbimle inanarak söyleyebildiğim bir şey olduğundan beni çok mutlu ediyordu.

Bundan başka, gizliden gizliye benim suçum olduğunu hissediyordum. Benim varlığım bu açıdan onun için her zaman acı verici olmuştu – diyelim ki on yaşında ve onun kızı olmam, Dorian Gray performansını sınırlayan bir şeydi. (Genellikle kız kardeş olduğumuzu sandıklarında bundan nasıl hoşlanırdı – bir bakıma ben de.) Bir konuda bu kadar mutsuz olabildiğine göre, bu benim suçum olmalıydı. Annem beni mutluluğunun yazarı yapmıştı – ben de bunu kabullenmiştim. (Bana Judith'i sevmediğini belli eder, babamı sevmediğini hissettirirdi. Onun için yalnızca ne zaman adı geçse gözlerinin dolmasına yol açan *kendi* annesi ve ben vardım.)

Annem ben neredeyse ya da tam altı yaşındayken Çin'den dönmüştü, trajik bir kadındı, bir Niobe'ydi, hayatın zayiatlarından biriydi. Ben de çocukluğum boyunca ona destek olmak, kan nakli yapmak, hayatta tutmaktan sorumluydum.

Bunu nasıl yapacaktım? Ona *arkadaşlık ederek*. (Kendi çocukluğumu, öğrenme ihtiyacımı, bağımsız olma ihtiyacımı kurban ederek; hemen büyüyerek.) Onu pohpohlayarak.

Annemin yapay solunum cihazıydım. Annemin *annesiydim*. Annem tarafından Judith'in de annesi olmakla görevlendirilmiştim. Böyle büyüklere özgü bir görev verdiği için annemin bana iltifat ettiğini hissediyordum, annemin sevgisi için giriştiğimiz yarışta kız kardeşimi tamamen geride bıraktığım için mutlu + zafer kazanmış gibi hissediyordum, hatta zaferimin kesinliği bana kendimi suçlu hissettiriyordu (sanki annemin kız kardeşimi sevmemesine *ben* sebep olmuştum – sanki daha zeki, daha ilginç olarak, annemi nasıl pohpohlayacağımı bilerek onu baştan çıkarıp Judith'ten uzaklaştırmıştım). Judith için de üzülüyor ve derinde bir yerlerde duyarsızlığı + Judith'e haksızlık ettiği için annemi eleştiriyordum. Bundan dolayı Judith'le yakınlaşmaya + onunla arkadaş olmaya çalıştım. Ama işe yaramadı.

Annem sürekli 'mutsuz' olarak ihmalkâr ya da cimri bir anne olmanın suçluluğundan onu temize çıkarmaya zorluyordu beni. Sürekli yorgundu. O zaman da içiyor + ilaç kullanıyor muydu?

Annesinin gölgesi. Onca yıl sonra bile annesinin ölümüne ağlamak suretiyle annem bana – ben bir çocuğum, (daha büyük görünsem de) ben on dört yaşındayım demeye çalışıyordu sanki. Bir kadın değilim, bir anne değilim. Ben de annemin annesinin halefiydim. (Adımı bile ondan almıştım.) Öldüğünde bıraktığı yerden devam ediyordum hayata. Annem hâlâ genç ve mutsuz bir kızdı. Onu büyütmem gerekiyordu. (Ne yaptığımı *biliyor* olmanın aşağılamasından onu kurtarmak için bütün manipülatif becerimi kullanmam gerekiyordu, annemin yapmamı istediği buydu – ayrıca 'paylaşma' yönündeki bu bit-

kin düşürücü çabadan, yalanlardan, aldatmacadan geriye kaldığı ölçüde kendimi kendime ayırmam da gerekiyordu.)

Annemden korkuyorum – onun sertliğinden, soğukluğundan (soğuk öfkesinden – şıngırdayan kahve fincanından) korkuyordum; nihayetinde, yere yığılıvereceğinden, solup gideceğinden, bir daha yataktan asla çıkmayacağından korkuyordum. Niteliği nasıl olursa olsun bir ebeveyne, sevgiye sahip olmak (bunları elde etmek için hileli bir anlaşmaya taraf olmak zorunda kalsam da) hiçbirine sahip olmamaktan daha iyiydi.

Nihai projem: onu suyun üstünde tutmak, hayatta tutmak. Araçlarım: pohpohlama, kendisine ne kadar hayran olduğum, ne kadar bayıldığım yönünde sonu gelmez beyanatlar, kendi değerimi aşağılamama sebep olan, yinelenen ritüeller. (Onun serzenişleri karşısında soğuk + kalpsiz + bencil olduğumu itiraf etmem. Ne kadar kötü olduğumu söyleyip birlikte ağlamamız, sonra annemin gülümsemesi + beni kucaklaması + öpmesi + yatağıma gitmem. İstediğimi almıştım. Aynı zamanda kendimi kirli, tatminsiz, ahlâksız hissediyordum.)

Onu hayatta tutmak için eğlendirmem, dikkatini dağıtıp mutsuzluğunu unutturmam gerekiyordu. (Ağlamak üzere olan bir çocuğu tutup hoplatarak dikkatini dağıtan bir ebeveyn gibi.) Aynı zamanda beni iten narsisizmini cesaretlendiriyor, yağcılıkla besliyorum. Bir yandan da endişeyle onu gözlemleyip söylediklerimin istediğim etkiyi yaratıp yaratmadığını araştırıyorum, onu neşelendirmeyi başarıp başaramadığımı anlamaya çalışıyorum.

Tabii aynı zamanda onun narsisizminden nefret ediyorum. Çünkü narsisizmi benimle değil kendisiyle ilgilendiği anlamı-

na geliyor – bu yüzden beni reddettiğini gösteriyor. O kadar *zayıf* ki 'başkaları' için nasıl göründüğüyle yakından ilgileniyor – öyle ki, yıkanmaya, makyajına, giyinmeye, vs. çok fazla vakit ayırıyor. Kendimi ondan daha *üstün* hissediyorum çünkü bu konular umurumda bile değil – büyüdüğümde de öyle olacağına yemin ediyorum. Ben bambaşka bir kadın olacağım. Benim hayranlığımdan bu kadar keyif alması onu hor görmeme yol açıyor. Beni görmüyor. Ondan bir şey *istediğimi* görmüyor mu? (diğer yandan ona söylediklerimi içtenlikle söylüyorum)

Daha sonraları -ergenlik dönemimde- annemin hâlâ güzel görünmesi, hâlâ kronolojik yaşından çok daha genç görünmesi beni bir ikileme sokuyor. Onunla hâlâ gurur duyuyorum, arkadaşlarıma bu özelliğini övünerek anlatıyorum ama gizliden gizliye benim açımdan 'ürpertici' bir hal alıyor bu durum. Bir başka aldatmaca/yalan daha. Onun kim + ne olduğuyla ilgili en büyük yalan. Onun yaşında olup + herkes gibi güzelliğimi, gençliğimi yitirmeyi arzuluyorum. Sıradışı olmaktan vazgeçmek istiyorum, böylece onu özel (merhametli) kurallara göre değerlendirmekten vazgeçmiş olacağım.

Fakat annemden hâlâ korkuyorum, o da benden korkuyor. Daha özel bir seviyede, benim yargımdan korkuyor. Onu aptal, kültürsüz (yatmadan önce gece öpücüğü vermek için odasına girdiğimde kadın dergisi *Redbook*'u örtülerin altına gizlemesi), süslü, ahlâki açıdan zayıf bulmamdan çekiniyor.

Ben de onun isteklerine uygun biçimde görmemeye, gördüklerimi bilinçli bir şekilde kaydetmemeye, gördüklerimi bilinçli bir şekilde onun aleyhine kullanmamaya, ya da (en azından) gördüğümü ona belli etmemeye çalışıyorum.

Bir şey daha var. Tarif etmesi zor. Annemin bana yüklediği sihirli *güçler* gibi – bu güçleri onun için kullanmaktan vazgeçtiğim ânda öleceğini düşünüyorum. Direnmeliyim, onu beslemeliyim, ona kan pompalamalıyım.

Kendi yaşlanma biçimim: olduğum yaştan çok daha genç görünmem:

Annemi taklit etmek gibi – onun aşağılık kölesi olmanın devamı. Ölçütleri o belirliyor.

Onu koruyacağıma verdiğim söz gibi – yaşı konusunda yalan söyleyecek, genç görünmesine yardım edecek olmam (onu genç göstermenin en iyi yolu kendimin genç görünmesi değil mi?)

Annemin laneti gibi (Kendimde onu hatırlatan –özellikle fiziksel şeyler – özellikle fiziksel şeylerden – nefret etmem.) Tümörümü + histerektomi ameliyatını onun mirası olarak gördüm, onun lanetiydi bu – o yüzden bu konuda bu kadar kendimi depresif hissettim.

Anneme ihanet etmek gibi – çünkü onun işine yaramadığı halde olduğumdan daha genç görünüyorum. Şimdi o da yaşlanıyor + yaşlandığı görülüyor; ama ben yaşlanmıyorum, genç kalıyorum – aramızdaki yaş farkını açıyorum.

Benim için hazırladığı bir tuzak gibi – şimdi insanlar David'le + benim kardeş olduğumuzu sanıyor + bu beni çok memnun ediyor, hoşuma gidiyor. Derken annemi hatırlıyorum – gerekmediği halde yaşımı belirtip bununla övünüyorum, ondan söz ederken David'in yaşına bir yıl daha ekliyorum – insanların yüzündeki şaşkınlığın (pohpohlamanın) keyfini çıkarıyorum. Böylece onun gibi olmadığımı hissediyorum – zayıf, narsistik değilim – ama diğer yandan böyle olduğumdan da korkuyorum.

Görevim: annemin kendini gerçekten görmesine engel olmak. Bunun, tahammül edemeyeceği bir bilgi olduğunu tahmin etmek. Dolayısıyla, onun aptallığını cesaretlendirmek – aptal olduğu yönünde teşhis koymak. Diğer yandan, kendimi bilmek. ondan daha güçlü olduğumu bilmek. (Daha çok şey bilen, daha fazlasını gören daha güçlü olandır.)

[*Sayfanın kenarına:*] bir tanım

Fakat diğer yandan, o kadar da güçsüz olmak. Bir değil iki açıdan güçsüzdüm çünkü 1) Bir çocuktum ve 2) bir çocuğun sahip olması gereken doğal savunma mekanizmalarından feragat etmiştim – bilinçsizlikten, saldırganlık ifadelerinden + can sıkıntısından, öfke nöbetlerinden, vs. Kendi görme gücümle kendimi silahsız hale getirmiştim. (Çok fazla şey görmüştüm – onun zayıflığını, özsaygıya sahip olmadığını, egosunun güçsüzlüğünü.) Gördüklerimi kullanarak onu istismar etmek büyük zalimlik olurdu. Ayrıca, onun koruyucusu olmaya çalışıyordum ben. Özgeci güdülerden uzak durarak kendime verdiğim söz bu değil miydi? Tek ve en iyi sevgi + ilgi görme yöntemim buydu.

Dolayısıyla, onu yok etmek -ona haddini bildirmek- amacıma uygun düşmezdi, amacım onu desteklemek, yüceltmekti.

Üstelik bir yetişkin olmaya yemin etmiş değil miydim – annem çocukları sevmediğini söylemişti – bu da 'çocukça' ihtiyaçlarımı ifade etme hakkından feragat ettiğim anlamına geliyordu – veya anne-rolünde başarısız olup 'beni yüzüstü' bırakmakla suçlayamazdım onu.

Ondan korkuyordum – ona patronluk taslıyordum – o da benden korkuyordu – 'daha küçük' olmak için büzülüyordum,

kendimi gizlemeye çalışıyordum ki ona tehditkâr görünmeyeyim – bunu yaparken onu küçümsüyor, kendimi (korkaklığımı, muhtaçlığımı, yalanlarımı) küçümsüyordum ve o bana yaklaşıyordu – derken ben geri çekiliyordum, özel zevklerime sığınıyordum (zihnime, fantezilerime, kitaplarıma, projelerime) – ve o zaman yaşlı + katı kalpli + bencil olduğum için bana sitem ediyordu ve kendimi unuttuğum için (!), kendisini düş kırıklığına uğrattığım için suçluluk duygusuna + pişmanlığa kapılıyordum. Bunu benimle ilgili korku dolu eleştiriler + benim kendimi düzelteceğime dair yeminlerim takip ediyordu – beni affediyordu, mutlu oluyordum, kendimi iyi hissediyordum, 'iyi olma' programıma başlıyordum (ona daha özenli davranıyor, dikkatimi onun üzerinde yoğunlaştırıyor, sevebileceği bir ben üretiyordum) – ama bunun karşılığında aldığım ödüller umduğum kadar büyük değildi ya da onlardan sıkılıyordum – dikkatim dağılıyordu, başka şeylerle ilgileniyordum, başkaldırıyor ve 'sivri dilimi' kullanıyordum – ve o zaman öfkeden kuduruyor, beni tokatlıyor, kapısını bana kapatıyor, günlerce benimle konuşmuyordu – ben de acı çekiyordum, ne yaptığımı genellikle tam olarak anlamıyordum, yani neye kızdığını bilmiyordum ama genellikle beni saatler ya da günlerce acı + kuşku içinde bekletiyordu – ve sonra, bunların hepsi oldukça gelişigüzel bir şekilde bitiyordu – öfkeli olduğunda annemin düşüncelerini asla değiştiremediğimi hissediyordum, bir kere öfkelenmeye karar verdi mi hiçbir şey onu etkilemiyordu (işte öfke nöbetlerinden bu yüzden erkenden vazgeçtim – hiçbir işe yaramıyorlardı). Yalnızca kendisi sonlandırabiliyordu öfkesini, bunu gizemli bir şekilde, canı istediğinde yapıyordu. Dolayısıyla kendime ve ona yönelik dalaverelerim ve manipülasyonlarım aracılığıyla etkileyebildiğim tek duygu öfkeydi. Öf-

kenin kendine ait bir hayatı vardı. Dolayısıyla, öfkesine her zaman dikkat etmek gerekiyordu. (*Benim* öfkemin hiç etkili olmadığı en başından anlaşılmıştı zaten.) Öfkeden başka her şeyi kullanabilirdim – yerine her şeyi koyabilir, her türlü sahtekârlıktan yararlanabilirdim. Yine de, ondan inanılmaz ölçüde korkuyordum – genellikle açıklaması olmayan öfke nöbetlerinden çok çekiniyordum. (Bunları kışkırtmış olmam gerektiğini biliyordum ama bunu yapmayı asla istemiyordum – bir ânlığına özensiz, dikkatsiz, aptalca davransam, ufak bir hata yapsam bile bunu büyük bir hata gibi görüyordum; bir dahaki sefere daha dikkatli olmaya çalışıyordum.)

Ayrıca, annemin öfkesinden korktuğum için kendimi hakir görüyordum. Bana vurmak için elini kaldırdığında kontrol edemediğim şekilde sindiğim + ağladığım için kendimi küçümsüyordum. (Savaş sırasında Naziler ya da Japonlar tarafından esir edilip işkence sırasında sebatlı + metanetli davranma fantezim. Astımdan yatağa düştüğümde haftalık iğne tedavisini itidalle karşılama çabalarım – sakatlanmış özsaygıma ilaç gibi gelmişti. Cesurdum, acıya tahammül edebiliyordum.)

Derinlerde, annemin benden *hoşlandığını* bile sanmıyordum. Nasıl seviyor olabilirdi beni? Beni 'görmüyordu' ki. Ona kendimle ilgili gösterdiklerime (özenle farklı gösterdiğim kişiliğe) inanıyordu. Bana *ihtiyacı olduğunu* hissediyordum, hepsi bu. Onun yinelenen yoklukları ve yolculukları karşısında başvurduğum yöntemdi bu; onun ihtiyaç duyabileceği bir 'ben' yaratmaya çalıştım, giderek daha fazla destek alabileceği biri olmaya çabaladım. En azından belli zamanlar için. Diğer zamanlarda bana hiç ihtiyacı yok gibiydi + böyle ânlarda utançla başımı eğiyor, kendi varsayımım yüzünden aşağılanmış duygusu-

na kapılıyordum. Ondan bir şey almaya çalışmadığım halde bana ihtiyaç duyduğu zamanlardaysa kendimi baskı altında hissediyordum; ondan uzaklaşmaya çalışıyor, taleplerini fark etmemiş numarası yapıyordum.

Annemi memnun ettiğini hissettiğim şeylerden biri, erotik hayranlıktı. Benimle flört etme, beni heyecanlandırma oyunu oynardı; ben de heyecanlanmış gibi yapardım (+ heyecanlandırdım da.) Dolayısıyla onu memnun etmiş olurdum – ve bir şekilde arka planda (bana tekrar tekrar söylediği üzere) onun derin ilgisini değilse de zamanını talep eden erkek arkadaşlara karşı zafer kazanırdım. Annem bana karşı 'feminen'di – ben de onun karşısında utangaç ve hayran erkek çocuk rolünü oynardım. Ben narindim; erkek arkadaşlar iğrençtiler. Ayrıca ona âşık rolü de yapardım (*Küçük Lord Fauntleroy*'dan pasajlar kopyalar, sekiz-dokuz yaşındayken bunları ona okur, ona "birtanem" diye hitap ederdim.)

Küçük yaştan itibaren bir anlamda annemin (ve kız kardeşimin) anneliğini yaptığım için -on yaşlarından beri- tazmin edici bir fantezim vardı; gelecekteki kendi anneliğim

[*Sayfa kenarına:*] Daha sonra değil miydi bu?

Bir erkek çocuğum olacaktı – David. Ben *gerçek* bir anne olacaktım. Kız çocuğum olmayacaktı. Bu, çocukluktan çıkma, gerçek yetişkinliğe adım atma fantezisiydi; özgürlük. Aynı zamanda kendimi doğurma fantezisi – hem anne olarak kendim (*iyi* bir anne) hem de güzel, halinden memnun çocuktum.

Tuhaf yapboz: Ben birini 'görüyorum'. Peki o kişi nasıl oluyor da beni 'görebiliyor'?

Birini görebiliyorsam, ondan daha güçlü (bilge) miyim? Onu görebildiğime göre, ondan 'daha fazlası' olmalıyım. Peki benden daha zayıfsa (aptalsa) o beni nasıl görebilir? Görebildiğini zannedebilir, ama yanılıyor. Benim yalnızca bir parçamı görebiliyor.

Irene + Diana'yla sorun buydu işte. Beni görebildiklerini sandığım için, kendi onları görebilme (kesip inceleme, değer biçme, yorumlama, tespit etme, yargılama) ihtimalimi bir kenara bıraktım.

Benim 'bakışım' her zaman saldırgan mı, ötekine karşı bir düşmanlık eylemi mi? Hayır. Ama hiçbir zaman bir öz-olumlama eyleminden 'daha azı' değil, kendi gücümün aktif bir deneyimi.

Ancak kendi *gücümü* (zihnimi, gözlerimi, entelektüel tutkularımı) beni sürekli tecrite yönlendiren, başkalarından ayıran bir şey olarak deneyimledim. Onlara yaklaşabilmek için 'zayıf' olmalıyım (böylece onlara yaklaşmama izin verirler). Ya da onları desteklemeli, içlerini doldurmalı, 'daha güçlü' hale getirmeliydim.

[*Sayfa kenarına:*] Her halükârda, aradaki mesafeyi kapama çabası. Uzun pedagojik ilişkilerimde amaç öğretmen-öğrenci ilişkilerini sürdürme değil, kendime eşitlerimden oluşan bir arkadaş çevresi oluşturma çabasıydı.

Benim enerjilerim, hırslarım ve başkalarınınkiler arasında her zaman sinir bozucu bir uyumsuzluk hissettim. Diğerleri kendiler için önemsiz hedefler seçiyor, kolayca yoruluyorlardı, yeterince canlı ve dinç değildiler.

Temel manzaramda, benimle birlikte başka insanlar da var. Eva gibi bir solipsist değilim; dünyanın zihnimde yarattığım

bir şey olduğu, diğer insanların benim kadar gerçek olmadığı, hepsinin benim yazdığım bir senaryonun satırlarını okuduğu fantezisi bana asla çekici gelmedi. Hayır, insanlar *varlar* ve gerçekler. Ama hepsi bu kadar. Çünkü hepsi minimal insanlar, neredeyse etkisiz, neredeyse cansız, hissetmeyen, düşünmeyen varlıklar. Onlara nasıl düşünmeleri + yaşamaları gerektiğini öğretmek zorundayım, böylece konuşacak birine, sevecek birine, hayran olacak birine sahip olabilirim. Onları şişirmem gerek, bir balona hava üflemek gibi. Yok, tam olarak böyle değil. İkna edici olması için maddenin yoğun, ağır, sıkı olması gerek. Onlar bunu kendi başlarına yapamayacak kadar tembeller. Yapabilseler, gerçekten deneseler başarabilirlerdi, eminim. Ama beni harekete geçiren görüş + enerji onları harekete geçirmiyor.

12 Ağustos

Psikolojik vampirlik temasından büyülenmem (bunu neredeyse saplantı haline getirmem). Enerji alışverişleri. İyi + kötü titreşimler ve sızıntılar.

Eva'nın Irene'e bir telegraf gönderme önerisi. *Suçluluk üretimi durduruldu. Son sevkiyat dün yapıldı. Fabrika mühimmat karteli tarafından satın alındı.*

'Saniyeler'den mürekkep olduğum hissi. Bu, benliğimi köklü biçimde dönüştürmekti; kendimi kirletmiş oldum; organik değildi, fazla irade gerektiren bir eylemdi (ileri sıçramam, geriye kalan benliğimin bütün yükleriyle birlikte zamanı gelince takip edeceğini, bana yetişeceğini ummam). Bir yerlerde hâlâ 'yapay' geliyor bana. *Benim* kaderim, benim ana dilim değildi.

Kendim sürgün ettim. Benim seçimimdi, elbette; ama bir yerlerde yabancı bir dil konuşmakta olduğumu biliyordum.

Irene yeni benliğimin yazarı, sponsoru + dolayısıyla garantörüydü. Sponsorluğunu geri çektiğinde kapıldığım panik hissi. Bana sponsor olmaya, beni onaylamaya devam etmesi gerektiğine dair derin inancım.

Sistemin önemli bir parçası olsa da, sistemi onun icat etmediğini anlamam gerek.

Ve son dört yıl içinde çoğundan vazgeçmesinin gizemi. Sistemi sorgulamak mıydı? Ama birisi (o) nasıl vazgeçebilirdi? Beni yokluyor, beni cezalandırmak, suçlu hissettirmek için yapıyor – bir intikam eylemi bu. Dolayısıyla onu vampire dönüştürdüğümü hissediyorum. Hediyesi zehirlendi artık. Devinimsizleştiğimi hissediyorum. Kefaret için, tazmin için, onu yatıştırmak için var gücümle suçluluk duygusu üretmeye + ona suçluluk duygumu yağdırmaya başlıyorum. Ama bir türlü memnun edemiyorum onu. (Bir süre için, 'yeterince' güçlü olduğum takdirde bana geri döneceğine inanıyor, *bütün* sorumluluğu üstlendiğimi göstermeye çalışıyor, alışverişimizden özgüven, öz-olumlama konusunda 'hiçbir şey' almadığımı kanıtlamaya çalışıyorum.)

[*Sayfa kenarına:*] iki yaz öncesine dek

Annemin yapay solunum cihazıydım ben. Bundan dolayı bir başkası da benim solunum cihazım olsun istedim. (Irene'i bu yüzden -egosunu, zihnini- bu rolü oynayabilsin diye inşa ettim.) Başka insanların enerjilerinden + yeteneklerinden sakınma duygusuna son vermek istedim, diğer yandan 'aldığımdan' fazlasını 'verdiğimden' de emin olmak istedim. Bunun yerine,

açık + bariz bir çıraklık ilişkisine girdik ve bu ilişkide ben 'adil' bir geri dönüşü hak etmedim, karşılıklı bir alışverişe layık bulunmadım; çünkü durumun koşullarına göre benim yeteneklerim işe yaramaz, aptalcaydı. Benim hediyelerimin hepsi potansiyeldi; ilişkinin faydaları bana gelecekte dönecekti.

Görmem gereken şey, yalnızca Irene'in doğal yetenekleri (benim vatandaşlığını almak istediğim ülkenin doğma büyüme vatandaşı olması) değil, bu yeteneklerinin *yozlaşmış* olması – hem bu Irene + ben karşılaşmadan uzun zaman önce gerçekleşmişti. *Village Voice*'la ilgilenmeye başladığı, [Ed] Fancher, Dan Wolf [*Norman Mailer'la birlikte gazetenin kurucuları*], sonra Mailer, Alfred [Chester], [*Amerikalı sanatçı*] Barbara Bank, Harriet [Sohmers], vs. dönemden beri öyleydi. Nevrotik, deseksüelize Yahudi entelektüellerin Kübalı seks bombasıydı. Kentli zaiyatlara şehvet + gerçek duyguların aydınlanmasını getiren Mrs D. H. Lawrence'tı o. Irene yeteneklerini *kendi çıkarı için kullanabileceğini* öğrenmişti, bir tür mülktü yetenekleri, bir 'değer'e sahipti, insan pazarında ederi oldukça iyiydi.

Bir etik talep iması ne zaman işin içine girse (benim için doğal olarak giriyordu), entelektüel fantezi merdivenimizin basamaklarından paranoyak bir gürültüyle aşağı yuvarlanan Irene.

Irene'i mitolojiden arındırma projesi. Üzerimdeki etkisini ortadan kaldırma projesinin *yanı sıra*, çünkü bu etki de mitolojik terimlerle kurulmuştu aslında.

Irene'in 'masum' olarak nitelendirilme isteği – 'iyi' (benim önerim) olarak nitelendirilmeyi reddetmesi. Eylemlerinin nihai sorumluluğundan azat edilmek istiyordu çünkü. Bir anlamda, kendine hakaret ediyordu... O zaman bunların hiçbirini anla-

mıyordum tabii, neyin tehlikede olduğunu bilmiyordum. Yalnızca belli belirsiz, aptalca, 'iyi' olmanın 'masum' olmaktan çok daha iyi (büyük) olduğunu düşünüyordum. İyi demek bilgi sahibi olduğunuz 'halde' iyi olmak anlamına gelir. İstediğinden daha fazla övülmeyi neden reddettiğini anlayamıyordum, benim daha büyük övgümü neden reddettiğini kavrayamıyordum, onu iyi değil de masum bulmam konusunda ısrar ettiğinde benden ne istediğini bilemiyordum. (Bana göre, 'iyi' hem masum olmayı hem de *daha fazlasını* anlatıyordu.)

[*Sayfa kenarına:*] Cumartesi akşamı saat 10'da MoMA'da bir film gösteriminden dönerken

Irene + ben biraraya geldiğimizde, onu her zaman 'harika' bulacağıma söz vermiştim. Anlaşmamızın koşullarından biri de buydu ve bu koşula uymamak ihanet, bir saldırı, bir reddediş anlamına geliyordu. Fakat bunu bir ilişki koşulu olarak öne sürmek için kişinin ne olması (egosunun ne durumda olması, vs.) gerektiğini düşününce. Diğer kişinin zihnini özgürce kullanmasını kısıtlamak anlamına geliyor bu.

Benim nevrotik düşünce biçimime nasıl da uymuştu. Harika birini bulmayı nasıl da istemiş, buna nasıl da özlem duymuştum! Hayatım boyunca. Ve kimse bunu yapmama yeterince yardım etmemişti, (*yapmamı*) sağlamamıştı. Kimse açıkça onları 'görmemi', mesafeli durmamı, onları anlamamı, kusurlarını bulmamı yasaklamamıştı. (Tandığım) herkes görülmek, anlaşılmak istemişti. (Annem bile, Philip bile.) Şimdi, bu kısıtlamaya özlem duyuyordum! (Beni görme. Ben seni görürüm.) Beni buna zorlayacak kibre, kuşkusuzluğa, *yeteneğe* sahip birine özlem duyuyordum.

Bütün rüyalar *kendi kendini analiz* modelleridir. Zayıf rüyalar kişinin 'sorunu'nun kısır görüşlü beyanları ya da zayıf analizleridir. İyi bir rüya daha karmaşıktır, en az indirgemeci beyan veya dramlaştırmadır. (Buna karşı, iyi bir rüyanın galip geldiğiniz, iyi davrandığınız, mutlu uyandığınız, vs. bir rüya olduğu yönündeki genel görüş.) Rüyanın önemli bölümü anlatısal çözümleme değil analitik beyandır.

Benim iki manzara modelim: çöl (kuru, sert, boş, sıcak) ve tropikler (nemli, dolu, hatta kalabalık, sıcak). Farklı kutuplar ama ortak bir yönleri var – yıl boyunca sıcak iklim. Mevsimlerin sonunda her seferinde 'şaşırmam' (New York'a kış geldiğinde her seferinde bunun beklenmedik bir şey, hatta neredeyse bir 'hata' olduğunu hissetmem.) *Soğuk* korkum (reddedişim) boşluk korkumdan daha derin.

Yüzme fobimde bunun da büyük payı var. Okyanusa gömülme korkum, *soğuk* bir şey olmasıyla ilgili. Annemin içsel manzara modeli – doğaya ait hemen hiçbir şey yok, yalnızca sıcak olması gerek (ince bir elbise veya mayo olmalı üzerinde). Büyük bir Otel onun manzarası. Yatak odası, büyük bir banyo, dans pisti de olan bir bar, restoran, teras, yüzme havuzu, belki bir golf sahası. Hepsi birbirine yakın olan bu yerler arasında dolaşmak. Garantili 'servis'in varlığı, *servis alma* hakkı. Onu daha enerjik, başına buyruk olmanın baskısından ve talebinden koruyan bir şey; kendisi -+ başkaları (benim gibi) için bir şeyler yapmasına gerek bırakmayan ortam. Evde tembellik ya da üşengeçlik sayılan şey bir tatil beldesinde veya otelde tembellik değildir. Ayrıca, otelin nazik, nötr, kibar müşterileri arasında olmak. Adaba uygun davranışlar sistemi burada 'verili'dir; bunu talep etmesi, yaratması gerekmez, sürekli bu düze-

nin bozulacağından endişe etmez. Nasıl davranacağını bilir; diğerlerinin de bildiği tahmin edilir, yoksa burada olmazlardı (buna cüret edemezlerdi); buraya gelmek için görgü kurallarına uygun davranmak için bir anlaşma imzaladılar. Kendini seçen bir süreç; kaba saba tiplerin elenişi.

Eva'nın da işaret ettiği üzere, 'Kant'tan 'Mrs D. H. Lawrence'a büyük geçişi yapmış olmasam, asla kurmaca yazmayı başaramazdım.

İlk ve en temel, en gerekli adım -elbette- evliliğimi bitirmekti. Philip'le kurduğum hayatı kendim seçmiştim + ilerlememi sağlayacak bağlam olarak belirlemiştim + 'Kant' yolunda ilerlemek için böyle devam etmem gerekiyordu. Doğru türde hazlar, tatminler + doğru türde yoksunluklar gerekiyordu. Gerçekte, kendi koşulları içinde olağanüstü bir başarıydı + benim açımdan doğru düşünüp karar verme yetimi gösteriyordu.

'Yeni varoluş biçimi'nin deneme sürümü Harriet'tı. Bazı 'nesnel' engelleri (sosyal ketlenmişliklerimi + züppeliğimi, dünyevi cehaletimi + incelmişlik yoksunluğumu) aşabilmek için ona ihtiyacım vardı.

Sonra gerçek intisap süreci geldi – Irene'le birlikte. Öznelliğimin dönüşümü gerçekleşti.

Dış dünya, insanların iç hayatıyla örtüşseydi, sahip olduğumuz 'bedenler'e sahip olamazdık. İç dünyamız fazla karmaşık, fazla çeşitli, fazla akışkan. Bedenlerimiz içsel hayatlarımızın yalnızca küçük bir bölümünü cisimleştiriyor. (Görüntünün 'arkasında' yatanın ne olduğu hakkındaki paranoyak ve sonsuz kaygının meşru temeli bu.) Şimdi sahip oldukları içsel hayat enerjisi + karmaşıklığına o zaman da *sahip olsalar*, insan be-

denlerinin daha gazımsı olması gerekirdi – gaz özelliğinde fakat bulutlar gibi somut görünümlü. O zaman bedenlerimiz hızla dönüşebilir, genişleyebilir, küçülebilirdi – bir parçası kopup ayrılabilirdi, parçalara ayrılabilir, eriyebilir, çarpışabilir, çoğalabilir, kaybolabilir, yeniden maddeleşebilir, şişebilir, incelebilir, kalınlaşabilirdik, vs. vs. Oysa şu halimizle dünyadaki maddi varlığımız yumuşak fakat hâlâ sınırlı (özellikle boyut + ölçü + biçim açısından) – daha çok 'içsel' süreçlere dönüşen bu süreçler için neredeyse bütünüyle yetersiz. (Örneğin: bütünüyle tecelli etmekten uzak, keşfedilmeye ihtiyaç duyan, çıkarsanan; gizlenme yetisine sahip, vs.) Demek ki bedenlerimiz araçlara dönüşüyor – ve maskelere. (Bedenlerimizi) genişletip + küçültemediğimiz için, onları katılaştırıyoruz – gerilimle yüklüyoruz. Bu da bir alışkanlık haline geliyor – yükleniyor, sonra yeniden 'iç dünyamız'ı etkiliyor. [*Avusturyalı psikolog Wilhelm*] Reich de bu karakter zırhı fenomenine odaklanıyordu.

Kusursuz olmayan bir tasarım! Kusurlu bir varlık!

'Dışsal' dünya içsel hayatı daha iyi kaydedecek biçimde tasarlanmış olsa, belki bu kadar öznelliğe sahip olmazdık. Belki bizim deneyimlediğimiz şekliyle öznellik (bütün baskı, güç, enerji, tutku) tam da varlığımızın içindeki bu 'sınırlanmışlığın' sonucudur. (Kapalı bir metal kabın içindeki gaz ısıtıldığı zaman oluşan basınç gibi.)

(Uyumsuzluğun amacı da bu mu – iyiliği? Fakat bu aşırı iyimser bir düşünce.)

Elbette öyle. Bütün bilgelerin bildiği şeydi bu – + 'içsel' ile 'dışsal' olan arasında bir uzlaştırma talebi olduğunda her zaman (en iyi halindekine göre) radikal biçimde yoksul, yavan, mo-

noton, boş bir öznelik önerirler. Platon, Gnostik görüş, Hesse'nin boncuk oyunu cemiyeti, vs.

İşte bu yüzden meleklerin bedeni yoktur (veya 'meleksi' bedenleri vardır) – yalnızca ve özellikle (Hıristiyan-)nevrotik ten tiksintisinden dolayı değil.

Irene'le ilgili olarak hissettiğim suçluluk duygusunun (benim açımdan) kaynağı: en başından beri *kötü niyetle* hareket etmiş olmam – 'gerçekten' her şeyden vazgeçmemem, gururumu asla hiçe saymamam, (onun talep ettiği gibi) aptal olduğumu gerçekte asla düşünmemiş olmam.

'İkinci benlik' (Irene'in önayak olduğu yeni benliğim) karşısında 'birinci benlik' sorununu daha geniş çerçevede ele alınca: öngörülü *benlik asla* sorgulanmamıştı. Irene'le ilişkiye girdiğim tek mesele 'yalnızca' somut bir bilinç tarzı meselesiydi. Bir noktada, biraz bilerek, biraz da bilmeden onu aldatıyordum. Onun bilgisini kendisinin *asla* yapamayacağı şekilde ('asillik' yoksunluğu, vs.) kullanacaktım, 'kullanma'yı planlıyordum. Onun bilgeliğini yerleştirebileceğim (daha geniş –) bir genel çerçevem vardı. Böylece kendimi ona çırak ettim – bütün kalbimle, burası doğru. Bunun kendimi aşağılamak anlamına geldiğini, zihnimi teslim etmek, zihnimin ehliyetsiz + sığ + ölümle dolu + gerçek hayat için yetersiz bir enstrüman olduğunu telaffuz etmek anlamına geldiğini fark ettiğim zaman bile bunların hepsini yaptım, mücadele etmeden değil tabii, ama yaptım yine de. Diğer yandan, her şeye rağmen 'daha fazlası' olduğunu biliyordum. 'Benim için' daha fazlası olduğunun farkındaydım. Onun bilgeliğine ulaştığımda, o bilgeliği yutup + kendime ait hale getirdiğimde daha fazlası kendiliğinden ortaya çıkacaktı.

Ve şimdi kendimi derinden suçlu hissediyorum. Bir şekilde her zaman hissettiğim gibi. Ben bir vampirim, bir yamyamım. İnsanların bilgeliğinden, alimliğinden, yeteneğinden, saygınlığından besleniyorum. Bu kişileri tespit edip + kendimi onlara çırak etmekte + onları kendime ait hale getirmek konusunda özel bir dehaya sahibim.

Bu benim bir hırsız olduğum anlamına mı geliyor? Tam olarak değil. Bu insanlardan bir şeyler aldığımı hissetmiyorum asla. Onlardan ayrıldığımda daha yoksul kalmıyorlar. Nasıl yoksullaşsınlar ki? Bunlar alınıp tüketilebilecek şeyler değil. Onlar hâlâ aynı şeylere sahip oluyorlar, ama ben de sahip oluyorum. (Ancak onlara sahip olan kişiler tarafından verilebilecek şeyler bunlar – Irene? – asla çalınabilecek şeyler değil.)

Peki o zaman sorun nedir? Kime zarar veriyorum? Cevap: onlara. Ve kendime. Çünkü, Öteki'nden çalma, onu tüketme, küçültme ihtimali diye bir şey olmasa bile, sahtekârlık benim yaptığım. Onlardan ne istediğimi bilmiyorlar mı? En azından, istediğim şeyi ne kadar şehvetli, azimli bir şekilde istediğimi bilmiyorlar – bilemezler. Ben de onlara söyleyemem. Çünkü bilseler, istediğimi bana vermezlerdi.

Karşılığında bir şey vermiyor muyum? Tabii ki veriyorum. Çok şey veriyorum. Hatta bazen aldığımdan fazlasını veriyorum. Bu, (bir yırtıcı avcı gibi hissetmemden kaynaklanan) baskılayıcı suçluluk duygumdan kurtulmak için zorunlu bir vericilik (bağış, yardım, cömertlik).

Ayrıca -anahtar nokta bu- bütün öğrenebildiğimi 'öğrendiğim' zaman, tıka basa doyduğumda her seferinde onları terk ediyorum. Onları *kendim* için 'kullanıyorum', tüketiyorum ve sonra yeni kaynaklara geçmek istiyorum.

Dünya üzerinde koşuşturuyor, başka insanların kuyularını (?) yağmalıyor ve kendi kovalarımı doldurup + bütün bu katkıları kendi süper-kuyuma döküyorum. Orada biriktirdiğim bütün hazineleri, zenginlikleri kimse görmemeli. En gizli sırrım! Başkaları var gücümle biriktirdiğim bu kaynağın mümkün kıldığı yeteneklerimi ve ürettiklerimi yalnızca -parça parça- görebilir.

18 Eylül, New York

Estetik kitap: *Rüyalarının Esiri*
Etik kitap: *Ölüm Tüneli*

Peki ya şimdi? Üçüncü aşama?

S[øren] K[ierkegaard] haklıydı. Estetik yeterli değil. Etik de öyle.

Gerçeği söylemenin yeni 'biçim'i (varoluşsal anlamda gerçek, 'doğruluk' anlamında değil).

İnsanların fiziksel hareketlerini tasvir etmekte – ayrıntılandırmakta (?) – güçlük çekiyorum.

...

Ölüm Tüneli'nde *Rüyalarının Esiri*'ne göre daha zayıf bir ton sürekliliği ya da yoğunluğu mu var?

Rüyalarının Esiri, hayata karşı estetik yaklaşımın *reductio ad absurdum*'u – örneğin solipsist bilinç (*temelde* benliğin dışında olanın varlığını teslim etmeyen bilinç). [Baudelaire'in] *Bütün çıplaklığıyla kalbim*'deki züppe tasvirini düşünüyordum.)

[tarihsiz, Ekim]

[Gertrude] Stein – bir şeyin bir başka şeyi takip ettiği düşüncesini bir kenara bırakınca ne olduğunu araştırıyor ('bu'nun 'şu'ndan sonra geldiği düşüncesini)

Sessizlik ve eksiltme üzerine Cage + Thoreau

...

Bir şeyin 'mantıksal gelişimi' düşüncesi, bir şeyin 'içsel mantığa' sahip olması. Bu her zaman kanıksadığım bir şeydi.

17 Kasım

Nevrotik sorunum (Sandy'ninki [Friedman] gibi) birincil olarak kendimle değil başkalarıyla. Bundan dolayı yazmak her zaman işime yarıyor, depresyondan çıkarıyor beni. Çünkü (en çok) yazarken özerkliğimi, gücümü, başka insanlara ihtiyaç duymadığımı deneyimliyorum. (Sandy, yazarken zayıflığını en derin şekliyle hissediyor.)

Temelde, kendimi *gerçekten* seviyorum. Her zaman sevdim. (En güçlü sağlık vesilem?) Yalnızca, başka insanların beni sevmeyeceğini düşünüyorum. Ve onların bakış açısını 'anlıyorum'. Fakat -başkalarının yerinde olsam- beni çok severdim.

Bağlantı korkusu. Başka insanları 'görüyorum'. Ama kendimle ilişkili olarak değil. Bu kısım biraz geçirimsiz, bir gizem – veya basitçe dümdüz (benden'hoşlanıyor', benden hoşlanmıyor.) Bundan söz etmeye utanıyorum. Küstahlık gibi geliyor bana.

Ben, kendi köşemde, kendi canavarca ihtiyaçlarımla birlikte. Ve onların hepsi orada! Kendimi aptal yerine koymamaya yemin ediyorum.

...

Yapısalcılık [– Kazimir] Malevich, [Vladimir] Tatlin (bkz. kule) [–] Bauhaus'un zayıf taklidi, [Walter] Gropius bir sersem, Rusları anlamıyor – yalnızca güzel şeyler yapmak istiyor – çabucak eziliyor

Rusya'da modern sanatın en büyük dönemi 20. yüzyıl başı, ama onlar fazla gelişmiş + fazla yalıtılmıştı

sokak tiyatrosu – Kış Sarayı Baskını'nda binlerce kişi [*SS, olayın daha sonra Eisenstein'ın Ekim filminde yeniden canlandırılışından söz ediyor*]

Mayakovski kâğıt atölyesi (rosta [*Mayakovski'nin çalıştığı Rusya Devlet Telegraf Ajansı*] – her gün yenilerini üretiyordu

1968

[SS, 1968 yazında Kuzey Vietnam hükümetinin davetlisi ve Amerikalı savaş karşıtı eylemciler delegasyonunun üyesi olarak iki haftalığına Kuzey Vietnam'a gitti (3-17 Mayıs) – bu gezi çok tartışılmış, SS'ın aynı yıl yayınladığı Hanoi Yolculuğu *kitabının da temelini oluşturmuştu. Aldığı notların büyük bölümü ev sahiplerinin anlattıklarının özetleridir (SS'ın dinlediklerini yorumlayan, onaylayan veya sorgulayan notlarına rastlamadım; bu defterler bir eleştirmenin notlarından ziyade bir gazetecinin notlarını andırıyor). SS gezi programını aktarıyor ve her zaman yaptığı gibi gördüğü yerler hakkında gerçeklere dayanan, tarihi yorumlar yapıyor. Vietnamca sözcükleri ve İngilizce karşılıklarını listeliyor. Sonuç olarak, bu tür girişlerden yalnızca birkaç temsili örneği*

buraya ekledim, bulabildiğim içgözlemsel, eleştirel, çözümsel bölümlerin tamamını aktardım.]

[Mayıs ayı, tarihsiz fakat büyük ihtimalle Hanoi'de 5-6 Mayıs]

Anlaması ve aşması en zor olan kültür farkı. Örf ve âdetlerde, tarzda farklar. (Ne kadarı Asya'ya, ne kadarı Vietnam'a ait; bunu Asya'ya yaprığım ilk yolculukta anlamama imkân yok.) Misafire, yabancıya, tanımadıkları kişilere, düşmana farklı davranıyorlar. Dille farklı bir ilişkileri var – tabii söylediklerimin, zaten yavaşlayarak, basitleştirerek söylediğim sözcüklerin bir çevirmen ya da aracı tarafından iletilmesinin, ya da onlarla İngilizce konuştuğumda bebek gibi basit sözcüklerle konuşmamızın da etkisi var.

Buna çocuk konumuna indirgenmenin zorluğunu da eklemek gerek: belli bir programa uyuyor, yönlendiriliyorum, her şey bana açıklanıyor, üzerime titreniyor, şımartılıyorum, gözetim altında tutuluyorum. Bireysel olarak çocuklarız burada – daha da bunaltıcı olan *grup* halinde de çocuk olmamız. Onlar bizim bakıcılarımız, öğretmenlerimiz. Aralarındaki farkları gözlemlemeye çalışıyorum (Oanh, Hien, Pham, Toan) ve benimle igili farklı şeyleri, özel şeyleri fark edemeyeceklerinden endişeleniyorum. Sürekli onları memnun etmeye çalıştığımı fark ediyorum, iyi bir izlenim bırakmaya çalıştığımı – sınıfta en iyi notu almaya çalıştığımı. Kendimi zeki, iyi huylu, işbirliğine yatkın, açık biri olarak sunuyorum.

İlk izlenimim herkesin aynı tarzda konuştuğu, aynı şeyleri söylediği. Misafirperverlik ritüelinin aynı şekilde yinelenmesi de bu izlenimi güçlendiriyor. Çıplak bir oda, alçak bir masa, sandalyeler. El sıkışıyoruz, oturuyoruz. Masadakiler: iki tabak do-

lusu yarı çürümüş yeşil muz, sigara, ıslak kurabiyeler, Çin'den gelen, kâğıda sarılı şekerlemeler, çay fincanları. Tanıştırılıyoruz. Grubun lideri bize bakıyor. "Cac ban [Chào ón]..." [*Vietnamca "hoşgeldiniz"*] Perdenin arkasından çıkıp gelen biri çay ikram ediyor.

İlk birkaç gün çok umutsuz geldi bana. Aşması imkânsız bir bariyer vardı. Ne kadar egzotik görünüyorlardı – onlarla ilişki kurmak ~~onları anlamak~~ imkânsız görünüyordu, onların bizi anlaması da besbelli imkânsızdı. Onlara karşı inkâr edilmez biçimde kendimi üstün hissettim; onları anlayabiliyordum (ilişki kuramasam bile, yalnızca koşulları doğrultusunda ilişki kurabilsem bile). Bilincimin onları içerdiğini ya da içerebildiğini hissediyordum – ama onlarınki benim bilincimi asla içeremezdi. Umutsuzlukla, en çok hayran olduğum şeye ulaşamadığımı hissettim. Bilincim fazla karmaşık, bilincim çok fazla ve çeşitli hazzı tattı. [*1964 tarihli Bernardo*] Bertolucci filminin [*Devrimden Önce*] düsturunu düşündüm – "Devrimden önce yaşamamış olan kişi, hayatın tatlılığını hiç bilememiş demektir" – ve bunu Andy'ye söyledim [*Amerikalı yazar ve aktivist Andrew Kopkind.*] Bana hak verdi.

Umutsuzdan da öte. Çetin bir sınav. Elbette geldiğime hiç pişman değilim. Bu bir görevdi – siyasal bir eylem, siyasal bir tiyatro oyunu. Onlar rollerini oynuyorlardı. Biz (ben) de rolümüzü oynamalıyız (oynamalıyım). İşin zorluğu, senaryonun tamamen onlar tarafından yazılmış olmasındaydı; oyunu da onlar yönetiyorlardı. Bunun böyle olması gerektiğine dair hiç kuşku yok aklımda. Ama eylemlerim görev bilinciyle yapılmış eylemlerden başka bir şey değildi. İçten içe çok üzgündüm. Çünkü bu, onlardan hiçbir şey öğrenemeyeceğim anlamına

geliyordu – Amerikalı bir devrimcinin Vietnam devriminden öğrenebileceği hiçbir şey yoktu. Oysa (örn.) Küba devriminden öğrenebileceğim şeyler vardı çünkü -en azından bu bakış açısıyla- Kübalılar bize oldukça benziyorlar.

Bir rolümüz vardı: Vietnam mücadelesinin Amerikalı dostlarıydık. Kimliğimiz kurumsaldı. Hanoi yolculuğu bir tür ödüldü, bir hamilik biçimiydi. Bir ödül veriliyordu bize – çabalarımız için teşekkür ediliyordu – ve sonra yeniden eve gönderiliyorduk; sadakatimiz pekişmiş olarak, uygun gördüğümüz şekilde kendi ayrı çabalarımızı sürdürüyorduk.

Tabii bu kurumsal kimlikte ince bir nezaket de söz konusuydu. Bize -ayrı ayrı ya da birlikte- bu yolculuğu neden hak etmiş olduğumuz sorulmuyordu. Davet edilmiş olmamız ve gelme konusundaki istekliliğimiz bütün çabalarımızı eşitliyor görünüyordu. Her birimiz elimizden geleni yapıyorduk – öngörülen, tahmin edilen buydu. Kimse, mücadele yolunda özel olarak ya da somut biçimde ne yaptığımız konusunda soru sormuyordu. Kimse çabalarımızın seviyesini, niteliğini ve taktiklerimizi açıklamamızı, haklı çıkarmamızı talep etmiyordu. Hepimizi 'cac ban'dık.

Herkes şunu söylüyor: "Amerikan halkının dostumuz olduğunu biliyoruz. Bizim tek düşmanımız Amerikan hükümeti." En başından beri öfkeyle haykırmak istiyorum. Bu tavrın soyluluğunu kabul edip onurlandırıyorum ama naifliklerine acıyorum. Söylediklerine gerçekten inanıyorlar mı? Amerika hakkında hiçbir şeyi anlamıyorlar mı? İçimde bir şey onları sürekli çocuk gibi görüyor – güzel, saf, inatçı çocuklar gibi. Ve ben bir çocuk olmadığımı biliyorum – bu tiyatro bir çocuk rolü oynamamı gerektirse de.

İçinde yaşadığım üç boyutlu, dokulu yetişkinler dünyasını özlüyorum – ziyaret etmekte olduğum bu iki boyutlu, etik masal dünyasında yapmam gerekenleri (onlara yapmam gerektiğini söylediği şeyleri) yapmayı sürdürsem de.

Burası tek renkli. Her şey aynı seviyede. Bütün sözcükler aynı söz dağarcığına ait: mücadele, bombalama, arkadaş, saldırgan, emperyalist, zafer, yoldaş, Fransız sömürgeciler, kukla askerler. Dilimizin düzleştirilmesine karşı koyuyorum ama kısa süre içinde onların işine yarayacak bir şeyler söyleyeceksem bunu (ölçülü bir şekilde de olsa) kullanmam gerektiğini anlıyorum. Bu da (Güney Vietnam ordusu yerine) 'kukla askerler' demek gibi daha yüklü yerel tamlamaları kullanmamı gerektiriyor. Hareket sözcüğünü kullanıyorum – bizi kastediyorlar! Ve 'sosyalist kamp' diyorum (oysa 'komünist' demek geçiyor içimden). Bazı söcüklerle şimdiden rahatım: 'Viet Kong' yerine 'Cephe' diyorum, 'emperyalizm', 'siyah halklar', 'kurtarılmış bölgeler' diyorum. (Marksizm dediğimde genellikle 'Marksizm-Leninizm' diye çevrildiğini fark ediyorum.)

Özlediğim şey *psikoloji* dünyası.

Anlatılan her olayın bir esas tarihi var: genellikle Ağustos 1945 (Vietnam devriminin ve devletin kuruluş tarihi) ya da 1954 (Fransız sömürgecilerin ülkeden kovuluşu). Öncesi ve sonrası... Onların kavramları kronolojik. Benimki hem kronolojik hem coğrafi. Sürekli kültürler-arası karşılaştırmalar yapıyorum – en azından yapmaya çalışıyorum. Çoğu sorumun bağlamı bu. Sorularımın çoğu onları hafiften şaşırtmış görünüyor, çünkü ortak bir bağlamı paylaşmıyoruz.

İlk birkaç gün boyunca sürekli Vietnam ve Küba devrimlerini kıyaslıyorum. (Hem 1960'daki deneyimimi hem başka insan-

lardan dinlediğim kadarıyla nasıl geliştiğini.) Neredeyse bütün kıyaslamalarım Kübalılar lehinde, Vietnamlılar aleyhinde – Amerikan radikalizmi açısından faydalı, öğretici, taklit edilebilir, ilgili olan şeyler bağlamında. Bunu yapmayı bırakmak istiyorum ama zorlanıyorum.

Burada patavatsızlık yapacak birinin özlemini çekiyorum. Kendi 'kişisel' veya 'özel' duygularından söz edecek birini arıyorum. Duygularla sürüklenip götürülmek istiyorum.

Kübalıların umarsız, dürtüsel, manik (maraton) konuşmacılar olduğunu anımsıyorum. Buradaysa her şey resmi, ölçülü, kontrollü, planlı ve hiyerarşik. Herkes son derece nazik ama (her nasılsa) yavan.

Bu toplumun aşırı hiyerarşik özellikleri beni hemen çarptı ve hiç hoşuma gitmedi. Kimse yaltakçı değil kesinlikle, ama pek çok kişi haddini ve yerini biliyor. Küba devriminin popülist tavırlarını hatırlıyorum. Bazılarının başkalarına gösterdiği saygı her zaman zarif ve incelikli. Ama bazı insanların diğerlerinden daha önemli (değerli) olduğu açıkça hissettiriliyor, bunlar var olan az miktarda konfordan daha fazla pay hak ediyorlar. Gezinin üçüncü gününde pantolon ve sandalet almaya götürüldüğümüz, yabancılara (diplomatik personel, misafirler) ve önemli hükümet temsilcilerine hizmet veren mağaza gibi. Rehberimiz gururla, hiç utanmadan bunun özel bir mağaza olduğunu söyledi bize. Bu tür uygulamaların komünizmde yeri olmadığını görmeleri gerektiğini düşündüm.

Bir yere gitmemiz gerektiğinde, ne kadar yakın mesafe olursa olsun otelin önünde şoförleriyle bekleyen iki araba -aslına bakarsanız iki büyük, siyah, çirkin Volga- tarafından götürülme-

miz beni hiddetlendiriyor. Neden yürümemize izin vermiyorlar – yürümek ister miyiz diye sormuyorlar? Daha da iyisi, yürümemiz için ısrar etmeliler. Nezaketten mi yapmıyorlar bunu? (Misafirlerimiz her şeyin en iyisine layıktır.) Ancak bana kalırsa, *bu* türde bir nezaket komünist bir toplumda tamamen ortadan kaldırılmalı. Yoksa bizim zayıf, halsiz yabancılar olduğumuzu mu düşünüyorlar? (Batılılar? Amerikalılar?) Yürümenin bizim adımıza onur kırıcı olduğunu düşünmeleri (önemli kişiler, resmi misafirler, şöhretli kişiler ya da neyse ne olduğumuzdan) ihtimali dehşete kapılmama yol açıyor. Onları bundan vazgeçirmek mümkün değil. Büyük siyah arabalarımız içinde bisikletlerle dolu yollardan geçiyoruz – şoför, yürüyen ve bisikletli insanları uyarmak için kornaya asılıyor, onlar da genellikle yol veriyorlar.

En iyisi, bize bisiklet vermeleri olurdu. Ama bu talebi ciddiye bile almayacakları çok belli. En azından eğleniyorlar mı? Bu konuyu açtığımızda aptal, kaba, saf ya da başka bir şey olduğumuzu düşünüyorlar mı?

Hanoi'de nereye gidersek gidelim insanlar bize bakıyor, hatta ağızları açık, gözlerini dikip bakıyorlar. Neden bilmem, bu çok hoşuma gidiyor. Çok dostane baktıklarını söyleyemesem de bize bakarken 'keyfimizi çıkardıkları'nı hissediyorum, bizi görmek onlar için hoş bir deneyimmiş gibi geliyor bana. Oanh'a, insanların bizim Amerikalı olduğumuzu anlayıp anlamadığını soruyorum. Çoğu kimsenin bunu bilemeyeceğini söylüyor. O zaman bizi kim sanıyorlar, diyorum. Herhalde Rus sanıyorlar, diyor. Gerçekten de, birkaç kez insanlar bize 'tavariş' ve benzeri Rusça sözcüklerle hitap etti... Ama çoğunlukla bize hiçbir

şey söylemiyorlar. Sakince gözlerini dikip bakıyor, parmaklarıyla işaret ediyor, komşularıyla hakkımızda konuşuyorlar. Hien, en çok ne kadar uzun boylu olduğumuzdan söz ettiklerini söylüyor. İyi niyetli bir hayretle.

Vietnam tarihinin bize tekrar tekrar anlatılan tek renkli versiyonu. Üç bin yıllık yabancı saldırganları püskürtme tarihi. Bugün zamanda geriye doğru uzanıyor. Amerikalılar = Fransız sömürgeciler = Japonlar (kısa süre için) = 'Kuzeyli feodaller'in milenyumu – 'Çinli' diye okunur. Bir Tet saldırısı bile var [*on üçüncü yüzyılda*]. 1288'de Bach Dang nehrindeki büyük deniz savaşı bile Dien Bien Phu'da Fransızlara karşı kazanılan zaferin bir başka versiyonu olarak aktarılıyor.

Sürekli basit bildirim cümleleriyle konuşuyorlar. Bütün söylemleri ya açıklayıcı ya sorgulayıcı.

Ne yaparsak yapalım, kendi içimizde hapisiz. Diğer yandan her yaptığımız kendi içimizde olmayanla kurduğumuz bağlantının kapsamını işaret ediyor.

Amerikalının Hanoi'ye getirdiği çok karmaşık bir benlik.

Vietnam, Joris Ivens'in *17. Paralel* filminde son derece gerçek görünmüştü bana.

Vietnamlı çocuklar 'pilotu tutsak almaca' oynadıklarında, içlerinde en uzun boylu olan Amerikalı olmak zorunda.

İlk uzun metrajlı Kuzey Vietnam filmi 1959'da çekilmiş. Ülkede şimdi dört tane film stüdyosu var.

Yolculuğa Phnom Penh'de [Kamboçya'da] başladığım için çok şanslıyım – burada ICC [Uluslararası Kontrol Komisyonu] üye-

lerinin uçağını bekleyerek dört gün geçirdim. Hatta bir dört gün boyunca Vientiane'de [Laos] kalmak daha da büyük bir şansmış (gerçi Bob [*Robert Greenblatt, savaş karşıtı hareket için çalışan Cornell'li bir matematikçi*], Andy + ben kötü talihimize lanetler yağdırmıştık.) En azından o süre içinde belli bir bakış açısı kazanma şansım oldu.

...

Bombalanmadan önce Hanoi'de yaklaşık 1 milyon kişi yaşıyormuş, şimdi (1968) yaklaşık 200 bin kişi...

Pham Van Dong [*Kuzey Vietnam'ın o dönemki başbakanı*]: iki-üç yıl önce kadrolar arasındaki 'belagat hastalığı'na karşı bir konuşma yapmış – siyasi kadrolardan edebiyata özen göstermelerini istemiş – Vietnam dilini geliştirmek istiyor...

Dilinin ihanet ettiği devrim

...

Duygusallık
Kanaatkârlık: Vietnamlıların pratik zekâsı – her şeyin kullanıldığı bir toplum
Erdenlik: hemşire rehberler, şoförlerle aynı odada uyuyorlar
Sadakat
Kamboçya'daki gibi şortlar ve çıplak göğüsler yok

AK [Andrew Kopkind] merak ediyor: Vietnamlıların egosu nerede?

[*Hanoi'de:*]

Budist rahipler yok

[Şehrin] yoksulluğu – aynı renkler (yeşil, kırmızı, sarı yok) – koyu mavi, bej, haki

DRV'nin [Demokratik Vietnam Cumhuriyeti] örgütlenişi – disiplini – elitist mi?

Milis birlikleri meydan bahçesinde eğitim alıyor

Opera binasındaki sirenler kullanılıyor

* Karşıtlık: DRV'nin bağımsızlığı + Doğu Avrupa uydularının bağımsızlığı

Hoparlörler 10.30'da çalışıyor – anonslar yapılıyor + müzik – baskı işçilerinin şarkısı

Yetişkinler bizi takip eden çocukları kışkışlıyor

7 Mayıs

Akşam: 8-11 saatleri

Kuzey Vietnam'da kullanılan ABD silahları sergisini ziyaret

Sıradan bombalar (patlayıcılar) – 45-1300 kilo arası

İnsan öldürmeye yönelik silahlar – a) domdom kurşunları, b) parça tesirli bombalar – misket bombası, i) silindir, ii) yuvarlak – cırlayık, kelebek bombası – c) yangın silahları i) beyaz fosfor, ii) napalm – Napalm A, Napalm B, iii) termit, iv) magnezyum

kimyasal-biyolojik silah – yaprak döken silah, toksik kimyasallar, zehirli gaz

Kurbanların fotoğrafları, kafatasları, beyin kesitleri, napalmlanmış pirinç

10 Mayıs

Nhan Dan'ın [*Vietnam Komünist Partisi'nin resmi gazetesi*] editörü Mr. Trung:
ABD sevgisi
Tatlı dilli
ABD hareketinin etkisi – Başkan LBJ mücadelemizi ve ABD halkının hassasiyetlerini yanlış değerlendiriyor. ABD'de saldırı yanlısı olanlar azınlıkta

Savaşmak için finansman, asker, silahlar, geniş kitlelerin desteği gerek – halkların savaşı – silahsız başlar

Tartışma toplantılarını seviyor – vicdani red – 'ABD'de özgürlük geleneği' – imzaları + gazete ilanlarını seviyor – harekette farklı biçimler + eğilimler var ama zengin karakterli – 500,000 Nisan 15 ya da Pentagon'un işgali – güçlü organizasyon becerisi olmalı – harekete komünist diyebilmeli –

["] ABD'deki komünist dostlarımızın sayısının fazla olmadığını biliyoruz ["] –

ABD'nin özgürlük + prestijini koruma hareketi – 'diğer Amerika' – yalnızca ABD askeri birlikleri değil

["] Hareket Mr. Averell Harriman'ı Paris'e göndermeye yaradı ["]

12 Mayıs

Yazarlar Sendikası gecesinden:

Morrison [*Norman Morrison, 2 Kasım 1965'te, savunma bakanı Robert McNamara'nın Pentagon ofisinin önünde Amerika'nın Viet-*

nam müdahalesini protesto etmek için kendini yakan Baltimore'lu Quaker; savaş sırasında Kuzey Vietnam'da kahraman ilan edilmişti] bir vatansever + Demokratik Vietnam Cumhuriyeti'nin velinimeti.

Ho [*Kuzey Vietnam lideri Ho Chi Minh*] 1945'te: "İnsanlar iyidir, yalnızca hükümetler kötüdür."

...

Morrison büyük bir adam çünkü sorunu kendi dışında çözdü – o bir Vietnamlı değil, komünist değil – o şekilde davranmak zorunda değildi.

...

[*Sıradaki notlar Andrew Kopkind'e ait, SS tarafından elyazısıyla deftere geçirilmiş. Buraya yalnız bir bölümünü aldım, bazıları Kopkind'in kaydettiği şekilde SS'in Kuzey Vietnam'da yaptıklarını anlatıyor.*]

13 Mayıs, sabah

Kahve – Oanh'la Ruslar hakkında konuşma. Oanh, Rusya konsolosluğunda farklı görüşler olduğunu "biliyoruz" diyor. Bazı Ruslar 'yozlaşmış' – [Tom] Hayden onların "Saygon'daki Amerikalılar" gibi olduğunu söylüyor – Oanh, Vietnamlıların Rusya hakkında öğrendiklerine şaşırdıklarını söylüyor – SSCB'de "kötü eğitimin sonuçları" – Oanh ayrıca 2. Paris [barış görüşmelerinden] haberdar; yalnızca K. Vietnamlılar + ABD vatandaşları [*metinde böyle*] giriş yapabilecek. Ayrıca Fransa'da öğrencilere destek için genel grev yapılacağı yönünde haberler var.

Bir alarm – herkes birkaç dakikada ortadan yok oluyor – sığınağa zaman (ya da ilgi) yok

Yağmur serpiştiriyor – arabayla birkaç blok öteye, eğitim bakanlığına gidildi... eski bir Fransız köşkü ya da bürosu – gülümseyen yönetici ve altı genç öğretmenle tanışmak için içeri alındık – haki, yeşil ya da mavi tişörtler giymişler – uzun bir masanın çevresinde oturuyorlar – çay, kurabiyeler, şekerlemeler, sigaralar – duvarda çıplak elektrik kabloları – farklı disiplinlerden öğretmenler.

Prof. Ta Quang Buu – Cenova anlaşmasını imzalamış
Profesör: 1956'dan önce yüksek öğrenim yokmuş – 17. yüzyıl ve öncesindeki gibi – sonra ulusal kimlik çerçevesinde yüksek öğrenim başlamış – Fransızlar geleneği yok etmek için çabalamışlar (Prof., Oanh'ın çevirisini düzeltiyor) – Ben Fransız tahakkümü altında şekillendim – Fransızca + İngilizce biliyor. 54'ten beri eğitim alan öğrenciler... Rusça biliyor

...

Savaşın vahşetine rağmen proflar ve öğrenciler seferberliğe katılmamışlar [*bu cümlenin altı çizili*] – kolejlerde 6000 öğretmen – meslek liselerinde 5000 öğretmen – toplam yaklaşık 200,000 öğrenci (meslek okulları + kolejlerde) askere alınmamış. Hükümet + parti, kadroların teknik + ekonomik planlamasına özel ilgi gösteriyor + niteliği geliştirmeye çalışıyorlar –

[Profesör:] en önemli zorluk entelektüel yalıtılmışlık – ama biz hem teorik + hem uygulamalı bilimleri geliştirmeye çalışıyoruz –

...

SS, ABD'de eğitimi genel hatlarıyla anlatıyor – ilk on iki yıl eğitim ama fazla ciddi değil – toplumu + onu üreten siy[asal] koşulları değiştirmek için dev[rim] gerekiyor

...

Otelde toplantı odası – sığınağa yakın – uzun bir masa – yaklaşık otuz kişi, çoğu erkek, birkaç kadın – aydınlık bir oda, vantilatör çalışıyor, Hien konuşulanları çeviriyor – kulaklarından teller çıkan adam (sağır mı?)

...

(alarm yüzünden toplantı -on dakikalığına- bölünüyor. Kimse sığınağa gitmiyor ama konuşmalar duruyor)

S[oru]: Yoksullar yürüyüşü [*ABD'de 1968 baharında Rahip Ralph Abernathy tarafından düzenlenen kitlesel protestolara gönderme yapıyor. Abernathy, Martin Luther King suikastından sonra Güney Hıristiyan Liderlik Konferansı'nın lideri olmuştu.*]

ABD'nin psikolojisi (SS uzun bir cevap veriyor).

[S:] Sıradan insanlar savaş hakkında ne düşünüyorlar, Tet çifte standartlarının ABD halkı + Vietnamlılar üzerindeki etkileri? SS, ABD'lilerin propagandaya inanmayacağını düşünüyor mu? – Vietnamlıların büyük bölümü de propagandayı sorgulamıyor.

...

Akşam yemeği + sonra küçük bir tiyatro... R[obert] G[reenblatt] + ben oyun arasında çıktık... SS kaldı – biz İsveçliler + öğrencilerle konuştuk. [*Amerikalı gazeteci*] Mark Sommer oldukça naif biri – akşam yemeğinde yeniden onun patronluk taslayan davranışlarından söz ettik – Vietnamlıları insani yön-

leri için tebrik etmişti (savaşın, Amerikalıların zalimliğinin onları insanlıktan çıkarmamasını) – zencileri ritim duyguları için tebrik etmek gibi bir şey – Vietnamlıların insani yönü konumuz değil; konumuz bizim insaniyetimiz. ABD toplumunda *bizim* suç ortaklığımız hakkında uzun bir tartışma – SS, Mark'a saldırdı – Mark gerçekten epey toy + akılsız – SS döndükten sonra yeniden buradaki 'bariyerler'den söz ettik – ama bariyer de bir ifade biçimi sadece – Vietnam gerçeğinin yüzeysel bir yansıması. Altında başka şeyler de var ama yüzeydekileri dikkate almamız gerek –

...

SS [ABD'li] mahkûmları görmeye gitti – iki kişiler, biri 3 yıl, biri 1 yıl yatacak – Nerede tutuldukları konusunda hiçbir şey söylenmiyor – ikisi de eğilip selam veriyorlar – biri (3 yıl yatacak olan) iyice eğiliyor, diğeri şöyle bir eğilip kalkıyor – her ikisi de 'pijama' giyiyor ama farklı pijamalar – çizgili + düz renkli

3 yıl yatacak olan daha fazla yaltaklanıyordu, diğeri kısa ve ters cevaplar veriyordu. Oanh + diğer üç kişi bir odadalar, küçük bir askeri postada, otelden yaklaşık on adam da burada...

İki savaş esiri de ABD'den düzenli olarak posta aldıklarını söylediler – ailelerinin fotoğrafları

Daha yüksek rütbeli olan Yarbay ve diğeri Bin[başı], ikisi de Hava Kuvvetleri mensubu – Kore Savaşı + daha yaşlı olan 2. Dünya Savaşı'na katılmış. Yaşlı olan Cenevre Mutabakatı hakkında hiçbir şey bilmediğini söyledi. Ama dünyada olanları haber alıyorlar – Yoksulların Yürüyüşü, Abernathy, RFK vs.

SS onlara ABD'deki siyasal değişiklikleri anlattı –

SS onlarla ayrı ayrı görüştü...

Biri biraz Vietnamca biliyordu – subay Vietnamca meyve + şekerleme alabileceğini söyleyince ona karşılık verdi

Savaş esirlerine savaş hakkında okuyacak malzeme veriliyor – Felix Greene kitabı [*Graham Greene'in kuzeni Greene, 1960'ların başında* San Francisco Chronicle *için muhabirlik yapıyordu. ABD'nin Vietnam'a girmesine karşıydı ve Kuzey Vietnam sempatizanıydı*] *Vietnamlı Kurye*'yi okumuşlar.

Savaş esirleri çıkarken eğilerek selam veriyorlar.

...

[*Buradan sonrası SS'in yazdıkları.*]

Batılıların 'devrim' aşkı: ilkelcilik romantizmi, basit hayat [/] insanlar

Merkezsizleştirilmiş, dürüst, sevgi dolu toplum

...

[*tarihsiz, Haziran*]

Diana [Kemeny] – negatif aktarım yok; öfkeye, gözyaşlarına izin vermiyor; benim suç ortağım; bana bir şeyi ayrıntılarıyla anlat

Stratejilerimden biri:
İnsanları silahsızlandırmak: insanlar tehlikelidir, taviz vererek memnun edilmeleri gerekir

...

[tarihsiz, yalnızca "Temmuz 1968 Paris" yazıyor]

'Minimal' sinema
(Warhol'un *Harlot*'taki tesadüfi kedisi)

Bertolucci: Her sahne özerk olsun, böylece kurguyu azalt

Dil hakkında film yap – her kişinin kendi dilini konuştuğu

...

Keats: "Bir sokak tartışması nefret edilecek bir şey olmasına rağmen, ortaya konan enerjiler iyidir."

Barbara Miller Lane'in *Almanya'da Mimari+Siyaset 1918-1945*'ini satın al

...

7 Ağustos, Stockholm

Eşcinsel erkeklerle arkadaşlık etme biçimimin, şimdiye dek anladıklarımdan (cinselliğimi yok etmekten, tehditkâr olmayan vs. erkek arkadaşlarla güvenli bir arkadaşlık sürdürmekten –ki hep özlemini çektiğim şey) başka ve oldukça önemli bir anlamını daha keşfettim. Aynı zamanda kadınlığımı geri kazanmanın ya da korumanın dolaylı bir yöntemi! 'Feminen' olan her şey 'en principe" ['prensipte'] annem tarafından zehirlendi benim için. Onun *yapacağını* düşündüğüm şeyleri... yapmak bile istemiyorum. Onun hoşuna giden şeylerden hoşlanamıyorum. Erkeklerden parfüme pek çok şey var listede: güzel mobilya, şık giysiler, makyaj, süslü eşya, yumuşak hatlar, kıvrımlar, çiçekler, renkler, güzellik salonuna gitmek, güneş altında tatil!

[*Sayfa kenarına:*] Alkol, kâğıt oyunları + televizyon da var. Tanrı'ya şükür annem çocukları, yemek yemeyi, filmleri, kitapları ve öğrenmeyi sevmiyormuş!

Zavallı ben. Gerçi 'kadınsı' şeyleri seven ve taklit eden erkeklerle yakınlaşarak bu saydıklarımdan bazılarına arka kapıdan ulaşmayı kurnazca başardım. Bu şeyleri onlarda kabul ediyorum. (Onlar -kadınlar ya da annem değil- bunları geçerli kılıyorlar.) Bundan dolayı, aynı şeyleri kendimde de kabul edebiliyorum. Dolayısıyla son on yıl içinde hayatıma daha 'feminen' şeyler, haller + eylemler ekledim. 'Art nouveau' (kıvrımlar, opelesan cam, çılgın çiçekler) seviyorum. Çiçeklerin keyfini çıkarabiliyorum. Dans etmeyi seviyorum. Güzel giysileri seviyorum. Partilere gitmeyi ve parti vermeyi seviyorum (zihnimde öyle, aslında sevmiyorum!). Canlı renkler giymekten hoşlanıyorum.

On bir yıl önce ne kadar farklıydım (evliliğimin sonunda): çiçek sevmez, renk sevmezdim (giysilerim yalnızca siyah, gri + kahverengiydi; onların içine saklanıyor, kendimi mümkün olduğunca örtüyordum.) Hiçbir hafiflik yoktu hayatımda. İyi olan yalnızca işim, çalışmak, entelektüel + ahlâki hırslarım, 'güçlü' olmaktı (çünkü annem 'zayıf').

Demek ki, bu sabah ansızın farkına vardığım üzere – burada, otelde uyandım, *La Quinzaine Littéraire*'in okunmuş sayısını elime aldım, yeni [Carlos] Fuentes romanının eleştirisini gözden geçirirken, 'art nouveau' koleksiyonu yapan kadın karakterin tarifini okudum ve anladım ki – eşcinsel erkeklerin dünyasıyla on-on bir yıldır süren ilişkim benim açımdan kötü bir şey, bir nevroz semptomu, bir kaçış, kendi cinselliğimle + tamamen olgunlaşmakla yüzleşmekten sakınma yöntemi değil.

Aynı zamanda -başlangıçtaki sorunlarımı da hesaba katarsak- oldukça olumlu bir şey. Bana faydası oldu – gerçi bu bilinçsiz stratejiden alabileceğim her şeyi aldım sanıyorum, *daha fazla* işime yaramaz. Çünkü artık hakiki bir kadın olabilirim; (güçlü, özerk, yetişkin biri olmanın yanı sıra) her erkekten daha hakiki bir kadın olabilirim!

Bütün bunları 'art nouveau' üzerine üç cümle okuduktan sonra bir ânda düşünüvermiş olmam ne tuhaf – oysa yazmak yarım saatimi aldı. ('Art nouveau' hakkında okuduğum + sahip olduğum kitapları – Elliott'la [Stein] sohbetlerimizi düşünüyorum da!)

Geçtiğimiz yıl boyunca kendim hakkında düşünmekte, kendimle bağlantı içinde olmakta çok zorlandım. Yalnız aynı bayat fikirler geldi aklıma. Geçen yıl Martinique'deki büyük paketten beri yeni bir düşünce ya da içgörü çıkaramamıştım hiç...

Sanırım özellikle Diana'nın hayatımdaki yokluğuyla ilgili. Günlüğüme hiç bu kadar az yazmamıştım – öyle az yazdım ki bir yılı aşkın süredir *aynı* defteri -bu defteri- kullanıyorum ama bitmesine hâlâ var.

Bir mini-düşünce daha. Bu sabah yatakta bu düşünceyi zihnimde bulunca, yeni bir şey düşünebildiğim için çok sevindim – öyle uzun zaman olmuş ki! Bu yıl zihnimin dibi bulduğuna + herkes kadar aptallaşmaya başladığıma emindim – sevincimi ifade etmek adına bir şey yapmak istedim. Böylece, ne yaptığımın farkında olarak ve çekincesiyle yüksek sesle konuştum. "Bak şu işe! Yeni bir düşünce!" Veya öyle bir şey dedim. Yalnız olduğum bu odada kendi sesimi duymak bir ânda canımı sıktı.

Kendi kendime yüksek sesle konuşmam hiç – bunu denemem bile – ve şimdi sebebini biliyorum. Çok acı verici buluyorum. Çünkü *gerçekten* yalnız olduğumu anlıyorum.

Belki bu yüzden yazıyorumdur – günlüğüme yani. 'Doğru' bir şey yaptığımı hissettiriyor. Yalnız olduğumu biliyorum, yazdıklarımı yalnızca benim gözlerimin okuduğunu biliyorum ama bu bilgi bana acı vermiyor – aksine her yazışımda kendimi *güçlü* hissediyorum. (Bundan dolayı geçen yıl bu kadar kaygılıydım – günlüğüme yazamıyor olmak, yazmak istememek, tıkanmak bana kendimi korkunç *zayıf* hissettirdi.) Kendi kendime konuşamam ama kendi kendime yazabilirim.

(Acaba bir gün beni seven ve sevdiğim birinin günlüğümü okuması - + kendini bana daha yakın hissetmesi ihtimali mi bana bu duyguları hissettiriyor?)

"İyi olmak istiyorum."
"Neden?"
"Hayran olduğum şey olmak istiyorum da ondan."
"Neden neysen o olmak istemiyorsun?"

19 Eylül, Stockholm

Troçkist İtalyan dergisi, *La Sinistra* (ed. Savelli)

Geçen ay okuduklarım: on bir Çehov öyküsü, Melville, *The Confidence Man;* [Maksim] Gorki, *Ana;* [Yevgeniy] Zamyatin, *Biz;* Tolstoy, *Kroyçer Sonat;* Nabokov'un *Waltz Invention*'ı; Conrad'ın *Nostromo*'su; üç Agatha Christie romanı

Schoenberg, *Tarz ve Düşünce*'yi al

Yazılacak yazılar: Artaud, Adorno, Psikoteknik (Tinsel Özgürlükler + Psikolojik Disiplinler), K[ültürel] D[evrimin] Tan[ımı] Üzerine Notlar

...

1969

[*Tarihsiz, Haziran. Bu notların yer aldığı defterin kapağında "Siyaset" yazıyor.*]

"Devrimci teori olmadan devrimci hareket olmaz." Lenin (1902)

Rosa Luxemburg, "Menşeviklerin ruhani müttefiki" miydi (Lichtheim) yoksa iyi bir komünist mi ([*Amerikalı savaş karşısı aktivist]* Staughton Lynd)? Buna nasıl karar verilir.

1968'in ikili deneyimi – Fransız Mayısı, Çekoslavak Ağustosu

"Çözüm zihninlerin etkin isyanındadır." Saint-Just. Saint-Just'ün *Devrimin Ruhu*'nu oku.

("İsyan... cumhuriyetin daimi hali olmalı." Sade)

"1848 eğlenceliydi çünkü insanlar İspanya'daki kaleler gibi ütopyalar inşa ediyorlardı." – Baudelaire

Ivan Illich [*SS'ın 1960'larda tanıştığı Avusturyalı Katolik eleştirmen*] tek bir yasayla bir toplumun radikal ölçüde değiştirilebileceğini söyledi: ülke sınırları içinde elli kilometreden fazla hız yapılması yasaklansaydı öncelikler nasıl da değişirdi + üretim mallarının niteliği de öyle. Böyle bir ülke elli yıl kullanılabilecek arabalar üretirdi.

"İnsan tukusunu yitirdiği ânda aptallaşır." ([Claude Adrien] Helvétius]

Hapse atılmana sebep olmayan şey elinden alınır

Okunacak konular:

Chaco savaşı (1933)
1947 Madagaskar katliamı
1944'te Setif'te 45 bin Cezayirlinin katledilmesi
1919-1920 Kuzey İtalya fabrika işgalleri
Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Bosna'da öğrenci hareketi

...

1970

4 Şubat, Paris

Düşünce asla (?) 'ağır' değil, ona eşlik eden endişe ağır.

Dokunma / dokunulma özlemi. Birine dokunduğumda minnettarlık duyuyorum – sevgi, vs.'ye ek olarak. Çünkü o kişi bir bedenim olduğunu – dünyada bedenler olduğunu kanıtlamama izin vermiş oluyor.

Çok yemek = bir bedenim olduğunu doğrulama arzusu. Yemeği reddetmeyi bedenin reddi olarak görüyorum. Yemek yemeyen insanlara sinir oluyorum – hatta kaygılanıyorum (başlangıçta C[arlotta del Pezzo]'yle olduğu gibi) ve tiksiniyorum (Su-

san'la [Taubes] olduğu gibi). Son beş aydan aldığım ders: çok yemem gerekmiyor.

10 Şubat, New York

Bu akşamüstü Stephen'la [Koch] yaptığımız uzun sohbetin büyük faydası oldu.

Sandığım kadar fazla alternatifim yok – aslında iki tane: duyguyu kökünden sök, ona [Carlotta] cehenneme gitmesini söyle – ya da jouer de jeu ["*oyunu oyna*"]

Tabii ki ikincisi olacak. Masumiyet çağı bitti.

Öykünün sonu gelmedi – yalnızca Üçüncü Aşama başladı.

Birinci Aşama Temmuz-Ağustos'tu: tutku, umut, özlem. İkinci Aşama 2 Eylül'de New York'a dönüşümden Paris'teki bu son haftaya kadar geçen süre: artan özlem, saplantı, acı, çalışma felci, sihirli iffet, masumiyet (hâlâ), sevilmenin mutluluğu, birlikte yaşayacağımız hayatın başlangıcını sabırla beklemek.

Şimdi sıra Üçüncü Aşama'da. Oyunu oynama zamanı. Carlotta hayatımın merkezinde yer alamaz, yalnızca (ihtimalen) işimi, arkadaşlarımı, başka ilişkileri içeren çoklu bir merkezin parçası olabilir. Ona istediği zaman benimle olma ve sonra yanımdan ayrılma özgürlüğü vermeliyim. Bu durumun bana sağladığı özgürlüğü kullanmalı, gerçekten bundan keyif almalıyım.

Güçlü görünmeliyim – yani gerçekten güçlü olmalıyım. Ona acımı, ona duyduğum özlemi aşkımın kanıtı olarak sunmamalıyım. Hatta onu sevdiğimi sık sık söylememeliyim. Onu sözcüklerle, benimle birlikte olmasının iyi olacağına ikna etmeye

çalışmamalıyım. (Bu onun bağımlılık korkusunu uyandırıyor.) Bana güvence vermesini, beni sevdiğini söylemesini talep etmemeliyim. New York'a ne zaman geleceğini sormamalıyım, yalnızca geleceğini umduğumu [söylemeliyim].

Hepsinden çok, bu hafta olanlar belirleyiciymiş gibi davranmamalıyım (belirleyici olduğu konusunda güvence vermesini istememeliyim). Onun için hiçbir şey belirleyici değil. Ama öyle olmadığını söylemesini istersem kendini köşeye sıkışmış hissedecek – sanki ondan bir bağlılık taahhüdü isteniyormuş gibi.

İşimle, David'le, arkadaşlarımla ilgilendiğimi (onlardan keyif aldığımı) göstermeliyim. Onun uğruna onları inkâr edersem, bu bir zayıflık göstergesidir – ve kendini tehdit altında hisseder. (Tabii benim adıma bir güç göstergesi – ve aşkımın kanıtı.)

Güçlü, hoşgörülü olmalıyım, sitem etmemeliyim, (ondan bağımsız olarak) hayattan keyif alabilmeliyim, kendi ihtiyaçlarımı karşılamalıyım (onunkileri karşılama ya da karşılamak isteme becerimi hafifsemeliyim). Geçen gün ilk başta göründüğümden çok farklı olduğumu söyledi (özerk, 'cool')? Başlangıçta tutulduğu kişi öyle biriydi. Aynı hissi benden zaman zaman yine almalı. Ona bütün zayıflıklarımı gösteremem. Samimiyet açlığımı dizginlemeliyim.

Beni sevmeye, bana güvenmeye, benimle olmaya sözcüklerle ikna edemem onu. Bunu eylemlerimle yapmalıyım. Bana özgürce gelmeli. Bunu yapmasını bekliyor gibi davranmalıyım – ama söylememeliyim, hepsinden öte, doğrulamasını istememeliyim. Onunla on gün geçirmek on ay geçirmek gibi güzel gelmeli, öyle davranmalıyım.

Ona (kendimi, ona olan sevgimi) geçen haftadan sonra güçlenmiş hissettiğini söyleyebilirim – ama 'biz' dememeliyim. Bu da bir bağlılık talebidir.

Beni beklemesini, sabırlı olmasını, umut etmesini istememeliyim. Ona bunları zaten yaptığımı göstermeliyim – kaygılanmadan, fazla acı çekmeden.

Eva'yla [Berliner] sohbet:

Carlotta'nın bu hafta geçirdiği 'çöküntü'nün anlamı: Görüyorsun ya, yapabilsem yapardım ama yapamıyorum. Davranışın etkili olması için (yani kendini temize çıkaran) çöküş 'topyekûn' olmalı, yani beni en ufak şekilde teselli etmemeli, güvence vermemeli. Çünkü böyle bir jest, benim için endişelenebildiğini (benim için bir tür sorumluluk duyduğunu) gösterir ve dolayısıyla topyekûn bir çöküş söz konusu değildir, toptan çöküş yaşamazsa ondan taleplerde bulunulabilir, vs. (Son günlerde bana neden bir teselli kırıntısı bile vermediğini açıklayan -bilinçli ya da bilinçsiz- sadizm değil, bu.)

Aşmam gereken şey: benlik küçüldükçe aşkın değerinin arttığı düşüncesi. Carlotta'nın istemediği şey -kimse bunu istemeli mi?- onun uğruna her şeyden vazgeçmeye (değersizleştirmeye) hazır olmam. Başta bende ona çekici gelen şeyse ilgi alanları olan, başarılı, güçlü biri olmam.

Irene'den öğrendiğim kötü bir ders bu; onun uğruna her şeyden vazgeçmemi istemişti, sevgimi vazgeçmeye gönüllü olduklarımla ölçmüştü.

Carlotta'nın geçen haftaki hali: bir 'ben'i yok. Ona bunları yaptıran 'bir şey'di. Sorunu bu, gerçek bir 'ben'i olmaması. Yani, kendinden nefret etmek. Yani, bir katil olduğuna inanmak –

temelde insanlara kötü geldiğine inanmak. ('Ben'i olmayan bir insan için 'sorumluluk' nosyonu da anlamsız kalıyor.) Ama Carlotta'ya 'ben'ini kimse veremez. Biri bunu yapsa bile, o tehdit olarak algılar. 'Ben'i verebilen kişi geri de alabilir çünkü.

Eva dedi ki: Benim için her şeyden vazgeçmeye hazır olan birinden korkardım.

Carlotta benden öncelikle güç göstermemi bekliyor – beni yok edemeyeceğine dair güvence istiyor. Şu aşamada bu, onu seviyor olmamdan daha büyük bir güvence kendi gözünde.

12 Şubat

Stephen [Koch]'la sohbet:

Amerikalı	Avrupalı
Analiz >> içsel değişim	sezgi >> eylem
Psikanaliz	astroloji
Öz-manipülasyon – öz-aşkınlık hedefi	Kişi doğasını değiştiremez
Benim doğamdan daha iyisi olmalı	Yalnız kalmalıyım (her şey sallanınca –bakalım ne hissedeceğim)
Aralıksız konuşma (konuşarak anlaşma)	nihayetinde herkes yalnızdır
Bana yardım et	
X'i ve şimdi Y'yi yaptığımda bunu açıklayan çerçeve nedir	Fazla konuşmak bayağılıktır (gereksiz, sorun yaratır); bilirsin ya da bilmezsin
Yaptım çünkü...	Bu kadar 'mantıklı' olma

Olduğumdan daha iyi olmak istiyorum	Son sözlerimi (eylemlerimi) benim gibi kabul et – önceden farklı bir şey söylemiş olmam neden sorun olsun? O zaman farklı duygular hissediyordum
Amerika'nın sınır tezi	(devam edelim – değişim için değişimin değeri)
Bana ne tavsiye edersin? (Ne yapmalıyım?)	Kimse kimseye öğüt veremez (tehlikeli; anlamsız)
Seni ne kadar sevdiğimi biliyor musun? (farklı sevgi çeşitleri)	sevgi = sevgi
Yalnız olmak farklılıktır (doğal değildir)	Olan olur – ben pek azını kontrol ederim
Yaptığım her şeyin sorumluluğunu üstlenmeliyim; hayatımın yazarı benim	Kendini istemediği şeyi yapmaya zorlamanın anlamsızlığı
Plan yapmak	Sorunun anlamsızlığı:
Ne yapacağım?	ne yapsam?
Ne yapmalıyım?	

Benimki 'karar zihni'. Deneyimimden yola çıkarak genellemeler yapıyorum. Birincil öz saygı kaynağım, bir şeyi yapmak istemediğimde bile karar verip eyleme geçebilmem (kendimi zorlayabilmem). Kendimin 'kontrolü bende'. Zekânın işlevi: kendini alt etmek.

Carlotta bir 'okazyoncu' – eylemleri (söylemleri) arasındaki bağlayıcı doku oldukça zayıf. 'Niyetleri' onu bağlamıyor.

Bir ay önce Don'a [Eric Levine] dedim ki: âşık olmak kendini karşındaki kişi uğruna mahvedebilmek demek. Ama şimdi değil! Paris'te aşkı muazzam (total) cömertlik diye tarif ettim.

Hayatımı ileriye yönelik şekilde görüyorum.

Carlotta bir eyleminin 'hata' olduğunu asla söylemez çünkü kendini hesaplar sonunda vardığı yargıyı temel alarak hareket eden biri saymıyor – yalnızca duyguları ve becerileri temelinde hareket ediyor. Duygular hata olamaz. Yaptığı bir şey kötü -ya da üzücü- olabilir ama hata değildir. Ben eylemlerimden sık sık hata olarak söz ediyorum çünkü bilinçli bir yargı, bir değerlendirme (amaca hizmet ediyor mu bu? Uzun vadede sonuçları nelerdir?) önemli kararlarımı, olması gerektiği gibi yönlendiriyor.

Carlotta bir belirsizlik problemine hapsolmuş değil – Eva'nın sık sık olduğu gibi. Sarkaçın şiddetli sallantılarıyla eyleme geçiyor ama Beatrice'a karşı [*SS'le tanıştığında Carlotta'nın sevgilisiydi*] belirsiz duygular içinde olduğundan bana yönelmesi söz konusu değil veya bana karşı duyguları belirsiz olduğundan Beatrice'e dönmesi, sonra beni özlemesi, vs. Duyguları ikimize karşı da belirsiz değil!

Carlotta eroini kahramanca bıraktığı için kendisiyle övünmüyor (özgüvenine gerekli takviyeyi yapmıyor). Bıraktım, bundan dolayı... demiyor: bırakmam mümkün oldu, diyor.

Beatrice'in 'Çinli' olması Carlotta'nın kendini güvende hissetmesini sağlıyordu. Seviliyorum ama fazla değil – fazla ifade edilen, fazla sahiplenici, fazla sorgulayıcı bir biçimde değil.

Beatrice'in lehine işleyen en kuvvetli ruhsal faktörlerden biri: C. ona minnettar, kendini borçlu hissediyor – geçen dört yıl

içinde kendini daha 'iyi' hissettiğinden. Görünüşe göre, öyle de. Beatrice ona gerçekten iyi davranmış olmalı. Fakat Beatrice'in alttan alta (belki de açıkça?) bu borçluluk duygusunu cesaretlendirdiği -beslediği- de doğru. Napoli'deki Hotel Santa Lucia'da 1 Ağustos'ta bana söyledikleri: "Carlotta'ya hayatımın dört yılını verdim." – "Onun ne kadar kırılgan olduğunun farkında mısın?"

Milano'da bir kere C.'ya şöyle dedim: "Kendi hayatının yazarı olduğunu görmüyor musun?" Bunun doğru olmadığını söyledi.

15 Şubat

C'dan sonra seminer: Stephen, Don, Eva, Joe [Chaikin], Florence [Malraux]'yla görüşmenin işlevleri – üzüntüyü, kaygıyı, sahte umutları aşmak üzere bir kavrayış yapısı inşa etmek (karşılaştırmalı dünya görüşleri, karşılaştırmalı bilinç) – strateji belirlemek ('gerçekçi' umutlara sahip olmak, hata yapmamak) – duygusal yenilgiye, acizlik hissine karşı koyacak (zekânın çabasıyla) ustalığı deneyimlemek – arkadaşlarıma yakın olmak, zeki, hassas, sevgi dolu, yani beni besleyebilecek yanlarını deneyimlemek (C. tarafından terk edilsem de yalnız olmadığımı deneyimlemek)

Âşık olmak (l'amour fou ['*kara sevda*']) sevmenin patolojik bir biçimi. Âşık olmak = bağımlılık, saplantı, başkalarını dışlamak, varlığını tatmin edilemez biçimde istemek, başka ilgi ve eylemlerin felci. Bir aşk hastalığı, bir humma (dolayısıyla yüceltici). Kişi aşka 'düşer'. Ancak insan bu hastalığa yakalanacaksa, ender olarak değil sık sık yakalanmalı. Sık sık âşık ol-

mak hayatta iki üç kerç âşık olmaktan daha az delilik (dünyada bunca harika insan olması bu iddiayı zayıflatıyor). Belki de sürekli en az birkaç kişiye âşık olmak gerek.

Beni baştan çıkaran özellikler (sevdiğim kişi de en az iki üç tanesi olmalı):

1. Zekâ
2. Güzellik: zarafet
3. Douceur ['*naziklik, tatlılık*']
4. Cazibe: şöhret
5. Güç
6. Canlılık; cinsel iştah, neşe, albeni
7. Sözel ifade becerisi, şevkat (sözel, fiziksel), yakınlık

Son yıllardaki büyük keşiflerimden biri (utanç verici ama) 4'le ne kadar ilgili olduğumu anlamaktı – Jasper – ve hatta Dick Goodwin, Warren Beatty – şimdi de C.

Zekâ, tam anlamıyla özgün olmasa bile en azından kesin kişisel özellikler taşıyan (ifade edilebilen, söze dökülebilen) bir duyarlılığa sahip olmak demek. Birinin söylediği şeylerden heyecan duymam demek. (Philip buna sahipti – Irene – Jasper – Eva da)

Cazibe, kişi ve o kişiden önce gelen imge (titr) arasında bir mesafe gerektiriyor. "Bu kişi X – ressam Jasper. Düşes Carlotta. Film yıldızı Warren." (Ama Almanca öğretmeni Eva değil – bir imge yerine bir rol. Kişiyle bu rol 'arasında' mesafe yok.) Yeniden: Ivan Illich'le sohbetten:

Okullar çocukların üretildiği kurumlardır. Bkz. [Philippe] Ariès [*Çocukluğun Yüzyılları*'nın yazarı]

'Öğrenme'nin yerini 'eğitilme'nin alması. Artık öğrenciler öğrenmeyi değil eğitilmeyi talep ediyor.

'Modern', 'Batılı' okul kavramının arkasındaki varsayımlar:

1) evrensel ve ideal olarak zorunlu
2) yaş grubuna uygun ('çocuklar' için)
3) not sistemi ve eğitim programı
4) testler >>> sertifika
5) öğretmenin rolü

Okul bir tür piyango, teoride herkesin Nobel Ödülü kazanma şansı var. Sınıflar tarihini, hiyerarşik ilişkileri kurumsallaştırıyor, sağlamlaştırıyor.

Neden okullarda anayasanın birinci maddesi uygulanmıyor ('kurumsal' bir din olmaması gerektiği gibi, notlanan başka bir müfredat da olmamalı); ayrıca beşinci madde (test = kendini suçlama); ve tekelcilik karşıtı yasalar (tektip bir eğtim standartı yaratmak)? Herkesin 'çocukluğunda' okul eğitimi almasında ısrar etmek yerine, neden herkese doğumunda kişiyi beş yıl mecburi eğitime zorunlu kılan bir belge verilmiyor ve eğitimini ne zaman isterse alabileceği bir sistem getirilmiyor – isteyen okul eğitimini 'yetişkinlik' yıllarında tamamlayabilmeli.

Bob Silvers [The New York Review of Books'*un kurucu editörlerinden, SS'in hayat boyu arkadaşı*] gittikten sonra, Ivan'la:

Erdem, iyilik, kutsallıktan bir 'put' inşa ediyorum. Bunun peşinden arzuyla koşarken içimdeki iyiliği kirletiyorum. – Oysa putlarımın bilincimin en iyi yanı olduğunu sanmıştım hep! (İdolüm = etik tutkularım; bana özel panteon'um – Nietzsche, Beckett, vs.; kendim için koyduğum 'ölçütler'.)

Ancak bir kişiyle diyaloğun (çoğunlukla sözel, bazen fiziksel verebileceği tatmin hissi için duyduğum açlık yüzünden convivum'u (çoğunluğu) ihmal ediyorum.

Ivan, eyleme geçmeden önce hata yapma ihtimalinin bilincinde ama dönüp eylemlerine bakmıyor. Günah işleyebileceğinin farkında – soğuk, istismarcı, zalim olabileceğinin farkında. Günah işlediğinizde eylemlerinizin hedefi olan kişi sizi affedebilir. Ama kendinizi affedemezsiniz. Günah işlemiş olmanın farkındalığıyla ne yapabilirsiniz? Hiçbir şey. Onunla yaşarsınız. (Pişman olmak günahı hükümsüz kılmaz.)

Ölme sürecine (sterben) karşı ölüm (todt). Ölüm süreci = kişi 'serbest düşme'ye çalışır. İngilizcede ölmek ve ölüm için ayrı sözcükler yok (Sterben/Todt; nekros/thanatos). Umut için de iki sözcük yok (l'espoir/l'espérance).

Bir büyük şehirde ne zaman bir kadın tecavüze uğrasa (ve öldürülse), bir linç furyası başlıyor. Kadın Özg. Cinsel olan (yani erkek egemen toplumda 'özel' olan) siyasal olana dönüşüyor (yani kamusal /toplumsal) bir suça – kökeni de kamuda, kadınların ideolojik tabi kılınışında.

Bilinç ve bilinçlilik arasındaki ilişkinin diyalektiği:

dilin işlevi (dil bilinçliliği güçlendirir / bilinçlilikte artış yalnızca felsefi açıdan zayıflatıcı değil -krş. Dostoyevski'nin *Yeraltından Notlar*'ı, Nietzche- aynı zamanda, daha da önemlisi, ahlâki açıdan zayıflatıcıdır)

'Okul'dan önce bütün geleneksel toplumlarda bilinçliliği eğitmenin kolektif yöntemleri vardı: ritüel, hac, dilenme, sessizlik, ayin.

Ivan: Tanrı'nın sözünden daha büyük bir baştan çıkarıcı yoktur

Ne zaman varlığımın bütünlüğü içinde şu ânda olmasam kendimi yozlaşmış hissetmek benim manevi kibirim mi? Bir tür ahlâki histeri? ([*Ingmar Bergman'ın 1966 filmi*] *Persona*'daki Martin bunun cevabı mı?) İnsan olma gerçekliğinin inkârı.

Kişi dili konuşmaz, kişi (herhangi bir ânda) belli bir dili konuşur. Kişi genel olarak müzik yapmaz, ama belli bir ânda, belli bir tonal sistem üzerinden müzik yapar.

Günümüzde çocuklar ölüme açık (todt – öldürülmek) ve bir (hayatsal) süreç olarak ölmek onlar için giderek daha da anlamsızlaşıyor. Böylelikle, sigara içmenin kansere yol açtığı veya eroin bağımlılığının ölümcül olduğuna hiç şüphe yok ama onların derdi de bu zaten. Kıyamet iştahı (öldürülme). En azından uyuşturucu yüzünden ölmek kendi isteminizle yaptığınız bir şey ama nükleer facia öyle değil.

Çölde üç ay sessizlikten sonra, konuşmak çok şiddetli bir fiziksel eylem. (Ne kadar süre için?)

Ivan, söylediğim bir şeye cevap ararken: "Bekle... Tadını alabiliyorum ama henüz sözcükleri bulamadım."

Ahlâki bilincimden bir put inşa ediyorum. İyiyi arayışım putperestlik günahıyla kirleniyor.

17 Şubat

Sürgünümün (Avrupa) sürgünündeyim (Amerika).

Terk edilmiş. Terk edilmemiş hissetmeye çabalayan.

Kleist (Kukla Tiyatrosu): Eğer yerçekim merkezin kendi içinde değilse başka bir yerdedir (başka birinde?) ve bu da sonsuz çarpıtma ihtimali doğurur. Carlotta'nın muğlaklığı – (Eva'nın aksine) bunu kişilere yansıtmaması (fazla nazik, fazla sevgi dolu, temelde insanlara karşı eleştirel değil) ama kendine karşı derin bir kayıtsızlık içinde. Kendini bağımlılığa derinden yatkın biri olarak deneyimliyor ve bu yüzden kendinden nefret ediyor.

Yeniden: telgrafı: "Paris o kadar uzak geliyor ki."

– Anlamam gereken şey, Paris'te hiçbir şeyin C. için pozitif bir deneyim olmadığı. Ama benim açımdan öyleydi: ne kadar acı verici olsa da onunlaydım.

C için 'medeni olma' nosyonunun önemi. Medeni olmak kendini kontrol edebilmek, üzgünken bile neşeli ve dostane davranabilmek demek. Büyük bir kişisel üzüntünün ortasında telefonda bir ahbabıyla sohbet edip gülüşebilmek ona göre 'medeni olmak' demek – benim içinse ayrışmış olmak demek, kaygı verici bir şey. [Medeni olmak] şeyleri birbirinden ayırmak demek – insanlarla birlikte olmak için farklı haller, kendini ortaya koymanın ve ifşa etmenin farklı halleri – ölçüt de insanların birlikte zaman geçirmekten hoşlanabileceği biri olmak.

Carlotta kendini 'dekadan' buluyor. Bu ne derinlikte bir his? Dekadan olabilen yalnızca aristokratlar mı? Kendini 'tavizkâr' (kendinden taviz veren) ya da 'yozlaşmış' olarak görmüyor – oysa kendime uygun görebileceğim tamlayanlar bunlar (ama kendimi asla dekadan olarak tanımlamazdım).

Bugün C.'dan gelen telegrafla en başa döndük. Bir hamle daha yapmaya enerji bulacak mı – ne zaman yapacak?

Hanoi yolculuğumdan beri C. (geçen haftanın) en önemli entelektüel olayı haline geldi. Bana bilincimi de sorgulatıyor. Hanoi yolculuğu nasıl kendi kimliğimi, bilinç formlarımı, kültürümün ruhani kodlarını, dilin, etik kararların, psikolojik ifade biçimlerinin, 'içtenliğin' anlamını yeniden değerlendirmeme neden olduysa, Paris yolculuğu da -acı, kayıp, terk edilmişlik, ıstırap + güvensizlikte artış- neredeyse bütün düşünme ve hissetme biçimlerimi yeniden değerlendirmeme yol açtı. Bilincimin giderek daha derinlerine saplanan bir mızrak (Don, Stephen, Eva – ve özellikle Don'la) konuşurken – 'seminer'. Bilgimin, algımın arttığını hissediyorum – duygusal olgunluğum gelişmese de. Son sekiz gün Diana'yla bir yıl çalışmak kadar faydalı oldu benim için. Bazı açılardan psikanalitik diyalogdan daha iyi, daha zengindi arkadaşlarla evde yapılan bu analiz – çünkü bilincimin kültürel (Yahudi, Amerikalı, psikanalitik, vs.) biçimlerini analiz edebildim, yalnızca bireysel psiko-biyografimdeki kaynaklarını değil.

Terk edilmişliğin acısı ve ıstırabı arasında bir tür hakimiyet de hissediyorum. Zekâda -yalnızca söze dökülmeyen, açık uçlu, araştırmacı, uzun bir söyleme eklemlenen- böyle bir sıçrama canlı ve büyümekte olduğumu hissettiriyor. Neredeyse aşk kadar büyük bir canlılık kaynağı – hayatı hissedilir şekilde içimde duyumsama vesilesi. Yeniden hissediyorum, neşe soluyorum, ölmekle meşgul değilim – hâlâ doğmakla meşgulüm.

Yeniden Amerika - Avrupa kıyaslaması:

C. kendini tarihinin bir ürünü değil, doğanın bir aracı olarak görüyor. Bana göre ben tarihimin ürünüyüm. Benim 'doğam' bu işte – hem tarihimin bazı açılardan ne kadar gelişigüzel olduğunu bildiğimden – sonuçta benim doğam mantıksal olarak değiştirilebilir, aşılabilir.

Psikanalitik düşünce kişiyi benliğin rastlantısal niteliğine hassaslaştırıyor – verili doğanın ifadesi yerine, rastlantısal bir tarihin ürünü. Kendimizi kabul etmekle yetindiğimizde 'pasif' olduğumuza ikna ediyor bizi... Bu kültürün temel iyimserliği buradan geliyor işte. Psikanaliz burada Avrupa'da hiçbir yerde olmadığı kadar kök saldı çünkü 'mutluluğun peşinden koşma' nosyonunu destekliyor.

Carlotta aşk, insan ilişkileri, mutluluk ihtimali konusunda olağanüstü karamsar. Sonuçta – bütün melankoli ve umutsuzluğuma rağmen – ben öyle değilim. Bunu aşmanın, diğer tarafa geçmenin, tuzaklardan kaçınmanın (zarafet, şans, zekâ, canlılık, tutku, sanat, ihtiyatlılık sayesinde) mümkün olduğunu düşünüyorum.

En büyük tehlike benden vazgeçmesi.

C.'yı eskisi kadar seviyorum ama aşkım artık masum değil – bir daha da asla olmayacak. Bu beni üzüyor – tam bu noktada, sonunda onu yitireceğime dair kaygımdan bağımsız şekilde, büyük bir kayıp hissiyle doluyorum. Ama kaçınılmazdı sanırım; sonunda belki daha iyi oldu. Ona karşı duygularımın masumiyetini yok edecek durumlar yaratmamak için Carlotta'nın olağanüstü eksiksiz ve mantıklı olması gerekirdi. Bu da aşırı bir talep – karşındaki kim olursa olsun.

Onca yıldan sonra David'le ayrılmamıza bir yıl kala âşık olmam tesadüf değil. David, son altı yıldır kendimi bütünüyle başka birine teslim etmemi imkânsız kılacak kadar önemliydi. O benim güvenliğimdi, sığınağımdı, duvarımdı; ihtiyaç duyulma, sevilme, gereksinilme ihtiyaçlarımın garantisiydi. Haklı çıkarılması gerekmeyen bir ilişkiydi – kendini haklı çıkaran,

tamamen işlevsel ve sınırlı. Tabii beni ebeveyn becerilerimi kullanmaya davet eden birine âşık olmam da tesadüf değil – çünkü bu beceriler (David'in büyümesiyle) hedef nesnelerini yitiriyor. Carlotta'yla bir süre için bile birlikte olmak – artık onunla sürekli birlikte yaşamayı hayal bile edemiyorum ve sanırım daha azıyla yetinebilirim (belki böylesi yalnızca onun için değil benim için de daha iyidir) – kendimi içtenlikle, cömertlikle, talep etmeden verme yeteneğimde yine zorlanmama yol açardı; onu tatmin ederken tatmin olma, onu mutlu ederek mutlu olma, verici ve güçlü olma becerimi kısıtlardı. C.'nin sevgilileriyle çocuk rolü oynaması, kişinin ondan bir şeyler alamayacağını, destek bekleyemeyeceğini, güvence isteyemeyeceğini anlatıyor. O (güvenilmez) varlığını – kişiliğinin güzelliğini; cazibesini; canlılığını, duygularını, zekâsını ve aklını sunuyor. Ancak vaatlerde (sadakat, bağlılık, güvenilirlik, pratik destek) bulunmuyor – bu konuda son derece evhamlı ve dürüst. Ona vaatte bulunanlar başkaları, onu sevenler. (Carlotta'yı seven herkes bunu en baştan anlamış olmalı.) Tutamayacakları sözler verdiklerinde şaşırmayacağını, onları kınamayacağını söylüyor (fikirlerini değiştirmeye de çalışmaz). Sürekli fazla vaatte bulunduklarını düşünüyor – ve onların benliklerini adamasına layık olmadığını, en nihayetinde onları hayal kırıklığına uğratmaya mahkûm olduğunu.

Carlotta öfke, kin, düşmanlıktan son derece uzak. Derinden nazik biri. Bu özelliğini seviyorum. (Bana kendimi hatırlatıyor.) Ancak korkunç ölçüde öz-yıkımcı geçmişinin sebeplerinden biri de bu olmalı. Kendini nasıl savunacağını nadiren bilmiş, tek bildiği yöntem geri çekilmek (uyum sağlamak ya da kaçmak). Normal bir düşmanlık kapasitesi bile geliştirme-

meyi nasıl başarmış? Bu yalnızca çocukluğunda yaşadığı şeylerle açıklanabilir. Öfkelenemeyecek kadar özgüvensizdi belki. Ancak öfke deneyimlemeyen kişi kendini incinebilir hisseder – o zaman da katlanılmaz ölçüde kaygı duyar. Böylelikle, on sekiz yaşında, kendini kaygısından uzaklaştırmak için eroin kullanmak gibi aşırı bir önlem geliştirmek zorunda kalmış. (Bana bir keresinde eroin kullanmasa intihar edeceğini söylemişti.)

August Robertino'nun [*Carlotta'nın bir arkadaşı*] bana söylediği bir şey: "İnsan Carlotta'yı sevince çok şeyden vazgeçiyor." Alçak sesle ikimize birden şu cevabı verdiğinde ne kadar şaşırmış ve duygulanmıştım: "Ama ben de çok şeyden vazgeçiyorum."

Sahiplenmeden, anlayışla – kendimi geri çekmeden, savunma duvarları ve stratejik geri çekilme noktaları olmadan sevebilir miyim ya da bir başkasına duyduğum aşkın yoğunluğunu azaltabilir miyim? Carlotta'yla bunu denemek isterdim. Ona tamamen âşık olduğum ve başka şansım olmadığından değil – gerçi bu doğru. Ama aynı zamanda kendi açımdan da iyi olacağından. Âşık olduğum kişiye kendimi bütünüyle teslim etme yönünde güçlü bir eğilimim var – her şeyden vazgeçmek, hem topyekûn sahip olmak hem topyekûn sahiplenilmek istiyorum. Carlotta'yla mümkün olan, geçmişteki sembiyotik, Siyam-ikizi evliliklerimin aksine bir şey. Bütünüyle sevip (daha önce hiç yapmadığım gibi) diğer yandan özerk kalmayı ve aynı zamanda acı çekmeden yalnız olmayı öğrenebilirdim. Bu müthiş bir zafer, C.'nın benim 'doğam' diyeceği (ama benim inatla bundan daha azı olduğuna inandığım) şeyde büyük bir değişiklik anlamına gelirdi.

Eva'ya (Florence'le) çok fazla Fransızca konuşmanın İngilizcemi bozduğunu söylediğimde – dedim ki: "Galiba en nihayetinde dağarcığımda tek dile yer var" – O da güldü ve: "Monogami yatkınlığının bir başka örneği daha," dedi.

Partilerde kendimi yapay hissediyorum: aralıksız 'ciddiyet' isteyen Protestan-Yahudi talebi. Bir partiye gitmek 'düşük seviyeli' bir eylem – asıl benlik indirgeniyor, parçalanıyor – kişi 'roller'e bürünüyor. Kişi ancak rol yaptığı kadarıyla orada. Gerçekleri eksiksiz söyleyemiyor, demek ki düz anlamıyla olmasa da yalanlar söylüyor.

Carlotta'nın bu tür bilinçlilikle ilgilisi yok (tipik Püriten). Kalabalığın da kendine göre bir değeri var ve varlık standartları kendilerine uygun. Bu standartları yerine getirmek kişinin 'medeni' olduğu anlamına geliyor. Onun açısından böyle bir partide bulunmaya suçluluk duygusu en ufak şekilde eşlik etmiyor, ama benim için ediyor. Daha doğrusu, asosyalliğe, arkadaşsızlığa bir tür suçluluk eşlik ediyor onun için. Yalanlar, gerçeklerin bir bölümünü söylemek; bu tür bir sosyallik uygarlığın bir parçası. Katolik kilisesinin bütünüyle sahici olma yönünde bir talebi yok.

Benimki ikinci sınıf, sulandırılmış bir Püritenlik. Partiler beni bunaltıyor (kendimi küçülmüş hissediyorum) oysa kötü bir filme ya da oyuna gittiğimde genellikle kendimi bunalmış, kirlenmiş, küçülmüş hissetmem. Bir izleyici, bir röntgenci olduğum sürece (içimden ne kadar tepki verirsem vereyim) kendimi temelde kirletmiş ya da küçültmüş olmuyorum. Katılım ile röntgencilik arasında çekiyorum çizgiyi. Kendimi temiz (ve bunalmamış) hissettiğim partiler, bir izleyici gibi davrandıklarım – parti bir filme dönüşüyor – ve onu birlikte geldiğim kişi

ya da orada tanıdığım biriyle tartışıyorum; yeni insanlarla tanışmayı temel eylemimin arasına zorla giren bir şey olarak görüyorum. Veya partiyi birlikte olduğum kişiyle birlikte farklı bir şekilde var olmak için bir dekor, arkaplan sayıyorum (eskiden Irene'le partilere gitmem, Paul'la [Thek] partilere ya da danslara gitmem gibi.)

Tam anlamıyla Püriten olsaydım, gösterilerin de beni kirletmesinden korkardım. Ama korkmuyorum.

Çekingen olduğum için suçluluk da duymuyorum ama bazen yalnızlığım acı verdiğinde pişman olabiliyorum. Dünyanın içine karışmak ahlâki bir düşüş gibi geliyor bana – bir genelevde aşkı aramak gibi. Dahası, çekingenliğimi 'ciddiyetim'in kanıtı sayıyorum; ciddiyet de etik bir varlık olarak varlığım açısından gerekli. Carlotta'nınkilerle karşılaştırınca ne kadar tuhaf varsayımlar. Carlotta kendine ya da başkalarına 'ciddi' olduğunu gösterme ihtiyacı duymuyor. Bu kavram ona mantıklı bile gelmiyor. Onun için duyduğum aşkın 'ciddi' olduğunu, benim 'ciddi' biri olduğumu söylediğimde -Tanrı yardımcım olsun ki tekrar tekrar söyledim bunu- her zaman hafifçe eğlenir (ve sanırım belli ölçüde kaygılanırdı). Şimdi ilk defa bunu neden komik bulmuş olabileceğini görüyorum.

C. için duygular -eylemler- vardır. Duyguların niteliği ve süresi apaçıktır. Onları önceden 'ciddi' diye etiketlemeye veya bu tür retrospektif değerlendirmelere ihtiyaç yoktur. Bu ona bir tür kendini beğenmiş, anlamsız söz sanatı gibi gelmiş olmalı.

C. için duygular ile eylemler arasındaki mesafe benim için olduğundan da fazla. Bu ikisi arasındaki mesafeyi aşmak için sıklıkla etik yükümlülük belirten 'yapacağım'ı kullanıyorum. Eğer bu tür köprüler kullanmayı bilmiyorsanız (ve kendinizi

karşıya geçmeye zorluyorsanız) kararsız kalmak daha kolay olmalı. Protestanlar + Yahudiler buna Katoliklerden daha yatkın. Bu özelliği oldukça kuvvetli olmalı; İkizler burcu karakterinden, nevrotik modellerinden daha büyük olmalı.

Carlotta -Güney Avrupalı, Katolik kültürü- convivum'u (partiler, yemek davetleri, vs.) kafasını boşaltmak amacıyla kullanıyor. Protestan-Yahudi kültür bunun için işi kullanır. Kişi sahici kişisel benliğinden böyle uzaklaşır – bir mesleğin, işin, görevin gerekliliklerini yerine getirerek – çünkü çalışmak başlı başına ahlâki bir zorunluluktur: benlik disiplininin ihtiyaçlarını tatmin etmek ve başkalarıyla komünal ilişki kurma gerekliliği. Keyif verse de, çalışmak disiplin şeklinde deneyimlenir – arkaplanı da iradedir. Kişinin çalışırken 'kişiliğini yitirmesi'ne" kendini unutmasına (en özel duyguları ve ihtiyaçlarıyla bağlantıyı kesmesine) izin verilir – gerçekten kendini tamamen işine vermek için gereklidir bunlar. Partiler ve başka türlü convivum'lar elbette iradeyi temel almaz – tam aksine. Kişiliksizleşme hedonistiktir, faydacı değildir, ahlâki açıdan değerlendirilmemiştir.

Carlotta 'sahici' davranıp davranmadığını kendine asla sormaz, davranışlarıyla duygularının uyumlu olup olmadığını görmek için kendini sorgulamaz, 'gerçek' duygularıyla bağlantı içinde olmaktan ümidini kesmez. Sorununu gerçekte ne hissettiğini bilmeme açısından değil, içindeki (çatışmalı) duyguyla yaşama -ve binbir parçaya ayrılmama- üzerinden değerlendirir.

Kuzey Avrupa, ABD:

Protestan kültür, benliği benliğin bir sırrı olarak ortaya koydu.

Böylece içgörüsel araştırma, günlük tutma, sessizlik Protestan ülkelerde yayıldı. (Özellikle İsveç.) Katolik kültürü benliği psikolojik açıdan gizemli kabul etmiyor, yalnızca karmaşık, çatışmalı ve günahkâr olarak tanımlıyor. Carlotta'nın benlik deneyimi kendisinden yabancılaşmış (saklı) olma değil, neredeyse tahammül edilmez ölçüde çatışmalı olma. Benliğiyle birlikte-varoluş sorunu onunki (huzurlu birlikte varoluş), çözemediği şey bu, kendisiyle bağlantı halinde olma sorunu değil. Oysa bana göre benim sorunum (ve ödevim) bu.

Ben hayatı bir dizi proje/ödev olarak görüyorum. C. öyle değil. Bu da karar almamı, en azından karar almak zorunda olduğum sonucuna varmamı (ve kendimi icat etmek zorunda olsam bile bir karar almaya zorlamamı) açıklıyor. Benim zihniyetim, çalışma koşullarına daha uygun düşüyor elbette. Protestan ülkelerinde Katolik ülkelerinden daha çok iş yapıldığını herkes bilir. Bu görüş Katolik bir ülkede yaşayan bir kadın için özellikle daha güçlüdür – çünkü her kız üzerinde çalışma kapasitesini yaratan zihniyeti körelten güçlü pozitif baskılar vardır. Duyarlılık yaratmaya yarayanlar hariç hiçbir entelektüel yeti cesaretlendirilmez. İdareci ya da yönetici güç, kızlarda 'agresif' kabul edilir, kısırlaştırıcı, yakışıksız, kadınsı olmayandır. Kadınlar yalnızca Katolik ülkelerde değil, her yerde emir alacakları konumlarda çalışmaya yönlendirilir – veya kendilerinden rutin işler yapmaları beklenir (ev işi gibi). Bir kadının yaratıcı olması veya bir işletmeyi yönetmesi, kültürel tanımıyla saldırganlıktır. Bir kadının özerk, bağımsız, karar veren bir varlık olarak işlev göstermesi, kültürel tanımı gereği kadınsılıktan uzaklaşmaktır – yasağa meydan okuyarak bu şekilde yaşayan küçük bir grup sıradışı kadına izin veren, hatta onları

öven kültüre rağmen. Dolayısıyla, Carlotta'nın irade, eylem, karar alma konularındaki zihniyeti yalnızca kültürünün değil, aynı zamanda büyük ölçüde kadın olmanın eseri.

Kadınlar geleneksel olarak 'Güneyli' değerleri, erkekler de Kuzeyli değerleri temsil etmiştir – her ülkede böyledir bu. Kadınlar daha kolay, daha yumuşak, daha uyumlu, daha az sorumluluk sahibi, daha az entelektüel, iş konusunda daha az ciddi, daha spontan, daha duyarlıdır (ama daha cinsel değil – cinsellik erkeklerin egemenlik alanında yer alan irade, güç, karar verme, girişimcilik, kontrol etme, tahmin edilebilir eylem gibi özelliklerden biridir).

Basit tez (fazla mı basit?): projenin yükü kişinin duygularını dağıtıyor – sonunda kendini duygulardan ayırıyor, yabancılaşıyor. Hayatımı doğrusal bir çizgide görüyorum ben, bir dizi proje olarak. Plan yapma, irade kullanma, yargılama yetisi ve karar verme mekanizmasında kullandığım sağlam içgüdüler hayatımın doğrusal çizgisinde ilerlememe, bir projeden diğerine gitmeme izin veriyor. Bütün bunlar arasında duyguların biraz kaybolması şaşırtıcı mı sanki?

Carlotta hayatını asla bir dizi proje olarak görmez – hayat bir çizgi ta da otoyol değildir – birbirinden bağımsız bir olaylar grubudur. Bu olaylar temelde ayrı ayrı ele alınabilir. Birbirleriyle kıyaslanabilirler, her biri bütün eylemlerinde ortak olan bir şeyin (en azından belli bir parçasının) yansıması olarak anlaşılabilir – onun 'doğası'nı belirlerler. Eylemleri doğasını gösterir. Doğasını eylemleri aracılığıyla keşfeder. Gerçekten de, eylemlerini doğasını keşfetmek için kullanır – eylemlerini ve belli bir eylem kapasitesini. Bunun için New York'a gitme ko-

nusunda duygularını -panik, benden korku, Beatrice'e karşı suçluluk- benimle birlikte Paris'ten ayrılıp New York'a gidememesi üzerine keşfetti. Ancak diğerlerinden daha önemli ve açıklayıcı 'anahtar' bir eylem (ya da anahtar eylemler grubu) yok. Dolayısıyla, bir anlamda hiçbir eylem geri alınamaz değil – veya geri alınamaz şekilde kendini-açıklayıcı değil. Durum böyle olunca, kendini cesur diye nitelendirmiyor – kendini eroinden kurtarmak için eyleme geçmesi yüzünden. Bizi (ve planlarımızı) terk edip New York'a gelmekten vazgeçtiği için ilişkimizi bitmiş kabul etmiyor (bu benim en güçlü umudum).

Ona belli bir ândaki belli duyguları ve kapasitesini elbette anlatmalarına rağmen, eylemlerinden -genel- sonuçlara ulaşmıyor. Bu da geleceğin açıklığına (ve beklenilmezliğine) inanç duymasını sağlıyor.

Geleceğin açık ve tahmin edilemez olduğunu biliyorum. Ama benim tarzım, onu kapamak istemek –geleceği öngörülebilir hale getirmek. En azından yakın geleceği (üç ay, altı ay, bir yıl) ya da en özel ilişkilerim konusunda daha uzun vadeli geleceği. Bütünüyle açık, öngörülemez bir gelecek beni korkunç kaygılandırıyor. Nasıl işlev kazanacağımı hayal edemiyorum (çünkü etkin, yaratıcı -hantal olmayan- biçimde eyleme geçmenin plan yapmaktan geçtiğine inanıyorum). Önümde kesinlikler olmasa bile bir şekilde eyleme geçeceğime kuşkum yok tabii – ama daha düşük bir seviyede. Ancak şimdi fark ediyorum ki, bu arzu edilmez bir kısıtlamadan başka bir şey değil (ve aşk söz konusu olduğunda aşırı acı verici, yok edici). Sanki kurtlarla dolu olup olmadığını kendime haber verme iznim olmayan bir ormandan yürüyerek geçmem gerekiyor. Elbette, ormanı her halükarda geçerim – ama bilgiye haiz olduğum halde

önce kendimi bilgilendirmeme izin verilmemesi aptalca, anlamsız bir riske benziyor.

[*Sayfa kenarına yazılmış bu cümlenin yanında iki yatay çizgi var.*] Hayat görüşümün sınırlarını ancak şimdi görebiliyorum – sürprizi, riskleri, umulmadık değişim kaynaklarını nasıl özenle sınırlandırdığımı yeni anlıyorum.

Gerçek şu ki işle ilgili konularda gevşek ve risk almaya alışılmadık şekilde yatkın davranıyorum – başka insanlarda katlanılmaz ölçüde endişe ve güvensizlik yaratan iş meselelerinde toleranslı, görece sakinim. Ama aşk konusunda lanetli biçimde dikkatli, öz-korumacı, yaratıcılıktan uzak, endişeye meyilli ve teskin edilmeye ihtiyaç duyan biriyim. İş alanında aşk alanında olduğundan çok daha sakin, gevşek, maceracıyım. Çok daha yaratıcıyım. 'Bu' olmazsa başka bir şeyin işe yarayacağına eminim – her zaman 'daha fazlası' olduğuna. Yalnız insanlar konusunda böyle duygular hissetmiyorum işte – arkadaş da olsalar sevgili de.

[*Sayfa kenarına:*] 'aşkın kıtlık ekonomisi'

Eylemlerimi birbirleriyle ilişkilendiriyorum. (Şu ânda bile bunu yapıyorum.) Eylemlerimden sonuçlar çıkarıyorum, yalnızca geriye dönük değil, eylemi yaparken çıkarıyorum sonuçları. Onlardan kolayca genellemelere varıyorum. Tabii sık sık fikrimi değiştiriyorum – genellemelerimi gözden geçiriyorum – ama bu düşünce biçimi alışkanlık olarak kalıyor ('doğam' demeyeceğim) bende.

Carlotta ayrıntılara meyilli. Genellemeleri zayıf, belirsiz ('zayıf', 'dekadan', 'bağımlı') ve eylemlerine tam anlamıyla uymu-

yor. Genellemeleri düşüncelerden ziyade duygu hallerini anlatmak için kullanılan soyut sözcüklerden ibaret. Soyut sözcüklerin hemen hepsi, dikkati çeken biçimde, kendini küçümsemesini anlatan şeyler. (Kendini 'iyi' hissetmediği zaman ortaya çıkan semptomlar.) Duygu hali değiştiğinde – duyguları oldukça değişken – sözcük kullanımı ve sözcüklerin arkasındaki düşünce de değişiveriyor.

Duygularımı yerlerine sabitleme yönünde bilinçsiz bir amaç için hareket ettim ben. Kötü duyguları kovalayıp bastıracak, -bir kere onları yerlerine yerleştirince- benimle kalacaklarına inandığım, daima (irademle) eyleme dökebileceğim iyi duyguları destekledim. C.'ya, ona duyduğum aşkın ciddi olduğunu söylerken anlatmaya çalıştığım şeylerden biri de bu – yani duygunun yerine yerleştiği, değişmeyeceği (kendime garanti veriyorum). Buna huzursuzlukla, anlamadan tepki vermesine şaşmamalı. Ona tam bir delilik gibi görünüyor olmalı.

Kendimi 'vaat etmek' istiyorum. Bunun bir sebebi, kaygı (güvenli bir liman bulma isteği, terk edilmenin küçültücü korkusundan özgür kalmak).

[*Sayfa kenarına:*] Çocukluğun kalıntısı

Nevrotik yanım bu. Daha sağlıklı bir başka sebep de hayatı (bilinçdışı olarak, ömrüm boyunca) projeler, farklı seviyelerde eylemler olarak görme biçimim. Bir şey -ideal olarak en önemli kişisel ilişkilerim- yerli yerindeyse, güvenilirse dikkatimi başka şeylere çevirebilirim; ağırlıklı olarak iş, ama aynı zamanda arkadaşlar. Eğer en derin ilişkimde kendimi güvende hissetmiyorsam, dikkatimi başka şeylere tam veremem. Yoksa sürekli başımı çevirip bakmak, öteki kişinin yerinde durup durmadığını endişeyle yoklamak zorunda kalıyorum.

Carlotta kendini vaat etmek istemiyor. Bunun düşüncesi bile başka birinin içinde hapsolma düşünceleri uyandırıyor onda, bağımlı olacağını, özgürlüğünü yitireceğini sanıyor. Tabii bir yerlerde güvende olmak da istiyor. Ama güvenliği ancak test edebildiği, meydan okuyabildiği, reddedebildiği durumlarda kabul edebiliyor. C.'nın sorunu güvenliği özgürleştirici, güçlendirici bir şey olarak düşünememesi. Olabileceğini düşünmem -en azından benim için- doğru mu peki?

C., birini daha özgür kalmak (kaygıdan, sevgi açlığından güvende olmak) için sevme ve bu sayede başka şeyler yapabilme, tasarılarını gerçekleştirme ihtimalini de göremiyor (eminim Beatrice biliyordur bunu). Bir kez daha: onun projesi, tasarısı yok zaten. Kamusal alanla ilişkili, kendini yetkin hissettiği hiçbir eylemi yok – belki kişisel görüntüsünü yaratmak dışında; giysileri, vs. Özsevgisi, özsaygısı öyle düşük ki yetkin olduğu hiçbir eylemi değerli kabul etmezdi herhalde – bu da onu beğendiği konularda yetkinleşmenin sorumluluğundan koruyor kesinlikle.

Daha önceki konuya gelince: Carlotta açısından kendi duygularını bilmek, hiçbir zaman temel bir sorun değil. Duygularını dile getirmesi istense sorun oabilir, çünkü duyguları hakkında konuştuğunda -bir bakıma haklı olarak- kendine ihanet ettiğini hissediyor, çünkü duygu hallerini ayrıntılı ve uzun tarif etmek her zaman genellemelerin kirli izini ya da iğvasını taşır. Duygular hakkında konuşmak onları yerlerine sabitler (en azından öyle yapıyor görünür). Onun sorunu duygularını tanımak ya da onlarla bağlantıya geçmek değil, onlar hakkında ne yapacağını bilmek – ona hangi eylem seçeneklerini sun-

duklarını görmek. Duygularını çoklu, bölünmüş olarak algıladığından genellikle pek çok eylem ihtimali görüyor. Bu sorun yalnızca eylem özel hayatının dışında bir yerden talep edilince kolaylaşıyor – Ken [*Carlotta'nın ara ara birlikte çalıştığı moda tasarımcısı Ken Scott*] ondan 20 Ocak'taki şovu düzenlemesini istiyordu. Özel hayatının duygulardan ziyade mantıkla yönetilen bir yerinden de gelebilir talep – annesi Ağustos'ta on günlüğüne Ischia'ya gitmesini istiyor.

Sorun bir eylemi gerçekleştirmek için farklı duygular arasında seçim yapmaktan geçtiğinden, gerçekleştirdiği her eylem -temelde- deneme niteliğinde. Eylemi gerçekleştirmeden önce genellikle duraksıyor – ve gerçekleştirirken doğru olup olmadığı veya sürdürüp sürdüremeyeceği konusunda kuşku dalgalarına maruz kalıyor (böylelikle kendini daha zayıf, psikolojik açıdan kırılgan, kolay incinir deneyimliyor). Eylemler kolayca gerçek gelmiyor ona – en azından uzun süre boyunca yapmadığı eylemler. İşte bu yüzden, bana söylediğine göre, biriyle bir yıl 'birlikte' olmadan, kimseyi gerçekten sevemiyor – bir aşk ilişkisinin gerçekliğine tamamen inanamıyor. Bu belirsizlik, geri çevrilebilirlik, koşulluluk, keyfiyet bütün davranışlarının gerçekliğini alıyor – durumlar onun nezdinde uzun zaman içinde gerçeğe dönüştüğünden (belki hiçbir zaman tam olarak olmuyor bu) yıkıcı, güvenilmez, dengesiz, kendine düşkün, sorumsuz davranışlar sergileyecek alana sahip oluyor.

[*Sayfa kenarına:*] Yazdıklarımın hiçbiri onun sözcükleri değil

Böylece, eyleme ya da kişiye olan bağlılığını test ediyor – şayet bu tesleri geçerse sürdürülmeyi hak ediyor (en uyumlu olanın hayatta kalması); şayet geçemezse, doğru bir şey değildi zaten.

Diğer yandan kendine duyduğu nefretini artırıyor çünkü bir yerlerde sevdiği kişilere karşı yıkıcı davrandığını biliyor.

Hayatındaki olayların 'birbirinden bağımsız' olduğunu düşünmeye yatkınlığının sebebi bir bakıma bu kendini kınama ve suçlama duygusunun ağır yükü olmalı. Olaylar arasındaki nedensel doku, C.'nın görüşünce oldukça ince. Mümkün olduğunca küçültüyor onu. Şu haliyle, yaptığı şeyler arasında ne kadar fazla bağlantı olduğunu görmek onun açısından dayanılmaz bir şey olurdu. Bütünü yüklenmek (kendini içgüdüsel olarak ya da dolambaçlı zekâsını kullanarak bütün olarak idrak edebilir) – kendini parçalarının toplamı olarak görmek – kendini küçümseyici lakaplar koleksiyonundan ve ayrı parçalardan mürekkep görmekten daha acı verici olurdu.

Carlotta'nın kendini 'yönlendirme' sorunu var. Dolayısıyla, sahih olmamaya belli ölçüde yatırım yapıyor – duygularını, kendi sözcükleriyle 'abartırken' yaptığı da bu (örn. "Umutsuz vakayım," "Keşke yerin dibine girsem"). Ayrıca dikkat dağıtma becerisine büyük yatırım yapıyor – convivum'un hazları, dolce vita, hatta Beatrice'in özenle duygusal sorulardan uzak duran nazik sohbeti. (Temmuz + Ağustos'ta Milano'yla her gün iki kez yaptığı o neşeli telefon konuşmaları.) Abartı -sahihlikten kaçış- benliğin yükünün asıl hatlarını gizliyor. Dikkatini dağıtmak, geçici olarak bu farkındalığı bastırıyor.

Benim süreçlerimden ne kadar farklı! Zihinsel berraklık ve bilgiçlik ölçüsünde kesinlik, duygularımla bir şekilde bağlantıya geçmenin tek yolu bana göre. C.'nın abartıları beni her zaman üzüyor, aklımı karıştırıyor. Konu önemli ('ciddi!') olduğunda neden kesinlikle doğru olmayan bir şey söylemek istediğini anlayamıyorum. Benim espri anlayışından yoksun oldu-

ğumu, fazla düz zihinli olduğumu söylüyor. Bu konuda ona hak verdim – diğer yandan doğru olmadığını, en azından daha karışık olduğunu biliyorum. Açıklamam, elbette, konuştuğumda dile getirdiğim sorunların onun dile getirdiklerinden farklı olduğuydu. O benim gibi konuşmanın yaratıcı diyalog olduğuna kafayı takmış değil.

[*Sayfa kenarına:*] Dile getirmek duygularını daha iyi anlamasını sağlamıyor. Bu onun için daha saf, daha eğlenceli bir aktivite. (Benim için, kurtuluşumun birincil aracı!)

Diğer prosedür – dikkat dağıtıcı şeyler bulmak, kafayı dağıtmak – o da bana yabancı bir şey. Tabii ki yapabilirim bunu, bazen yapıyorum da, ama kendimi ihlal ettiğimi mutlaka hissederek. Eğer sağlığım özel benliğimi tamamen bilmemi -deneyimlememi- gerektiriyorsa, 'sosyal' benliğime kaçmak bana kendimi kötü hissettiriyor, basitçe. İstediğim kafa dağıtmak değil, çünkü baştaki kötü olay zaten kafa dağıtmaktan kaynaklanmıştı.

Kendimin peşindeyim (yıllardır öyle yapıyorum). Şimdi de Carlotta'nın peşindeyim. Kendisiyle yüzleşmekten kaçıyor. Benden kaçıyor. – Durumun en karanlık özeti bu tabii. Yoksa çok daha fazlası var.

18 Şubat

C.'ya bana yardım edebileceğini söyledim – Onunla bağlantıda olmak beni büyütüyor, kendimi daha canlı hissettiriyor. Son birkaç gün içinde yazdığım bu dört sayfa bunun somut kanıtı. Keşke bunları okuyabilse. Ama bu dileğim bencillik sanırım: Ona -bu dileğimle- kendimmiş gibi davranmış oluyo-

rum. Sanki onun sözcüklere, düşüncelere, analize, diyaloga ihtiyacı varmış gibi. Bu haliyle kabul edemez bunları.

Ona yazdıklarımı göstermek istememin sebebi, onun için iyi olacağına inanmam mı (kendisini daha iyi hissetmesini sağlamak) yoksa ona olan sevgimin (benim için) değerinin ve verimliliğinin kanıtını göstermek mi? İkisi de tabii. Ama temelde ikincisi – işte bu yüzden bu dileğime kuşkuyla yaklaşmalıyım. Kendine hizmet eden bir istek bu: Onu sevmekle ne kadar çok şey kazandığımı bilse, o da beni daha çok severdi. Tabii istiyorum bunu. Ama sonunda kendini beni sevebileceğinden daha çok sevmesini istemiyor muyum?

Erdeme duyduğum arzuyu eleştirmek için yazdıklarımın çoğu -putperestliğim, iyiyi puta dönüştürmem- putperestlik diyalektiğinin sınırları içinde olma suçlamasına açık. Etik bilincimle ilgili etik bir eleştiri yaptım. Üst-putperestlik.

Benzer bir suçlama da karşılaştırmalı bilinçle ilgili düşüncelerim hakkında yapılabilir: Carlotta ve ben. Kendi spontan olmayan, iradeyle yönlendirilen, karar verme özlemi çeken, beklentili, doğrusal, söyleme-bağlı duyumsama ve düşünme tarzımın sınırlarını keşfettiğimi hissediyorum. Carlotta'nın bilincinin (manevi, psikolojik, pratik) avantajlarını ve geçerliliğini gördüğümü itiraf ediyorum. (Nevrotik motivasyonları ve özyıkımcılığın ters tepkisinden arındırıldığında, şeyleri görmenin ve dünyada işlev sahibi olmanın aynı ölçüde bütünlüklü bir yöntemi aslında.) Kendimde mantığın yıkımlarını gördüğümü itiraf ediyorum. Fakat daha organik, daha az sorunlu, daha az bilinçle yüklü bir dünya görüşünü bir ân için gördüysem bile ona mantığın çabasıyla üstün gelmiyor muyum? Be-

nim anlattığım kadarıyla, Carlotta'nın dünya görüşünün öğeleri bu sayfalarda yalnızca mantığım tarafından paketlenmiş haliyle yer alıyor. Kendim için bir tasarı daha önermiyormuşum gibi.

Bu paragraf özeleştiriye ayrıldı anladığım kadarıyla – yani, üst-özeleştiriye.

Bilgeliğimi sevdiklerimin ve kendimin kullanımım için paketlediğim bir ürün haline getirmek istemiyorum. Ama bundan nasıl kurtulurum, nasıl vazgeçerim?

Pasiflikten (ve bağımlılıktan) korktuğumu biliyorum. Zihnimi kullanınca, bir şey canlanmamı sağlıyor (özerk). Bu iyi.

Bu eylemden ayıklamak istediklerim kendini tahrif prosedürlerim. Kendimi 'hedef almak' değil, yalnızca hedef almak istiyorum. ([*yirminci yüzyılda yaşamış Alman felsefeci ve yazar Eugen*] Herrigel'in okçuluk hakkındaki zen kitabında bu konuda çok şey olmalı.) Ama henüz yapamam. Çok korkuyorum. [*Son iki cümlenin yanında sayfa kenarında dikey bir çizgi var.*]

Bir yerlerde spontanlığın -duyguların peşinden daha sık gitmenin- en azından bende pasifliğe yol açacağından korkuyor olmalıyım. Bu böyle olamaz, ama tecrübe etmeden bilemem.

Aslında hepsi içimde gerçekten hissetmekle ilgili bir sorun, bu yüzden her zaman dışarı çıkıp, arkaya geçip iteceğim diye endişelenemem. Eylemde etkinlik standartlarımı bir kenara bırakmalıyım. Bir eylemin kişinin anladığı kadarıyla 'sonuca' varması şart değil. Duygularımı daha iyi bilseydim -bütün bir duygu skalasını, yalnızca Carlotta'ya olan aşkımı değil- sonuç-

larla bu kadar ilgilenmezdim zaten. Böyle bir psişik alanım olmazdı zaten, en azından bu kadar geniş olmazdı. Duygularımı daha zaruri bir şekilde deneyimlerdim ve onları eyleme geçerek tatmin etmek daha büyük, daha memnun edici bir deneyim olurdu – böylece 'daha sonra ne olacağı'nı (ya da 'sırada ne olduğu'nu) bu kadar çok düşünmez, bu sonuçlar benim açımdan gerçekten memnuniyetsizlik verici veya moral bozucu olsa da bunu fazla umursamazdım.

Kendime daha sadık olurdum, 'hayatıma' daha az sadık. Hayatıma sanki boyutları çoktan kararlaştırılmış (veya kararlaştırılabilir) bir şeymiş gibi davranmayı, klas cicilerle doldurmaktan sorumlu olduğum bir araç muamelesi yapmayı bırakırdım.

20 Şubat

Eva'yla sohbetten:
Acı her zaman öfkelendirir. Neden öfkemle bağlantı halinde değilim?
Ne hissediyorum? Depresyon. Ama bu, başka bir duyguyu 'deprese' ettiğim anlamına geliyor. Umutsuzluk, o halde. Ama umutsuzluk kişinin acısının tarihinden edindiği bir sonuçtur (yeniden başlıyor).

Kötü çocukluk geçiren herkes öfkelidir. Başlangıçta (küçükken) ben de öfkelenmiş olmalıyım. Sonra o öfkeyle bir şey 'yaptım'. Onu bir şeye dönüştürdüm –neye? Kendinden-nefrete > Korkuya (kendi korkumdan, ya da başkalarının kısasından korku). Umutsuzluk. Adil ve doğru olma becerisi – ve kendini ayırabilme.

Eva, öfkeden hiç terapi görmemiş biri gibi söz ettiğimi söylüyor.

Carlotta öfkeli mi? Kesinlikle, berbat bir çocukluk geçirmiş olmalı – gerçi bilinçli olarak HİÇBİR ŞEY bilmiyor bu konuda – yoksa şimdiki gibi olmazdı, on sekiz yaşında eroin kullanmaya başlamazdı, vs. Bana verdiği tek ipucu şu oldu: "Annem sanki benim kızımmış gibi hissediyorum" – her sevgilisinin çocuğu olan kadın söyledi bunu! Annesinden ayrılmaktan korkmasına şaşmamak gerek – onu (kısa da olsa) sık sık ziyaret ediyor: kendini daha yetişkin hissettiği tek ilişkisi bu. (Bir ölçüde, Giovanella'dan [*Zannoni, film yapımcısı ve Carlotta ile SS'in arkadaşı*] + Robertione'dan daha yetişkin hissediyor – onların çocuklu yanlarını çok seviyor, buna karşı çok hassas.)

21 Şubat

Whittaker Chambers'tan William F. Buckley Jr'a gönderilen bir mektupta – boş yere öldürülen bir adamdan söz ederken: "Bu gerçek zihnimde iyileşmeye çalışan ama iyileşemeyen bir yara gibi. Dolayısıyla, en büyük günahlardan birisi, belki de en büyük günah, şöyle demek: İyileşecek, iyileşti, yara yok artık, bu yaradan daha önemli bir şey var."

...

22 Şubat

Çocukken aldığım "Tanrı aşkına, beni ele geçiremeyecekler!" kararını (kesinlikle hayatta kalma kararı, boyun eğmeme dü-

şüncesi) öncelikle [*sayfa kenarında, bu cümlenin yanında: "Değil mi?"*] duygusal çözülme yeteneğim sayesinde aldım; beni dayanılmaz ölçüde mutsuz ya da aklı karışmış hale getirmeden önce -başka şeyler yaparak, başka şeylerle ilgilenmek suretiyle- duygularımı bastırıyordum. Dünyada benden daha fazlası var, vs. Böylelikle, benim hakkımdaki en sağlıklı şeylerden biri – 'direnebilme', hayatta kalabilme, düşünce kalkabilme, yapabilme, başarılı olma kapasitem – en büyük nevrotik yüklümle yakında ilişkili; duygularımla bağlantımı koparabilme becerim. İkinciyi azaltırken birinciyi korumak nasıl mümkün olur? Çok zor. Bir risk. Diana bunu biliyor muydu?

Küçük bir çocukken kendimi terk edilmiş ve sevilmemiş hissediyordum. Buna verdiğim karşılık çok iyi olmayı istemekti. (Çok iyi olursam beni severler.) Oldukça farklı biçimde de karşılık verebilirdim: kendimden nefret ekmekle, bilerek kabahat işlemekle (başkalarından intikam almanın, dikkatleri üzerime çekmenin yolu), Eva gibi isyankâr-eleştirmen-yasadışı-suçlu rolüyle özdeşleşerek. Bunun yerine, olağanüstü iyi ve uslu olacağım, sevgiyi hak edeceğim (kendime çekeceğim) – ve sorumluluk, otorite, kontrol, şöhret, güç arayacağım dedim.

C.'nın Orly'de [*Paris havaalanı*] ben gitmeden önce söyledikleri ("Bana karşı bir melektin") tam anlamıyla bir kompliman değildi. C'yi olağanüstü 'iyi' davranarak (cömert, sabırlı, sevgi dolu, asla öfkelenmeyen) kazanabileceğim düşüncesine -eski düşüncem- kapılmıştım. Ama onu bana çeken şeylerden biri sert, özerk olmam – meleksi olmam değil. Melek gibi olmam ona (alttan alta) naif, çocuksu, masum olduğumu çağrıştırıyor olmalı – ve bunun sonucunda, ihtiyaç duyduğu şekilde gerçekten güçlü olmadığımı.

C.'ya öfkelenmekten korkmamalıyım – öfkemin onu kaçırmasından, onu sevmediğimi ima etmesinden; ona 'iyi' olmadığımı göstermesinden çekinmemeliyim. (Tabii bana göre öfkem erdem değil – bir düşüş, bayağılık, küçültücü.)

...

C.'dan bir şeyler talep edebilirim ama ihtiyaç duyma saikiyle değil. Bu onu ürkütüyor.

...

... bir deneme: Wittgenstein: çağdaş sanata etkisi üzerine notlar

...

[Wittgenstein için] etik ve estetik aynı şeyldir (*Tractacus*)

...

22 Şubat

...[Carlotta] ihtiyacının mütemadi, doymak bilmez olduğundan korkuyor – tuzağa düşeceğinden. Ayrıca, başkasının ihtiyaçlarını karşılayabileceğine inanmıyor – bunun için fazla zayıf ve değersiz, beceriksiz ve boktan biri, vs.

Benim ihtiyaçlarımı karşıladığını belirtmeye devam etmek önemli (Colette'in sözleriyle *yalnızca* "bir erotik çekim direği" olmadığını) – çünkü bu doğru ve söylemesi hoşuma gidiyor, ayrıca onun özgüvenini güçlendiriyor (buna çok ihtiyacı var). Ama ihtiyaçlarımı karşılamak için ona yalvarmamalıyım – yalnızca bunu gerçekten yapabildiğini belirtmeliyim.

23 Şubat

Birkaç hafta sonra C.'ya yazabilir miyim: "Çok öfkeliyim, canım yanıyor, kızgınım. Bunu bana yapmana izin veremem."?

Öfkemle (sevdiğim kimselere yöneldiğinde) bağlantı kurmakta zorluk çekmemin sebebi, aşkı nasıl hak etmek gerektiği yönündeki nosyonumla doğrudan çelişmesi – iyi olmak, iyi davranmak. Bilmediğim, iyi tanımadığım, pek sevmediğim insanlara öfkelenmekte hiç zorluk çekmiyorum tabii.

İyi olmak! "O kadar iyiyim ki canım yanıyor!"

Putperestliğim: iyiliğin peşinden kösnüllükle koştum. Burada olsun, şimdi olsun, kesin olsun, giderek artsın istedim. Böylece geçmişi değersiz kıldım. İyiydi, ama yeterince iyi değildi... Her zaman *daha fazlası* var (daha fazla iyilik, daha fazla sevgi). Şimdi, iyinin peşindeki kösnül takibimin iyi birinin gerçekte yapacağı bir şey olmadığından şüpheleniyorum.

2 Mart

Giovanella'yla yeniden konuştum: Roma'daki (ve güneydeki) toplumsal çevrelerin sinizmi – idealizmden kuşkulanma; gülünç duruma düşme korkusu; kişinin hafif olması, 'espri anlayışı' olması talebi. Yaralayıcı şeyler söyleme oyunu (yara almamak oyunu kazanmak demek). Birarada yaşama, sürüler halinde yolculuk etme saplantısı.

...

5 Şubat

Nasıl yazacağımı öğrenmeye hazırım sanıyorum. Sözcüklerle düşün, fikirlerle değil.

...

7 Mart

[Luis] Buñuel'in *Samanyolu*'nu dün yeniden izledim, 'maniyerist' bir film. (Krş. [*yirminci yüzyıl Alman sanat eleştirmeni Gustav René*] Hocke'un maniyerizm üzerine kitapları, *Die Welt als Labyrinth*, özellikle Arcimboldo üzerine olan bölüm, s. 154-164). Maniyerist sanat; cüceler, rüyalar, devler, Siyam ikizleri, aynalar, sihirli makineler. Metamorfoz: canlı < > cansız, insan < > hayvan, sıradan < > harika.

Tiyatral olana vurgu: kostüm, dekorlar.

...

10 Mart

[*Sayfa kenarına:*] *'Lustra': Romalıların hayatın dönemleri ya da aşamalarını işaretlediği beş yıllık süreler*

William Godwin'in erken dönem anarşist romanı *Caleb Williams*'ı oku.

"L'homme qui médite est un animal dépravé" [*"Tefekküre dalan adam ahlâksız bir hayvandır"*] (Rousseau, *Discours sur* [...] *L'Inégalité*)! D H L[awrence] vs.

...

26 Nisan

Tedavi etmeye çalışan – bir doktor hakkında bir roman...

Enkiridion = el kitabı ya da hayatta kalma kılavuzu

•

...

David'in hayatımdaki olağanüstü önemi:

– koşulsuz, güvenerek sevebileceğim biri – çünkü ilişkinin sahici olduğunu biliyorum (toplum bunu garanti ediyor + ben de o hale getiriyorum) – çünkü onu *seçtim*, çünkü beni seviyor (bundan hiç şüphe etmedim) - : sevgi, cömertlik, samimi ilgiyi bütün kalbimle yaşadığım tek deneyimim

– yetişkinliğimin garantisi: – çocukluğumu hissettiğimde bile yetişkin olduğumu biliyorum çünkü bir anneyim. (Öğretmen, yazar, vs. olmak bana bu duyguyu kesin olarak hissettirmedi hiç)

– düzen, bir yapı, özyıkım eğilimlerine bir sınır.

– onun arkadaşlığından sonsuz sevinç duymak – bir yol arkadaşı, bir dost, bir kardeş. (Kötü yanı: dünyaya karşı bir şaperon, bir kalkan)

– bana öğrettikleri, çünkü felsefi açıdan algısı çok açık ve beni çok iyi tanıyor

– bir erkek çocuk olma fantezimin tatmin edilmesi. David'le özdeşleştiriyorum kendimi, benim olmak istediğim erkek çocuk o – artık erkek çocuk olmaya ihtiyacım yok çünkü o var. (Bunun kötü bir sonucu: eşcinsel olsa üzülürdüm. Olmayaca-

ğından eminim. Ama bilinçdışı süreçlerle bunu yasaklamaktan da kaçınmalıyım.)

...

25 Mayıs

Sanat her şeyin nihai koşulu.

...

Grotowski: "Hayatta ilk soru nasıl silahlanmak gerektiği; sanattaysa silahları nasıl bırakmak gerektiği."
Doğru değil ama faydalı.

...

[Edwin] Denby romanına baktım [*Mrs. W'nin Son Sandviçi*]. Umut vaat etmiyor. [*Jack London romanı*] *Demir Ökçe* giderek daha fazla ilgimi çekiyor. Bana bir Amerikan filmi lazım. Bir öneri (devrimci bilim kurgu), ucuz bir yapım olabilir – Godard'vari, vs. Daha önceki iki fikrim – [Melville'in] "The Confidence Man"i + [Dashiell Hammett'ın] *Dain Laneti* – daha pahalı + daha zor olur. (*Clint Eastwood'lu Dain Laneti?)*

Felsefi bir diyalog: "Var Olma Sebepleri." Susan'ın [Taubes] ölümü üzerine, intihar hakkında düşünceler:

– Seçenek
– İnsanlar hayatlarını nasıl katlanılabilir buluyor?
– Değişim, hareketlilik
– İrade (+ sınırları)
– Hayatı trajik görmek

– Ayın etkileri perspektifi (Paul [Thek])
– İştah (titizlik)
– Benliği genişletme projesi

[*Sayfa kenarına:*] Ben kendime aitim.

...

22 Haziran, Napoli

Hayatı her zamankinden çok -ve yeniden- bir enerji seviyeleri sorusu olarak algılıyorum. Son on bir gündür beklenmedik cinsellik/sevgi yoksunluğu yüzünden halsizdim, zayıftım. Kendi içimde başka bir canlılık kaynağı bulamıyorum çünkü bu haftalarda bunu C.'yla bağlantımda bulmayı bekliyordum. Bulamamam beni hantal, aptal, sitemkâr kılıyor. Açıktan güvence isteyerek kendimi küçültüyor ve C.'yi bunaltıyorum. Ondan güvence *istememeyi* ne zaman öğreneceğim ben?

Ah, şeylerin nasıl olması 'gerektiği' yönündeki sabit fikirlerimden kurtulmak –

İstediklerim: enerji, enerji, enerji. Asillik, sakinlik, bilgelik istemeyi bırak – seni ahmak!

Paris'te değiliz ama -en azından ilk birkaç gün boyunca- öyleymiş gibi davrandım. Kendimi reddedilmiş hissettim, umutsuz bir ruh haline gömüldüm, vs. Şimdi daha iyi ama hâlâ C.'yla bir şeylerin değişmesini umuyorum. Çünkü yerinde olsam kendime asla onun davrandığı gibi davranmazdım. Ama o farklı ve ona saygı duyuyorum, (gizlice, biraz bilinçsizce) onu kendim gibi davranmaya yönlendirmekten vazgeçmeliyim.

8 Temmuz, Napoli

Duygularıma sadığım. Bu ne anlama geliyor? Bir duygudan hoşlanırsam onu sürdürmeye çalışacağım anlamına mı? Ne saçmalık!

C. duygularını biliyor ama onlara sadık değil.

C.'nın çocukluk çehresinde (bu akşamüstü evindeki fotoğraf albümünde gördüm): çok fazla öfke ve savaşçılık var. Kavgaya hazır, çatışmaya hazır. Aynı yaşlardaki fotoğraflarımda ben çok kırılgan, hassas, uysal görünüyorum. Ama gerçekte hangimiz daha sert, daha isyankâr? C.'nin fotoğraflarda oğlan çocuğuna benzemesi kavga etmeye, dövüşmeye hakkı olduğunu gösteriyor. Benim küçük bir kızken oğlan çocuğuna benzememem tamamen başka bir şey – ben hiç kavga etmedim, bunu istemedim de; özgür olma hakkı istedim, kaçmak istedim onun yerine. Onlara karşı koymak istemedim (kavga etme düşüncesini çok küçük yaşta aklımdan çıkarmış olmalıyım). Yalnızca onlara sırtımı dönmek, çekip gitmek istedim.

9 Temmuz

C. yemek yedikten sonra her zaman üzülmediğini söylüyor – yemekten keyif almış olsa bile – bunu anlıyorum; şimdi ben de aynı duyguları hissediyorum. Ama seviştikten sonra her zaman üzüldüğünü hissediyorum, içinde bir yerde. Bir şeyi yitirdiğini, bir şeyi öldürdüğünü (arzuyu) hissediyor, artık daha zayıf, daha az olduğunu. Bunu anlamıyorum. Seviştikten sonra her zaman kendimi iyi hissederim ben – gerçekte hoşlan-

madığım biriyle sevişmediğim sürece (o zaman üzülürüm çünkü seks aşk oyunudur ve benim gerçekte istediğim, özlediğim şey aşk). Ama o zaman bile hayatta olduğum için memnuniyet duyduğumu hissederim, kendi bedenimde olduğumu hissettiğimde daha canlı olurum. Bana dokunan herkesi -en azından biraz- severim. Bana dokunan herkes o ânda bana bir şey verir: kendi bedenimi.

C'ya şöyle dememeliyim: Bunu yapabileceğimi, düşünebileceğimi nasıl aklına getirirsin? Benim daha az adanmış, ciddi, saf, vs. olduğumu düşünmesi canımı yakıyor, gururumu kırıyor. Gizliden gizliye aynı standartları paylaştığımızı sanıyorum – ama ne yazık ki böyle değil bu. Ben onu yüzeysel, mesafeli ya da duyarsız olduğu yönündeki potansiyel sitemlerimden her zaman koruyorum ve bu potansiyel sitemi alıp ona gidiyorum ve *kendimle* ilgili (anlaşılmaz, haksız) bir siteme dönüştürüyorum. Bunu yapmamalıyım. Daha doğrusu, şöyle demeliyim: Bunu gerçekten yapar mıydın? Öyle mi hissederdin? Ne tuhaf! Ben yapamazdım, edemezdim. Eee yeter!

* Film için bir başka isim önerisi: *Brother Carl* [*SS'ın 1970'te İsveç'te çekilen ikinci filminin adı*]

11 Temmuz

Bir filmin parametreleri:

[1] plan uzunluğu
[2] plan kompozisyonu
[3] kamera hareketleri/hareketsizliği
[4] plan değişimleri

Fimin ritmini temelde [4]'ün kalitesi belirler. Her plan değişikliğinin *birden* fazla açıklaması olmalı: polifonik fonksiyon, filmin 'ikili söylem'i (devamlılık < > devamsızlık)

İnsanların çoğu film ritminin [1]'le ilgili olduğunu sanıyor ama öyle değil. Planın uzunluk süresi fazla öznel – planın söylemine, okunabilirliğine göre değişiyor. Yakın planda bir yüzü 10 saniye kadar gösterdikten sonra kalabalık bir sokağı 10 saniye gösterseniz, insanların çoğu ilk planın 20 saniye, ikincisinin 5 saniye sürdüğünü sanabilir.

[2]'de asimetrinin rolü dikkate değer. Görüntü yönetmeni genellikle figürleri otomatik olarak çerçevenin ortasına yerleştirir. Bunu yapmalarına izin verme – tabii istediğin bu değilse.

* 'Scope'un avantajları: bütün o ekstra alan – çözülmesi gereken biçimsel sorunlar yaratır! Bu filmde kullanmak mı? (200 dolar değerinde özel lensler – aynı ham film; siyah-beyaz 'Scope beklenmedik bir seçim olur. Bkz. Buñuel, *Bir Hizmetçinin Günlüğü*)

Noël [Burch] *DFC*'de [*SS'ın ilk filmi*, Duet for Cannibals] çok fazla plan değiştirdiğimizi söylüyor. 400 yerine yaklaşık 200 plan olmalıymış. Çoğunun hiçbir işlevi bulunmadığını söylüyor. Sahne değişimiyle ilgili fikirlerim a) dramaturjik ya da b) bir tür uzamsal çözülme yaratma amaçlıydı

a) = Şimdi! b) = Neredeyiz?

Godard'ın plan değişikliklerinin çoğu kesmeler, doğrudan kesmeler değil (aynı şeyin başka açıdan görünümü).

Bresson 50 [mm] lensten başka hiçbir şey kullanmıyor.

Potemkin Zırhlısı Eisenstein'ın bütün diğer filmlerinden daha fazla farklı plan içeriyor. Bütün aksiyon parçalara ayrılmış – planlardan bir mozaik yapmış. Bunun karşıtı [*Macar yönetmen Miklós*] Jancsó ve [*Fransız yönetmen Jean-Marie*] Straub – sürekli sekans planları (neden kessin?) Örneğin *Asya Üzerinde Fırtına*'da son sekansın parçalara ayrılışı.

[*Kutu içine alınmış:*] Filmler

Napoli:

[Vincent Sherman,] *The Young Philadelphians* (1959) – Paul Newman, Barbara Rush
Mario Bava, *Il rosso Segno della Follia* (1970) – Laura Betti

Paris 9 Temmuz >:

Hitchcock, *Under Capricorn* (1949) – Ingrid Bergman, Joseph Cotten, Michael Wilding, Margaret Leighton
Jean Eustache, *Le Cochon* (1970)
Michel Fano, *Le Territoire des Autres* (1970)

Stockholm 13 Temmuz > 27 Eylül

* Terence Young, *Doctor No* (1962)
Elliot Silverstein, *A Man Called Horse* (1970)
Michael Wadleigh, *Woodstock* (1968)
** Bergman, *Tystanaden* (1963)
Roman Polanski, *Korkusuz Vampir Avcıları* (1967)
René Clément, *Le Passager de la Pluie* (1970) – Charles Branson, Marlène Joubert
Roy Andersson, *En Kärlekshistoria* (1970)
* Michael Curtiz + Wm. Keighley, *Robin Hood* (1938) – Errol Flynn, Olivia de Havilland, Basil Rathbone, Claude Rains
Tony Richardson, *Ned Kelly* (1970)

Alf Sjöberg, *Barabbas* (19753) – Ulf Palme
Claude Chabrol, *La Route de Corinthe* (1967)

...

Roma 27 Eylül-9 Ekim

Buñuel, *Tristana* (1970) – [Catherine] Deneuve
[George Seaton,] *Airport* (1970) – B[urt] Lancaster, Dean Martin

New York 9-25 Ekim

Mike Nichols, *Catch-22* (1970)
[Bob Rafelson,] *Five Easy Pieces* (1970)
[Donald Cammell ve Nicolas Roeg,] *Performance*

•

DFC'de sekanslar arasında yaptığımı bu filmde her plan geçişinde yapmalıyım. *DFC*'deki en iyi planlar 'saldıran planları' ve sonraki – yani her sekanstaki ilk iki plan. 'Saldıran plan' sıklıkla uzamsal ya da dramaturji oryantasyon sorunları yaratıyor ve sonraki plan buna karşılık veriyor. Sonra sekans başlıyor.

Plan ne kadar uzunsa plan değişimi o kadar önemli (öncelikli) – o zaman daha fazla gerekçeye ihtiyaç var.

...

Her plan değişimi ya gerilim yaratmalı ya da onu çözmeli.

Noël benim [*Fransız sessiz film yönetmeni Louis*] Delluc, Bergman, Bellocchio gibi olduğumu söylüyor.

...

Filmin uzamsal yolculuğunu (plan değişiklikleriyle) karmaşıklaştır.

...

Ruslar plan değişikliklerine odaklanmıştı – kamera hareketlerini neredeyse yok saydılar.

[*Temmuz ortasında, SS* Brother Carl *üzerinde çalışmak için Stockholm'e gitti.*]

16 Temmuz

... Yeniden senaryo üzerinde çalışıyorum. Bir şeyler eksiltiyorum ama sonra bir şeyler ekliyorum. Her dokunuşla daha iyi oluyor gibi ama fazla uzun. Kurgu masasından çıkması imkânsız üç saatlik bir film yapacağımdan korkuyorum. Bazen bana fazla hırslı, fazla karmaşık geliyor. Acı çekmek, mukaddeslik, ahlâki yozlaşma, nevroz, sağlık, aşk, sadizm, mazoşizm hakkında – kısacası her şey hakkında. Karakterler öyle karmaşık ki, lanet olasıcalar. Değer mi bilemiyorum. Keşke [*İtalyan yönetmen Pier Paolo*] Pasolini gibi ahlâki masallar çekebilseydim.

[Emanuel] Swedenborg'dan Zarah Leander'e, [Ağustos] Strindberg'den Gunnar Myrdal'a. [İsveç] zaten güçlü, inatçı kişiliklerin ülkesi.

Gamla Stan [*Stockholm'ün tarihi mahallesi, SS* Brother Carl'*ın çekimleri sırasında burada bir apartman dairesinde yaşıyordu:*] bir zanaatkârlar dünyası (eğik hatlar, eski malzemeler, eşit olmayan yüzeyler) insani bir dünyadır.

26 Temmuz

...Umutsuzluk alışkanlıkları

3 Ekim

Artık bitti – aniden, gizemli bir biçimde, gelişigüzel, başladığı gibi beklenmedik biçimde.

Sürekli ağlıyorum – göğsüm, boğazım, gözlerim, yüzümün derisi gözyaşlarından katılaştı; astım başladı: oksijen istiyorum, havanın beni beslemesini istiyorum – ama beslemiyor.

Büyük acıyı henüz hissetmiyorum, o acı (9'unda) Cuma günü buradan ayrıldığımda gelecek. Şimdi kendi güçsüzlüğüme öfkelenmekle meşgulüm. Kendimi tamamen aciz hissettiren bu durumda olduğuma *inanamıyorum*. C.'yla bağlantı kurma mücadelesi veriyorum – ona bilgi vermek, baştan çıkarmak ya da benimle şefkatli bir bağlantı kurmasını sağlamak için – ama hepsi başarısız oluyor. Söylediğim ve yaptığım her şey onu daha aksi, müphem, uzak, duyarsız, aldırışsız ya da basitçe kaba hale getiriyor.

Paris'teki gibi değil bu sefer – o zaman bana karşı sevgi dolu olmasa bile acı çektiğini hissetmiştim. Şimdi daha kötü, daha korkutucu bir şey hissediyorum – içindeki bir sertliği, hissetme ve sevme yoksunluğunu, inanılmaz bencilliğini. Daha birkaç gün önce belki de kimseyi sevmediğini söylemişti. Doğru değil, elbette. Ama belki de yalnız aralıklı sevebildiği doğrudur – tıpkı yalnız aralıklı 'var' olabildiği gibi.

Ona karşı duyduğum sevgi gibisini istemiyor. D.D.'nin fasılalı aşkını tercih ediyor.

Tanrı yardımcım olsun – artık beni sevmiyorsa onu sevmekten vazgeçme gücü versin bana.

Onu hayatımda herkesten çok sevdiğim için ona tutunmaya çalışmamalıyım. O zafer hissine hâlâ sahibim – ilk defa *gerçekten* sevme hissine – yenilgiyle sonuçlanmış olsa bile.

Onurlu bir yenilgi bu. Her şeyi riske attım – sahip olduğum her şeyi ortaya koydum – bu sefer. Aramızdaki ilişkinin yürüyeceğini hayal edecek kadar naifsem, bunun sebebi hissettiklerimin yoğunluğu ve kesinliğiydi – onurlu bir naiflikti bu, utanılacak bir şey değil.

Uzun ve zorlu bir nekahet dönemi olacak. Aşkımdan vazgeçmeliyim, hayalimden vazgeçmeliyim – ama bu sefer C.'yla tanışana dek hissetmemi engelleyen o duvarı yeniden inşa etmemeliyim.

[*Sayfa kenarına:*] *Bu aşkın başarısızlığından hiçbir şey öğrenmek istemiyorum.*

(Öğrenebileceğim şeyler sinikleşmek, ihtiyatlı birine dönüşmek, hatta sevmekten eskisinden bile çok korkmak.) Hiçbir şey öğrenmek istemiyorum. Hiçbir sonuca varmak istemiyorum.

Çıplak olmaya devam etmeliyim. Bırak acısın. Ama hayatta kalayım.

15 Ekim

C: Dönüşemeyeceğine hipnotize edilerek (?) inandırılmış ('hasta', 'aklı karışık')

Duygusal cömertlik kapasitesi yok – altın bir ışık yayıyor ama özenle, dikkatle hiçbir şeye söz vermiyor

İlişkimizdeki bütün *zamanlamalar* onun eseri

Bice bilge, bir sığınak; bir noktaya kadar talepkâr değil (ben) çünkü Çinli, cinselliği bastırılmış, özgüvensiz, tutkusuz, vs. Bense riskliyim. Sen talep edersin, ben söz veririm – kendimi, dönüşme mucizesini. Cömertliğim ağır, baskıcı. Bice'ninki hafif.

Joe'nun [Chaikin] kimsenin ne olduğunu bilmediği (adlandırmadığı) hayvanlı adam fantezisi – adam onu bodrum katına götürür + öldürmeye çalışır ama yaratık ölmez – kan akıtmaya devam eder – giderek zayıflar – adamı artık tanımaz. Adam yarasını yeniden açmak için düzenli olarak bodrum katına dönmek zorundadır

Roman # #9?) *Mutantlar*

Caspar Hauser – on yedi yaşına kadar bir odada yaşadı, mesafe algısı yok; yıldızları görünce sinir nöbeti geçirdi
Süpermen
Domuz kız
Başka gezegenlerden ziyaretçiler
Drakula

Bir mutantlar toplantısı (Marvel çizgi romanları)

17 Ekim

Çözülmeye başladı. Körleşiyor – başını başka yana çeviriyor. Son imge: diz altına kadar gelen leylak rengi çoraplı çıplak bacaklar.

19 Ekim

Bir acı okyanusunda sürükleniyorum. Sürüklenmiyorum da yüzüyorum – kötü bir şekilde, teknik bilmeden. Ama batmıyorum.

Bir kamyonun çarpması gibi. Sokakta yatıyorum. Kimse gelmiyor.

Derin bir acının içinde yaşıyorum.

Küçük bir kara kutu içine hapsolmak – bunu bir yere kaydetmek mümkün değil.

Bir kürtaj. Kazıyarak çıkarmak. Korkunç ağrı – kanlar.

Bir rüzgâr tünelinde durmak. Başım dönüyor. Bütün enerjimi kendimi toplamaya – uçup gitmemeye harcıyorum.

...

19 Kasım, Stockholm

[*Kutu içine alınmış:*] YENİ HAYAT

Bir kez daha (kaç kere oldu?) un petit effort [*"birazcık çaba"*]

Fantasia – faşist estetiğin kusursuz örneği

Dünya ikiye ayrılır:

İyi - Kötü
Karanlık - Aydınlık
Hızlı – Yavaş

Hareket biçimleri:
'uçmak' 'dans etmek' 'koşmak'

Hafif – Ağır
Büyük – Küçük
Zarif – Sakar

Efendiler	< >	'küçük' insanlar
[Leopold] Stokowski		peri masalları
Fırtına yaratan Tanrı		bebek hayvanlar
Mussorgsky'da şeytan		Mickey Mouse
[Paul] Dukas'taki büyücü		

Orkestra şefinin (Stokowski) görüntüsü ışıkla çevrelenmiş – butonuyla orkestraya çalın emri veriyor – bir kaide üzerinde

Müzik, kusursuz efendinin ideal hizmetkârları yönlendirmesiyle olur

Bütün yaratıklar klişe, tipler

Erkek < > dişi (dişiler kirpiklerini kırpıştırır – erkekler öne ilerler)

Efendi < > köle (krş. zenci uşak / Beethoven Pastorale'deki minyatür dişi sentorlar

Herkes ait olduğu doğru yerde (veya hemen yerine gönderiliyor; dünyanın düzeni doğru)

Fantasia bütün bir dünya görüşü; bir ahlâk, bir estetik, bir kozmogoni ([Stravinsky'den] *Sacre du Printemps*), bir teoloji (*Night on a Bald Mountain*'daki şeytanın *Ave Maria* ile kaybolması)

Çerçeve: görselleştirilmiş ses düşüncesi

film müziği – lidersiz, emprovize

orkestra – (swing çalıyor – rahatlatıcı, yaramaz – Stokowski'yi beklerken)

Orkestra şefinin gelişi – müzisyenler hizaya geliyor

Beethoven'dan Pastorale

Cinsellik (kur), oyun, doğa, (dünyayı 'aydınlatma'), aile hayatı (Pegasus-anne- uçmayı öğrenen siyah çocuk [–] fırtına > barış)

[Çaykovski'nin] *Fındıkkıran Suiti* – başka ırklar, Çinli yerine geçen komik mantarlar

30 Kasım

[Saul] Bellow'un *Mr. Sammler'ın Gezegeni*'nden, s. 136 – "sivil bir kalple yaşamaya çalışmak"

Olaf Stapledon

Victor Hugo'nun sözü: "Üslûpta kısalık, düşüncede kesinlik, hayatta karar"

18 Aralık, Paris

Azize Teresa hakkında bir film

Bernini heykeli
Sade, Roma'da bu heykeli gördü

? siyah & beyaz

....

H.G. Wells, *Mind at the End of Its Tether*'i oku

W[illia]m James'in "Hasta Ruh" hakkındaki bölümü, *Varieties of Religious Experience*'ta

...

"Yazmak yaşamanın ikamesidir yalnızca." – Florence Nightingale

1971

16 Ocak [SS'ın otuz sekizinci yaşgünü]

Bir özsaygı krizi.

Bana kendimi güçlü hissettiren nedir? Âşık olmak ve çalışmak.

Çalışmalıyım.

Kendine acıma ve kızma duygularıyla harcanıyorum.

...

Dengem bozuldu.

Onurumu arıyorum. Gülme.

(Başkalarına karşı) çok tahammülsüz ve çok müsamahakârım. Kendime karşı, tahammülsüzüm daha çok. Kendimden hoşlanıyorum ama kendimi sevmiyorum. Sevdiklerime karşı -aşırı denebilecek ölçüde- tahammüllü olabiliyorum.

•

Cioran'm aforizmalarından kurmaca fikri: "Fiziksel onursuzluk ihtiyacı. Bir cellatın oğlu olmak isterdim."

"Cellatın Kızı"...

•

2 Şubat

Simone de Beauvoir'a ikinci bir özgürlük faslını borçlanmış olabilir miyim? Yirmi yıl önce *İkinci Cins*'i okumuştum. Dün gece, *L'Invitée*'yi okudum. Hayır, tabii ki. Kendimi özgürleştirmek için yaşamam gereken daha çok şey var. Fakat, ilk kez gülebildim. Sınıfı değiştir (en önemlisi), yaşı (yirmi yıl daha fazla deneyim!), ülkeyi ve Xavière'in fiziğini değiştir – al sana [C]arlotta'nın kusursuz bir portresi. Tuzağı dışarıdan görebildim (kendini kurban etmeye meyilli, Hıristiyan aşkının cinsellikle birlikte kışkırtılması), – kendim için üzülmedim, kendimden biraz daha az nefret ettim. Umudumu biraz daha yitirdim – ve biraz daha hafifledim. Kendime tatlı tatlı güldüm.

11 Nisan, New York

Joe: İki tür insan var – kendini dönüştürmekle ilgilenenler ve ilgilenmeyenler. İkisi de aynı ölçüde enerji gerektiriyor – aynı

kalmak için de değişmek için olduğu kadar enerji sarf etmek gerekiyor.

Birinciye katılıyorum – yalnızca kendini dönüştürme projesiyle uğraşan insanlar ilgimi çekiyor. Ama ikincisi: bu kadar iyimser bir şeye inanabilmeyi çok isterdim. Değişmek bana çok daha fazla enerji gerektiriyor gibi geliyor.

[*Polonyalı yazar, şair ve hicivci*] Stanislaw Jerzy Lec: "Dibe ulaştığımızda, alttan birinin kapıyı tıkladığını duyacaksınız."

Sileptik düşünce ne demek?

... Stravinsky'nin bu hafta ölümü. Merrill'le [*SS'ın çocukluk arkadaşı*] Stravinsky'ye bir yıl daha kazandırmak için ömrümüzden bir yılı -veya beş yılı- feda edip etmeyeceğimizi konuşurduk. On dört yaşındaydım, belki on beş.

21 Nisan

Zihinsel uyarım yoksunluğundan mustaribim. Gençliğimde tamamen gömüldüğüm akademik çevreleri abarttım, onlara karşı aşırı tepki verdim. Bu da bir abartıydı. Sonra, Harriet'le birlikte, tam aksi yönde abartmaya başladım. Bu eğilimim giderek arttı ve son yıllarda neredeyse bütün zamanımı ortalama zekâlı insanlarla birarada geçirmeye başladım. – Beni ne kadar memnun etseler de (çünkü daha sıcaktılar, daha duyarlı, daha hassastılar, 'dünya'yla ilgili daha fazla deneyimleri vardı) aklımı uyarmadılar. Giderek daha az düşünür oldum. Aklım tembelleşti, pasifleşti. Çok şey kazandım ama büyük bedel ödedim. Şimdi beni küçülten şey de ödediğim bu bedel. Pek çok kitabı okurken zorlanıyorum! (Özellikle felsefe). Zorlukla, kötü yazıyorum.

Zihnim katılaştı. (Kadın kütüphanesi makalesinde zorlanmamın sebebi de depresyonumdan ziyade bu.)

...

Vladimir Dedijer'den [*Yugoslav yazar ve muhalif politikacı*] bir novella fikri, bugün. "İntihar Kulübü." Yugoslavya'daki hayali bir küçük ülkede geçen siyasal bir öykü. Öğrenciler (lise, üniversite) arasında yeni bir toplumsal hareket gelişiyor: intihar kulüpleri oluşturuluyor. Gençler bilinci uyandırmak, hükümete şantaj yapmak için 'fedakârca intihar' yöntemine başvurmakla görevlendiriliyor. Kendi aralarında toplanıyor, atölyeler düzenliyor, hazırlanmak için bilinçlendirici komiteler oluşturuyorlar. Sonra eyleme geçiyorlar. Toplam yirmi dört kişi ölüyor – (bazıları öldürülüyor, sonunda cesaretlerini yitiriyor ve yoldaşları tarafından zorlanıyorlar). Dedijer'in oğlu on dokuz yaşında ölmüş – babasının evinin yakınlarındaki bir uçurumdan atlamış. Daha sonra, bu kulüplerin gizli polis tarafından organize edildiği anlaşılıyor.

Dedijer'in üç oğlu varmış. İlki on beş yaşında (babasının eylemleri yüzünden) polis tarafından sorgulanıp + dövüldükten sonra evde kendini asarak intihar etmiş. İkinci oğlu on dokuz yaşında kendini öldürmüş (intihar kulübü). Üçüncü de geçen yıl intihar etmeyi deneyip başaramamış – ABD'ye gitmiş, ilaç tedavisi görmüş ve şimdi İsviçre'de bir spor akademisindeymiş.

Novella, kulüpler hakkında 'malzemeler'in derlemesi olabilir. Oscar Lewis'in Porto Rico + Küba hakkmdaki antropolojik incelemeleri gibi. Mektuplar, ropörtaj kayıtları, araştırmacının raporu... Araştırmacının ülkeden ayrılmaya çalışması ve belgelerine el konmasıyla bitiyor.

[*Fransız sosyolog Émile*] Durkheim'ın fedakârca intihar üzerine yazdıklarını oku.

Florence'in bana anlattığı babası hakkındaki öyküyü [*Fransız yazar ve siyasetçi André Malraux*] – mezarlıkta, erkek kardeşlerinin defininden sonra, birlikte biraz yürümüşler ve babası birden Sümerlerden günümüze tabutun tarifi hakkında söylev vermeye başlamış. Bunu kullan – intihar edenlerden birinin babası; bir profesör ya da devlet bakanı.

24 Nisan

Ivan Illich'in yoğunluğu beni teskin ediyor – kendimde ve daha güçlü kılıyor.

Jeanne'la [*Fransız aktris Jeanne Moreau*] hafta sonu: hava cıva. Ne kadar depresiftim.

Hayatım boyunca mucizelere inandım. Sonunda, bir mucize yaratmaya karar verdim. Başarısız oldum. Ölmek istedim.

Bir mucize yaratmak için hayatı tehlikeye atmak gerektiğini biliyorum. Kendini tutamaz, geri çekemezsin. Ben de öyle yaptım. Ve başarısız oldum.

Bütün hayatıma temel aldığım varsayım sonunda test edildi. Ben -o- testte başarısız olduk. Hayatım devriliverdi.

Yeniden inşa etmeli miyim? Aynı şekilde? Daha iyi bir şekilde? Daha iyi bir yolu var mı? (Mucizelere inanmadan?) Yoksa 'inşa etmek' yanlış metafor mu?

Sanki bütün hayatımı iki yıl önce ulaştığım noktaya geleyim diye yaşadım – sonunda açık, bütünüyle cömert olmak, kendimi teslim etmek. Yaptım bunu. Ve reddedildim.

Saf ve masumdum. (Öyle miydim?) Gösterişli miydim aynı zamanda? Bu yanlış mıydı?

BC [Brother Carl] bir mucize yaratmak hakkında. O zaman hâlâ sahip olduğum inancın kanıtı: benim duam, imanım... Filmi yaptım. Carl başarılı oldu. Ben olamadım.

Mucizenin arkasındaki enerji -ve keyif, ödül- ortakyaşam özlemiydi. Saf, cömert bir rüyaydı. Ama enerjisi kusurluydu.

Kusursuz ideal ortakyaşam arayışım bitti mi? Böyle derin bir özlem hiç biter mi?

Yalnızım. Bunu biliyorum şimdi. Belki her zaman yalnız olacağım.

27 Nisan

Yalnızlık sonsuz. Yepyeni bir dünya. Çöl.

İmgelerle düşünüyorum – konuşuyorum. Onları nasıl yazabileceğimi bilmiyorum. Her şey fiziksel geliyor bana.

Belki de bu yüzden yazamıyorum – veya artık bu kadar kötü yazıyorum. Çölde, bütün fikirler bedende deneysel.

Daha önce hiç yaşamadığım merkezi bir yere dokunuyorum. Kuyuya daldırıp kenarından yazıyorum ama derinliklerine asla tamamen bakmıyorum. Sözcükleri çekip çıkarıyorum – kitaplar, makaleler. Şimdi aşağıda, oradayım: merkezde. Ve dehşet içinde, merkezin dilsiz olduğunu fark ediyorum.

Konuşmak istiyorum. Konuşan biri olmak istiyorum. Ama şimdiye dek, konuşmak kendime bakmadan, sol elimle kartları dağıtmak anlamına geliyordu.

Kendimi başka biri gibi kullandım... Ivan hepsinin [*SS'in makalesi*] "Pornographic Imagination"da olduğunu söylüyor. (Veya *Ölüm Tüneli*'nde derdim ben olsam.) Ama bunu bilmiyordum. Aşağı bakmadım, daha ziyade bu tuhaf, marazi, aşırı düşüncelerime hayret ettim – ve onların aracısı olmanın bedelini (delilikle, yoğunlaşan umutsuzlukla) ödemediğim için kendimi şanslı saydım. Şanslı!

Delirmekten korkuyordum. Şimdi bakıyorum da – oradayım işte. Deli değilim. Geceler boyu tek başıma evde kaldıktan sonra depresif bile değilim.

•

[*On sekizinci yüzyılda yaşayan Alman vecize yazarı Georg C.*] Lichtenberg: "Herkesin karakterinde kırılmayacak bir yan vardır – karakterinin kemikli yapısı. Onu değiştirmek istemek bir koyuna atılan topu getirmeyi öğretmekle aynı şeydir."

•

İçsel alanımı genişletmeye çalışıyorum.

[tarihsiz, Haziran]

McLuhan: siyahlar beyazlardan daha telejenik – televizyonun pov'undan [bakış açısı] beyazlar şimdiden demode.

Bir kitabın ya da filmin *konusunu* siyasal karakteriyle karıştırma. [*Fransız yazar ve gazeteci Philippe*] Sollers, Céline'in kültürel açıdan radikal olduğunu düşünüyor, fikirleri başka bir mesele.

Beden hakkında bir kitap yaz – ama şizofrenik bir kitap değil. Bu mümkün mü? Bu tür bir kitap bir striptizdir, bu karmaşık,

ayrıntılı soyunma esnasında her kemik-kas-organın izi sürülür, hepsi tarif edilir, hepsine tecavüz edilir.

En büyük yönetmen mi? D. W. Griffith, hélas [*"ne yazık ki"*]

Flora Tristan – Fransız, feminist (1803-1844) – Breton'un övgülerine mazhar olmuş

Faşist yazarlar: Céline, [Luigi] Pirandello, [Gottfried] Benn, Pound, [Yukio] Mishima.

Değerli konular:

Sanatçının, yaratıcının burjuva mitini yok et (anti-[Fellini'nin] *8 ½*)
Kadınların siyasal eylemleri
Düşman insandır ama hâlâ düşmandır
([*Alman askerlerinin*] Stalingrad mektupları)
Bir kadının tinsel eylemi
Kutsal olan

[tarihsiz, Aralık]

Yalnız, yabancılaşmış sanatçı-yaratıcı: 'kutsal' + aykırı burjuva miti.

Kutsalı deneyimlemek yabancılaşmanın tam tersidir. Bütünleşmektir. Daima başkalarıyla ilişkileri ima eder – 'bir kamuyla'.

'Kutsal' her zaman ölüm ve yok olma riski içerir.

'Kutsal' nosyonunun bir mistifikasyon olması mümkün mü? (En sofistike evrenselcilik, sınıf çatışması ve somut mücadeleyi inkâr ediyor)

1972

[tarihsiz, Ocak]

Yazarın bir macera romanı için notu (Dick Francis, *Forfeit*): "müthiş bir macera yazarı olarak, engelli yarış jokeyi ününü ikiye katlıyor". Bir yazar hakkındaki *bu* düşünceye bak bir de.

Nezaket, nezaket, nezaket.

Bir yeni yıl duası etmek istiyorum, yeni yıl kararı almak yerine. Cesaret için dua ediyorum.

Şimdi, şu ânda. Korkmuyorum. Hemen her zaman hissettiğim olağanüstü ağırlık şu ân yok.

Neden bu kadar korkuyorum? Neden kendimi bu kadar zayıf, suçlu hissediyorum? Neden bir yıldır A[nneme] yazamadım, ya da onun mektuplarını açamadım?

Gio[vanella Zannoni'yle] birlikte bugün Paris'e dönen C[arlotta]'yı görmeliyim. Korkmamalıyım... Ayrıca [Robert] Bresson'u, Yuyki [Beringola]'yı + Hugo'yu [*Santiago, SS'ın Paris'te arkadaş olduğu Arjantinli sürgünler*] ve [*Fransız akademisyen*] Violette [Morin]'i ve Paul'u [Thek] aramalıyım. Roger [*Straus, SS'ın yayıncısı ve arkadaşı*] + [*New York'lu psikiyatr*] Lilly [Engler] + Joe [Chaikin]'e yazmalıyım.

[*SS bu yazdığını birine göstermiş olmalı, çünkü altına başka bir el yazısıyla altı çizili olarak şu yazılmış:*] Lütfen korkma!

10 Mart

[*Şilili film ve tiyatro yönetmeni, şair Alejandro*] Jodorowsky:

Grotowski psikolojik burjuva tiyatrosunun *sonu*, son saflaştırılışı.
[Constantin] Stanislavski > Gordon Craig > Grotowski

"[*Fransız pantomimci*] Marcel Marceau'ya, 'Neden konuşmuyorsun?' derdim. Neden konuşmadığını biliyor musun? Çünkü fare gibi ince ve tiz bir sesi vardı, böyle –"

Artık oyun yapamam. – Ne?
Sihirli ayinler. Ritüeller.

Üç merkez: karın, göğüs, baş.
Her üçü için de müzik çal.
(Tibet kayıtları.)

Bir meditasyon odası.

Grotowski: bir rahip gibi eğitim alan bir oyuncu. Jodorowsky: oyunculuk yapabilen bir rahip.

Çizgi roman yapıyor. (Modelleri: Küçük Nemo, 1938 öncesi Temel Reis, Flash Gordon.)

"G. Kötü tiyatroyu seviyor. Tamam. Ben de öyle. (Pantomim, vs.) Ama zengin tiyatroyu da severim. (Cecil B. DeMille örneğin.)"

Satın al:

> Goethe, *Gönül Yakınlıkları*
> Paul de Man, *Körlük + İçgörü*
> Robert Coover, *Pricksongs and Descants*

Bir roman fikri:

1934 sonları Paris gazetelerine bak – barones ile üç genç adamın Galapagos macerası, [Paule] Thévenin tarafından aktarılıyor...

Dr. Friedrich Ritter ve Frau Dore Strauch von Koerin, Galapagos Adaları'na yaşamak üzere 1929'da gittiler – ikisi de Almandı. Gitmeden önce bütün dişlerini çektirip yerlerine çelik 'kafesler' yaptıracak kadar öngörülüydüler. Friedo (adlarının ilk heceleri) adını verdikleri bir Cennet yaratmak istiyorlardı. 1924'te (?) ünlü Barones Basquet von Wagner, üç genç adamla birlikte adaya geldi. Kendine Galapagos Kraliçesi adını veren baronesin ve iki talibinin ortadan yok oluşu; üçüncü delikanlının sahilde 'oradan geçen bir balıkçı'nın cesediyle birlikte şans eseri bulunması – 1934'ün sonunda gazete manşetlerinden inmemişti...

13 Mart

[The New American Review'*un kurucusu Ted*] Solotaroff – bizim kuşak (Chicago, vs.): değerlerden hepimiz haberdardık ama değerlerimizle deneyimimiz arasındaki bağlantıları anlamıyorduk. Deneyimlerimizi 'değerlendiriyor', çoğunu değerlerimize layık bile bulmuyorduk.

Sigara içmenin 'Art Nouveau' cazibesi: kendi ruhunu, hayaletini yarat. "Yaşıyorum." "Dekoratifim."

10 Mayıs, Cannes/Cap D'Antibes

Burada görüp bir şeyler öğrendiğim ve beğendiğim iki film: Herzog'un kör-sağır insanlar hakkındaki televizyon tarzı belgeseli [*The Land of Silence and Darkness*]. Attila hakındaki yeni Jancsó filmi [*La Tecnica e Il Rito*] – saplantılı savaş tefekkürü (silahlı mücadele), güç-hükmetme – gördüğüm en erotik filmlerden biri (erkek erotizmi). Karizmatik bir dünya fatihinin nasıl yaratıldığı hakkında bir rüya: Psikolojik öğeler düşsel biçimde yeniden yapılandırılmış. [Roberto] Rossellini'nin *La Prise du Pouvoir pas Louis XIV* filmindeki analizin tam tersi ama aynı ölçüde geçerli.

Feminizm: 'GEDOK' – Almanya'da 1926'da kurulan feminist sanatçı örgütü – 1930'da Hitler tarafından yasaklandı.

Romaine Brooks, [Dora] Carrington, [Gertrude] Stein

The Kurago – Bunraku kuklalarını yöneten siyah giysili adamlar

Monzaemon Chikamatsu'nun 1720'lerdeki kukla dramasının film versiyonu, [Masahiro] Shinoda, *Çifte İntihar* [*Shinjû: Ten No Amijima (1969)*]

21 Haziran

Bir kurmaca-meditasyon fikri ([*Kenneth Bernard'ın*] *NAR* [*New American Review*] 4. Sayı'daki *King Kong*'u tarzında: "Kadınların Ölümü Üzerine" ya da "Kadın Ölümleri" veya "Kadınlar Nasıl Ölür".

Malzeme:

Virginia Woolf'un ölümü
[*Alman soprano*] Henriette Sontag'ın ölümü (Meksika'da – koleradan – turne sırasında – 17 Haziran, 1854)
Alice James'in ölümü
[*Rus matematikçi*] Sofia Kovalevskaya'nın ölümü (Stockholm, 1891)
Marie Curie'nin ölümü (4 Temmuz, 1934 – radyasyon yüzünden pernisiyöz anemi)
Jeanne d'Arc'ın ölümü
Amelia Earhart'ın ölümü
Hélène Boucher'in ölümü ([Fransız] pilot – d. 1934)
Rose Luxemburg'un ölümü
[*Fransız oyun yazarı ve siyasal eylemci*] Olympe de Gouges'in ölümü (s. 1793 – giyotinde öldü)
Carrington'ın ölümü

Bir başka başlık: "Kadınlar ve Ölüm"

Kadınlar birbirleri için ölmez. Erkekler arasındaki 'kardeşi için canını verme' tarzında ölümler yoktur kadınlar arasında (*Beau Geste*)

...

Cahiers de L'Herne – [*yirminci yüzyıl Amerikalı yazarı H. P.*] Lovecraft sayısını bul

Modern operalar: Schoenberg, *Moses und Aron, Die Glückliche Hand;* [Bernd Alois] Zimmermann, *Die Soldaten;* [Luigi] Nono, *Intolleranza*; Luigi Dallapiccola, *Il Prigioniero, Ulisse;* [Franz] Schreker.

Unutulan yazarlar:
Georges Rodenbach (Fr[ansız] 'sembolist')
Paul Nougé (Belçikalı sürrealist)

[tarihsiz, Temmuz]

Fransızca, İngilizcenin aksine: büktüğünüzde kırılmaya yatkın bir dil –

5 Temmuz, Paris

Bir yazar da bir sporcu gibi her gün 'antrenman' yapmalı. Bugün 'formda kalmak' için ne yaptım?

[*Amerikalı yazar*] Leonard Michaels [Café] Flore'de: Benzediğimizi söyledi (Rus-Polonyalı-Yahudi...), beni takip etmeye başlamasının "camp" yazımda [*Kübalı-Amerikalı şarkıcı*] La Lupe'den söz etmem ve onu seyretmeye gitmesiyle başladığını söyledi. La Lupe gibi yazmak istiyor – yazmak onun için bir 'müzikal' – ritim. *Ölüm Tüneli*'nin başındaki sevişme sahnesini sevdiğini söyledi. [Samuel Richardson'ın] *Clarissa*'sının en büyük İngiliz romanı olduğunu düşünüyor. "Okur musun?

Yani çok okur musun?" Solcuların 'barbar' olduğu görüşünde. Fransızca bilmiyor, Flore'yi hiç duymamış. 1933 Ocak ayının başlarında Lower East Side'da doğmuş – babası 20'lerin başında göç etmiş, annesi 30'ların başında – doktora öğrencisiyken ilk karısı intihar etmiş (yan odada, kırk yedi tane uyku ilacı alarak) – ikinci karısı, doğal olarak bir DAR [Amerikan Devrimi Kızları üyesi] (kendi sözcükleri) – iki oğlu var, yaşları üç + altı... Müzik + Sanatlar'a gitmiş [*New York'ta devlet lisesi*] > Michigan Univer[sitesi] > Berkeley

20 Temmuz

...

25 Ağustos'tan başlayarak üç haftalığına Çin'e davet edildim.

Bir Çin kitabı? *Hanoi Yolculuğu*'nu yeniden yazamam – "Batı Doğu'yla tanışıyor" duyarlılık tribine yeniden giremem. Gerçek yolculuğumu anlatmaya da hiç niyetim yok. Gazeteci değilim ben. Je ne suis pas raconteur. Je déteste raconter ["*Bir öykü yazarı değilim*"]. (Öyküyü bir düşünceyi anlatmak için kullanıyorsam başka – veya öyküyü sonradan analiz etmek + tartışmak için + anlamlar çıkarmak için)

Ne kitabı olabilir? Artık bir "Kültür Devriminin Tanımı Üzerine Notlar" yazabilir miyim? K[ültür] D[evriminin] çok küçük bir bölümünü görebileceğim sanırım. (Nasıl görebilirim? Asla yalnız olmayacağım ki. Büyük ihtimalle fabrikaları, okulları, müzeleri ziyaret edeceğiz.) Ama bu da bir fikir.

Başka bir aile düşüncesi-
'société de consommation' ['tüketim toplumu'na] bir alternatif

4 Eski'ye karşı: Eski Kültür, Eski Alışkanlıklar
Sanatçılar tarafından üretilen sanata karşı (sanatta uzmanlaşan insanlar)

Siyasi olmayan kişilerin ([*Fransız şair René*] Daumal, Hesse, Artaud) -'bilgelik' için- Doğu'ya yönelişini Doğu'ya Maoist yönelişle karşılaştır. *La Cine è vicina* [*SS'ın çok sevdiği Marco Bellocchio filmi* Çin Yakında*'ya bir gönderme*]

Yunan sanat söylevleri

Filmin öyküsünü yeniden anlat. Babam. Çocukken zihnimdeki Çin. Miss Berken'in dersinde yazdığım Çin hakkındaki 'kitap', o yaşa dek yazdığım en uzun şeydi. Mr. Chen'in Great Neck [New York] evindeki Çin mobilyaları.

Açılış: "Bildiğim kadarıyla, Çin'de (1932'de Tientsin'de) meydana getirildim ama annemle babam doğumum için ABD'ye döndüklerinden (New York, 1933) hayatımın ilk yıllarını ABD'de geçirdim. Bu ihtiyatlı dönüş bende hayal kırıklığı yarattığı için okul arkadaşlarıma Çin'de doğduğumu söylerdim. Ben New York'ta doğduktan kısa süre sonra Çin'e dönmüşlerdi ve hayatımın ilk beş yılını çoğunlukla orada geçirdiler. Babam bir kürk tüccarıydı; New York'ta, kürk mahallesinde bir ofisi vardı (231 W 31. Cadde), başına küçük erkek kardeşi Aaron'u geçirmişti. Kendisi şirketin Tientsin'deki ana ofisini yönetirdi ve 1930'da evlendiklerinden beri çoğunlukla orada yaşamışlardı. Babam 19 Ekim 1938'de, Tientsin bombardımanı sırasında (Japon işgali dönemiydi) tüberkülozdan öldü. New York'ta, Lower East Side'da, 6 Mart 1906'da yoksul bir göçmen ailesinin beş çocuğundan dördüncüsü olarak doğmuştu. 1912'de altı yaşında devlet okuluna başlamış, 1916'da on ya-

şında kürk mahallesinde kurye olarak çalışmak için okulu bırakmıştı. Çin'e ilk yolculuğunu 1932'de yapmış, on altı yaşında çalıştığı kürk fabrikasının temsilcisi olmuştu. Moğol göçmenlerden kürk almak için deve sırtında Gobi Çölü'ne gitmişti. İlk tüberküloz nöbetini geçirdiğinde on sekiz yaşındaydı."

Kitabı babama adarım.
Jack Rosenblatt için (d. New York 1906-ö. Tientsin 1938) – "Babacığım" – bir dizi fotoğraf – şimdi onu düşündüğüm haliyle bir çocuk – bitmeyen bir acı, Ölüm, Büyük Yok Oluş. Oğlum senin yüzüğünü takıyor. Nerede gömülü olduğunu bilmiyorum. Seni düşününce ağlıyorum. – Giderek gençleşiyorsun. Keşke seni tanıyabilseydim.

Fotoğrafları kullanabilirim:

[August ve Louis] Lumière 1900 malzemesi
Pudovkin, *Asya Üzerinde Fırtına*
Babamın resimleri
Derisi yüzülerek işkence edilen bir adamı gösteren Bataille fotoğrafı
Marx'ın *China News* kapağındaki Çinliye benzeyen fotoğrafı

Bibliyo[grafya]:

Ezra Pound – kaligrafi üzerine
[*Fransız Çinbilimci*] Marcel Granet
[*İngiliz Çinbilimci ve bilim tarihçisi*] Joseph Needham
İki *Tel Quel* sayısı
Malraux
Kolombiya Mavisi 'Çin'
Çin fotoğrafı (Skira)

Tides in English Taste (2 cilt) *chinoiserie* akımı
Barthes'ın Japonya üzerine yazdıkları

Belki de Broch-vari bir romandır – Çin üzerine bir tefekkür. Tonu Fred Tuten'in kitabının [*The Adventures of Mao on the Long March*] tam tersi, parodiyle hiç ilgisi yok. Ama karışık malzemden.

Yazmaya çalıştığım her şey kitabı. *Ölüm Tüneli* beş yıl önce yayınlandığında Richard Howard ne demişti, hatırlıyor musun? Kendi tarzımı bulmam gerek – felsefi anlatımımı, düşüncelerimi. Belki de budur, onun hayal ettiğinden çok farklı fakat amaca uygun.

Bütün hayatımı bu kitaba koyabilirim. Her şey hakkında ama aynı zamanda ay hakkında – en egzotik yer – hiçbir şey hakkında.

Kitap için bir başka model: John Cage, *A Year from Monday.* Bir kolaj. On yaşındayken yazdığım Çin kitabının kapağını ve iki sayfasını kopyalattırabilirim. Susan Rosenblatt'lı kapağı soluk bir desen olarak kullanılır, kitabın adı ve Susan Sontag büyük siyah puntoyla üzerine yerleştirilir.

Bir kolaj: *The Shanghai Gesture, Turandot, The Bitter Tea of General Yen, The Good Earth, Shanghai Express* (Dietrich), Jules Verne'in *Tribulations d'un Chinois en* Chine'sindeki Myrna Loy [*metinde böyle*], Kafka, *The Great Wall, The East Is Red, Le Cina e vicina, Asya Üzerinde Fırtına.*

Temalar:

Manzara arayışı
Vie Kolektifi (bireysellikle savaş)
Cariyeler + zulümler
Kadınların durumu
Cinsellik – Çin fotoğrafı

Mao Zedung'un Brecht tarzı bir analizini yapabilirim: iki sütunda (Barthes'ın kullandığı metinler gibi)

... Çin'de 'söyleyiş' fikri
bilgelik fikri

...

Kaligrafi

Hagiografi tarzı:

Konfüçyüs
Norman Bethune [*Mao'yla Uzun Yürüyüş'e katılan Kanadalı bir hekim*]
Mao Zedung

Muhtemel kitap
Anlatılar / kolajlar / tartışmalar
Babam + Gatsby'yi hatırlan hayatı hakkında on pasajla bölünüyor – otobiyografik

"Dakikada doğan her dört bebekten biri Çinliyse, dört çocuğum olduğunda dördüncünün ne olacağı anlamına geliyor..."

Çin manzarasının önemi (resmeden Cizvit)

İmtiyazlar hayatı

II. Nezaketli davranışlar İyi olmak üzere - hagiografi tarzı

III. Çin işkencesi

"Beyaz yas rengiyse, o zaman siyah..." değerlerin tersine çevrilişi

On İki Seyyah:
Marco Polo
[Matteo] Ricci

resim yapan Cizvit
Soulié de Morant
Paul Claudel
Malraux
Teilhard de Chardin
Edgar Snow
Norman Bethune
Babam
Richard Nixon
Ben

VI. "*I Ching*'in yanı sıra"
Çin dini Doğu'ya dönüş

"Tabağındakileri bitirmek zorundasın. Çin'de açlıktan ölen çocukları düşün."
Emperyalizm: *Asya Üstünde Fırtına,* Lumière
Emperyalist imgeler. İngiliz afyon ticaretini anlat, imtiyazları da
Lumière Kardeşler 1900 filmi

VIII. Napoléon'dan beri [–] Mao Zedung [–] Uzun Yürüyüş

IX. Kültür Devrimi'nin Tanımı Üzerine Notlar

X. Bir Maocu olmak (Çin dışında)

Malzemeler: yeşim, tik, bambu

10 meditasyon (her biri 1 sayfa)
Çin yemeği
Çin kuru temizlemecileri
Mah Jong
Çin işkencesi

Artık kitabı yazabilirim. Ama gitmezsem başlığım olmaz, iznim olmaz, ehliyetim olmaz (kısa bir süreliğine gidip hiçbir şey görmesem de gitmeliyim)

...

Çin mitolojisinde maymun imgesi: hilebaz, iş bitirici. Odysseus. Anti-kahraman, 'insan'.

Mei Lanfang'ın tiyatrosu (Brecht + Artaud'da Çin tiyatrosu fikri)

...

Kafka Çin'i nasıl anladı – Prag'dan – 1918-1919'da?

21 Temmuz

Bugün Nicole'e [Stéphane] *Ölüm Tüneli*'nin öyküsünün nasıl bir ânda geliverdiğini -kucağıma düştüğünü- anlattım: tren, Hester, Incardona, iş konferansı, hastane, New York'a dönüş – huis clos ["*kapalı duruşma*"] – ölüm ülkesine giriş. – her şey, John Hollander'in Bleecker Caddesi'ndeki şimdi kapanmış olan Tant Mieux kafesinde gece kahvemizi içerken şu gizemli 'Diddy' sözcüğünü telaffuz etmesiyle başladı. "Ne dedin?" "Diddy – Ah. Afedersin. Yani Richard [Howard]. Hep unutuyorum. Cleveland'da çocukken öyle derlerdi ona." "Diddy mi?" "Evet." "Nasıl yazılıyor?" "Bilmiyorum. D-i-d-d-y diye sanırım." Bu sırada *Ölüm Tüneli* zihnimi dolduruyordu – John'dan müsaade istedim, orada kalamadım. Eve dönmek zorundaydım. Uzaktan bir telefon bekliyordum – 12.30'da eve koşup *Ölüm Tüneli*'ni yazmaya koyuldum. Açılış bölümünü, Diddy'yi & hayatını, intihar girişimini – sabah altıya kadar hummalı şekilde yazdım...

Bu öyküyü Nicole'e anlattım, romanın bana bir ânda, tamamlanmış haliyle, 'Diddy' sözcüğünü duyar duymaz nasıl geldiğini açıkladım – Diddy'nin Richard Howard'la hiç ilgisi yok, onunla uzaktan yakından benzerliği yok – yalnızca sözcüktü beni etkileyen, bir tür 'coup de foudre' [*'ilk görüşte aşk'*] söz konusuydu, [*Fransız psikanalist Jacques*] Lacan'a göre bu sözcük "qui a tout déclenché" idi [*"her şeyi başlatan"*] – ama neden? Neden bu sözcük? Bunu hiç anlamamıştım. Son beş yıl içinde otuz kez anlattığım gibi yeniden Nicole'e anlatırken (gerçek olaydan çok daha önceki anlatışlarımı hatırlayarak) – birden, bugün, aniden – yine aniden – anladım. Beş yıl sonra, anladım. (Peki neden bugün?)

Neden Diddy? Şayet John Hollander lakabın Bubu ya da Toto – veya Dig olduğunu söyleseydi? Hayır! Yalnızca Diddy. Bu beş harf. Neden? Hiç anlamamıştım. Bugün gördüm.

Diddy
Daddy (Baba)

Hayatım boyunca kalbimde taşıdığım ölüm tefekkürünün kaynağı bu.

Diddy otuz üç yaşında. Babam da öldüğünde o yaştaydı.

Did-he? [*Yaptı mı?*] Öldü mü? Sahte ölüm teması, "le mort équivoque, la résurrection inattendue" [*"beklenmedik diriliş"*] bütün çalışmalarımda var-

Frau Anders (*Rüyalarının Esiri*)
Bauer'ler (*Duet for Cannibals*)
Incardona (*Ölüm Tüneli*)
Brother Carl'daki Lena (ama bu olmuyor)

Ölüm üzerine bir deneme yazmak.
Hayatımdaki iki ölüm.

1938: Babam: uzakta, benzetilemez
1969: Susan [Taubes]: benimle aynı adda, "ma sosie" ["benim ikizim"], yine benzetilemez

Bitti. Babam gerçekten öldü.

Lena'nın yeniden dirilişi başarısız oluyor çünkü Susan öldü. Ölüm biçimi – ve Karen'in onun dirilişine dair rüyası – bu acıdan geliyor. (İntihar sahnesini çekmedim, rüyayı da kestim!) Karen'in rüyasını ben görmüştüm. Onu Diana'ya [Kemeny] anlatmıştım o da Martin gibi karşılık vermişti.

...

[Dostoyevski'nin] *Budala*'sında ilk taslakta Natasya Filipovna'yı öldüren Prens Mişkin, Rogozin değil.

...

Yılda belki dört kez 'uğranıyorum' – bir şeyler geliyor. Esinlenme ânlarından ziyade uğranma ânları. Yılın geri kalanını bundan beslenerek yaşıyorum – emirleri yerine getirerek + eskizler yaparak... Kendimi bir tüketim maddesine dönüştürüyorum. Daktilo benim montaj üretim hattım. Ama başka ne yapabilirim ki?

...

[William] Hogarth: her şey dışsallaştırılmış. Kişinin yüzü karakteridir, toplumsal konumudur *ve* mesleğidir. Herkes yüzde yüz neyse odur.... Kendi eserlerini Balzac'vari kavramsallaştırışı: bir toplumu (parçalayıp incelemek, içerdiği çatışmaları

göstermek, ikiyüzlülüklerin maskesini düşürmek) resmetmek. 'Okumak' zorunda olduğunuz bir resim (bir kusur mu?). Sinema. Temalar: çatışma, ikiyüzlülük, duyusal aşırılıklar.

Antonioni'nin *L'Eclisse*'i – en iyi filmi, büyük bir film. Duras [*Fransız yazar ve yönetmen Marguerite*] bütünüyle orada – ama çok daha zengin. Bourse sahnesi Eisenstein kadar iyi. [Alain] Delon + [Monica] Vitti arasında, filmin ikinci yarısı: kapalı avlular, dış mekân. Delon (gerçekten profesyonel bir oyuncu; yalnız cazibeden ibaret olan [Jean Paul] Belmondo'nun tam tersi) ritmi belirliyor – hareket ediş biçimi, hareket etmeyi hiç bırakmıyor.

İyi bir dinleyici: sıcak, dikkatli, zeki bir fiziksel varlık – bütün sözcüklerden daha önemli.

Proust Balzac ve geri kalanlar değil. Balzac hem Balzac'tı hem de bütün geriye kalanlar! Toplumsal betimlemeleri ayrıca toplum teorileri, sevgi, deha, kişilik – sayfa sayfa bunlarla doluydu Balzac'ın eserleri – tıpkı zaman hakkında, tanınma hakkında, eşcinsellerle Yahudiler arasındaki [bağlantıyı] anlatan Proust gibi.

...

[*Yirminci yüzyıl Fransız yazarı Pierre*] Drieu La Rochelle / Mishima [–] faşizm < > erillik kültü < > intihar

bir konu: ideolojinin fenomenolojisi

[Wagner'in] *Die Walküre*'si üzerine:
... *Ensest ânında erostur* (eşcinsellik gibi) – ilk eylemin erotik çifti erkek + kız kardeştir, son eylemin erotik çifti baba + kızdır

Walküre'de dinlemesi olağanüstü keyifli orkestra pasajları -insan sesi olmadan- operayı *görünce* değerini yitiriyor. O zaman müzik yalnızca oyuncuların jestlerine eşlik eden ya da bunları vurgulayan bir eşlikçiye dönüşüyor: özlemle uzun uzun bakmak gibi.

28 Temmuz

İdeal durum *herkesin* sanatçı olması değil (solcu-ütopik klişe) [artık] tıpkı herkesin bilimci olmasının istenmeyecek olması gibi.

Bütün bu *şeylerle* ne yapardı dünya?

Sanatın evrenselleşmesi ekolojik bir felaket olurdu. Sonsuz bir üretkenlik fikri.

Sonsuz yaratıcılık (teknoloji) ya da sonsuz bilgi ediniminden daha iyi değil. *Sınırlar* kavramı.

İnsanlara ideal dünyada herkesin [bir] sanatçı olması gerektiğini söyleten, 'elit' aktivitelere katılma korkusu.

Ama bazı aktiviteler *yalnızca* az sayıda kişi yaptığında mümkün.

Herkesin sanatçı olabilmesinin tek yolu, sanatın tamamen *performans* olarak algılanması – ya da tek kullanımlık sanat olarak. Sanat insanların yaptığı bir şey olurdu ve ortaya bir nesne çıkarsa onu saklamaya, müzede korumaya gerek olmazdı (belki bu mümkün de olmazdı). Bu yüzden, Cage'in herkesin sanatçı olmasını istediğini söylemeye hakkı var. Onun sanat nosyonunda ürün-yapımı çok az yer tutuyor. Saklanacak, anıtsallaştırılacak bir şey yok. Kendi kendini yok ediyor.

Tekrarlamış olmak için: ekolojik bir sorun

Mezarlıklar üzerine bir makale (ya da film?)
> 20 dakika (Franju)

1. bir tür duyarlılık olarak marazilik
2. İdeal *şehir* olarak mezarlık
   kent uzamı
   'sokaklar', 'bahçe' – çiçekler, 'evler'
3. Mezarlık yapıları [–] bkz. [*yirminci yüzyıl İtalyan yazarı Umberto*] Eco
   zevksizlik
   kitsch
   'fotoğraflar' – Linguaglossa (Sicilya)
4. Mezarlık & bellek (zamanı ortadan kaldırma)
5. Bireysellik < > toplu mezar
6. Mezarlık edebiyatı [-] mezar kitabeleri [-]
   okunurluk
7. Mezarlık + aile (sevgi = çift)
   Mezarlık: yapıntı + gerçek
   renkler: beyaz

Mezarlıklar:

Marseilles'deki yeni mezarlık
Haramont [*Paris yakınlarında, Nicole Stéphane'nin evinin olduğu köy*]
Linguaglossa (Sicilya)
Long Island
Highgate (Londra)
Taroudant yakınlarında [Fas]
Panarea [Sicilya'da ada]

3 Eylül, NYC

Ego: Boby Fischer, James Joyce, Norman Mailer, Richard Wagner, Mark Spitz, [Herman] Melville

Erkek eşcinselliği ile faşizm arasındaki bağlantı, Püritenizm ile komünizm arasındaki bağlantı: seks + politika

...

16 Eylül

...

Röportaj tonu için en iyi model: Robert Lowell...

Çin kitabı – Hannah Arendt + [*Amerikalı yazar Donald*] Barthelme arasında bir geçiş, dedim [New Yorker'*ın o zamanki editörü*] W[illiam] Shawn'a dün

Ray L. Birdwhistell, (Ballantine yay, 1972) *Kinestics and Context, Essays on Body Motion Communication*
Bu kitap neden bu kadar gerici ve tonu neden böyle itici?

cinsiyetçiliği ('uygun çiftleşme' erkek 'o' kullanımı, vs.)
bilimcinin hakları üzerine varsayımları –
hasta
meslekten olmayan / / profesyonel
amatör

toplum nosyonu, örneğin evren / idioverse
jargonunun etik sorunları

15 Ekim, Paris

Arendt'in *Karanlık Zamanlarda Erkekler* yazısının asil tonu

[Arendt'in Gotthold Eprhraim] Lessing + [Walter] Benjamin makalelerini sık sık yeniden oku!

Hong Kong – Shem Chun Nehri'ni aşan Lu Hu Köprüsü, Çin ve Hong Kong arasında. Üzerinden yürü. Sivri kumaş şapkalar. [*SS ilk cümleyi otobiyografik öyküsü "Çin'e Yolculuk Projesi"nde sözcüğü sözcüğüne kullandı.*]

...

Modern cennet fikri: anlamadığımız yer (Katmandu, Tarahumaras, Tahiti, vs.)

20 Ekim

(roman teması) faşizm ile 'fantastik' arasındaki ilişki
Lovecraft

Fantasia, Busby Berkeley'in *The Gang's All Here*'ı
insanların mekanikleştirilmesi
renk kullanımı

...

21 Ekim

Hayatımdaki iki temel metafor:

Çin'e yolculuk
çöl

İki bölümden oluşan kitap (Cendrars tarzı düzyazı şiir): Çöle dönüş
(Tucson): Çin'e yolculuk

Çöl – statiz, boşluk, arındırılmış, çok az insan, cahillik, uyduruk tarih

Çin – hareket, üstün kültür, yeşil manzara, muazzam tarih, çok fazla insan

...

28 Ekim

Çin yolculuğunun 15 Şubat'a dek ertelendiğini öğrendim.

Neyse ki "Proje"yi yazmışım

Kendini koruma içgüdüsü!

...

[tarihsiz, Kasım]

...

Hayatını kitaplarla geri dönüştürmek

6 Kasım

Kısa öykü ya da novella fikri ([*film yapımcısı* Lise Fayolle ve kocası Claude Breuer'in Nicole'ü dün geceki ziyaretinden sonra):

Bir adam – yakışıklı – kırk iki yaşında – Brüksel'de doğmuş, Montreal'de büyümüş. Bir yazar. İçiyor. Uzun saçlı. Giydiği bütün giysileri ona kadınlar almış. Bir *raté* ['başarısız']. Her şeyi 'biliyor'. Hiçbir şeyi saklamıyor – eşyası, eski elyazmaları, günlükleri. Çok az çalışmış – arada bir gazetecilik, serbest reklam fotoğrafçılığı (Cannes Film Festivali'nde 1970'te John Lennon ve Yoko Ono), senaryo doktorluğu. İlk romanını iki yıl önce yayınlamış; roman Alpes-Maritimes'ten küçük ve bağımsız bir yayıncı tarafından satın alınmış - Robert Morel – bir tepenin üstünde 180 hektarlık bir bahçenin ortasında modern bir bina... 'kasa gibi kapanan' tek bir çelik kapısı var; 10 bin kopya basılmış kitap – hepsi satılmış ama yalnızca Güney Fransa'da – Paris'te tek kopya satılmamış (yayıncı kitapları talep olduğu halde Paris kitapçılarına göndermeyi reddediyor); [*Une Journée un peu chaude*]; le Prix Roger-Nimier'de prestijli bir edebiyat ödülü kazanmış. İkinci romanını bitirmiş, üçüncüye başlamış. Robert Morel'den ayrılmış – 'acı vericiydi' – "Onu seviyorum" – mektup: "Cher Robert, Je vous quitte. Claude." ["*Sevgili Robert, seni bırakıyorum. Claude.*"] Açıklama veya pişmanlık belirtisi yok. "Kendi keyfine bakıyor. Ben neden bakmayayım?" – "Aptalca bir sebep yüzünden. Paris'te bir kitapçıya girip rafta kitabımı görmek istiyorum." Şimdi, ([*Fransız romancı Françoise*] Sagan tarafından) [*Fransız yayıncı*] Flammarion ve Gasset'e takdim edilmiş, ikisinden biri yeni romanını yayınlayacak. Üçüncünün 100 sayfasını yazmış.

Hayatı boyunca yazmış ama üç yıl öncesine dek yayınlayacak 'cesaret'i bulamamış. Oyunlar, öyküler, romanlar. Eski yazdıklarının hepsi kaybolmuş, atılmış, yırtılmış.

İki kere evlenmiş – çok gençken Kanadalı bir kızla (kız sadakat talep etmiş) ve Paris'e geldikten sonra – 20'lerinin sonları,

30'larının başlarında Lise'yle! Şimdi Catherine adlı zengin bir kızla St. Tropez'de yaşıyor. Çamlar arasında bir evde.

Cornell'e gitmiş. Bir süre New York'ta yaşamış.

Zengin bir aileden. (Babası ne iş yapıyor?) Dört erkek çocuktan biri. (Claude en büyükleri mi?) Kardeşlerinden biri ölmüş. Üçüncü mü? Dördüncü, Philippe, otuz dokuz yaşında ve Mongolizmi var.

Philippe altı yaşına kadar 'konuşmamış', dokuz yaşına kadar yürümemiş. "Ona yürümeyi öğreten bendim." Annesi şimdi seksen iki yaşında. Philippe'den ömrü boyunca bir ân bile ayrılmamış. Seksen iki yaşında bile Philippe'yi güldürmek için bahçede takla atabiliyor.

"Annem bir canavar."

Lise'e "Fayolle" diyor [–] "Hey, Fayolle..."

Philippe'nin fotoğrafı (boyu 1.60, kalın camlı yuvarlak gözlüğü var, saçı seyrelmiş, kısa kollu beyaz gömlek, gri pantolon giymiş), annesi (beyaz saçlı) ve Claude – kirli, dağınık saçlı, tıraşsız.

Kırk beş yaşının üstündeki annelerin doğurduğu her elli çocuktan birinde Mongolizm var; otuz yaş altı annelerde bu oran iki binde bir.

"Mongol idiyot", doğru adı, Down Sendromu

Claude: "Mongollar için üzülme. Mutsuz değiller. Mutlular."

Ne istiyorlar? "Hiçbir şey. Yalnızca kendi hallerine bırakılmak. Huzur içinde yaşamak."

"C'est le contestataire dans l'état pur. Il *est* contestataire. C'est le refus total." [*"En saf haliyle protesto. Protestonun kendisi. Topyekûn bir reddediş."*]

"Bir Mongoloidin söylediği her şey yanlıştır." Öğrenilmiştir. Taklittir.

"Reddediş ana rahmine düşünce başlar. Sperm yumurtayı reddeder, yumurta da spermi."

Mongoloidler birbirlerine karşı normal insanlara karşı olduklarından daha az 'sevgi dolular'.

Bellekleri genelde iyi.

"Annem Philippe'yi anlamıyor. Onun yaşama sebebi annem, anneminki de o."

"Annem ölürse o da aynı gün ölür." Mongollar çoğunlukla genç ölüyorlar. Yaşayan en yaşlı Mongollardan biri o.

O [Claude] annesini on yedi yıl boyunca görmedi.

"*Konuşmak* istemiyorlar. Konuşmayı öğreniyorlar çünkü buna zorlanıyorlar." (Doğru Değil)

Annesinin Philippe'yi diğer üç oğlundan ve kocasından çok daha fazla sevdiğini anlatıyor. "En güçlünüz o."

"İnsan onunla asla sıkılmıyor."

"Yazdığım roman kardeşim hakkında değil. Yalnızca Mongol bir kardeşim var, hepsi bu."

Roman birinci tekil şahıs. "Kendimi bir Mongolun zihninin içine yerleştirmek istiyorum. Dünyayı onun gördüğü gibi tarif etmek – *o* olarak gördüğüm şekliyle tarif etmek istiyorum." 'Normal' varsayımlar ve yapıların bulunmadığı bir dünya.

"Annem hayran olunacak biri değil. Yaptığı şey bütünüyle bencillik. Onun ölmesine izin vermeli."

Bir Mongolun pençe gibi tutuşu – düzleşmiş tırnakları – kalın boynu, boğuk sesi, yuvarlak omuzları.

Canı istediğinde öfke ve memnuniyetsizlik sergiliyor. Bir fincan hem içmek hem kırmak içindir.

"Kardeşimi anlıyorum."

Annem bir okul buldu – kurum – Mongolları alan. Ama Philippe her zaman onunla evde.

"Belki romanda Mongolları doğru biçimde anlatmayan bir zihinsel süreç hayal edeceğim ama umurumda değil. Gerçek olan benim hayal edebildiğim."

Claude doğduğunda annem kırk yaşındaydı, (en küçükleri) Philippe doğduğunda kırk üç.

Bunu nasıl dönüştürmeli?

C.'nın günlüğü
ya da
C. ile S[agan] arasında mektuplaşmalar.

Günlükte, romandaki düşüncelerini ortaya koyabilir – kardeşi hakkında, kendisi hakkında. Ama dışarıdan bunlara yorum yapabilir mi – yani bu üçüncü roman projesinin annesi ve erkek kardeşinden şiddetli bir biçimde intikam alma eylemi olduğunu?

bu romanı yazmakla, kardeşine dönüşüyor – ama kardeşinden daha zeki (bu yüzden karakterinin kardeşi *olduğunu* inkâr edi-

yor, ya da taklit edeceği zihinsel yapının tipik Mongol zihniyeti olmasının önemli olduğunu)

– bu romanı yazmakla annesine dönüşüyor – ama annesinden daha zeki. Philippe'yi annesinden daha iyi anlıyor.

Annesi ve kardeşi olmak, nihayetinde, ikisinden de daha güçlü olmak demek.

Philippe'yi (Philippe'den daha iyi) taklit ederek annesinin sevgisini talep ediyor. Sihirli bir şekilde tercih edilen oğula dönüşüyor.

Philippe'nin sevgisiyle annesinin yerine geçiyor.

Her zaman dönüşmek istediği şeye dönüşüyor – üzücü, patetik, 'bohem' tarzıyla – kusursuz protestoya.

(C. yemekten ve uyumaktan nefret ediyor. Çok zayıf. Yatağa genelde sabah beş-yedi arasında giriyor. İçiyor, fakat ?????, bunların hepsi, Philippe'nin bedene getirdiği ideal protesto)

Mektup formunda: bunların hepsini söyleyen bir ses olabilir – bir kadın, Claude'un eski eşi ya da sevgilisi, Paris'te yaşayan başarılı bir romancı. Zihni berrak, sinik biri.

Ama mektup formu öyküyü fazla uzatıyor. Ben hızlı ilerlemesini istiyorum – mümkün olduğunca sıkıştırılmış olsun.

Chute ('düşüş')? Anne ölüyor ve hemen arkasından ölen Philippe değil, Claude.

...

Hayatım boyunca takip ettiğim üç tema:

Çin
Kadınlar
Ucubeler

Dördüncü de var: örgüt, guru.

Yönetebileceğim – ve sömürebileceğim üç (ya da dört) koloni. Döşeyebileceğim üç (ya da dört) oda.

[*Sayfa kenarına:*] *Otobiyografimi bu şekilde yazabilirim. Dört bölümde.*

...

7 Kasım

Çin kitabını D'ye ithaf et: David için
Sevgili oğul, arkadaş, yoldaş

...

16 Kasım

Bilim kurguyu yeniden dönüş. Jules Verne (+ Nietzsche'nin) kadın düşmanlığı

...

1973

6 Ocak

Küçük bir çocukken önümde iki seçenek olduğunu zaten biliyordum sanırım: zekâ veya otizm. Zeki olmak benim için bir şeyi 'daha iyi' yapmak değil. Tek var olma biçimim. Şayet zeki olamıyorsam, katatonikliğe yaklaşıyorum.

Raymond Russel'ın *Impressions of Africa*'sını (1910) konu alan film. 1933'te öldü. Komik, şairane, düşsel bir film (öykü tiyatral bir taç giyme töreni kutlamaları üzerine).

Gilles de Rais hakkında bir film.

Belki de yeniden düşünebilmeye başladım. Karar vermek için henüz erken. Aklımı yitirdiğime inanmaya başlamıştım. – Ya da verdiğime, çok ağır olduğundan.

Birini sevip (N[icole]] yine de düşünebilir/uçabilir miyim?

Aşk bağlı uçmaktır, sürüklenmektir. Düşünce yalnız bir uçuştur, kanat çırpmaktır.

Ne düşündüğümü düşünmem lazım. Ve korkuyorum.

Son üç yılda deneyimlediğim korkunç, uyuşukluk veren özgüven kaybı: *Ölüm Tüneli*'ne yapılan saldırılar, kendimi basitçe sahtekâr gibi hissetmek, *Brother Carl*'ın kötü karşılanması – ve, tabii ki, C[arlotta]'nın yıkıcı fırtınası.

Filmler (deneysel hipotezler):

Sadece B[ilim] K[urgu] filmleri yapmak istiyorum: rüyalar, mucizeler, fütüroloji. BK = özgürlük.

Her 'dönem' filmi gericidir. Örnek: Proust, *The Go-Between, Venedik'te Ölüm*

Karşı örnek: Bresson'un *Jeanne d'Arc*'ı – Neden?

Çünkü profesyonel oyuncu yok....

Bundan ötürü [*SS'ın Beauvor'ın romanını sinemaya uyarlama projesi*] *L'Invitée* gerici bir film olurdu....

Bir başka karşı örnek: Rossellini'nin *Le Prise du Pouvoir*'ı...

Peki ya yıldızlar? [Godard'ın] *Le Mépris*'inde [Brigitte] Bardot imgesi

Sinemada şiddet üzerine deneme:

Karşılaştır: 1) [Esienstein'ın] Odessa merdiven sahnesindeki kadının gözüyle 2) [Buñuel'in] *Endülüs Köpeği*'ndeki kesilen göz

1) şefkat uyandırıyor, şiddet uygulamıyor; 2) şiddet uyguluyor. Ken Russel'ın *Şeytanlar*'ı 2)'den geliyor. *Sapık*'tan beri izleyicileri sadistik saldırılara göz kırpmadan dayanmaya alıştırma süreci devam ediyor (*Sapık, Repulsion, The Music Lovers, Şeytanlar,* [Sam] Peckinpah'ın *Straw Dogs*'u, Hitchcock'un *Fernzy*'si). [*Franju'nun*] *Le Sang des bêtes* filmi bunların arasında nerede yer alıyor?

Görüşüm sansürü destekliyor, tabii kamusal bir eyleme yol açtığı söylenebilirse. Ama bunu yapamam. Sansürün yanında yer *alamam*.

•

[*SS 1973'ün ortasında Çin ve Vietnam'da bir ay kaldı. Bu yolculuktan geriye fazla not kalmamış ama bulabildiğim hemen her şeyi buraya ekliyorum. Yazdıklarının çoğu doğrudan Çin hakkında değil.*]

Kültürel emperyalizm anahtar mesele. ABD'nin yabancı düşmanı olmamasına şaşmamalı. Kültürünü ihraç ediyor – dokunan herkese bulaşacağından (baştan çıkaracağından) emin.

Güncel Çin sloganı: "Çin dünyaya daha büyük katkılarda bulunmalı." Çin'in ihraç edebilecekleri konusunda alçakgönüllü olması. Çin bir model olabileceğini düşünmüyor, Üçüncü Dünya'da bile.

Çin'in istediği rahat bırakılmak. Yeni bir Sion inşa etmek, izole olmak. Amerika bu şansa sahipti. Çin istemiyor, bunu yapmayacak.

Amerikan ideolojisinin Kalvinist temelleri: insan doğası temelde karanlık, günahkâr, kötü, bencildir – yalnızca bencil, maddi veya rekabetçi dürtülere karşılık verir

Çin: ya 1) gerçek değil (bir gösteri, zoraki); ya da 2) sürdürülemez (materyalizmin pençesine düşene kadar bekleyin (!))

Tüketim toplumunun karşı konulmaz baştan çıkarıcı (yozlaştırıcı) olduğuna inanmak. ABD'nin lekesiz geçmişine nostalji duymak, fakat...

Benzer sözcükleri *kullanmamanın* yolu:

tasnif
ilmihal
beyin-yıkama
riayet vs. bireycilik
yeknesak

[*Amerikan Çinbilimci John King*] Fairbank (1971'de, [*Senato Dış İlişkiler Komitesi başkanı, Arkansas senatörü William*] Fulbright'ın karşısında ifade verirken, Amerikan 'bireyciliği'nin Çinceye 'ho-jen-chui' olarak çevrildiğini, her koyun kendi bacağından asılır anlamına geldiğini, bencilliği anlattığını; Çincede 'özgürlük' karşılığının 'tzu yu' olduğunu ve kontrolden çıkma, istediğini yapma, sorumluluklarını yerine getirmeme, ahlâksızlık anlamına geldiğini söylüyor

Küçük grupların kendi kaderlerini belirlemeleri anlamsız geliyor – [Çinliler] insanların tek birim olduğuna, birleşmesi gerektiğine inanıyorlar.

Karşılıklı yardımlaşma ritüelleri

Yemek: kendine yemek almazsın, sağındaki + solundaki kişilere servis yaparsın. (Her öğünde yuvarlak masanın ortasında büyük bir kâse içinde ana yemek var)

Çinliler, bir 'başkan'ı olmayan grupları anlamıyorlar.

Batı'da kültür, burjuvanın kalesi
kültür, bir tapınak
bir elit, muhafızları

krş. Nizan kitabı
Çin'de, şimdilik, herkesin ulaşabildiği tek *bir* kültür var

Bir ikonografi:
Mao
4'lü Çete
Dev[rimci] bale
Sanat gündelik hayatı yansıtıyor.

Aynı repertuar – her yerde işitmek / görmek mümkün: sabah bir bebek yuvası ziyareti, öğleyin bir fabrika ziyareti, akşam Sian veya Şanghay'da ya da Hangchow'da profesyonel şarkı + dans gösterisi

Kadınların özgürleşmesi

Kadınlar / / siyahlar

önemli fark baskının ölçüsü ya da niceliği değil (kadınlar tarihin büyük bölümünde köle, mülk – ayakları bağlanıyor, klitoridektomi, kocanın cenaze ateşinde yakılma > yasal statü yok, mülk edinme hakkı yok, oy verme, kendi adını taşıma hakkı yok > kürtaj yasaları, işyerinde ayrımcılık, vs.) fakat bazı kültürlerde -örneğin Arap, Çin- neredeyse tecrit edilmiş olsalar da zulüm edenlerle bütünleşmiş oldukları gerçeği

Önemli soru: entegrasyon mu ayrılıkçılık mı

Ayrılıkçılıkta en azından biseksüellik iması var (yalnızca eşcinsellik cinsel kutuplaşmanın eseri – daha fazla bütünleşme, cinsiyet rollerinin bırakılmasıyla azalacak)

Dikkat: Hareketin şimdiki eğilimi ayrılıkçılık yönünde – Redstockings, Gay Liberation Front, Weatherwomne, *Aphra*, "erkek edebiyat ölçütlerini kopyalamaya çalışmadığı için" takdir edilen bir dergi

Kendi görüşüm: kesinlikle bütünleşmeci

Kadın özgürlüğü hareketinin amacı cinsiyetlere-özgü standartların bütün aktivitelerden uzaklaştırılması olmalı – çocuk doğurmak ve belki fazla fiziksel güç isteyen birkaç meslek dışında (maden kömürcülüğü gibi – ama bu meslekler giderek azalıyor zaten)

Kendi standartları olan bir 'siyah edebiyatı' olabilir ama bir 'kadın edebiyatı' yok. Bu tam anlamıyla eski tip erkek şovenist karalama değil mi? (Krş. Virginia Woolf'u ele alışları) Kadınlar ayrı bir 'kültür' yaratmak zorunda değiller – zaten bunu yapmamalılar. Sahip oldukları ayrılıkçı kültür mahrum bırakıcı. Tam da yok etmeleri gereken şey.

Toplanmanın -ayrılıkçı gruplar oluşturmanın- tek işlevi geçiş sağlamak: bilinçlendirmek, lobi yapmak

Okullar

On iki-on altı yaşları arasında okulu niye toptan kaldırmıyorlar? Biyolojik + psikolojik açıdan sürekli dört duvar arasına tıkılmak, sürekli oturmak için fazla çalkantılı bir dönem. Bu yıllarda çocuklar komün halinde yaşamalı – çalışmalı, en azından fiziksel açıdan aktif olmalı, kırsal bölgede yaşamalı, cinselliği öğrenmeli – ebeveynlerinden kurtulmalı. Bu dört 'eksik' okul yılı daha sonra, daha ileri yaşlarda tamamlanabilir. Örneğin elli-elli dört yaşları arasında herkes okula dönmek zorunda ol-

malı. (İnsan isterse birkaç yıl okulu erteleyebilmeli, özel durumlarda; özel bir işte çalışıyor veya ayrılamayacağı yaratıcı bir projeyle ilgileniyorsa.) Bu elli-elli dört yaşları arası okul döneminde, yeni bir meslek ya da iş öğretme baskısı olmalı – ayrıca sosyal bilimler, genel bilim (ekoloji, biyoloji) ve dil eğitimi verilmeli.

Eğitimde yaş dönemini bu şekilde değiştirmek: a) ergenlik huzursuzluğunu, dışlanmışlığı, can sıkıntısını, nevrozu azaltır; b) elli yaşlarındaki insanların psikolojik ve entelektüel açıdan kemikleşmesi sürecini geri çevirir -siyaseten daha muhafazakâr olmalarını engeller- ve beğenilerin gerilemesine de engel olur (Neil Simon oyunları, vs.)

Gençler ve genç olmayanlar arasındaki büyük kuşak farkı ortadan kalkar – beş ya da altı kuşak farkı olur ama daha az mesafelidir.

Artık insanların çoğu yetmiş, yetmiş beş, seksen yaşına kadar yaşayacağına göre, neden bütün eğitimleri hayatlarının ilk üçte birlik veya dörtte birlik zaman dilimine sıkıştırılmalı – ve bundan sornası hep yokuş aşağı olmalı

Erken yaşta okula başlamak – altı-on iki yaş – dil, temel bilimler, yurttaşlık bilgisi, sanat becerilerini geliştirir.

On altıda okula dönüş: iki yıl sosyal bilimler
On sekiz-yirmi bir yaş: çıraklıkla iş eğitimi, okul yok

[tarihsiz siyasi not:]

"Kültür Devrimi'nin Tanımı Üzerine Notlar" için [*SS'ın yazmak istediği makale*]

Oku, yeniden oku:
Sartre röportajı, *New Left Review* #58, Kasım-Aralık 1969

15 Mart

...Yazarın otoritesi nereden gelir? Benim otoritem nereden geliyor?

Örnek şahıslar, örnek eylemler.

'Hayatta' işime indirgenmek istemiyorum. 'İşimde' hayatıma indirgenmek istemiyorum.
İşim çok çetin
Hayatım acımasız bir anekdot

21 Mart

...*Büyülü Dağ*'ı yirmi beş yıl sonra yeniden okuyorum. Bugün, Artraud makalesinden bir satırın "Yalnızca yorucu olan gerçekten ilginçtir", *BD*'ın Önsöz'ündeki bir satırın parodisi olduğunu fark ettim: "Yalnızca teferruatlı olan gerçekten ilginç olabilir."

[tarihsiz, Haziran]

... "Ego ne zaman kokmaya başladı?" ([*İngiliz eleştirmen*] Cyril Connolly, otuz yıl önce)

[*Bu girişin yanında bir soru işareti var.*] Leni Riefenstahl'ın korkunç "Nietzsche" belgeseli, *İradenin Zaferi*

1973 Haziran sonu, Venedik

Alçaktan uçuyoruz – Marco Polo havaalanına yaklaştık – manzara 'ay'ı hatırlatıyor – Mestre'deki petrol rafinerileri, çeşit çeşit yabani renkler – sığ suyun altında toprağın kemikleri.

Emperyalist bir proje olarak Amerikan romanı: Melville.

...

20 Haziran, Haramont

...Artık yalnızca kişisel deneyimimle besleyebileceğim öyküler yazmak istiyorum. "Çin", "Debriefing" ve "Bebek" bu yüzden iyi oldu. Venedik'te yazmaya çalıştığım fabl bu yüzden olmadı.

American Review'deki [Malcolm] Lowry öyküsü: yazarın iradesinin en güzel örneklerinden biri: ısrar etmek, biçimlendirmek

...

27 Haziran, Paris

Önemi olan, içimi kemiren: Geçmişin hangi bölümleri kullanılabilir –

Philip
Delilik hissi
Amerika
Kadınlar
Ucubeler
İrade
Kokteyller & aşırı hız

Öykü bir sestir.

Aşırı Hız
[*Sayfa kenarına 2/13/74 tarihi ve bir not eklenmiş:*] Kamyon şoförleri der[gisinin] adı bu

Yazmaya değer tek öykü bir haykırış, bir atış, bir çığlık. Okurun kalbini kıracak bir öykü

Bir başlangıç: "Bütün hayatım boyunca konuşacak zeki birini aradım."

Öykü benim içimde bir yerlere dokunmalı. İlk cümlesini kafamın içinde duyunca kalbim atmaya başlamalı. Riski düşününce titriyorum.

...

Form (ton) tutturduğumda ve her şey bununla ilgili göründüğünde bir öyküm 'olduğu'nu anlayacağım – buna göre çok daha uzun olabilir (ayrıntıları da çoğalabilir).

...

"Aşırı Hız" adlı bir öykü

Bir arabayla dünyayı dolaşıp en sıkıcı yerlere giden insanlar: Bergen, Norveç

Aşırı Hız bir koleksiyonun adı olabilir mi? *Ben, Vesaire* fazla akılsal. [*Sonunda SS* Ben, Vesaire'*yi seçti*]

31 Temmuz, Paris

Belki iki yıl öykü yazmayı sürdürmeliyim – on beş, yirmi öykü yazmalı – içimi tamamen boşaltmalı, yeni sesler araştırmalı –

üçüncü romana öyle başlamalıyım. Önümüzdeki iki-üç yıl içinde iki öykü kitabı çıkarabilirim, kendimi yeniden bir kurmaca yazarı olarak tesis edip (tesis!?) ilgi çekebilir, sıradaki roman için -beklenti- oluşturabilirim.

...

Şimdi öfkeden yazıyorum – ve bir tür Nietzsche'ci coşku hissediyorum. Kuvvet ilacı. Kahkahayla kükrüyorum. Herkesi suçlamak, hepsini kovmak istiyorum. Daktilomun başına makineli tüfek başına geçer gibi geçiyorum. Ama güvendeyim. 'Gerçek' saldırganlığın sonuçlarıyla yüzleşmek zorunda değilim. Dünyaya 'colis piégés' [*'bubi tuzaklı paketler'*] gönderiyorum.

Bundan dolayı sesim giderek Amerikanlaştı. Çünkü sonunda otobiyografik malzememe doğrudan el atıyorum/dokunuyorum. Daha önceki kurmacalarımın Avrupalılaşmış sesi ('kötü çeviri') yazmakta olduğum şeyi aktarmamdan -yerinden etmemden- kaynaklanıyordu.

Paul Goodman makalesiyle başladı – üzüntü duymak, bunu reklam edecek cesareti (ve ilgiyi) bulmak. İkinci adım, Ekim'de, Çin yolculuğunun iptal olduğunu duyduğumda geldi. Düş kırıklığına uğramıştım – ve hepsinden öte, bütün kişisel fantezilerimi harcamak (kullanma fırsatı bulamamak) istemiyordum. [*Sayfa kenarına:* (Babam, M. [*SS'ın annesi*], çocukluğum) bu yolculuk ihtimaliyle aklımda yeniden canlanmıştı. "Çin'e gidiyorum" diye başlayan bir öykü yazdım, tam da gidemeyeceğimi sandığım sırada. Dört yaşındaki ben'in istediğini söylemesine izin verdim, çünkü otuz dokuz yaşındaki Maoculuk ve Kültür Devrimi hakkında bir şeyler öğrenme fırsatı bulamayacaktı. (Tabii, Ocak ayında gidebildiğim zaman – oraya giden otuz

dokuz yaşındaki ben'di – şaşırdım ama dört yaşındaki gelmeye çalışmadı bile. Söyleyeceklerini söylediği için mi acaba? Hayır – büyük ihtimalle diğer türlü de gelmezdi zaten – çünkü gerçek Çin'in onun Çin'iyle ilgisi yoktu, hiçbir zaman da olmadı.)

Sorunun çözümü –bitiremediğiniz bir öykü – sorunun *kendisi*. Sorun başka, çözüm başka şey değil. Sorun, gerçekten anlaşıldığında = çözüm. Öyküyü gizleyen veya sulandıran neyse, bu sınırı vurgula. İfşa et, ona yüklen.

Sahneler arasında geçerken kesme kullanma özgürlüğü.

14 Ağustos, Paris

K[afka]'mn "Bir Köpeğin Araştırmaları"nı yeniden okudum – on beş yıldır ilk kez (?) – ve *Rüyalarının Esiri*'nin açılış satırının -ilk sayfalardaki argümanın-, hatta belki bütün romanın – doğrudan buradan geldiğini anladım.

Boktan hayat, süslü mitolojiler

...

Hayatım boyunca konuşacak zeki birini aradım.

Annem her akşamüstü dörde kadar alkol baygınlığıyla yatağından çıkmaz, odasının perdelerini sıkı sıkı kapatırdı. İrlanda-Alman karışımı çilli bir fil tarafından büyütüldüm – beni her Pazar ayine götürür, akşam gazetesinden araba kazaları hakkında haberleri okur, Kate Smith'i severdi. On yedi yaşında ince, kalın bacaklı, kelleşmekte olan, durmaksızın konuşan, ukala, kitap düşkünü ve bana "tatlım" diyen bir adamla tanıştım. Birkaç gün sonra evlendik. Yedi yıl boyunca konuştuk.

Ev ödevimi radyo dinleyerek yapardım.

Pazartesileri Mahatma Gandhi'ye ayırmıştım.

Dokunmak gibi konuşmak
Birini yumruklamak gibi yazmak

Aksanlı konuşmak...

20 Ağustos

Bitirmekte olduğum öykünün adı "Başka Bir Dr. Jekyll Vakası" – 1962-1963'te yazdığım "Örgüt"ün parçalarını kullanarak yazdığım "Walter ile Aaron"ın malzemesini kullanıyorum.

Eski temalar buldum:

Masum genç ('saplantıları' olan, çözmeye çalıştığı bir 'sorunu' olan) > daha yaşlı, sinik, faşist tipleme

Örnek: Thomas / Bauer [*Duet for Cannibals*]
Hippolyte / Jean-Jacques [*Rüyalarının Esiri*]

Diddy Incadona ilişkisini tersine çevirmek [*Ölüm Tüneli*], bedeni güzel olan orta sınıf züppedir, fiziksel açıdan narin olan kaba saba (işçi sınıfı) üyesi

Birkaç ay önce okuduğum Stevenson romanında beni büyüleyen de buydu... – yani H[yde]'ın J[ekyll]'dan daha ufak tefek, narin, genç olması

'Gürciyev' teması sonunda açıkça elden geçirilmiş oldu, belki de böylece kendimi bütün bunlardan arındırıp – bir 'Gürciyev' filmi yapmak – Daha yeni, daha iyi saplantılara tutulabilirim.

'Faşist' bilge –

Rüyalarının Esiri'nde bir tema

Romanın ana (yazılmayan) kısmına 1965 Haziranı'nda başlamış ve yarım bırakmıştım "The Ordeal of Thomas Faulk".

Duet for Cannibals'taki Bauer [–] başlangıçta Bauer psikiyatr olacaktı – Thomas da onun genç asistanı. Öykü, Bauer'in özel kliniğinde geçiyordu, Thomas çalışmaya buraya geliyordu [*Sayfa kenarına:* Caligari, Mabuse.] ("The Ordeal of Thomas Faulk"un çoğu Güney Carolina'da bir klinikte geçecekti. Thomas sinir krizinden sonra buraya getirilecekti; bu daha eski versiyonda... Thomas bir hastaydı, genç bir doktor değildi) [*Sayfa kenarında:* ama film yine de Thomas'ın adını taşıyor]

3 Eylül

[*Alman felsefeci Karl*] Jasper'in *The Philosophy of Existence*'deki 'istisna' kavramı... (1937 konferansları)

Pop Art'ın fotoğraftaki takipçisi

Ahlâki hırsı yargılamak

Satın al: Valéry, *Cahiers*, 1. Cilt (Pléiade)
Leo Steinberg, *Other Criteria*

Herbert Johnson şapkaları

Parafazi – beynin sol tarafındaki damar tıkanıklığından (başka şeylerin yanında) kaynaklanan sözcük yutma, sözcük karıştırma rahatsızlığı

Disnomi – şeylere yanlış adlarla hitap etmek

Afazi (konuşma yitimi), ikisi birden:

İletim tipi - Parafazi gibi sözcük karıştırma, ya da
Broka tipi – sözel sesleri doğru biçimde algılama ya da üretme becerisini yitirme, buna eşlik eden okuma güçlüğü

14 Eylül

Léger:
"Çividen çivi yapmazsın, demirden yaparsın"

resim yapmak korsanlıktır

"ya rahat hayat ve kötü eserler ya da kötü hayat ve güzel eserler"

15 Ekim

... Çabucak kalk – iradenin beyaz ışığını yak

Francine Gray'in [*çağdaş Amerikalı yazar Francine du Plessix Gray*] büyük-büyük-teyzesi, 1880'lerde bir Karmelit rahibesi (60'lı yaşlarında) – hiç tren görmemiş. Pencereden dışarı bakmak için Vatikan'dan izin alması gerekmiş.

...

Adorno makalesi için bakılacaklar: Martin Jay, *The Dialectical Imagination;* Kostas Axelos'un Adorno makalesi, *Arguments* III'te, 14 (1959); George Lichtheim, *TriQuarterly,* Bahar 1968

Çin kitabı için: [*yirminci yüzyıl Alman Çinbilimci*] Karl Wittfogel'ın Çin kitabına bak

John Cage'in son kitabındaki Jasper alıntısı: "Sanatsız bir dünyayı kolaylıkla hayal edebiliyorum."

Marazilik, trajedi duygusuna karşı bir savunma

Bütün dünyadaki mezarlıklarda dolaşıyorum – neşeyle, büyülenerek – çünkü babamın Brooklyn'de hangi mezarlıkta gömülü olduğunu bilmiyorum

•

[*Ekim 1973 Arap-İsrail savaşı sırasında, SS İsrail'de ve cephe hattında (Süveyş Kanalı, Golan Tepeleri) bir belgesel çekti:* Vaat Edilen Topraklar]. *Filmin yapım aşamasıyla ilgili hiç not bulamadım ama aşağıdaki notların o haftalarda alındığını düşünüyorum.*]

İsrail
Moşe Flinker – Yahudiler / Almanlar
Yoram Kaniuk – Holokost anıları

Azınlıklar [hakkında] iki mit:
devrimci, laik, sosyalist
Ortodoks, dindar, muhafazakâr
>> tüketim toplumu (A + B tarafından reddedilen)

Yahudiler < > İsrailliler
Diyaspora: imrenme, kıskançlık

9 Aralık, Londra

... San Francisco depremi; San Andreas deprem hattı.

Paranoyak olmak OK – hayal gücünü geliştiriyor – ama şizofrenik olmak değil (bu küçültüyor). [Thomas Pynchon'un] *Gravity's Rainbow*'unu *Ölüm Tüneli*'yle karşılaştır.

Gelecek romanda: kimse katatonik olmayacak; kimse spekülasyon yapmayacak, kendine körlük + çözülme yok (Hippolyte + Diddy gibi)

Gore Vidal'ın Mary McCarthy övgüsü – "şefkatle lekelenmemiş". Ben öyleyim. Benim sınırım bu. Gelecek romanda, olayın merkezine 'şefkatle lekelenmiş' bir başkahraman koymayacağım. Sersemlere yer yok!

Flaubert'in Mısır'da zorluk çekmesi.

Tamah; sahiplik, sahip olunanlar odaklı bir hayat biçimi

... Guru teması – buna dürüstçe, doğrudan yaklaş; kararını var!

"Doctor Jekyll"da [*SS'ın kısa öyküsü*] çok fazla belirsizlik var – yüceltme hakkında ne düşündüğüme emin değilim. ([*Amerikalı edebiyat eleştirmeni*] Bill Mazzacco'nun eleştirisi)

Bir gurunun otobiyografisi?

Kültüre tecavüz – turizm (örnek: Samoa)

Yüceltme hakkında ben ne *hissediyorum?*

Öykü: "San Francisco Depremi" – Anne Teyze [*SS'ın depremden sağ kurtulan bir teyzesi vardı*] genelevde, kapı kirişi altında dururken

Marx Kar[deşler] – komik olmalı

10 Aralık

[*Kabbala tarihçisi, Hannah Arendt'in hasmı ve Walter Benjamin'in arkadaşı Gershom*] Schloem, ona ahlâki kötülüğün varlığını açıklayanın Jacob Taubes [*Scholem'in 1940'lar sonunda Kudüs'te öğrencisi ve Susan Taubes'un kocası*] olduğunu söyledi. Jacob'un adını andığımda yüzü soldu. (D[avid]'le birlikte Kudüs'te onunla geçirdiğimiz gece [Ekim 1973].)

Hannah Arendt, Benjamin'in Scholem'in gerçekten sevdiği tek insan olduğunu söylemişti. (Geçen hafta NY'ta Lizzy'nin [Elizabeth Hardwick] evindeki akşam. Mary M[cCarthy], [*kardeşi oyuncu*] Kevin M[cCarthy], Barbara E[*Epstein, Robert Silvers'la birlikte* The New York Review of Books'*un editörü*], Mmm Stravinsky + [*yazar Robert*] Craft, [*tarihçi*] Arthur Chlesinger + [*karısı*] Alexandra Emmet de oradaydı.)

...

16 Aralık, Milano

Direnişçiler'in idam gecesi yazdıkları mektuplarda 'topoi':

sebep olacağım acı için beni affet
pişmanlık yok
ölümümün sebebi... (parti / ülke / insanlık / özgürlük)
benim için bütün yaptıklarına teşekkür ederim
X formunda yaşıyorum
Falanca-filancaya söyle...
Bir kez daha, ben...

Hangi ülke + hangi sınıf olursa olsun benzerlikler. (Thomas Mann, [*Lettere di Condannati a morte della Resistenza europea*] –Einaudi tarafından 1954'te yay[ınlanan] – kitabında, Tolstoy öyküsündeki İ[van] İ[lyiç] mektubundan söz ediyor.)

Neden?
Etkili bir iletişim kurmak gerek

: a) basit
berrak
üstü kapalı laflara, zarifliğe gerek yok

Böyle bir mektup, her şeyden önce, *pratik* bir iletişimdir. Amacı da:

acıyı (azaltmak) dindirmek
nasıl hatırlanacağını belirlemek, ölümden sonraki varlığını (biçimini) garantilemek

(Aristoteles'in *Retorik*'ini örneklemek için mükemmel metin)

Yine de bazı farklar var:
Farklı ölçüde kişileştirme, 'özel' duyguları ifade etme özgürlüğü, 'duygulanmak' (en az Arnavutluk'ta + genelde K[omünist] P[arti] üyelerinde), en çok Fransa, Norveç, İtalya, Hollanda'da P[rotestan] + K[atolik] ülkeler arasında fark

Mektuplar genellikle annelere yazılmış, babalara değil, ya da eş ve çocuklara

...

23 Aralık, Haramont

Bu yıl iki yıkıcı okuma deneyimim oldu – Flaubert'in mektupları ve (dün) Simone Pétrement'in yazdığı SW [Simone Weil] biyografisi

İkisi de ne kadar bunalttı beni – bazı ânlarda. İkisinden de nefret ediyorum – çünkü ikisini de çok iyi anlıyorum. Benim kendi karakterimin iki zıt kutbunu temsil ediyorlar (özlemler, ayartıcı şeyler). 'Flaubert' de olabilirim 'S.W.' de; ikisi de değilim tabii – çünkü bir taraf diğerini düzeltiyor, ketliyor, uzlaştırıyor.

'Flaubert': hırs, bencillik, kopukluk, başkalarını hor görme, işe kölelik, gurur, inat, acımasızlık, berraklık, röntgencilik, marazilik, duyarlılık, sahtekârlık.

'S.W.': hırs, bencillik, nevroz, bedeni reddetme, saflık açlığı, naiflik, beceriksizlik, aseksüellik, kutsallık arzusu, dürüstlük.

S.W.'in gizemini ne acı bir şekilde kaldırdı bu biyografi!

Ölümü intihardı – zaten yıllardır kendini (özellikle aç bırakarak) öldürmeye çalışıyordu.

"Ben feminist değilim," demişti. Tabii ki değildi. Bir kadın olduğu gerçeğini hiç kabullenemedi. Bu yüzden kendini çirkinleştirdi (çirkin değildi); giyimi, cinsel hayatı olmayışı, kirliliği, bakımsızlığı, yaşadığı her yerin düzensizliği, vs. Biriyle yatabilse bir kadın olurdu – 'gerçekte' eşcinsel olduğundan değil (eşcinsel değildi) ama en azından bir kadınla birlikteyken kendini tecavüze uğramış hissedemeyeceği için. Ama bu da – yaşadığı zamana, hayatını geçirdiği döneme bakınca imkânsızdı tabii; hepsinden çok, hayatta kalma biçimi derin + geri çevrilemez bir cinsellikten uzaklaşış sürecini gösteriyordu.

(Ne kadar şanslıyım, çünkü ben de S.W.'nin 'kendini saklama' tercihinde bulunabilirdim. Ama cinsellik açısından -en azından belli ölçüde- kadınlar tarafından kurtarıldım. On altı yaşımdan itibaren kadınlar beni buldu, aradı, duygusal + cinsel açıdan üzerime geldi. Kadınların tecavüzüne uğradım ve bunu fazla tehdit edici bulmadım. Kadınlara ne kadar minnettarım – bana bir beden verdiler, erkeklerle bile yatabilmemi sağladılar.)

S.W. tabii ki Susan'ı [Taubes] getiriyor aklıma. Aynı saflık açlığı, aynı bedeni reddediş, aynı yaşamaya uygunsuzluk hali. İkisinin arasındaki fark neydi? S.W. dâhiydi, Susan değildi. S.W. kendi aseksüelliğini varsayıyor, onaylıyor, ondan enerji alıyordu – diğer yandan Susan 'zayıf'tı; kadınların aşkını asla kabul edemezdi, erkekler tarfından ezilmek ve hükmedilmek istiyor-

du; güzel, cazibeli, gizemli olmak istiyordu. Susan'ın reddedişleri onu zayıflattı, enerji vermedi. İntiharı ikinci sınıftı. S.W.'inki yücelişti – sonunda bu şekilde dünyada izini bıraktı, kendi efsanesine sahip oldu, çağdaşlarını ve gelecek kuşakları şantajla ele geçirdi.

Susan'dan geriye ne kaldı? Kimsenin okumadığı bir roman ve NY'ta bir dolapta sakladığım, varlığını kimsenin bilmediği, S.W. hakkında (okunmamış) bir elyazması.

Dün gece, Susan'la ilgili öyküye "Debriefing", bir ân için S.W.'in sesini koyduğumu hatırladım. Bilinçsiz olarak yaptım bunu – öyküyü bu yıl Mart ayında yazarken. Şimdi anlıyorum.

Bir ders: saflık ve bilgelik – insan her ikisini birden isteyemez – temelde çatışma halindedirler. Saflık masumiyeti, bilinçsizliği – (hatta) bir tür aptallığı akla getirir. Bilgelik berraklığı, kişinin masumiyetini yenmesini – zekâyı işaret eder. Kişi saf olmak için masum olmak *zorundadır.* Bilge olmak için masum olunamaz.

Benim sorunum: (belki de sıradanlığımın en derin kaynağı): Hem saf hem bilge olmak istiyordum.

Çok açgözlüydüm.

Sonuç: Ne 'S.W.'yim ne de 'Flaubert'. Saflık açlığı gerçek bilgelik ihtimalini iptal ediyor. Berraklığım da saflıkla hareket etme güdülerimi.

İntihar eğilimli değilim – hiçbir zaman da olmadım.

Yemeyi çok seviyorum, yemek benim için o kadar kolay olmasa da (kimse beni beslemediği zaman, yiyecek bir şeyler olmayınca aç kalıyorum).

1974

20 Ocak, Paris

l'habillement ['elbise'] hakkında bir kısa film

askeri giysi
düğün giysileri (mitlerin yaratılışı / beyaz + saflık)
oyuncular
travestiler

Bütün giyinme paodiye, drag'e işaret ediyor

Krş. Fellini'nin *Roma*'sındaki kilise modası sahnesi gibi. Ve ölüme...

6 Şubat

...

"Bir kaçak için orman neyse boş bir sayfa da benim için o" – [*yirminci yüzyıl Rus yazarı ve muhalif*] Andrei Sinyavsky

...

Büyük bir yazar olmak için:

sıfatlar ve imla (ritim) hakkında her şeyi öğren
etik zekâya sahip ol – yazara gerçek otoritesini veren budur

9 Şubat

"Düşündüğün gibi yaşa, yoksa yaşadığın gibi düşünürsün." Valéry

Hayat malikânesinde bir casus.

25 Temmuz, Panarea [İtalya]

Doğrudan deneyimden hemen *uzaklaştıran* bir yöntem olarak 'fikir'

Deneyimi minyatürleştirmek, taşınır hale getirme aracı olarak 'fikir'. Sürekli yeni fikirleri olan biri -tanımı gereği- evsizdir.

Entelektüel, deneyimden kaçan bir sığınmacıdır. Diyasporada.

Doğrudan deneyimin nesi var? Kişi neden ondan kaçmak istesin, onu – bir tuğlaya – dönüştürerek?

Bir şey fazla dolaysız olabilir mi?
Tutsak edici: Fazla hafif.

Duyarlılık kusuru? Ama bu bir totoloji.

[tarihsiz]

Geçen gün yine sık sık yaptığım gibi kendi ölümüm hakkında düşünürken, bir şey keşfettim. Şimdiye dek düşünme biçimimin hem fazla soyut hem fazla somut olduğunu fark ettim.
Fazla soyut: ölüm
Fazla somut: ben

Çünkü bir de orta dönem vardı, hem soyut hem somut olan: kadınlar. Ben bir kadınım. Ve bundan dolayı, gözlerimin önünde yepyeni bir ölüm evreni açıldı.

Kendi ölümümü kontrol etmeye çalışmıyorum.

...

Hayatım boyunca ölüm hakkında düşünüyordum + artık biraz yorulmaya başladığım bir konu. Kendi ölümüme daha yakın olduğum için değil, bence – ölüm sonunda gerçek olduğu için. (> Susan'ın [Taubes] ölümü.)

...

Kadınlar ve cesaret. Yapma cesareti değil, dayanma/acı çekme cesareti.

Büyükbabamın kardeşi Chaim'ın karısı – cenazeden sonra eve gelmiş + başını fırına sokmuş. Çocukluk imgesi – diz çöküşü. Ama fırın kirlidir.

Kadınlar + uyku ilaçları + su (silah değil [*yirminci yüzyıl Fransız yazarı Henry de*] Montherlant, Hemingway)

...

1975

[Yalnızca 1975 tarihi atılmış girişler]

Kişinin sözcük dağarcığını geliştirmesi – 'Wortschatz', 'kelime haznesi' – yıllar alıyor, büyük çaba ve sabır istiyor

Brecht'in "Plumpes Deneken" ["*kaba düşünce*"] – düşünce + dil kendi etkisine sahip olacak kadar önemli + gözden kaçırılmamalı.

...

Jack London öyküsü: "Ateş Yakmak" – ölüm döşeğinde yüksek sesle Lenin'e okundu.

•

[*Rus eleştirmen ve yazar Vasily*] Rozanov – [*Rus yazar Nikolai*] Berdyaev + [*Ukraynalı-Rus yazar Lev*] Shestov'un da dahil olduğu Rus akımının [*on dokuzuncu yüzyıl sonu-yirminci yüzyıl başı*] başka bir üyesi de [*Rus eleştirmen ve yazar Vasily*] Rozanov

•

Şairler: Cyprian Kamil Norwid (Polonyalı, 19. yüzyıl, Chopin'in arkadaşı)

Vladimir Holan [*yirminci yüzyıl Çek şair*]

...

"Bu kitap eski bir savaş başlığı olan sofistike bir rokete benziyor." (*TLS*'de [*Times Literary Supplement*] bir roman eleştirisinin ilk cümlesi)

...

Floyd Collins, 1925'te bir toprak göçüğünün altında kaldı – Kentucky'de bir mağarada – ve ağır çekimde öldü. Pek çok radyo, gazete ve haber ekibi ölümü takip ediyordu.

...

"Kişi, aklından çıkarıp atmak istediği şeyleri fotoğraflar." – Kafka

...

15 Mart, Haramont

Paul [Thek]: "başka insanlardan daha iyi olmak için değil. Kendimden daha iyi biri olmak için."

Lawrence Kardeş – Nicholas Herman adıyla Fransa'da, Loraine'de doğdu – kısa süre piyade eri + asker olarak görev yaptı, çıplakayaklı Karmelitlere 1666'da Paris'te katıldı (bundan sonra 'Lawrence Kardeş' adını aldı) – bir manastır mutfağında çalıştı, seksen yaşında öldü

On sekiz yaşında kış ortasında bir gün karlar içinde kuru ve yapraksız bir ağaç görünce gelecek baharın getireceği değişikliklerle ilgili düşüncelere kapıldı ve dine döndü

Krş. Sartre'ın *Bulantı*'sındaki kestane ağacı

Barthes şimdi "le langage amoureux" [aşk dili] üzerine çalışıyor – [Goethe'nin *Genç*] *Werhter'in Acıları*, opera metinleri

Nietzsche ile annesinin 1892'de çekilen fotoğrafı – kırk sekiz yaşındaydı [*Bu resim Mart 1975 tarihi atılmış defterin iç kapaşındaydı.*]

(Torino'daki sinir krizinden üç yıl sonra) – kolunu tutan annesine bakıyor; annesi de fotoğraf makinesine

Radyo Oyunu [*SS, Arjantinli yazar ve film yapımcısı Edgardo Cozarinsky'yle bu proje üzerinde çalışıyordu*]:

Eva Perón'un radyo aktrisi olarak kariyeri
Yaptığı programlar – tarihteki önemli kadınlar (Jeanne d'Arc, Florence Nightingale, Mme Chiang Kai-shek)
Annesi
(San Juan (kuzeyde) sel kurbanları için verilen bir yardım yemeğinde o zaman albay olan) Perón'la tanıştırılmasıyla bitiyor
O dönemde radyonun yıldızı olan, yine Eva adında başka bir aktrisle rekabeti

...

Eşcinsellerin eşcinselliğinin örtülü bir şekilde ima edildiği ama aynı zamanda bununla çatışan öğelerin yer aldığı filmlerdeki imgeleri: mesela Clinfton Webb'in, Edward Everett Horton ve George Sanders'ın 30'lar ve 40'lar filmlerindeki rolleri. Preminger'in *Laura*'sını (1944) yeniden seyrettirince, Webb'in canlandırdığı karakterin (katil çıkan) besbelli bir homoseksüeli resmettiğini fark ettim: alaycı, soğuk, zarif, görmüş geçirmiş, zeki, bir estet ve sanat koleksiyoncusu.

[Yalnızca "Mayıs 1975'ten Not"]

1960'ların benim için sorunlu olan yazıları – şimdi – "Tek Kültür + Yeni Duyarlılık" ve "Üslûp Üzerine". Yeniden oku, sorunları yeniden düşün.

Yeni sanat, yeni politikayla kamusal tanışıklığıma geri dönmek istemiyorum. Ama bu beğenileri/fikirleri bugün nasıl formüle ederdim?

Duyarlılık karşısında etik?

Görüşümü değiştirdiğimden değil. Somut koşullar değişti.

Rolüm: muhalif entelektüel. (Yani şimdi kendime mi muhalefet etmem gerekiyor?)

1960'ların başında, ön planda olan fikirler uyumluluk, orta sınıf kültürü, belli ketlenme türleriydi. Bu yüzden savunduğum estetik savlar yerli yerinde + gerekliydi. Ayrıca, siyasal faaliyetin odağında (haklı olarak) hükümet + savaş yer aldığından bu siyasi muhaliflik rolü gerekliydi, hatta vicdanınız varsa kaçınılmazdı.

Ama 1970'lerin başında, zulüm oldukça farklı – özgürleşme düşüncesinin suistimali. Şimdi, [1960'ların] belli olaylarından ortaya çıkan düşünceler lise normu... Bu düşüncelerin statüsü kaldı mı?

Amerikan kapitalizmin dehası, bu ülkede ünlenen her şeyin asimile edilmesidir.

Karşı-kültürün siyasetine (devrimci potansiyel iddialarına) kendimi hiç kaptırmadım. Küba yazısında (1967) buna karşı uyarıda bile bulunuyordum.

– Yeni Sol'un siyasal hatası (yakl. 1967) insanları gerçekten ayırmanızı sağlayacak jestler (tarzlar, giysiler, alışkanlıklar) icat edebileceklerini sanmaktı. Mesela: uzun saç, Navajo takıları, sağlıklı yiyecekler, İspanyol paça pantolonlar.

16 Mayıs, NYC

İnsan eski bir senaryoda yaşamış gibi hissediyor kendini. Başkalarının devrimlerinden yol arkadaşları: Fransız, Rus, Çinli, Kübalı, Vietnamlı.

Krş. [*Amerikan toplum eleştirmeni Christopher*] Lasch'ın kitabı *The American Liberals and the Russian Revolution*'a bak.

Belki son kez? 'Sağ' ve 'sol' yorgun sözcükler.

Harekette en az üç farklı eğilim vardı: liberal, anarşist ve radikal. Radikal olanın aşırı sağla olduğu gibi aşırı solla da pek çok ortak teması vardı – öyle çok ki Yeni Sol/goşist retorikle 20'lerin ve 30'lar başının faşist retoriğini ayırmaya imkân yoktu; öyle ki sağ-kanat (örneğin [*o zamanki Alabama valisi George*] Wallace) potansiyel sol-kanat popülizmi gibi.

Entelektüeller haçlılara ve devrimcilere oynadıktan sonra bunların hâlâ aristokratlar ve liberaller olduğunu gördüler. (Şehir gerillası olmaya çalışan çocukların punk olmakla yetinmesi gibi.) 'Liberalizm' geniş, belirsiz, bataklıklı bir bölge; bir kere girildi mi ne kadar uğraşılırsa uğraşılsın çıkılamıyor – belki de asla çıkılmamalı.

İnsan adalet tutkusunu liberalizmden alıyor – liberalizmin garanti ettiği özgürlüklerin büyük ihtimalle ayakta kalmayı başaramayacağı o adil düzen özlemini de öyle. Liberalizmin sorunu, devrimlere karşı asla müphem bir tavır alamaması. Nihayetinde, devrim karşıtı safa geçmek zorunda. (Maocular haklı.) Liberaller ulusal özerk yönetimi (başka insanların iç savaşa tutuşma ve devrim yapma hakkını) desteklemeli ve hükümetimizin onları katletmesine karşı çıkmalı. Ancak liberaller bu hükümetlerin yönetiminde sağ kalamaz – gücü ele geçiren istisnasız her komünist rejimin tarihinden bildiğimiz üzere.

Bir entelektüel olmak, çoğulculuğun doğal değerini ve eleştirel alan hakkını anlamak demek (toplum içinde eleştirel muhalefet alanı). Bundan ötürü, bir devrimci hareketi desteklemek bir entelektüel açısından kişinin kendi ilgasına onay vermesi demek. Bu tartışılabilir bir konum: entelektüellerin bir lüks olduğu, gelecekte mümkün olan toplumlarda rolleri olmadığı ikna edici biçimde iddia edilebilir. Krş. [*Amerikalı iktisatçı Robert*] Heilbroner.

Ama entelektüellerin çoğu bu kadar ileri gitmek istemiyorlar, devrimci yol arkadaşlıklarından çekilecekler. Krş. Lasch kitabı; [*Amerikan editör ve yazar Melvin*] Lasky'nin Fransız devrimine İngiliz tepkileri.

Devrimci turizm fenomeni – özellikle [*Alman yazar Hans Magnus*] Enzensberger makalesi

...

Franz Hubmann, *The Jewish Family Album* (Londra: Routledge, 1975) 400 fotoğraf

Tam sesle yazmak

Paracelsus (1493?-1541)

20 Mayıs

... Dostoyevski'de *Yeraltından Notlar* – edebi alan, bitmek bilmeyen anlatı, sonsuza kadar gidebilir, sonsuzluk potansiyeli

Bkz. [*Alman siyaset felsefecisi ve tarihçi Eric*] Voegelin'in *Southern Review*'daki Henry James mektubuna yorumu

...

(Bob S[ilvers]:) Faulkner'in romanlarında insanlar hakkında yoğun ve sık önseziler

Krş. Bellow, bütün yeteneğine, becerisine, zekâsına rağmen çok fazla eseri yok

21 Mayıs

Rüyalarının Esiri'nden itibaren yazdığım bütün kurmaca eserlerimde konum: düşünce kurmacası. Düşünmek ile güç arasındaki ilişki. Yani çeşitli baskılama, engelleme, özgürleştirme biçimleri... Bu konuyu kurmacada bütünüyle ele alan birini hatırlayamıyorum. Belki Beckett, biraz.

Bu gece Joe'yla [Chaikin] sohbet: Tiyatro hakkında düşündüğünde, tiyatro alanında çalışmak için bir sebep bulamadığını söyledi, yani yaptığını anlamlı bulmuyor. Yalnızca düşünmediği zaman (yani kendine işinin anlamı, değeri, önemi konusunda sorular sormadığı zaman) işinden keyif alabiliyor – ve alıyor da. Ona, kişi kendine uzun süre aynı soruyu sorar da tatmin edici bir cevap alamazsa, genellikle soruda yanlış bir şey vardır – cevapta değil, dedim. İnsanlar -19. yüzyılın sonlarına dek sanattan kendini ispatlamasını, anlamını ortaya koymasını beklemiyorlardı. Bu, sanattan işe yarar, pratik olmasını istemek gibiydi. Köleliği andıran, pratik eylemlerimizle – kişi bunları niye yaptığını bilir: gerekli, kullanışlı, zorunludurlar – özgür, gönüllü, keyfi eylemlerimiz arasındaki ayrımı belirttim. Bir sanatla uğraşmak ikinci türde bir faaliyetse ve bizi sanata çeken de buysa, sonuçta bu eylemin haklılığını ispat edemediğimiz için huzursuz ve moralsiz olmamız bir tür hatadır, çünkü bu tür faaliyet zaten birinci gruptakilerin arasında yer almayarak kendini ispat etmekte başarısız oluyordur. Bizi en başında o faaliyete çeken niteliği -yani keyfiliği- yüzünden yaptığımız şeyin değerini (ederini) sorgulama durumuna düşeriz.

(Krş. Valéry – belirsizlik yalnızca edebiyata değil, her türlü zihinsel hayata özgüdür. "Ama belki belirsizlik yok edilemezdir, varlığı tinsel parıltı için gereklidir.")

...

22 Mayıs

Tolstoy'un *Diriliş*'i üzerine Kafka: "Kurtuluş hakkında yazamazsın, onu yalnızca yaşayabilirsin."

Düşüncenin *Moby Dick*'ini yazmak istiyorum. Melville haklı: İnsana büyük bir konu gerek.

Zekâ -belli bir noktanın üstünde- sanatçı için bir yükümlülük. Leonardo da Vinci ve Duchamp ressam olmak için fazla zekiydiler. Arkasını gördüler onun... Ve Valéry de şair olmak için fazla zekiydi.

Yahudiler hakkında bir roman: Sabetay Zevi, Portnoy, Hyman Kaplan, Anne Frank, Mickey Cohen, Marx, Ethel + Julius Rosenberg, Troçki, Heine, Erich von Stroheim, Gertrude Stein, Walter Benjamin, Fanny Brice, Kafka

25 Mayıs

... Hayatımı değiştirmeliyim. Ama belim kırılmışken hayatımı nasıl değiştirebilirim?

D[avid] aralıksız neşemle onu kandıramadığımı söyledi – uyandığım ândan yeniden uykuya daldığım âna dek – son iki yıldır biliyormuş. Yazdıklarını okudum, dedi. O öyküleri yazan biri asla neşeli olamaz, gerçekte.

Ama başarısız olmak istemiyorum, dedim. Hayatta kalanlardan biri olmak istiyorum. Susan Taubes olmak istemiyorum. (Ya da Alfred [Chester]. Veya Diane Arbus [*1971'de intihar eden Amerikalı fotoğrafçı.*]) [David'e] yüksek sesle Kafka'dan bir pasaj okudum – evliliği için yazdığı olumlu ve olumsuzlar listesini [*21 Temmuz 1913*]

Kafka gibi duygular hissediyorum, dedim D.'e, ama güvenli limanlar sistemi buldum, dehşetten kaçabiliyorum – direnebiliyorum, hayatta kalabiliyorum.

...

Kimse tarafından derinden üzülemeyeceğim ya da incitilemeyeceğim bir hayat kurdum kendime – D. hariç elbette. (Ondan başka) kimse bana ulaşamaz, derinlerime uzanamaz, beni kıyıdan aşağı yuvarlayamaz. Herkese 'güvenli' etiketi yapıştırdım. Sistemin mücevheri ve göbek süsü: Nicole.

Güvendeyim, evet, ama giderek güçsüzleşiyorum. Yalnız kalmakta giderek daha sık zorlanıyorum, birkaç saatliğine bile. – Bu kış Paris'te, N[icole]'ün sabah 11'de av için gittiği ve saat geceyarısını geçene dek dönmediği zamanki paniğim. Faisanderie Caddesi'nden ayrılıp [*Nicole Stéphane burada yaşıyordu*] tek başıma Paris'te dolaşma korkum. Orada geçirdiğim, çalışamadığım, hareket bile edemediğim cumartesiler...

Carlotta'nın gölgesi paniğe kapılmama yol açıyor – çoğunlukla – çünkü hiçbir şeyin dalgalara yol açmasını istemiyorum. Çatışma halinde olmaktan dehşetle kaçıyorum. Yaptığım her şey çatışmadan kaçınmak için.

Ödediğim bedel: seks yok, çalışmaya adanmış bir hayat, D.'e, amiral gemim N.'e ve nazik, anaç arkadaşlıklarıma (Joe [Chaikin], Barbara [Lawrence], Stephen [Koch], Edgardo [Cozarinsky], Monique [Lange], Colette, vs.) Sakin, gözlemci, köpekçe verimli, ihtiyatlı, neşeli, sahtekâr, başkalarına yardım eden.

Hayatımın geri kalanını 'çalışmalarımı' korumaya adamak istiyor muyum, gerçekten? Hayatımı [bir] atölyeye çevirdim. Kendimi idare ediyorum.

Bana güvenli limanın fazla uzun süre güvenli kalmayacağını hatırlatıyor. (N.'ün maddi sıkıntıları, Faisanderie Caddesi'nde-

ki evi satmasının kaçınılmazlığı.) O zaman bir şeyleri değiştirmek daha da zor olacak. – Koruyucu ilişkilere çekilmem. Annemle geliştirdiğim bir eğilim. (Zayıf, mutsuz, aklı karışık, cazibeli kadınlar.) Mart'ta Roma'da gördüğümde patetik, çökmüş bulduğum C.'yla görüşmemek için bir başka sebep daha.

7 Haziran

'Modernizm'i perspektife oturtan iki metin daha: Voegelin'in [Henry James'in] *Turn of the Screw*'ünden yirmi yıl önce [Robert] Heilman'a yazdığı mektup; Isaiah Berlin'in Verdi yazısı (*Hudson Review,* 1968)

Faşizmden söz ederken geçmişteki modelleri düşünüyor insan – bu yüzyılın ilk yarısı (İtalya, Almanya, İspanya, vs.) Yüzyılın ikinci yarısının ortaya çıkardığı yeni faşizm türü daha hafif, daha etkili, daha az duygulu olacak. Eko-faşizm.

temiz çevre (hava, su, vs.) saf ırk kaygısının yerini alacak; kitleler ırksal değil çevresel kirlilikle mücadele temeliden harekete geçecek

...

12 Haziran

İlk kez, [Mary Shelley'nin] *Frankenstein*'ını okudum. On sekiz yaşında biri için müthiş bir eser, [Le Diable au Corps'*u yirmisinden önce yazan*] Radiguet'den daha çarpıcı.

Bu bir 'eğitim romanı' – 'L'enfant sauvage' [yabani çocuk] ikilemi: ([*Fransız yönetmen François*] Truffaut'nun *L'E.S.* [*L'Enfant sauvage*'ı], Herzog'un *Kaspar Hauser*'i)...

[James] Whale filmlerinin deli baronu olmaktan ziyade, Victor Frankenstein bir küçük burjuva bilimci – ... ve Cenevreli: kendini beğenmiş, kanaatkâr, korkak, boş, kendini tebrik etmeye meyilli. Asıl kahraman canavar – sevgi açlığından biraz deliren.

...

[Goethe'nin] *Gönül Yakınlıkları* + Frankenstein'da evlilik + aile teması.

...

[*Yirminci yüzyıl Fransız şairi*] Olivier Larronde'nin hayatı – *Art & Literature*'da, #10. Yatak odasında astral haritalar asılıydı. Maymun. Hermetik şiirler. Afyon. Siyah perdeler.

Rüyalarının Esiri + *Ölüm Tüneli* arasındaki bağlantı: Freud, *Rüyaların Yorumu*'nun sonunda, rüya tabirlerini ve kendine özgü ekonomisini psişeyle bütünleştirmeye çalışırken: "Ruhsal üretimlerin kaynağını basitçe bir tür karmaşık mikroskop veya kamera olarak hayal edelim."

...

"İnsan mezarına koşar,
Nehirler engin derinliğe
Ölümdür her canlının sonu,
Saraylar yıkılır zaman içinde.
Geçen günden uzağı yoktur,
Yaklaşan günden yakını da,
İkisi de çok, çok uzaktır,
Mezarın kalbinde yatana."

– Samuel ha-nagid (993'te
Kurtuba'da d[oğdu], Gırnata'da 1056'da öldü)

...

30 Haziran

Cioran (5:30'dan geceyarısına) –

Kabul edilebilir tek hayat bir başarısızlıktır ('un échec')

İlginç olan düşünceler yalnızca sapkın düşünceler

Sartre bir bebe – ona hayranım ve ona sinir oluyorum – trajediden, acı çekme duygusundan yoksun

Kişinin cezalandırılmasına yol açacak bir hubris, kendine bir yıldan fazla zaman vermek

Après un certain age, tout craque ["*Belli bir yaştan sonra, her şey yıkılır*"]

Hayatı yaşanır kılan tek şey esriklik ânları

Ne yaptığın değil, ne *olduğun*

İki tür sohbet ilginç yalnızca: metafizik *fikirler* hakkında olan ve dedikodu, anekdot

Hijyen biçimi olarak yazmak

Özgür entelektüel: öğrencisiz profesörler, cemaatsiz rahipler, cemiyetsiz bilgeler

Hız üzerine, sürat üzerine yazılması gereken bir deneme var – çok genel, vecize kabilinden olmalı. Belki de 20. yüzyıl bilincindeki tek yeni kategori.

Hız, makineyle özdeşleştirilir. Nakliyeyle. Işıklı, ince, aerodinamik, erkek.

Hız sıkıntıyı giderir. (En önemli 19. yüzyıl sorununun çözümü: Sıkıntı.)

Muhafazakâr	Devrimci
Geçmiş	Gelecek
Organik	Mekanik
Ağır	Hafif
Taş	Metal
Kesinliik	Belirsizlik
Sessizlik	Gürültü
Anlam	Anlamsızlık

[*İtalyan fütürist Flippo Tommaso*] Marinetti'den McLuhan'a. Ivan [Illich]'in hız eleştirisiyle karşılaştır.

...

Ciddiyet	İroni
Bellek	Unutkanlık
Ağırkanlılık	Enerji
Alışkanlık	Yenilik
Analiz	İçgüdü
Ağırlık	Hız
Hastalıklılık	Hijyen

Faşist estetikle nasıl uyumlu bu? Faşizmle? Riefenstahl'la?

Bu fikrin soykütüğü. Nietzsche, vs.

Doğa	Tiyatro olarak hayat*
Karamsarlık	İyimserlik
Duygusallık	Canlılık
Barış	Savaş
Aile	Arkadaşlar

Bütün bunların (fütürizm, vs.) Enzensberger'in bilincin sanayileştirilmesi düşüncesiyle ilgisi nedir? Faşizm bilinci sanayileştirir mi?

Bir nokta da gerçekten bir... 'faşist estetik' olması.

Marinetti: "Değeri olan her şey tiyatraldir."

'Komünist estetik' diye bir şey yoktur herhalde – bu çelişkili bir ifade. Dolayısıyla, komünist ülkelerde kutsanan sanatın sıradanlığı ve gerici karakteri.

Komünist ülkelerde resmi sanat, objektif olmak gerekirse, faşisttir. (Örnek: Stalin döneminin otelleri +sarayları, [*Mao dönemi Çin propaganda filmi*] *Doğu Kızıldır,* vs.)

Peki ya faşizmin geçmişi duygusallaştırması? Naziler Wagner'i resmi müzikleri ilan ettiler; Marinetti Wagner'den nefret ederdi.

İdeal komünist toplum tamamen didaktiktir (bütün toplum bir okuldur); her düşünce bir etik fikir tarafından yönetilir. İdeal faşist toplum tamamen estetiktir (bütün toplum bir tiyatrodur); her düşünce estetik bir fikir tarafından yönetilir.

Bu da estetiğin siyasete dönüşmesinin başka bir yolu.

Yeniden "Estetik Yargı". Her zaman *tercih* içerir (örtülü veya açık)

Estetik yargı kullanmadan değerlendirmemiz gereken bazı kategoriler olduğu mu anlaşılıyor? Sınırlandırmanın estetik yargı fikrinin yapıcı öğelerinden biri olduğunu mu anlamalıyız?

Her şeyi estetik açıdan yargılamaya karar verirsek ne olur? Bu fikri yok etmiş olur muyuz?

Dikkat: Estetik yargı her zaman tercih içerir ama tercih her zaman estetik yargı içermez.

Bazıları, nahoş bir duygusal mesafeyi kastetmeden 'yalnızca' bir estetik yargıyla "Annemi babama tercih ediyorum" diyebilir

Ancak birinin "Birinci Dünya Savaşı'nı İkinci'ye tercih ediyorum" dediğini hayal edersek, savaşlara yakışıksız müdahale olduğunu, zalimce bir şey duyduğumuzu düşünürüz – savaşlar piyes değildir.

...

22 Temmuz

Müzikal düşünme. Büyülü düşünme.

Ağıtsal.

Negatif aydınlanma ânı: Sartre'ın kestane ağacı (*Bulantı*). Pozitif aydınlanma ânı: Augustinus'un solucanı, Ruskin'in yaprağı. Artık çok az yazarın doğayla gerçekten bağlantısı var. Yazmak şehirli, psikolojik, beyinsel bir eylem oldu – dünyanın dibi çıktı. Doğa olumlu anlamda çağdışı, modernite dışı.

Nüans, ihtiyat, müzikallik – yazıma aktarmak istediklerim bunlar. Daha önce yoklardı. Duyarlılık yoktu hiç. Düşündüğüm her şeyi söylemek zorunda olduğumu sanıyordum.

Harold Rosenberg: "Meşru sayılmak için, bir sanat tarzı kendini sanat dışı bir tarzla düzeltmeli, saraylarda ya da dans salonlarında, azizlerle odalıkların rüyalarında."

Bu günlerde beni Elizabeth H[ardwick], Bill Mazzocco, Wilfrid Sheed, [William H.] Glass, + Garry Wills gibi goyların [*Yahudi olmayan*] düzyazıları açıyor! Fikir yok belki ama nasıl bir müzik. Zavallı Yahudiler!

İmgelerden genellikle irkiliyorum: bana 'çılgın' görünüyorlar. Neden X de Y gibi olmalı?

Geçen gece N[icole] le jeu de la vérite [*Doğruluk mu Cesaret mi gibi bir oyun*] oynamak istediğinde hissettiğim bıkkınlık. Konu: Christiane. Tahmin edeyim, dedi N. Bir yiyecek olsaydı? (Ama yiyecek değil.) Peki bir araba olsaydı? (Ama araba değil.) Peki bir kahraman olsaydı? (Ama kahraman değil.) Vs. Beynim patlamak üzereydi sanki.

Benzetmeler başka bir şey.

7 Ağustos, Paris

(Cioran-gibi) bir yazı: "Sanatlar yok olsun..."

Metinler: [Henry James'in] *The Princess Casamassima*'sı ([Lionel] Trilling önsözüyle – Hyacinth Robinson bir 'medeniyet kahramanı'...)

Graccus Babeuf Savunması [*Directuvar döneminde yargılanan Fransız Jakoben politika yazarı*] + (Morelly [*Fransız Aydınlanması döneminin ütopyacı yazarı*])

Çin için malzeme

Babeuf, Morelly'den alıntı...: ... "Toplum öyle işlemeli ki insanın başkalarından daha zengin, daha bilge ya da kuvvetli olma arzusunu sonsuza dek yok etmeli."

Dikkat: 'daha bilge' Çin

...

Yoksa bu bir roman konusu mu? James, *Prenses C.*'yi 1880'lerde yazmıştı. Onun o zaman bildiğinden daha fazlasını şimdi biliyor muyuz? Hyacinth Robinson yüz yıl sonra da kendini öldürür müydü?

Soylu bir roman için iki seçenek var:

kutsallık
medeniyet 'sorunu'

Modern Hyacinth kim olurdu? Kültür, 1920'lerde Dadaizm, sürrealizm vs. tarafından beli kırıldıktan sonra bile hâlâ bir 'değer' mi?

[*Sayfanın tepesinde, kutu içinde:*] Bkz. [Théophile Gautier'in] *Madamoiselle de Maupin*'i: cumhuriyetçi gazeteciliğin gerçekçi-faydacı taleplerine bir saldırı.- "... ve böylece asillik + şiir, dünyanın en yüce iki şeyi, imkânsız hale geliyor..."

Hyacinth Paris'e gittiği zaman, kitlesel turizmle baş etmek – hayran olduğu bütün nesnelerin aşağılanmasına tanık olmak zorunda değil. Kitap ciltletme dükkânındaki iş arkadaşları da artık Avrupa'da tatil yapıyorlar.

(Hıristiyanlık sanat için de o kadar iyi olmadı – ahlâki tonunu indirene, uygarlaşana, çoğulculaşana kadar)

([Pablo] Neruda + Brecht gibi büyük şairlerin şiirlerini insanların hizmetine sunmasına ne oldu, toplumsal adalet talebi nerede?)

Küçük Kızıl Kitap [Mao'nun sözleri] herkesin düşünebileceğini öğretiyor ama (geleneksel Çin'e özgü) bilgelik düşüncesini reddediyor.

8 Ağustos

Art Deco son 'uluslararası' -total- üslûp. (Güzel sanatlardan mobilyaya, gündelik eşyaya, giysilere, vs.) Son elli yıldır bütün sanat tarzları Art Deco üzerine yorumlardan ibaret. Örneğin: Art Deco, sondan bir önceki uluslararası akım Art Nouveau'nun doğrusal kıvrımlarını düzledi; Bauhaus (Mies [van der Rohe], [Philip] Johnson, vs.) bütün süsleri yasakladılar ama yapı aynı kaldı.

Faşist mimari: parodi + art deco ([Albert] Speer, "Mussolini")

Elli yıldır neden yeni bir uluslararası üslûp yok? Çünkü yeni fikirler, yeni ihtiyaçlar henüz belirli değil. (Bundan dolayı, kendimizi Art Deco çeşitlemeleri + geliştirmeleriyle oyalıyoruz; ayrıca eski tarzların yorumları + birleşimleri, parodiye kaçan -'pop'- canlandırmalarıyla.)

Bu yüzyılın son on yılı içinde, ekolojik krizin yükselişiyle birlikte yeni bir tarz ortaya çıkacak – ve büyük ihtimalle ekofaşizm

Alçak binalar
Mağaralar
Penceresiz mekân
Taş

Gökdelen hubris gibi görünecek + pratik bulunmaycak

Yüzyılımızın en etkili 'ressamı': Duchamp. Sanat fikrini yok ediyor

En etkili şairi: Mallarmé. Zor yazar fikrini ilerletiyor. Zor yazarlar hep olmuştur (örneğin esoterik ile ezoterik metinler arasındaki kadim ayrım) ama daha önce kimse zorluğu – yani saflığı – yani içeriği silmeyi – değer kriteri olarak öne sürmemişti. Mallarmé bu fikri (uygulamayı değil) hiçbir uygulamanın asla olamayacağı kadar etkili bir biçimde icat etti.

1910'lar – *sanat* siyasal retorik kazandı (Anarşizminki) krş. Marinetti

1960'lar – *feminizm* hiyerarşiye, (burjuva, fallus merkezli, baskıcı) akla, kuramsala karşı siyasal retorik devraldı (goşizm)

eğreti umutlar, eğreti umutsuzluk

Benliğin kendi tatmini için ihtiyaç duyduğu 'sen'

Sanatın gücü = hükümsüz kılma gücü

...

kurmaca: aydınlanma ve ifa tasarıları

engeller:

karamsarlık sorunu (iğvası), keder
kültürel referansları kırma
katatoni ayartısı

...

"Chaque atom de silence est la chance d'un fruit mûr." ["*Her sessizlik atomu olgun bir meyvenin talihidir.*"] – Valéry

karşı

[Gertrude] Stein, "Sürekli konuşmamayı ve konuşurken aynı zamanda hissetmemeyi hatırlamıyorum... yalnızca işitmekle kalmadığımı ama gördüğümü de."

karşı

Cizvit sessizliği; Trappist yemini; Harpo Marx; Bucky Fuller

...

4 Eylül, NYC

...

HAZ – Hazzın haklarını unutmuşum. Cinsel hazzın. Yazmaktan zevk almam ve zevki yazmayı seçtiklerim açısından bir ölçüt olarak kullanmam.

Ben karşıt bir yazarım, polemikçi bir yazar. Saldırılanı desteklemek ya da iddia edilene saldırmak için yazarım. Ancak bu şekilde kendimi duygusal açıdan rahatsız bir konuma yerleştirmiş oluyorum. Gizliden gizliye ikna etmeyi umduğum yok, azınlıkta olan zevklerimin (fikirlerimin) çoğunluk beğenisine (fikirlerine) dönüştüğünü görünce canım sıkılıyor: yeniden saldırmak istiyorum. Kendi işim konusunda muhalif olmaktan başka bir şey elimden gelmez.

İlginç yazar bir husumet, bir sorun olan yerdedir. Stein neden nihayetinde iyi ya da yardımcı olan bir yazar değil. Çünkü sorun yok. Baştan aşağı doğrulama. Bir gül bir güldür bir güldür.

İncil'in yazıldığı zamanlardan beri, insanlarla cinsel bağlantı içinde olmak onları bilmenin bir yolu. Yüzyılımızda -ilk kez-

öncelikle kendini bilmenin yolu olarak değer görüyor. Bu, cinsel eylemin taşıyamayacağı kadar ağır bir yük.

...

HAZ SAFLIK
Bir çatışma?

Haz, 'apatheia'yı uzak tutuyor ama sıhhatli değilse saf değil, iradeyle isteniyorsa saf değil

[*İngiliz makale yazarı William*] Hazlitt: "Amerikan aklında doğal düşgücü eksikliği var. Aklın aşırı çalıştırılarak, makara ve kol sistemleriyle kışkırtılması gerekiyor."

NYC'de gördüğüm filmler:

Robert Altman, *Nashville* (1975)
Norman Jewison, *Rollerball* (1975)
[Nick Broomfield ve Joan Churchill,] *Juvenile Liaison* (1976)
John Ford, *Mary [of Scotland]* (1936)
George Stevens, *Alice Adams* (1935)
Woody Allen, *Love & Death* (1975)
**** Eisenstein, *Ivan the Terrible, I. Bölüm*
** " ", *II. Bölüm*
Renoir, *La Chienne* (1931) – Michel Simon
Mayles kardeşler, *Grey Gardens* (1975)
Herzog, *Every Man for Himself + God Against All* (1974) – Bruno S.
Orson Welles, *Touch of Evil* (1958)
Bergman, *The Magic Flute*
[Howard Zieff,] *Hearts of the West* (1975)
Walter Hill, *Hard Times* (1975) – Charles Bronson, James Coburn

...

Kant, 'ahlâki terörizm' terimini kullanan ilk isim (1798'de yayınlanan küçük bir kitapta, adı *Der Streit der Facultäten*)

Paraguay'a iki haftalık gezi

"[*Yirminci yüzyıl Amerikalı yazarı*] Iris Owens televizyon gibi." (Stephen K[och])

...

1976

[tarihsiz, Şubat]

... Berraklık krizleri

Üzüntü insanı delirtebilir

Foucault mezarlıklar üzerine bir makale yazmak istemiş – ütopyalar olarak mezarlıklar

... Her durumun ölçütü kişinin ona harcadığı enerjidir – aşkıma, umuduma o kadar çok enerji yüklüyorum ki – kendimi acıma, kayıp hissime de eşit ölçüde yatırım yapmak zorunda hissediyorum.

David'i düşünmeliyim – Yuyi [*o dönemde Paris'te olan Arjantinli bir arkadaş*] (haklı olarak) onu (bizi) tarif etmediğimi, onunla ilişkimi anlattığımı söyledi – benden onu tarif etmemi istediğinde, bloke oldum – utandım – sanki en iyi yönlerimi tarif etmemi istiyordu. Sorunun anahtarı bu: Kendimi onunla çok fazla özdeşleştiriyorum, onu da kendimle. Onun için ne büyük bir yük – bütün o hayranlık, ona duyduğum güven.

Nekahet dönemindeyim – je [me] traîne – yeni enerji kaynakları arıyorum.

...

[*Alman-Amerikalı edebiyat eleştirmeni*] Erich Kahler ölümünden on yıl önce [Thomas] Mann için şunları yazdı: "İnsanlığın durumu için kişisel sorumluluk duyan insanlardan biri."

•

... Evet, ben bir Püritenim. Hem de çifte – Amerikalı ve Yahudi

•

Güzelce, zarifçe, ilginç ve belagatli konuşmak 'doğal' değil. Grup içinde, aileleriyle, komün halinde yaşayan insanlar az konuşur – sözel araçları sayıca azdır. Belagat – sözcüklerle düşünmek – yalnızlığın, zorunlu göçün, yüksek ve acılı bir bireyselliğin yan ürünüdür. Grup halinde şarkı söylemek, dans etmek, dua etmek daha yaygındır: icat edilen (bireysel) konuşma yerine verili konuşma.

•

...

18 Şubat

Aklın sıcak yükselişleri –

Gençlikte büyümek aktı geçti – bedenle birlikte; yaşlı veya hastanın bedeni aşağı süzülür, batar ya da dalar, benliği karaya oturmuş, buharlaşır halde bırakır.

Doğan veya yaşayan insanların yarısı -veya daha fazlası- şimdi, bu yüzyılda.

Cioran: Nietzsche'ci bir Hazlitt.

•

22 Şubat

...Zihinsel bir spor salonuna ihtiyacım var.

...

1 Haziran

Onların enerjisi + umuduyla aşk ilişkileri [*SS kendisini meme kanseri için tedavi eden doktorları kastediyor.*]

Mektup yazabildiğimde, o zaman...

•

Cerrahın yeşil hastane giysisi

•

[*Bu paragrafın yanına dikine bir çizgi çekilerek vurgulanmış.*] Farklı türde metinler, kırık bir ufuk çizgisi gibi.

Nelerden enerji alıyorum? Her şeyden önce dilden. İnsanlar arasında, Joseph [Brodsky]. Kitaplar: Nietzsche, Lizzie'nin yazıları [*Elizabeth Hardwick'in kurmaca yazıları*]

Bunu yazmak yüz çarpıtmak gibi – canlı, komik, yaramazca. Sinik değil. Kötücül.

Beckett'in konusu: şiir, yaşlılığın kötülüğü.

...

14 Haziran, Paris

Asgari ütopya

Meditasyona ve nefes almaya zaman ayırmak

– Karakterin sadık mıdır?
– Evet, sadakat biriktiririm

Yeniden: "The Dummy". Bilim kurgudan ziyade bir fabl, bir peri masalı. Seçimi (okulu bırakmış, serseri) sakat bir insanın seçimi – reddettiği kasvetli hayatın devamı.

Modeller: [Virginia] Woolf, "Yazılmamış Bir Roman", [Robert] Walser, "Kleist in Thun", [Bruno] Schulz, "The Book."

•

...

Gerçek ya da zihinsel bir bölgecilikle kendini sınırlayan şairler, bilerek geliştirilen bir özellik – böylece kendi 'evreni'ni yarattığı görülecek

Amerikan şiirinin zayıflığı – anti-entelektüelliği. Büyük şiirde fikirler vardır.

19 Haziran, New York

Pazar gecesi döndüm. Çaresizce meditasyon yapıyorum, saplantılı bir şekilde acı çekiyorum. İğnelenmiş bir böcek gibi kıvranıyorum. Yardım edecek bir şey yok. Korkuyorum, felç geçirmiş gibiyim. Bana gerekenler:

Enerji
Alçakgönüllülük
İnat
Disiplin

Hepsi birlikte = cesaret.

İnat + disiplin aynı şeyler değil, dikkat. İnatçı olmuşluğum var ama hiç disiplinli değilim.

...

Kötü bir yazar olmak için gereken cesareti toplamakla kalmamalıyım – gerçekten mutsuz olmaya cüret etmeliyim. Umutsuz. Ve kendimi kurtarmamalıyım, umutsuzluğa kısa devre yaptırmamalıyım.

Gerçekte olduğum kadar mutsuz olmayı reddederek kendimi konulardan yoksun bırakıyorum. Yazacak hiçbir şeyim yok. Her konu yakıyor.

...

15 Ağustos

... Bedende değişiklikler, dilde değişiklikler, zaman algısında değişiklikler. Zamanın daha hızlı ilerlemesi, daha yavaş geçiyor gelmesi ne demek?

Jasper'e göre yaşlandıkça zamanın daha hızlı + daha hızlı geçiyor gibi gelmesinin sebebi, daha büyük birimlerle düşünmemiz. Kırk yaşında, 'beş yıl sonra' veya 'beş yıl önce' demek kolay – on dört yaşında 'beş ay sonra' veya 'beş ay önce' demenin kolay olması gibi.

Brodsky iki konu olduğunu söyledi: zaman ve dil.

...

30 Ağustos

[*Eski Kara Panterler lideri Eldridge Cleaver'in bir gazeteden alınmış fotoğrafının altında:*] 'Şüpheci'. Şüpheci. Şüpheci.

(1970'lerin anahtar dersi)

'Yeni' İngiliz romancılar: B.S. Johnson, Ann Quin, David Plante, Christine Brooke-Rose, Brigid Brophy, Gabriel Josipovici

Saurian kertenkelesi
Ambale

Stendhal, annesini 'neredeyse cinai denebilecek bir tutku'yla sevdiğini söylemişti

3 Eylül, Paris

J.-K. Huysman'ın *Là-Bas* [*Aşağıda*] kitabı 1891'de yayınlandı, [J.G.] Ballard'ın *Çarpışma*'sı 1973'te

İkisi de Satanizm hakkında; ikisi de bir Kara Ayin'i tarif edip kutluyor; ikisi de metalik, insanüstü cinsellik arayışını tarif edi-

yor; – fakat Huysmans için gelenek zaten var, hatta Ortaçağ'a kadar gidiyor, oysa Ballard için bu 'yeni' bir postmodern veya fütüristik cinsellik ya da şeytanilik.

İkisi de moderni reddediyor.

İkisi de bedenin ihlalini (kendi bedenini ihlal) övüyor.

Sağduyu (le bon sens) her zaman yanlış. Burjuva idealinin demagojisi. Sağduyunun işlevi basitleştirmek, teskin etmek, hoş olmayan gerçekleri ve gizemleri gizlemektir. Yalnızca sağduyunun bunu yaptığını veya sonunda yaptığının bu olduğunu söylemiyorum; bunu yapmak üzere tasarlanmıştır zaten. Tabii etkili olabilmek için sağduyu gerçeğin bir bölümünü de ihtiva etmeli. Ama ana içeriği negatif: (zımnen) şu şöyleyse, bu böyle değildir demek.

Benzer şekilde, bütün anketler yüzeysel olmalı. İnsanların düşündüklerinin yalnızca sağduyu halinde düzenlenmiş en üst katmanını açık ediyorlar. İnsanların düşünceleri her zaman belli ölçülerde örtülüdür.

Ona ulaşmanın tek yolu dillerini incelemek – ayrıntılı bir inceleme: benzetmeleri, yapısı, tonuyla. Ve jestlerini, uzamda nasıl hareket ettiklerini.

Dini ya da siyasi olsun her türlü tutuculuk dilin düşmanıdır; tutuculuk 'genel ifade'yi varsayar.

Novalis'in Romantisizm tanımı: tanıdık olanı tuhaf hale getirmek, olağandışının sıradan görünmesi

...

Beckett dramaya yeni bir konu buldu: – bir saniye sonra ne yapacağım? Ağlayabilirim, tarağımı çıkarabilirim, iç geçirebi-

lirim, oturabilirim, sessiz kalabilirim, bir fıkra anlatabilirim, ölebilirim...

[tarihsiz]

Duchamp: "Çözüm yok çünkü sorun da yok." Cage de. Stein. Saçmalık! Modernist-nihilist-çokbilmiş-erkek saçmalığı.

Çok fazla sorun var, baktığınız her yerde.

[tarihsiz]

(Ted S[olotaroff]'la sohbet)
1950'ler: Herkes otuz yaşında olmak istiyordu – sorumluluk almak (evlenmek, çocuklar, kariyer), ciddi olmak.
Değerlerimizin neler olduğunu biliyorduk – deneyimimizin ne olduğunu bilmiyorduk
Trilling – kötü haham – burjuva üzüntüsünden mürekkep trajik bir hayat anlayışı

5 Kasım

[*SS 1974'le 1977 yılları arasında geçirdiği metastatik meme kanseri ameliyatı ve tedavisi hakkında çok az not almış.*]

Ölüm her şeyin zıttı.

Ölümümü yarışta geçmeye çalışmak – önüne geçmek, sonra dönüp onunla yüzleşmek, bana yetişmesine izin vermek, geçmesine izin vermek, *sonra* arkasında yerimi almak, doğru ritimle, azametle, şaşırmadan yürümek.

Joseph B[rodsky]: Eşcinsellik ([*İskenderiyeli şair Constantine P.*] Kavafis) bir tür maksimalizm.

Yazmanın amacı ele alınan konuyu patlatmak – başka bir şeye dönüştürmek. (Yazmak bir dizi dönüşüm.)

Yazmak, kişinin eğilimlerini (sınırlarını) avantaja çevirmesi demek. Örneğin, ben yazdıklarımı sevmiyorum. Tamam o zaman – bu da bir yazma biçimi, böyle de ilginç sonuçlar üretilebilir.

Bir [Oscar] Kokoschka [tablosunun] beşli zikzak çizgileri gibi yazmak – [*Gustave*] Doré'nin [*bir illüstrasyonundaki*] farklı çapraz çizgilerin çözülüşü gibi yazmak.

20. yüzyılın büyük Amerikan romanları (yani, 1920'den sonra: James-sonrası): [Dreiser'ın] *Bir Amerikan Trajedisi,* [Dos Passos'un] *ABD*'si, [Faulkner'ın] *Ağustos Işığı.*

Fitzgerald'ın yazdığı kalıcı tek şey *Muhteşem Gatsby* – gerisi (*Tender is the Night, The Last Tycoon)* orta-kültür çöpü

[Robert] Frost'un şiiri "Away"i oku –

[Walt] Whitman > [Pablo] Neruda

Joyce, Thomas Wolfe ("Only the Dead Know Brooklyn") > [*çağdaş Kolombiyalı romancı Gabriel*] Garcia Marquez
Joseph: Latin Amerikanın sesi ikinci eldir

Bir yazma sanatı (yani işitme sanatı): doğru ses tonunu bul, doğru usançla birlikte

Julianus [*son pagan Roma imparatoru, Dönek Julianus*], *Against the Galieans*

[*Erken dönem Hıristiyanlık tarihçisi*] Eusebius, "Büyük Konstantin'in Ölümüne Ağıt"

Julianus > Kavafis, Auden } zayıflayan çoğulcu med[eniyet] karşısında barbarlığın ahlâkileştiren basitleştirmeleri

..

Terör incognita

Kavafis: "Bir Yunan Hasretine Ağıt" (Brodsky)

Protestan inancında doğru-ve-yanlışa karşı Katolik inancında iyi-ve-kötü

Latin Amerika'nın Rusya gibi trajik bir tarihi var. Diktatör, vs. Kıvranan bir edebiyat.

Barthes'ın yazılarında kadın düşmanlığı

tüberküloz / kanser yazısı [Bir Metafor Olarak Hastalık *olan kitap*]

tüberküloz: tutkudan tükenmek (çözünmek) – tutku edenin çözülmesine yol açıyor. Tüberkülozdu ama onlar aşk dediler.

...

Memorial'da [*New York'taki Memorial Sloan-Kettering Kanser Merkezi. SS burada 1974'te ameliyat edildi – ciddi bir mazektomi geçirdi ve lenf nodülleri alındı- arkasında aynı hastanede üç yıl boyunca kemoterapi ve bağışıklık tedavisi gördü*] bir stajyer hekim: "Kanser, önceden kapınızı tıklatan bir hastalık değil." Sinsi, gizli işgal olarak hastalık.

Vecize kabilinden yaz, bölümlere ara başlıklar koy (TUTKU; İŞGAL; ÖLÜM, vs.) – uzunluğu "Camp Notları" ve fotoğraf hakkmdaki ilk yazı ortasında bir yerde olsun.

...

Memorial'da bir hasta: "Fiziksel olarak iyiyim ama tıbben değilim."

...

(Hastalık yazısını yazarken Gass'ın makalelerini oku)

22 Kasım

Teknolojik çoğaltma, Benjamin'in dediği gibi 'dönemsel' değil. Yanıltıcı bir görüş bu. Bir tarihi var – daha doğrusu tarihe eklemlendi. Eski nesneler 'tarihi' oldu, yalnızca çağdaş değil. Eski lito[graflar], fotoğraflar, çizgi romanlar, filmler vs. geçmişi hatırlatıyor, bugünü değil. B[enjamin] teknolojik çoğaltmanın her şeyi sonsuz bir şimdiye dönüştürdüğünü düşünüyordu – Hegelci bir tarihin sonu (ve tarihin ilgası). Bu 'dönemde' kırk yıl daha yaşamak bu iddianın aksini kanıtladı.

...

Bir yazarın eserlerinin nasıl hatırlandığı

Şiir evrenselliğin telaffuzudur – demiş bir şair

Beğeni kontrpuanla ilgilidir, reaktifti (tadın tanımı)

Üslûp ancak konusunu keşfettiğinde var olur. Doğru mu?

[*Avusturyalı sanat tarihçisi*] Alois Riegl (endüstriyel sanatlarda form + tasarım üzerine)

...

"Bu bir konu *değil*: yapışkan, kalpsiz, düş kırıklığına uğratan dünyayla yüzleşen hassas bir duyarlılık. Git kendine bir mücadele bul." (Sigrid'e [*Amerikalı yazar sigrid Nunes*] söylediklerim.)

...

[Reiner Maria Rilke'nin] *Malte Laurids Brigge*'si – ilk 'notasal' roman. Ne kadar önemli, uyarıcı ve hafifsenmiş.

Benjamin ne bir edebiyat eleştirmeni ne de felsefeci – yorumbilgisel becerilerini kültür üzerinde kullanan ateist bir tanrıbilimci.

Rivière'nin müthiş simgeci sanat eseri tanımı: neyin terk edilmesi gerektiğini (tükenmiş, fazla elitist, hayatı fazla inkâr eden) tarif ediyor ama ben hâlâ simgeci zihniyeti sürdürüyorum... Proust simgecilerin anladığı her şeyi katmış ve bir roman yazmıştı.

Yeni müdafaa biçimleri arıyorum.

...

8 Aralık

... "Düşünmek abartmaktır." – Valéry

...

Her türlü tutuculuk, ister dini ister siyasi olsun, dilin düşmanıdır; tutuculuk her haliyle 'olağan ifade'yi varsayar.
Krş. Çin

...

... Voltaire'in Desfoniantes savunması. Eşcinselliğin cezası olan canlı canlı yakılmaktan kurtulmuş.

Cava'da (Bali?) yönetici elitlerin 1906'da kitlesel intiharı

...

Amerikan kültürü, tıpkı Avrupa ülkeleri (örn. Fransa, Almanya) gibi feminist iddialara, taleplere (belli ölçüde) yatkındır, Amerikan birey kültü yüzünden değil – bireyin hakkı, bireysel kendini-tatmin hakkı sayesinde.

1977

"Senden alıntı yapılsın istiyorsan, alıntı yapma." (JB [Joseph Brodsky])

•

...

"Bütün sanat, müziğin durumuna öykünür" – bu tamamen nihilistik beyan, sinema tarihindeki bütün hareketli çekim usullerinin temelinde yatar. Ama bir klişe yine de, 19. yüzyıl klişesi, bir estetik anlayışından ziyade bitkin bir haleti ruhiyenin yansıması, bir dünya görüşünden ziyade dünya bıkkınlığının, yaşamsal yöntemlerden ziyade kısır dekadansın ifadesi. Sana-

tın 'ne olmaya çalıştığı' hakkında başka türlü bir pov [görüş açısı] daha var – Goethe, birincil sanatı, en aristokratik olanı + avamın yapamayıp yalnızca hayretle bakabileceği sanatı, yani mimariyi öne sürüyor. Gerçekten büyük yönetmenlerin eserlerinde bu mimari duygu vardır – yoğun enerji hattı, gücün istikrarsız + yaşamsal olukları hissedilir.

9 Şubat

Kanser / TB yazısı için başlıklar:

"Hastalık Söylemi"
ya da
"Metafor Olarak Hastalık"

İyi bir şiirin formu romantiktir + içeriği modern. (Brodsky)

Yalnızca kendini düşünmek ölümü düşünmektir.

Modernizmin bencilliği
fanteziler
solipsism

romanın (19. yüzyıl) ima ettiği

dünya ilgisi (solipsist değil)
insan davranışlarını yargılama (ahlâki)
sabır

Proust (en büyük, en önemli kurmaca metinler iki dünyayı da anlatır – hem bu dünya hem solipsizm hakkındadır)

Romancının ahlâkçılığı: Austen. [George] Eliot, Stendhal, Tolstoy, Dosteyevski, Proust, DH L[awrence]

Modernist roman hiçbir yargı makul görünmediğinde oluşur (örn. *Anna Karenina*: evlilik iyidir, tutku yok eder.) Her zaman karşı-örnekler düşünürüz.

Tolstoycu roman anlayışı aptal kuklalara terk edildi (James Michener, vs.), hepsinin üstünde de Gore Vidal'a. Modernizmin geçmiş performansı – 'sanat romanı' – çok daha iyi. Ama çıkmaz bir sokak. Şimdi elimzdeki kodlanmış ortodoks modernizm. (John Barth, *Lost in the Funhouse*; Sarraute; Coover; *Pricksongs & Descants* – yazdıkları hiçbir şey anlatmıyor.)

Bir roman yazmak istemekteki yeni sorun: Hiçbir öykü anlatmaya değecek kadar önemli değil.
Neden?
Çünkü ahlâki derse (yani: yargıya) ulaşamıyoruz.

Tolstoy'un belli konuları var: evliliğin doğası (*Anna Karanina*); tarih, vs. (*Savaş + Barış*)

Bir öykü yoksa, [hiçbir] anlatı o kadar önemli ya da gerekli görünmüyor. Kaçınılmazlık karakteri olan tek malzeme yazarın kendi bilinci.

18. yüzyıl:
'güdüsel' değil mantıklı
bir duygu ve tutku arasında ayrım /
duygu; hisler sakin tutkulardır
(örn. hayırseverlik, özilgi, sempati) –
bkz. [the Earl of] Shaftesbury, [David] Hume ve Rousseau
duyguların esnekliğinin keşfi

[*Sayfa kenarına:*] ahlâki bir yetenek olarak hayal gücü

Yunanlarla karşılaştır:

akıl güdüseldir
duygular iki türlüdür – kişiyi ifade edenler + işgalci, yabancı olanlar
(biz bu ayrımı yapmıyoruz – her şey 'içsel' bizde)
duyguların esnekliğine çok az vurgu

[*Sayfa kenarına:*] Bkz. [Aristoteles'in] *Nio[omakhos'a] Etik*

...

20 Şubat

Dün iki deneyimim oldu – [*Batı Hint Adaları asıllı İngiliz yazar V.S.*] Naipaul'la öğle yemeği ve [*Rus formalist Boris*] Eikhenbaum'un *Genç Tolstoy*'unu okumak – bana ne kadar disiplinsiz ve demoralize olduğumu hatırlattı.

Bugün olmazsa – yarından başlamak:

Her sabah en geç sekizde kalkacağım
(Bu kuralı haftada *bir* ihlal edebilirim.)
Yalnızca Roger'la [Straus] öğle yemeği yiyeceğim.
("Hayır, öğle yemeğini evde yiyorum." Bu kuralı iki haftada bir ihlal edebilirim.)
Defter'e her gün yazacağım.
(Model: Lichtenberg'ün *Waste Books*'u.)
İnsanlara beni sabah aramamalarını söyleyeceğim, ya da telefona cevap vermeyeceğim.
Okumalarımı akşamları yapmaya çalışacağım.
(Çok fazla okuyorum – yazmaktan kaçmak için.)
Mektuplara haftada bir gün cevap vereceğim.
(Cuma? – O gün zaten hastaneye gitmem gerek.)

...

Sevdiğim şeyler: ateşler, Venedik, tekila, günbatımı, bebekler, sessiz filmler, yüksekler, kaya tuzu, silindir şapkalar, büyük, uzun tüylü köpekler, gemi modelleri, tarçın, kaz tüyü yorganlar, cep saatleri, yeni biçilmiş çim kokusu, keten, Bach, XIII. Louis tarzı mobilya, suşi, mikroskoplar, büyük odalar, kargo, çizmeler, içme suyu, akçaağaç şekeri.

Sevmediğim şeyler: tek başıma bir apartman dairesinde uyumak, soğuk hava, çiftler, futbol, yüzmek, ançüez, bıyıklar, kediler, şemsiyeler, fotoğrafımın çekilmesi, meyankökü şekeri, saçımı yıkamak (ya da yıkatmak), kol saati takmak, ders anlatmak, purolar, mektup yazmak, duş almak, Robert Frost. Alman mutfağı.

Sevdiğim şeyler: fildişi, kazaklar, mimari çizimler, çiş yapmak, pizza (Roma ekmeği), otelde kalmak, kâğıt klipsleri, mavi, deri kemerler, liste yapmak, Wagon-Lits, fatura ödemek, mağaralar, buz pateni izlemek, soru sormak, taksiye binmek, Benin sanatı, yeşil elma, ofis mobilyası, Yahudiler, okaliptüs ağaçları, çakılar, aforizmalar, eller.

Sevmediğim şeyler: Televizyon, fasulye yemeği, bıyıklı bırçıklı adamlar, karton kapak kitaplar, ayakta durmak, kâğıt oyunları, kirli ya da düzensiz daireler, düz yastıklar, güneş altında kalmak, Ezra Pound, çiller, filmlerde şiddet, göz damlası, köfte, ojeli tırnaklar, intihar, zarf yalamak, ketçap, yer minderleri, burun damlası, Coka-Cola, alkolikler, fotoğraf çekmek.

Sevdiğim şeyler: davul, karanfiller, çoraplar, çiğ bezelye, şeker kamışı çiğnemek, köprüler, Dürer, asansörler, sıcak hava, mersinbalığı, uzun boylu insanlar, tatlılar, beyaz duvarlar, atlar,

elektrikli daktilolar, vişne, hasır/hazeren mobilya, bağdaş kurmak, çizgiler, büyük pencereler, taze dereotu, yüksek sesle okumak, kitapçı dolaşmak, az mobilyalı odalar, dans etmek, *Ariadne auf Naxos*.

22 Şubat

...

Yeterince öfkeli olmadığımdan çoğu zaman insanlara karşı kibarım. Yeterince öfkeli değilim çünkü düşüncelerimi yeterince zorlamıyorum. 'Çoğulculuğun', 'diyaloğun' rahat sığınağı, vs.

Uyuşmazlığı reddedişim. Böylece her gün enerji kaybediyorum.

Büyük uzlaşmaz argümanlar – SW [Simone Weil], Artaud, Adorno (*Modern Müziğin Felsefesi*'nde). Hak verme ya da karşı çıkma zorunluluğum olduğunu sanmıyorum. Onlar benim amfetaminim, 'ihtimam noktalarım'. Bu aşırılıklarla ilişkili çalışıyorum ama tanımı gereği benim görüşlerim aşırı değil.

Kolay bir çıkış yolu mu? Yeterince çaba harcamıyorum.

Büyük haz sorusu. Bunu ne kadar 'ciddi' bir görüş olarak ele almalı? Etik kriterler ne ölçüde geçerli? Kimse püriten olarak etiketlenmek istemez, fakat...

Krş. Adorno'nun müzikten haz almayı etik yozlaşma, tarihi açıdan gerici olarak ifşa etmesi

[*Amerikalı tiyatro yönetmeni Robert Wison'un operası*] *Einstein on the Beach*'te bunu hissetmedim – Ama operadan keyif alabildiğim için memnun (mutlu) oldum.

Adorno'nun 1940-1941'de, Nazi dehşetinin farkında olmayla ilgili olarak yazdığını unutma – o dönemde bir göçmen. *Modern Müziğin Felsefesi*'nin yazarı, (1947'de) Auschwitz'den sonra şiir yazılamaz diyen kişi. 60'ların Avrupa tüketim toplumunda da söylerdi bunu.

...

Dünyaya 'estetik bir bakış açısı' için – bkz. Hugo Ball'ın *Flight Out of Time: A Dada Diary.*.

23 Şubat

...

Irene'in dört yıl önce soyulması + tecavüze uğraması hakkında anlattıkları. Oturduğu binada olmuş: sabah 1 sularında asansöre binerken siyah bir adam zorla asansöre girmiş. Irene bağırmış. "Bağırırsan, seni öldürürüm." Irene'i sekizinci (en üst) kata çıkarmış, sonra çatıya giden merdivenlere. Sonra gözlerini bağlamış.

"Cinsel açıdan heyecanlandın mı?" diye sordum. Evet, dedi – sonra bu hikâyeyi anlattığı zaman bu soruyu soran ilk kişi olduğumu söyledi. "Ama çok bariz bir soru," dedim.

Ertesi gün (bugün) onu aradım. "Arkadaşlarının ne kadar aptal olduğunu söyledim," dedim. "Ama şimdi anlıyorum ki bana dört yıl önce olduğunu söylediğin içindi - + besbelli atlatmışsın, tramva yaşamamışsın, sakince anlattın olanları – o yüzden o soruyu sormak kolay geldi."

...

25 Şubat

Chicago Üniversitesi eğitimi: 'modern' düşüncesine yer yok. Metinler, düşünceler, argümanlar – zamansız bir diyalog içindeler. Esas temalar ve sorular, Platon ve Aristoteles'in ortaya koydukları (teori ve pratiğin ilişkisi; bir ya da birden fazla bilim dalı; erdem ve bilgi ilişkisi, vs. vs.) ve modernler de bu konuları tartıştıkları sürece ilginç, değerli. (Bentham, Mill, Dewey, [Rudolf] Carnap okuyoruz.)

En radikal zamansızlık karşıtlığı, 'modern' kategorisiyle başlayan. Esas temalar veya sorular, modern çağın başlangıcında ortaya konanlar (Rousseau, Hegel tarafından) ve önceki düşünürler, modernlerle çatıştıkları ölçüde ilginç, değerli.

Tarihselci yaklaşımda, farklı sorular sorarsınız. (Tarihselcilik soruları *değiştirir* – ve temaları yok eder.) N[ietzsche]'nin de gördüğü üzere, tarihselcilik temelde yıkıcı bir bakış açısıdır. Örneğin, Foucault: sosyal bilimlerin konusu ('insan') yok ediliyor.

...

[tarihsiz, Mart]

[Sırada, 1970'lerin ortasında başlayan, kitsch üzerine notlar var. İlginç oldukları için buraya aldım fakat SS'a ait olduklarından emin değilim.]

Can yakma gücü olan bir sözcük – örn. kitsch – hâlâ hayatta

Kitsch yalnızca şeylerin niteliği değil – aynı zamanda bir *süreç* Şeyler 'kitsch'e dönüşür

Bir tarihsel kategori olarak kitsch: 'otantik' kategorisi önem kazandığında – 19. yüzyılda

Bir kitsch tiyatrosu olarak Japonya (Terry)

W B[enjamin'in] 'aura'sı kitsch bir imge.

Kitsch üslûpsal değil meta-üslûpsal bir kategori
Rus 'Poshlost'un 'kitsch'le ilişkisi

•

Kitsch'in demokratik siyasette rolü / epistemoloji?

Krş. Tocqueville (totaliter kitsch'i eleştirmek kolay)

[Walter] Kaufmann: Kitsch masumdur

Kötü sanatla kitsch aynı şey *değil* – örn. İtalya'da 15. + 16. yüzyılda binlerce kötü resim yapılmış.

...

Siyasi din, kitsch'in doğal dünyası

2 tür

1) Mayıs Günü geçit töreni ([Milan] Kundera) – "Yaşasın Hayat."
2) Horst Wessel'ın cenazesi ([Nazi] SA eylemci Hamburg'da komünist bir pezevenkle kavga edip öldürülüyor [*metinde böyle*]; bir ay hastanede ölüm döşeğinde yatıyor (Amerikalı tarihçi [Charles] Beard, gazete makalesinde anlatıyor)

Berlin Nickolay mezarlığındaki cenaze töreni *Hans Westmar*'da anlatılıyor (1930'ların başında çekilmiş Nazi filmi)

Goebbels'in icat ettiği mit
Yeniden diriliş + dönüş miti

...

Disneyland + Nuremberg gösterileri kitsch'in 2 farklı türü

...

6 Mart

Yazı konusu: sanata Marksist (ahlâki) yaklaşım. ('Estetik dünya görüşü'ne ek makale)

Metinler:

[*İtalyan yazar, siyasetçi, felsefeci ve dilbilimci Antonio*] Gramsci
[*İngiliz Marksist sanat eleştirmeni Christopher*] Cauldwell (Stalinci, dar görüşlü)
Benjamin

19 Nisan

Belirgin = kişinin zaten bildiği
Örtülü = kişinin uğraşmak istemediği bir anlam

[Proust'un] *Kayıp Zamanın İzinde*'sinden on sayfa kopyalıyorum (zihnime sokmak için – on beş yaşından önce okunan kitaplar gibi):

Proust, yazılmış en iyi romanı yazmakta olduğunu bilmiyordu. (Çağdaşları da öyle, hatta Rivière gibi en büyük hayranları bile.) Bilmenin ona faydası olmazdı zaten. Ama büyük bir kitap yazmak istiyordu yine de.

Ben de büyük bir şey yazmak istiyorum.

Yeterince hırslı değilim. (Yalnızca gerçekten uzlaşmaz olma meselesi değil.) İyi olmak, sevilmek, vs. istiyorum. Gerçek duy-

gu, gerçek saldırganlık, bencillik gibi duygulara geçit vermeye çekiniyorum.

Şarkı söylemek istiyorum.

PR [*Partisan Review*] için yazdığım [*İbranice yazan yazar Isaac Bashevis*] Singer hakkındaki makalede söyledim zaten. Modern katatoninin canı cehenneme.

Zekâ, bilgi, görü, bunlar bende fazlasıyla var. Engel belli: cesaret.

Acımasızlık

Duchamp: Leonardo gibi o da ressam olmak için fazla zeki; yok ediyor, alaya alıyor – inşa etmek yerine. Leonardo büyük bir yapıcı, Duchamp da büyük yapısökücü. Makineler onu da aynı şekilde büyülüyor ama Duchamp'ınki tamamen oyunbazlık, nihilistik...

[tarihsiz, Temmuz]

"Sıfat, adın düşmanıdır." – Flaubert

12 Temmuz

Proje: Fotoğrafçı gözümü (dilsiz), sözcükleri işiten bir şairin gözüne çevirmek. Somut biçimde görüyorum; soyut yazıyorum. Proje: bir yazar olarak bu somutluğa ulaşabilmek. Bu akşam Hint restoranında Bob S.'ın [Robert Silvers] burnuna vuran ışık huzmesi.

Bir büyücü (kadın) hakkında öykü

Benim en Amerikan yanım (Emerson, vs.) radikal değişim ihtimaline duyduğum inanç.

Joseph [Brodsky] yazmaya başladığında bilerek ve isteyerek başka şairlerle yarıştığını söyledi. Şimdi [Boris] Pasternak'tan (ya da [Anna] Ahmatova'dan – veya Frost – ya da Yeats – veya Lowell'den vs. daha iyi (daha derin) bir şiir yazacağım.) Peki ya şimdi? diye sordum. "Şimdi meleklere tartışıyorum."

Kıskanç, rekabetçi olmanın önemi. Yeterince çaba göstermiyorum.

NICOLE'LE YAPTIĞIM SON TELEFON GÖRÜŞMESİNDEN SONRA, bu gece

Bırak acısın, acısın.

Artık benim ön kapım değil burası demek ki. O zaman yürü git buradan.

Unutma: bu, birinci sınıf bir yazar olmakta ilk ve son şansım olabilir.

İnsan yazabilmek için asla yeterince yalnız olamaz. Daha iyi görmek için.

Bir anlamda – tek bir anlamda – geçen üç yıldır Nicole'la zaman harcıyordum. Bunu biliyordum – yine de yapmak istiyordum. Artık bu ihtimal benim açımdan mümkün olmadığına göre...

20 Temmuz

Soylu bir zihne sahip olmak. Derin olmak. Asla 'hoş' olmamak.

Yazacak (öyküler):

[*Frank O'Hara'nın şiiri*] ~~"Duygularımın Anısına"~~ [*metinde böyle*]

"Tarihçinin Portresi"

"Hız"

"Meleklerle Tartışma"

"Mahatma Gandhi'yle Pazartesiler"

DURCHHALTEN (sıkı dur) – D[avid]'in yatağımın yanına bıraktığı not

... Yalnızlıkla gelen hayal gücünün müthiş zenginliği ve dolayımıyla dil.

4 Ağustos

Her kültürel ânın gizem – alanları vardır:
– ada
– bilimcinin laboratuvarı

11 Ağustos

"Mais je t'aime" = "je ne veux pas te perdre complètement"
["*Ama seni seviyorum*" = "*Seni tamamen kaybetmek istemiyorum*"]

Bir şey söylemek ilginç – daha kesin bir yargıya varmayı ertelemek: iyi ya da kötüdür demek

Duchamp'tan etkilenen sanat dünyasında daha geniş bir geçerlilik alanı olan bir terim. Cage, vs.

Ya da alakasız bir yargıda bulunmak

...

21 Ağustos

...

[*Amerikalı fotoğrafçı Richard*] Avedon'la akşam yemeği: "Geçmiş benim gözümde tamamen gerçek dışı. Ben yalnızca şu ânda + ve gelecekte yaşarım. Bu yüzden mi genç görünüyorum?"

Dorian Gay [*metinde böyle*]

...

8 Eylül

...

9, 10, 11 yaşındayken yazıp yayınladığım, 5 sente sattığım 4 sayfalık haftalık gazete (Hectograph).

Sohbette ortaya atılan imgelerden korkmak – sinir bozucu bulmak. Zaten düşünüyorum, bir şeyi zihnimde görselleştiriyorum, derken bir başka şey görmeme yol açılıyor. [*Amerikalı yazar*] Walker Percy bana New Orleans'tan evine nasıl gideceğimi anlatırken: "Pontchartrain Köprüsü'ne git – 26 mil – ip gibi dümdüz uzanır." Köprüyü gözümde canlandırıyorum, plantasyondaki evi, nehir kolunu, yosun kaplı ağaçları. Birden la-

net olasıca bir ip beliriyor... Paul [Thek] bugün cinsel tavırlar hakkında konuşurken: "İşte son mesele de bu." Daha sonra, arkasına yaslanıp kollarını gevşekçe iki yana uzatıp sallayarak: "İplerimi kestiler." (Daha fazla ip imgesi!)

17 Eylül

HORGÖRÜ, öfke değil

> "Korktuğum tek şey var: çektiğim acılara layık olamamak."
> – Dostoyevski
>
> "Korktuğum tek şey var; acılarımın bana layık olmaması."
> – Sontag

Bresson, *Sinematografi Üzerine Notlar*'da Leonardo'dan şu alıntıyı yapıyor: sanat bağlamında tek önemli olan sonuçtur.

Sporcular, dansçılar – bedenleriyle romantik ilişki yaşarlar

Apollinaire, Eyfel Kulesi + Paris çatılarını koyunlar + bir çobana benzetiyor. Şeyleri coğrafyalarına indirgeyen imge.

Benlik mağarası.

Emily Dickinson: "Sanat, hayaletli olmaya çalışan bir evdir." Artık buna çalışmak zorunda değil.

Yani bu bir zaman meselesi – imgenin gelişi. Resimden önce gelmeli veya ona eşlik etmeli. Yoksa dikkat dağıtıyor.

20 Eylül

Alkol: bir duyguyu tersine çevirmek.

Cal'ın [*Robert Lowell'ın*] şiirleri. Ne kadar üzücüydü. Hep kayıp hakkında. Yaşlı doğmuş.

Ben, artı kabuk: çocuk, ergen, yetişkin

"Küçük bir teori üretebilecek miyim bakalım."

Thoreau ölüm döşeğinde – öbür dünya hakkındaki duyguları sorulduğunda: "Sırasıyla, önce bu dünya, sonra öteki."

Şu ânda İngilizce yazan birinci sınıf bir şair yok.

Rusların da 18. yüzyıla kadar yoktu

Joseph [Brodsky]:
Büyük aşkı, oğlunun annnesi: Marina (Marianne) [Basmanova]

Beckett'i ne zaman okumuş?

"Aradığın hattı her buluşunda sonraki daha zor hale geliyor."

Şan, şan, şan.

Başarısız şairler olan düzyazı yazarlarım seviyor. Örn. Nabokov

"Bir şeye iki saniyeden fazla bakarsam absürtleşiyor."

...

"Her şey kendi üstüne işer."

"Başkalarıyla birlikte olmak -yakın birliktelik- beni çalışmak için ihtiyaç duyduğum bir tür tinsel besinden yoksun bırakıyor."

"Öteki Diyar – dil."

[tarihsiz]

Joseph, Derek [*Batı Hint Adalı şair Derek Walcott*] hakkında
Odaklanmasını sağlamak için [onu] biraz ittirmek gerek; o zaman düşünebiliyor.
Onun için her şey olgusal, kültürel değil
Çiçekler gibi, toprak yok ama
Bağlantı kurmuyor
Bir şey öğrenemiyor
Tembel

26 Eylül

[*Amerikalı ressam R. B.*] Kitaj'la, Bob'un [Robert Silvers] evindeki sohbetten. 'Aşkın' sanattan söz etti. Kişi nasıl çizeceğini bilmiyorsa (ve bu artık sanat okullarında öğetilmiyor) mümkün değil. Son büyük ressamlar Picasso + Matisse idi. Yaşayan en iyi ressamlar: Bacon (+ Balthus). Yalnızca tasvir resmiyle, figür resmiyle ilgileniyorlar. Bütün 19. yüzyıl Fransız geleneği Ingres'e gönderme yapıyordu – İzlenimcilik onsuz mümkün olmazdı. Ama şimdi kim böyle çizebiliyor? İngiltere'de Lucien Freud, Frank Auerbach, David Hockney gibi çağdaşlar; adını andığı tek Amerikalı ressam de Kooning oldu. "Peki Rembrandt'dan söz ederken ne hakkında konuşuyoruz? Çağdaş ressamları değerlendirmekte kullanmamız gereken ölçüt bu." Ayrıca: pek çok ressam en iyi eserlerini yaşlılığında yaptı – Michelangelo, Titian, Goya, Tintoretto, Rembrandt, Turner, Monet, Matisse, belki (şimdiki görüşün aksine) Picasso.

Hüner olarak resim.

Don Barthelme: "Kuğuları boğmamam gerektiğini söyleyen bir kurala ihtiyacım yok..." Kot Mağazası'ndaki hırsızın yakalanmasını seyrettikten sonra: – "Umarım onu birbirine bağlanmış kot pantolonlarla linç ederler."

11 Ekim

Sonia Orwell'in bugün anlattığı önemsiz bir politbüro üyesinin kızı hakkındaki öykü. Kız evlenmek üzeredir – "Sıkıcı bir Moskova düğünü daha istemiyorum!" – 500 misafir hük[ümet] uçaklarıyla Hazar gölü kıyısındaki düğünün yapılacağı villaya götürülür – (çoraplı, kısa pantolonlu) uşaklar hizmet eder, her misafir sandalyesinin arkasında bir hizmetli bekler, beyaz şapkalı hizmetçiler – 1977'de eski rejimin kıyafetleri. Hizmetkârlar durumu eleştirmiş miydi yoksa keyifleri yerinde miydi?

...

23 Kasım, Houston

[*SS, sanat koleksiyoneri ve partonu Dominique de Menil'in evinde misafirdi. Sıradaki girişte sözü edilen bazı eserler de Menil'in evindeydi.*]

Başlangıçta, soyut sanat yoktu. Bize soyut geliyorsa (örn. kadını temsil eden keman biçimi), bu cahil olduğumuz, nesneyi nasıl okuyacağımızı bilmememizdendir.

Kelt başı (ahşap, İrlanda'dan) – 6. yüzyıl?- Maori'ye benziyor.

Merovenj (?) Gaul öncesi altın paralar – veya daha eski?? – Romanesk sanatın temelleri.

Alexander'in yüzü; Pegasus, vs.
Désamorcelé ["*parçalarına ayrılmış*"], Picasso gibi.

İ.Ö. 30,000'den üzerine hayvan figürleri işlenmiş (hayvan) kemikleri – Lascaux imgeleri.

S.W. [Simone Weil] yalnızca çok zeki değil, derin de. Her sınıftan insana şefkat duyuyordu.
[*Sayfa kenarına*]: [George] Orwell *değil.*
Van Gogh'un aksine: nevroz onun tutkulu şefkatini bireylerle yaşamasını engelledi. Ama Van Gogh'un zihni onunkine yaklaşamazdı bile.

Güneş doğduğunda, artık ayı görmezsin. (Sorunu çözmezsin; sorun artık yoktur.) Ben güneşi arıyorum.

Van Gogh'un mektupları – Prens Mişkin'in mektuplarına sahip olmak gibi.

...

Vaat Edilen Topraklar bir travma portresi..

[Yevgeni] Baratinski: Rus şair (Joseph'e göre 'oldukça İngilizvari') Puşkin'in arkadaşı

4 Aralık, Venedik
[*SS Venedik Bienali'ne katılmaya gelmişti*]

Berrak bir gün, arındırıcı soğuk – gece erken çöküyor – Venedik'i hiç bu kadar güzel görmemiştim.

[*İtalyan yazar Alberto*] Moravia beni havaalanında karşıladı: [*İngiliz şair ve SS'ın arkadaşı*] Stephen Spender ayrılmak üzereydi. Önce [*Fransız şair ve makaleci*] Claude Roy + [*Fransız aktris ve oyun yazarı*] Loleh Bellon'la + Georgy Konrád'la (Macar yazar) Florians Cafe'de bir saat geçirdikten sonra Do Pozzi Oteli'nde akşam yemeği. Akşam 9-11 arası Joseph'in Teatro Ateneo'da şiir okuması. Ayağa kalkıp şiirlerini okumaya başladığı zaman ürperdim. Şarkı söyledi, hıçkırdı, muazzam görünüyordu. Boris Godunov; Gregoryen ilahileri, İbranice inleyişler. Sonrasında Joseph'le ikinci akşam yemeği ve yürüyüş. Sonra ilk kez Hotel Europa'ya gidiş, sabah 2'de N[icole]'ün telefonu!

Nietzsche'nin ana konusu (?) dehaydı. Dehanın ne olduğunu biliyordu; dehanın gururunu, öforik hallerini anlıyordu, megalomanlığını, saflığını, acımasızlığını anlıyordu. Bunu bir tarih teorisine çevirdi. (Arkasından Almanlar politikaya dönüştürdü.) Bir dâhi olduğunu düşünüyordu, ancak Shakespeare ve Michelangelo'nun aksine Büyük Eser'ini hiç yazmadı. *Böyle Buyurdu Zerdüşt* en kötü kitabıydı. Büyük Nietzsche, büyük çoğunluğu parçalardan oluşan denemelerindedir.

İki çeşit yazar var. Hayattan başka bir şey olmadığını düşünen ve her şeyi tarif etmek isteyenler: düşüş, savaş, doğum, at yarışı. Yani, Tolstoy. Ve hayatın bir tür test alanı olduğunu düşünen (neyin testi olduğunu bilmiyoruz – ne kadar acı + zevke tahammül edebileceğimizi görmek mi, veya acı + zevkin ne olduğunu bilmek mi?) ve yalnızca temel şeyleri tarif etmek isteyenler. Yani, Dostoyevski. İki alternatif. D.'den sonra insan nasıl T. gibi yazabilir ki? Görev D. kadar iyi olmak, tinsel açıdan onun kadar ciddi olmak ve + oradan devam etmek.

Ancak, Tolstoy'a hakkını teslim etmek gerekirse, bir şeylerin yanlış olduğunu biliyordu. Bu yüzden, sonunda en büyük romanlarını inkâr etti. Bir *sanatçı* olarak kendi tinsel taleplerini karşılayamadı. Böylece eylem (tinsel bir hayat) için sanatı reddetti. D. ahlâki sebeplerden ötürü sanatını asla reddedemezdi çünkü sanatıyla nasıl daha yüksek bir tinsel seviyeye ulaşacağını biliyordu.

Önemli olan yalnız fikirlerdir. Fikirlerin arkasında [etik] ilkeler vardır. Kişi ya ciddidir ya değil. Fedakârlıkta bulunmaya hazır olmak gerekir. Ben liberal değilim.

'Muhalif' sanat düşüncesinde bir terslik var. Yetkililer tarafından tarif ediliyor. Soyut resim SSCB'de muhalif, ABD'de büyük şirketlerin sanatı, Polonya'da tahammül görüyor, son yirmi yıldır popüler. Oysa bu resimlerde herhangi bir içerikle (?) veya tarzla – ister soyut ister figüratif) ilgili muhalif bir şey yok.

Burada, Bienal'de panel veya tartışma toplantıları yok. Yalnızca makaleler – birbiriyle koordine olmayan, teksir makinesiyle çoğaltılmış kopyalar, konuşmacı son sözcüğü söylediği ânda dağıtılıyor.

Soljenitsin hakikaten epik bir yazar; ayrıca üslûbu tamamen eklektik (19. yüzyıl dilini, Parti dilini, vs. kullanıyor). Farklı türleri karıştırıyor: sos[yalist] gerçekçi roman, deneme, satir, tirad, Dostoyevskici felsefi roman. Büyüklüğü bu ölçekten kaynaklanıyor.

Devrim'den hemen sonra kalabalıklara hitap eden Fidel [Castro] hakkında bir şaka: herkese çalışmalarını + sosyalizmin inşasına katılmalarını söyler. "Trabajo si, rumba no." ["*Çalışmaya evet + rumbaya hayır.*"] Ve kalabalık bir ağızdan haykırır:

"Trabajo si, rumba no. Tra-ba-jo si, rum-ba no. Tra-ba-jo si, rum-ba-no."

Joseph: "Sansür yazarlar için iyidir. Üç sebepten dolayı. Bir, bütün ülkeyi okurlukta birleştirir. İki, yazara sınırlar verir, karşı koyabileceği, sınırlarını zorlayabileceği bir şey. Üç, dilin metaforik gücünü artırır (sansür ne kadar sıkıysa, yazı da o kadar Ezopça olmalıdır.)"

Kısa bir şakayla, Yahudilerin durumu. A. Bütün Yahudilerle berberlerin öldürülmesi için bir emir verilmiş. B. Berberleri neden öldürüyorlar?

5 Aralık

...

György Konrád, Jacob'a [Taubes] çok benziyor – dün onu görür görmez hem beni cezbetti, kendine çekti + hem de itti; bu sabah Florian's kafede geç saatte kahvaltı yaptık, Joseph de geldi. – Tabii onun, Susan'm [Taubes] 1969 Ağustos'unda Budapeşte'de ilişki yaşadığı adam olduğunu öğrendim.

Sabah 2'de, Locanda Montin'den Akademi'ye yürüdüm, köprüden geçtim, Campo Santo Stefano'ya ulaştım, otele döndüm: – hafif hafif yağan kar, sessizlik, boş sokaklar, sis, ürpertici soğuk – öyle güzeldi ki. Saf oksiyen solumak gibiydi.

...

Elle tacizin İtalyanca söylenişi: "la mano morta" ["*ölü el*"]

[*Rusya doğumlu Fransız yazar*] Boris Souvarine'in Simone Weil üzerindeki etkisi. Souvarine, 1934'te Stalin aleyhinde bir kitap

yazmıştı – Gallimard'ın dosya okuyucusu Malraux tarafından şu sözlerle reddedildi: "Vous et vos amis avez raison, Souvarine, et je serai de vos côtes quand vous êtes les plus forts." ["*Sen ve arkadaşların haklısınız, Souvarine, ve en güçlü olduğunuz ânda yanınızda olacağım.*"] (Kitap 1938'e dek Fransa'da basılmadı.)

[*Sayfa kenarına:*] *Mücadele ettiğim üç kötülük – mizojini (cinsiyetçilik), anti-Semitizm ve anti-entelektüalizm.*

Muhaliflik bir ilişki nosyonudur.

Joseph: "Sürekli ağlayacak gibiyim."

Kamplardaki [*Sovyet gulagları*] tutuklular kesinlikten söz ederler sık sık – boş kesinliklerden. Dünyanın en iyi sikişi. Her hapisane parmaklığını kesebilecek metal (1950'lerde ayakkabı tabanlarına eklenen metal parçası). Güçsüzlüğün öbür tarafı.

[Pavel] Filonov – 20'lerde Rus sanatçı (1950'lere dek çalışmaya devam etti). Joseph onun Tatlin, El Lissitzky, vs'den daha iyi olduğunu düşünüyor.

20'lerin Rus yapısalcıları: iyi... ama yine de. Endüstriyel narsisizm.

Bir sanatçı her şeyi iyi yapabilecek kadar profesyonel olmalıdır.

Doğu Avrupalı sürgün yazar. Burada, Batı'da hiçbir şey tehdit etmez ama her şey düşmandır.

Joseph: "O zaman ne olduğumu fark ettim. Ben bireycilik düşüncesini düz anlamıyla benimsemiş biriyim." Yeniden Yevgeni Onegin karakteri ortaya çıktı.

'Cesaret' kişinin yalnızca üçüncü tekil şahıs için kullanabileceği bir sözcüktür. "Cesurum/cesaretliyim" denmez. "O cesur-

dur" denebilir. Eylemler hakkında bir sözcük bu, davranışları yorumlama yöntemi. Öznel bir hale gerek duymaz. Aksine 'korku' birinci tekil kişiye aittir. "Korkuyorum" denebilir.

Artık pek çok Rus, Yahudilerle evlenerek ülkeden çıkıyor. Sovyetler Birliği'nde Yahudiler bir nakliye aracı.

6 Aralık

Islak taşların kokusu. Tren. 'Fondamenta'yı ["*bir kanala paralel uzanan sokak*"] yalayan su. Motoru çalışan vapurun huzurlu homurtusu. Sis. Adım sesleri. Siyah taçları andıran yedi gondol; dar kanala park etmişler, sallanıyor, inip çıkıyorlar.

Yalnız olumsuz düşünceler işe yarar. "Düşünceler nakliye araçlarıdır. Yalnızca nakliye aracı olan düşünceler ilgilendirir beni."

Kişi "Kötü bir öykü yazdım" diye düşünebilir ama "İyi bir öykü yazdım" diyemez. Bunu söylemek başkalarına düşer. En fazla, kötü bir kitap yazmadım diyebilir... Cesaret için de aynısı geçerli. Kişi "Cesurdum" diye düşünmez. "Korkmadım," diye düşünür. Ya da belli etmedim en azından. Korkuma kapılıp hareket etmedim.

O [Claude Roy] yorgun. Herkesi tanıyor.

Leningrad'da doğan sürgün şair [Brodsky] sabah ikide ıslak ve boş sokaklarda tek başına dolaşıyor. Ona 'biraz olsun' Leningrad'ı hatırlatıyormuş.

Kendimi öyle hissetsem de, tek çocuk değilim. Demek ki annemin narsisizmi, yoklukları, destek olma yetersizliği olabileceğinden daha az hasar verdi. Kız kardeşime daha fazlasını

yaptığını gördüm. 'Kişisel' algılamadım olanları. Şöyle diyebilirdim: *Böyle* bir annem var. Şöyle değil: bana kötü davranıyor, beni sevmiyor çünkü şu değilim/şu niteliklerden yoksunum. Küçük yaşta 'objektif' olmayı öğrendim.

Bir şeyi tamamen anladığımda, benim için ölüyor. Bu yüzden 'sürgün' beni kendine çekiyor. Evde olmak her adımda neyin mümkün olduğunu bilmek demek. Olayların alttan alta destekleyen bir yanı var, ihtimal minderi oluşturuyor insanın altında. Köşeyi dönüyorsun ve şaşırmıyorsun.

'Muhalif' sanat yerine, 'onaylanmış olmayan' ya da 'onaylanmayan' sanat?

Siyasal dil tümden yabancılaşmış. Bu haliyle siyasal dil düşman. (Joseph'in görüşü)

Muhaliflerin her yerde + özgür olduğu bir dünya. Veya muhalefete gerek kalmayan bir dünya (yani iyi toplum). Burada varsayılan iki ideal bunlar – tam tersi gerçerli.

...

7 Aralık

(Şimdi) nihilizm dediğimiz şey basitçe düşünce. Hangi düşünce nihilizme ulaşmaz ki?

Herkes haklardan söz ediyor (insan hakları, vs)...

... Yalnızca toplumsal düşünce ('toplum'u kabul etmek) ya da bireycilik var – olağanüstü asosyal bir dünya görüşü.

Her yerde asosyalliği savunan yalnız figürler – çoğu birbirini sevmezdi. Oscar Wilde. Benjamin. Adorno. Cioran.

Benjamin'in hayatının son yıllarında komünist bir dil kullandığı doğru, bundan ötürü bize şimdi farklı görünüyor. Oysa bunun sebebi 1940'ta ölmüş olması. O son yıllar komünist dilin otorite kazandığı yıllardır – (Düşman kabul edilen) faşizmle mücadele açısından gerekli görülüyordu bu. Benjamin de Adorno kadar uzun yaşasaydı o da sol konusunda Adorno kadar asosyal, düş kırıklığına uğramış olurdu.

(Joseph + Milano'da Adelphi Yayınları'nın başındaki Roberto Calasso'yla akşam yemeği. [*Polonyalı tiyatro eleştirmeni*] Jan Kott + [*Rus edebiyatı uzmanı*] Victor Erlich'la öğle yemeği. [*İsveçli gazeteci*] François + [eşi] Lillian Bondy'yle kahvaltı.)
Roberto Calasso'nun, John Cage'in geçenlerde Milano'da verdiği konserle ilgili öyküsü: Milano'nun en büyük tiyatrosu Lirico'da 2000 kişilik izleyici kitlesi önünde 2,5 saat boyunca bir Thoreau metninden anlaşılmaz heceler okumuş. Neredeyse linç ediliyormuş. 20 dakika sonra ayaklanmış millet. Bir ara sahnede yüz kişi varmış – birisi Cage'in gözlerini bağlamış, sonra açmış. Kimse salonu terk etmemiş. Bütün bunlar olurken Cage hiç kımıldamamış, sahnedeki masada okumasına devam etmiş. Herkes neşeyle tezahürat yapmış. Bir zafermiş bu.

Cage, anlamın ortasına bir miktar boşluk yerleştirmek istiyor. [*SS sayfa kenarına 'anlam' yazıp yanına ünlem işareti koymuş.*] bir müzisyen değil, güleryüzlü bir yok edici o. Boş kafes.

•

Sansür yoksa yazarın hiç önemi yoktur.

Sansüre karşı olmak o kadar basit değil demek ki.

•

Yanal bir düşünce

•

Komünizm + nihilizm retoriği. İyi olmak isteyen insanlar + kötü olmak isteyenler [insanlar] aynı yönde ilerliyorlar.

Freud + Marx yanılıyorlardı. Haklı olan Malthus'tu. Ne olursa olsun, daha baskıcı bir toplum ön planda... 19. yüzyıl bugün içinde yaşadığımız toplumu kabul etmezdi.

•

...

Sis. Museo Correr'in önünde durup Piazza San Marco'nun ötesine bakmak ve Bazilika'yı görmemek. Sis altında Venedik yeni, sürreal bir yer: parçalara ayrılmış, sonra 'uzak' parçaları elenerek birleştirilmiş (bazı parçaları eksik).

8 Aralık

Tinsel egzersizler: düşünceleri bedene indirmek. İçgüdülerin parçası haline getirmek. Fizyolojini değiştirmeden bir Budist ya da Hindu olmak mümkün değil.

•

Yükselen sular. Piazza San Marco'da tahta geçitler. Kanallardaki su daha yeşil, daha şeffaf. Merdivenler su altında. Su eğiliyor, yuvarlanıyor, duvarları yalıyor, iniyor, çıkıyor, taşları tokatlıyor.

Zülum ile baskı arasındaki fark. Naziler zalimliği kurumsallaştırdılar – kötülüğü ilan ettiler (SS'lerin işareti olan kuruka-

fa) – Bedenlere işkence ettiler, politika/ilke gereği öldürdüler. Hiçbir şey Auschwitz kadar zalimane, kalpsiz değildi. Ama Stalinist bir rejim daha siyasallaşmış olduğundan daha baskıcıdır. Özele daha az yer kalır. Kötülükten ziyade iyilik retoriği.

'aria fritta' = kızarmış hava (kafa karışıklığı)

T. S. Eliot: bir sanatı dini ölçütlere göre değerlendirmek + dini estetik standartlara göre değerlendirmek, elimizdeki en iyi kriteri uygulamak anlamına gelebilir
[*Sayfa kenarına:*] "Metaforlara dönüşürler."

•

...

Sözcüğün kutsal doğası

[*Rus şair ve yazar Osip*] Mandelstam 20. yüzyılın büyük düzyazı yazarlarından biri – hiç şiir yazmamış olsa bile yüzyılın en büyük yazarları arasında yer alırdı.

"Ne soldan ne sağdan – dünya dışı bir yerden..."

•

[8 Aralık tarihi atılmış sayfalardan.]

1713

André Breton, 1940'ların başında Meyer Schapiro'yu aradı ve ona Newton'ın ışık hakkındaki tezinin 1713'te mi yayınlandığını sordu. Schapiro hayır deyince çok bozuldu. Bu tarihi, imza olarak resimlere eklemek istiyordu.

Schapiro, [*Alman-Amerikalı sanatçı*] Jan Müller'in (d. 1958) resimlerini topluyor, biliyordu.

...

•

9 Aralık

Roman için harika bir konu: iyinin baştan çıkarılışı (yozlaştırılışı). Komünizm. Batı'nın 'clercs communisants'ının ['komünizan kâtipler'] Soljenitsin'i kim olacak?

Pound > Lowell. Şiir aklınıza gelen her şeyin bir kaydı olmalı.

•

Joseph'le [*Ezra Paund'un hayat arkadaşı*] Olga Rudge'ı ziyaret – akşamüstü 5+8, 252 San Gregorio (Salute yakınında)

Olga Rudge, Eliot'a "Opossum..." diyordu. Pound'un St. Elizabeth'ten salıverildiği ve ölümü arasındaki yıllarda pişman olmadığını, nedamet getirmediğini söyledi... Gözleri hafifçe yaşlandı, bir kez duraksadı ve şöyle dedi: "Biliyorsunuz, Ezra haklıydı. Haklıydı. Çok fazla demokrasi var. Çok fazla konuşma özgürlüğü var..." [*Amerikalı yazar*] Natalie Barney'nin [*sayfa kenarına:* Djuna Barnes'ı tanıyordu] savaşın büyük bölümünü Rapallo'da, Pound'un misafiri olarak geçirdiğini söyledi... Küçük oturma odasında [Henri] Gaudier-Brzeska'nın yaptığı büyük Pound büstü (yerde) + Wyndham Lewis'in Pound çizimi var... Pound'ın "ön adının Yahudi adı" olduğu ve adını değiştirmediği konusunda ısrar etti. "En başından beri – ilk kitabından beri – imzasını 'Ezra Pound' diye attı, 'E. Loomis Pound'

veya 'Loomis Pound' diye değil. Loomies'ler iyi bir aileydi (isterseniz New York Toplumsal Kayıtları'na bakın; bir sürü Loomis göreceksiniz)". "Kutsal Kitap'tan alınma bir isim," dedim. "Evet öyle, bir Yahudi adı," dedi. "Madem Ezra insanların söylediği gibi anti-Semitti, o zaman Yahudi adını niye kullandı, öyle değil mi?"

İngiliz aksanıyla konuşuyor. Çoğu cümlesinden sonra, "Capito?" diye soruyor.

"... ben de biraz yaşlı denizci gibiyim," dedi kapıda bizi geçirirken. Joseph + ben paltolarımız içinde on beş dakika orada dikilirken konuşmaya devam etti. "Neydi onun öyküsü? Ölü bir kuşla ilgili bir şeyler değil miydi?" Pek çok kez kullanmış olmalı bu kapanış cümlesini.

Sinyavski, Sovyetler Birliği'nden yalnızca ailesini getirmekle kalmamış, yüzlerde kitap ve siyah süs köpeği Matilda'yı da getirmiş. Karısı pek çok kez dönmüş ülkeye. Bir anlaşma yapılmış.

Cal'in kitabının arasında bir not – başlık sayfasında 'Robert Lowell'ın adının üstü çizilmiş ve altına şöyle yazılmış: "Ezra için, benzersiz sevgi ve hayranlıkla. CAL

•

Yeni meslek: serbest çalışan bir uyuşturucu tasarımcısı olmak.

Her ülke (dönem) kendi soylu vahşilerini yaratır. Bizimkiler Üçüncü Dünya.

[*Bu girişin yanına dik bir çizgi çekilmiş:*] Joseph: "Ahmatova şöyle derdi: 'Gençken mimari + suyu seviyordum; şimdi toprağı ve müziği.'"

Vapur iskelelerinin geceleri, gemiler boşaltılırken duyulan gıcırtısı. Suda yüzen martıların çığlıkları. Nemli kokular. Bazilikanın sol yanı, siyah + beyaz, geceleri gündüz göründüğünden daha güzel + keskin hatlı. İnsan gündüz çok fazla şey görüyor. Duyular geceleri daha keskin.

Calvin ruhani bir aristokrattı. Düşeyliğinden hoşlanırım. Luther bir sersemdi. Yok ettiği şeyin ne anlama geldiğini görmedi bile.

[Carlo] Ripa di Meana [*Venedik Bienali yöneticisi*] (biraz gülümseyerek): "Bildiğiniz üzere, İtalyanlar kahvaltıda aslan suyu içmez."

Aptallıktan nefret ettiğimi söylediğimde, manevi kabalığa tahammül edemediğimi kastediyorum. Ama bunu söylemek de kabalık olur.

10 Aralık

[Beckett'in] *Malone'un Ölümü*'nü okuyorum. İnsanın hayatını değiştiren türde bir düzyazı örneği bu – yani yazma biçimini. Bunu okuduktan sonra kim İngilizce yazmaya aynen devam edebilir?

György Konrád: "L'ecrivain qui a des positions militantes est un masochiste: il se prive de ses propres dons." ["*Militan (siyasi) tavır alan yazar mazoşisttir. Kendini kendi yeteneklerinden mahrum bırakır.*"]

Benim siyasal tavırlarım: hep muhaliflik. Karşı olduklarım: 1) şiddet - +, özellikle sömürgeci savaşlar ve emperyalist 'müda-

haleler'. Hepsinden çok işkenceye karşıyım. 2) Cinsel ve ırksal ayrımcılık. 3) Doğanın ve geçmişin manzarasının (zihinsel, mimari) yıkımı. 4) insanların, sanatın, düşüncelerin hareketini engelleyen veya sansürleyen her şey.

{nakliye

(Bir şeye taraf olacaksam, bu -basitçe- gücün merkezsizleştirilmesi. Çoğulculuk.)

Kısacası, klasik özgürlükçü/muhafazakâr/radikal pozisyon. Daha fazlası olamam. Daha fazlası olmak istemem. Yeni bir toplum 'inşa etmek'le ilgilenmiyorum, veya bir partiye katılmakla. Kendimi sağa veya sola konumlandırmaya çalışmam veya çalışmam gerektiğini hissetmem için hiçbir sebep yok. Benim dilim bu olmamalı.

•

Yazmadığımda suçluluk duyuyorum, 'yeterince' yazmadığım için de. Neden? Bu 'suçluluk' duygusu nereden geliyor? Joseph aynısının kendisi için de geçerli olduğunu söylüyor. Neden suçluluk duymalısın ki, diye sordum. "Çünkü eskiden yılda 20 iyi şiir yazardım. Şimdi ancak 7 veya 10 tane – yine de eskiden yazdıklarımdan daha iyiler."

Joseph'i *Ninotchka* şovu yapmakla suçluyorum [*Ernst Lubitsch'in, Greta Garbo'nun bir Sovyet ajanını canlandırdığı 1939 tarihli komedi filmi*]. (Odanın hangi köşesi bana ait? [*Filmden alıma bir replik*] vs.)

Ripa de Meana: "Avrupalı entelektüeller acı sos rolünü üstleniyor."

Hepsi muhakkak aşırı konumlara çekiliyor.

Düşünce, düşmanın ta kendisi: Bütün sorunlar nihayetinde siyasaldır. Bu yüzden, siyasal yöntemlerle çözülmeleri gerekir.

•

"Hiçbir şey aynı formda kalmaz" ([*Fransız Marksist edebiyat eleştirmeni*] Pierre Macherey). Yakın zamana dek, Y[unan] sanatı Batı toplumunda varlığını büyük ölçüde hegemonik bir ideal formunda, Marx'ın "bir norm ve erişilmez bir model" olma kapasitesi dediği şey aracılığıyla sürdürmekteydi.

[*Sıradaki giriş kare içine alınmış:*] Batı'da sanat: bir zamanlar istenmeyen, ama şimdi kabul edilen, kendi içimizi gösteren bir teleskop.

•

17 + 18. yüzyılda Yunan sanatı temelde ulaşılabilir bir model olarak işlevini korudu. Sanayi devrimiyle birlikte elde edilemez nitelikler kazanmaya başladı (bir 'ideal'e dönüştü). Şimdi klasiklerin yerini ulusal edebiyat incelemeleri aldı. "Totaliterliğin yuvası edebiyat eleştirisi oldu." ([*Çağdaş İngiliz eleştirmen ve tarihçi*] Perry Anderson)

•

Formalist yöntem: Tarih bilmeyen veya tarihe kayıtsız kalanlara göre. Bu da onu çekici yapan şeylerden biri şimdi. İnsanın bir edebi metni veya resmi anlamak için 'bilgili' olması gerekmiyor, zeki olması yeterli. İnsanın eserden başka bir şeye ihtiyacı yok.

12 Aralık

Kiliseler: San Silvestro (Piezza San S[ilvestro]'da). Ve Sant'Ignazio (Piazza Sant'I[gnazio]'da. [Roma]): Barok (Reformasyon-karşıtı, Cizvit) delilik. Fazla yüksek tavan – baş döndüren sahne – yalnızca kilisenin ortasından doğru görünen sahte kubbe (trompe l'oeil)! Artık bunu görmek için 100 liret ödemek gerekiyor!

•

Beckett, Joyce'un tam tersi. Küçült, keskinleştir, ayrıntıcı ol, muğlaklaştır... daha küçük ve kısa. Artık Beckett'in tam tersi olmak mümkün mü? Yani, Joyce olmadan. Ama yalnızca müphem değil; daha büyük ve daha az *eski* –

[*Yalnızca "1977'den not" yazıyor*]

Gerçekten inkâr edildiği sürece, ölüm en önemli şeye dönüşür. (İnkâr edilen her şey gibi.) Hiçbir yerdedir ve her yerdedir. Ölümü inkâr ederken, marazi olan bizim gözümüzde üstün bir çekim gücü kazanır. Belki de artık aşkın bir değerler kaynağı tespit edilemediğinden, ölüm (bilincin yok oluşu) bir değer mührü, önem mührü halilne gelir. (Bir anlamda, yalnızca ölümü ilgilendiren değerlidir.) Bu da ölüm kavramının mevkisinin hem yükselmesine hem de önemsizleşmesine yol açar – kültür ürünlerimizdeki ısrarcı şiddet + şiddet yüklü ölüm ikonografisini en derinden uyaran şey budur belki de. (Ciddi bir çağdaş romanın cinayetle başlaması veya cinayetle çözülüvermesinin ne kadar sık olduğunu düşünüyorum, sonra da ön-

cü edebiyat yazarlarının hayatları boyunca bir cinayete yakından bile bakmalarının ne kadar düşük bir ihtimal olduğunu.)

En iyi filmler (sırasız)

1. Bresson, *Yankesici*
2. Kubrick, *2001*
3. Vidor, *The Big Parade*
4. Visconti, *Tutku*
5. Kurosawa, *High and Low*
6. [Hans-Jürgen] Syberberg, *Hitler*
7. Godard, *2 ya da 3 Şey...*
8. Rossellini, *Louis XIV*
9. Renoir, *Oyunun Kuralı*
10. Ozu, *Tokyo Hikâyesi*
11. Dreyer, *Gertrud*
12. Eisenstein, *Potemkin*
13. Von Sternberg, *Mavi Melek*
14. Lang, *Dr. Mabuse*
15. Antonioni, *Batan Güneş*
16. Bresson, *Un Condamné à Mort...*
17. Gance, *Napoléon*
18. Vertov, *Kameralı Adam*
19. [Louis] Feuillade, *Judex*
20. Anger, *Inauguration of the Pleasure Dome*
21. Godard, *Vivre Sa Vie*
22. Bellocchio, *Pugni in Tasca*
23. [Marcel] Carné, *Cennetin Çocukları*
24. Kurosawa, *Yedi Samuray*
25. [Jacques] Tati, *Playtime*
26. Truffaut, *L'Enfant Sauvage*

27. [Jacques] Rivette, *L'Amour Fou*
28. Eisenstein, *Grev*
29. Von Stroheim, *Hırs*
30. Straub... *Anna Magdelana Bach*
31. Taviani kardeşler, *Padre Padrone*
32. Resnais, *Muriel*
33. [Jacques] Becker, *Le Trou*
34. Cocteau, *Güzel ve Çirkin*
35. Bergman, *Persona*
36. [Rainer Werner] Fassbinder,.... *Petra von Kant*
37. Griffith, *Intolerance*
38. Godard, *Nefret*
39. [Chris] Marker, *La Jetée*
40. Conner, *Crossroads*
41. Fassbinder, *Çin Ruleti*
42. Renoir, *Harp Esirleri*
43. [Max] Ophüls, *Elmas Küpeler*
44. [Iosif] Kheifits, *Köpekli Kadın*
45. Godard, *Les Carabiniers*
46. Bresson, *Lancelot du Lac*
47. Ford, *Çöl Aslanı*
48. Bertolluci, *Prima della Rivoluzione*
49. Pasolini, *Teorama*
50. [Leontine] Sagan, *Mädchen in Uniform*

[*Liste SS'ın son verdiği 228. maddeye kadar sürüyor.*]

1978

17 Ocak

Bu akşam Met'te [*Metropolitan Opera*] ([*Amerikalı edebiyat eleştirmeni]* Walter Clemons'la). Bu müzik cinsellik hakkında, seks – erotizm – şehvet düşkünlüğü. İşte Wagner'i sevmeyi bundan dolayı sürdürüyor insan. Ancak operaların konusu başka bir şey: müstehcenlik; kitsch sorunlar (seks ruha karşı), askeri proto-Nazi völkish'çi görüşler. Nietzsche Wagner konusunda haklıydı – sandığından da haklıydı. Ama yine de, yine de o şehvet düşkünlüğü...

İbranice hayat sözcüğü 'hay' iki harfle yazılır: het ve yud. Bu harflerin sayısal karşılıkları vardır; het, 8 ve yud 10, yani top-

lam 18. Sadaka olarak 18 dolar verme geleneği. ('Hay' vermek... 'Üç hay' vermek (54$), bir hay ailem için, bir hay arkadaşlarım için... vs.) ...

Bağlantılar bulma ihtiyacı, bağlantılandırma ihtiyacı...

...

21 Ocak

Seksin adı kötüye çıktı. 1960'larda bir enerji gibiydi, neşe, katı tabulardan özgürleşme, macera anlamına geliyordu. Şimdi çoğu insana uğraşmaya değmez bir şey gibi geliyor. Bir düş kırıklığı. Seks yüceltilmiş çalışma arzusu. Cinsel arzu hepsini duvara toslattı... Eşcinsel erkek 'dünyası' nazik/şirret eşcinsel tiplemesini (sürekli cinsel isteklerini doyurmaya çalışan 'peri', 'fag') terk etti - + kendini zamparalık, ahlâksızlık ve cinsel çılgınlıklara teslim etti.

•

'Roman' ile 'romans' ayrımı 19. yüzyıl boyunca önemliydi. ([Samuel] Johnson'ın *Sözlük*'ü, romanı "genellikle aşk konusunda küçük bir öykü" olarak tanımlıyordu.) Ancak yakın zamanda 'roman' terimi uzun düzyazı türlerini kapsayacak şekilde genişletildi.

"Bu bir roman mıdır?," "Roman öldü mü?" sorularının neden aptalca olduğu konusunda bir açıklama daha.

– Scrim (şeffaf perde)

1 Mart [ya da 9 Mart – tarih tam okunmuyor]

Özeleştiri olarak edebiyat eleştirisi artık beni heyecanlandırmıyor – yöntembilim inşası, metin yapısökümü, vs. Kendisini eleştiren eleştiri.

Bir Metafor Olarak Hastalık, modern-öncesi bir amaç için: dünyayı eleştirmek amacıyla yeni bir edebi eleştiri 'yapma' denemesi.

Ayrıca yeni bir 'yoruma karşı'. Metin üzerine değil, başka bir konusu var.

Hastalığı 'manevi bir haletiruhiye'ye çevirmeye KARŞIYIM.

Hastalığın metaforik kavranışının, ahlâkileştirilişinin tıbbi gerçekleri nasıl küçümsediği üzerine.

•

Bazı sınıflar, ilişkiler açısından özgürleştirici olduğu düşünülen pek çok modern fikrin, aslında köleleştirici olduğu anlaşıldı çoğunlukla.

Don B[arthelme]: "Şu ânda tabağının fazlasıyla dolu olduğunun farkındayım."

Bilim-kurgu: kalpsiz kıyamet

Elektrogitarlı, dar gömlekli, uzun saçlı iblisler ve şeytanlar.

16 Mart

"... Olay örgüsü öyle ince ki iğneden geçirebilirsiniz." [*Film eleştirmeni Janet Maslin,* The New York Times, American Hot Wax *üzerine*]

•

"Boşver. Sorun değil..."

24 Mart

[*Amerikan koreograf*] Merce Cunningham geçen gün bir röportajında (*NY Times*) dansı belli bir odak noktası olmadan tasarladığını (merkezsizleşme?) + böylece izleyicilerin neye isterlerse bakmakta serbest kaldığını söylüyordu: "İstediğimiz ânda kanal değiştirebildiğimiz televizyon gibi." !

...

Tevekkülümle mücadele etmek istiyorum ama mücadele için elimde teslimiyetten başka gereç yok.

...

Okumak demode olduğunda imla da demode oldu.

10 Mayıs

Güneş battıktan sonra ufukta on dakika boyunca asılı kalan, kalp gibi atan kızıllık

... güneşin az önce arkasında görünmez olduğu dağın tepesi

bir volkanın tepesi gibi –

14 Mayıs, Madrid

Benjamin'i okuyorum -yeni cildi- ve onu daha az olağanüstü, daha az gizemli buluyorum. Otobiyografik eserlerini hiç yazmasaydı keşke.

Kent hakkında bir öykü. İki insan kentte dolaşıyor, sağa sola gidiyorlar – biri cinsel macera peşinde (fahişeler?), diğeri bir apartman dairesi arıyor. A. ileri bakıyor: arzu. B. geriye bakıyor: pişmanlık, kaybolan alan için nostalji. İki zaman deneyimi, iki uzam deneyimi (labirent).

20 Mayıs, Paris

1874'te Mallarmé bir moda dergisi kurdu –ve editörlüğünü yaptı: *La Dèrniere Mode*. Bu sayede keşfetti (?), sayfa düzeni ve tipografi konusunda ilk denemelerini yaptı.

23 Mayıs

Yaşlı [*Alman yayıncı*] Carl Hanser: bir Biedermeier sığınağında yaşıyor.

Bol duygu ama yalnız beş kanal.

Benjamin, 20'lerin başında radyo diyalogları- + yüzlerce eleştiri yazdı. Kadınların peşinde koştu bol bol; genelevlere gitti – cinsellik aracılığıyla yasaklı sınıfın alanına geçen burjuva romantizmi.

[*Çağdaş İsveçli yazar*] Lars Gustafsson'un romanları ve makaleleri. [Siegfried] Kracauer'in romanları.

Yeni şeyler yaratma zamanındayız, yeni fikirler değil.
Doğru mu?

Enzensberger, *Titanik*'in sulara gömülüşü hakkında 200 sayfalık bir şiir yazı – epik bir konu – insanların ölümle yüzleşmesi. Siyasete yer yok artık!

[*İtalyan yazar Italio*] Calvino, 19. yüzyılda Paris'te geçen öyküler yazıyor.

•

Tüketim toplumunun dili: doygunluk jargonu.

...

24 Mayıs, Venedik

Venedik ağlatıyor beni. Piazza San Marco'da sabah erkenden tek başıma yürüdüm. Katedrale girdim, beş ya da altı kişiden oluşan cemaatin arasına oturdum, ayini dinledim ve komünyona katıldım.

Püritenizm: bir tür ahlâki kitsch. ([*Bulgar-İngiliz yazar Elias*] Canetti)

Güçlü bir kişiliğin göstergelerinden biri, şahsi olmayana duyulan sevgi.

25 Mayıs

Benjamin makalesi – şehir teması. Bir yazar olarak Benjamin. Proust: [Louis] Aragon'un "Le Paysan de Paris" şoku (Adorno'ya mektup, 31 Mayıs 1935)

Yapı
Labirent
Kitap

Canetti'yle karşılaştır.

[*Avusturyalı eleştirmen Karl*] Kraus makalesinin önemi.

Flâneur. Gizli fahişelik teması. Sınıf bariyerlerini aşmak.

Sürrealist duyarlılık.

Marksizme çekilmek. Brecht'e itaatkârlık.

Edebiyat gazeteciliğinden kazandıklarıyla yaşamak. (Scholem, Adorno, MArcuse, [Max] Horkheimer gibi) bir profesör olabilseydi!

Kitap meraklısı bir gezgin figürü – Bozkırkurdu; [Canetti'nin romanında] Kien, *Auto-da-Fé*.

Sürgünün durumu. Avrupa'da ölüm teması. Ama bu nihai sürgünü destekleyemezdi: Amerika.

Bir mektupta insanların Alman kültürünün cinayeti için ağlaması gerektiğini söylüyor ama Weimar Cumhuriyeti için nostalji duymak yakışıksızdır diyor.

Benjamin, kendisini son Avrupalı sayıyordu. Yalnız bir entelektüel değil, bir Alman entelektüeli olarak.

Hegel (ya da Nietzsche) değil Kant
Belirsizlik, karmaşıklık olarak algılanan 'diyalektik'
Wagner-Nietzsche, vs. tarafından dokunulmamış

Moskova betimlemesi: banallik, berraklık

27 Mayıs, Venedik

Venedik'te 9. kalışım:

1961 – A[nnem], I[rene]'le ([Hotel] Luna; Hotel des Bains)
1964 – D[avid] (Bob + Guido) – Luna'yla

1967 – D[avid]'le (Film Festivali – Hotel Excelsior)
1969 – C[arlotta]'yla ([Hotel] Fenice)
1972 – N[icole]'le ([Hotel] Gritti)
1974 – N[icole]'le (Gossens apartmanı)
1975 – N[icole]'le (Gritti)
1977, Aralık – Joseph [Brodsky]'yle ([Hotel] Europa)

Emekli olup Venedik'e yerleşti, *Titanik*'in batışı hakkında iki yüz sayfalık bir şiir yazdı.

Hayal gücü: – insanın kafasında pek çok farklı ses olması. Bunun özgürlüğü.

Her devirde üç farklı yazar ekibi vardır. İlk ekip: tanınan, 'prestij' kazanan, aynı dilde yazan çağdaşları için referans noktası olan yazarlar. (Örn. Emil Staiger, Edmund Wilson, V. S. Pritchett). İkinci ekip: uluslararası yazarlar – Avrupa, Amerika kıtası, Japonya vs.'deki çağdaşları için referans noktası haline gelen yazarlar (örn. Benjamin). Üçüncü ekip: pek çok farklı dilde, kuşaklar boyunca referans noktası olan yazarlar (örn. Kafka). Ben şimdiden ilk ekipteyim, ikinci ekibe kabul edilmeme az kaldı – üçüncü ekibe de girmek istiyorum.

•

Dionysos biseksüeldi. (krş. [*Avusturyalı-Amerikalı psikanalist ve yazar*] Helene Deutsch)

...

•

21 Haziran, NYC

Leninist ideolojinin 1970'lerdeki krizi

Bir rejimin ölçütü rakiplerine yaptıklarıdır

...

2 Temmuz

... Chicago'daki kadın (Jory Graham – *Sun-Times* yazarı ("Yaşama Zamanı") – ([Irv] Kup[cinet]'nin programında) motor arızası yapan uçakta nasıl tepki verdiğini anlattı – nasıl panikklediğini; giderek yaklaşmakta olan pis kokulu, ağır, acı verici, korkunç kanser ölümü yerine şimdi, 5 dakika içinde ölmenin daha iyi olacağına kendini ikna etmeye çalıştığını – uçağın düşmesini istediğini – üzerinde çalıştığı, birlikte yaşadığı, uzlaşmaya (alışmaya) çalıştığı ölümünü istediğini söyledi.

8 Temmuz, Paris

Modern erotizm – erotik teması üzerine düşünceler:
Cinsellik üzerine Foucault
Kenneth Anger, *Inauguration of the Pleasure Dome*
[Nagisa] Oshima, *Duyular İmparatorluğu (?)*
Pasolini, *Salò*
Syberberg, *Ludwig* + Hitler

Eşcinsel barok

•

Neo-kitsch

Modern eşcinsel duyarlılığın erotizme büyük katkısı.

•

Erkekler kadınları anneleri oldukları için asla affetmezler. (>>> Wagner)

[*Bu metin kutu içine alınmış:*] Sıradaki on yıl en iyi, en güçlü, en cesur yıllarım olmalı

Yeniden: [*Rus yazar Andrei*] Biely:

Modernizm birden fazla kez icat edildi – önce Sovyetler Birliği'nde.
Bizim için önemli çünkü bastırıldı.

[Biely'nin romanı] *St. Petersburg* + [Henry James'in] *The Princess Casamassima*'yı karşılaştır – bir dükü öldürmesi emredilir, kendini öldürür.
Klasik devrimci trajedi öyküsü: öldürme emirleri.
Krş. Conrad, *Gizli Ajan*

•

Filmleri ses + yorumlar 'kapatılmış' olarak seyretmeyi seviyorum – *muet* ['*sessiz film*'] faziletlerini yeniden hissettiriyor.

[Sacha] Guitry, *Roman d'un Tricheur*
[Marcel] Hanoun, *Un Simple Histoire*
Melville, *Dehşet Çocuklar*
Godard, *2 ya da 3 Şey...*
Straub, *... Anna Magdelena Back*
[Michel] Deville, *Dossier 51*
Bresson, *Un Condamné à Mort...*

Ve farklı türleri karıştıran filmleri:

[Benjamin] Christiensen, *Häxan*
[Dušan] Makavejev, *WR*

>>>>>> [Syberberg] *Hitler, A Film from Germany*

17 Temmuz

...

Eisenstein, 1940'ta Moskova'da *Die Walküre*'nin bir prodüksiyonunu yönetti. [Hitler-Stalin] Paktı'ndan sonra + işgalden önce – Alman yanlısı bir dönemdi resmi olarak. Prodüksiyon notları bulunabilir mi acaba?

28 Temmuz

Bir 'Wagner' yazısı? Syberberg filmi ve *Ring*'in [*Fransız opera yönetmeni Patrice*] Chéreau / [Pierre] Boulez prodüksiyonu.

...

Berlioz'un bir ideolojisi yoktu – kendini kurumsallaştırmaya yönelmedi.

...*Siegfried* – sorun: ilk iki sahne daha önce bestelenmiş – üçüncü sahne yeniden inşa edilmiş. *Ring* iki bölüme ayrılıyor.

...

25 Temmuz, Londra

Jonathan Miller metaföri sahibi – meta-öfori

"Sanırım tiyatroda sandalımı karaya oturttum." (Jonathan)

Yalnız bedeni makine olarak kavradığımızda insanlara insanlıklarını teslim etmiş oluruz.

Bedeni anlamak için kullandığımız metaforlar (örneğin kalp = pompalar) makinelerden gelir.

...

Modern tıbbın iki temel aracı: tuzlu su (salin solüsyon) + başka insanların kanı

...

7 Ağustos, Paris

... Bir 'sorun tekniği' olarak roman ([*Yirminci yüzyıl Amerikalı eleştirmen ve şairi*] R. P. Blackmur), açmazları ifşa etme aracı. Modern varoluşun çözümsüz açmazları. (!)

31 Aralık 1999. Orada olmak isterim. Dünya tarihinin en büyük kitsh anlarından biri olacak.

Modernizm. Tarihi görüşü yenilemek (referans noktaları: Fransız Devrimi, Romantik şairler.) Anti-entelektüalizm. Entelektüel projesi.

...

Jonathan, Platon'un *Sempozyum*'unu *The Drinking Party* adlı bir BBC filmine dönüştürdü.

11 Ağustos, Paris

Herwarth Walden'ın örnek kariyerini hatırla...
1910'da *Der Sturm*'u kurdu (Kokoschka, Fütüristler, Kandinsky, Apollinaire'i yayınladı – [*Alman-Yahudi şair ve oyun yazarı*] Else Lasker-Schüler'le [1903'te] evlendi. 1932'de *Der Sturm*'ün yayınını sonlandırdı + SSCB'ye göç etti. Orada "Nötr" adlı, hiç yayınlanmayan bir roman kaleme aldı. 31 Mart 1941'de Mos-

kova yakınlarında Hotel Metropol'de tutuklandı; Saratov kampı hastanesinde öldü.

12 Ağustos

Odessa ile İstanbul arası, Karadeniz üzerinden 334 mil

Büyük bir derslik haritası satın al.

Shakespeare'de Ulusal Roma...

...bilinçte bir temsil edeni yok. (Bazı bedensel süreçlerin)

İngiltere'de 1920'lerin (?) "Fait Divers" ["gazete haberi"]: Stiffkey (Stukey okunur) Papazı: fahişelere giderdi, papazlıktan men edildi, sonunda bir sirkte çalışmaya başladı, bir fıçının içinde gösteri yapıyordu, bir aslan tarafından yendi.

...

[*Sayfa kenarına:*] aristolar

aristo konuşması (İngilizce):
'entel' (entelektüel yerine) –
Devonshire Düşesi'ni telefonda konuşurken duyan [*İngiliz romancı*] Angus Wilson – Wilson + arkadaşı çaya davet edilmişler, çay içip sohbet ederken DD'ne bir arkadaşından telefon gelmiş, onu ertesi gün Cyril Connolly'yle öğle yemeğine davet ediyormuş. "Gelmesem daha iyi. Bugün çay için iki entel konuğum var zaten."

Yaşlanmak: herkesi daha patetik bulmak.

...

'Deneysel' yazar, yönetmen, sanatçı diye bir şey yoktur. Cahilce bir nosyon! Bir seçim, bir seçenek olduğu anlamına geliyor. Hayır. Ya orijinalsinizdir ya değil.

Oyun: Orijinal prodüksiyon
Uydu prodüksiyonları

Karşıt prodüksiyon (orijinal sahne düzenini tersine çevirir veya ona ters düşer)

Yalnızca büyük bir sanat eseri bu süreci atlatabilir
Wagner > [Adolphe] Appia [*Wagner operalarının set ve ışık düzenlemesini yapan İsveçli mimar*] > [*Wagner'in torunu*] Wieland > Chéreau

Krş. Bir sanat eserinin ötedünya hayatı üzerine Benjamin – çevirmen üzerine denemede

13 Ağustos

[*Wagner'in müziğine hayran olan SS birkaç kez Bayreuth Festivali'ne gitmişti*]

Bayreuth notları:

İki farklı modelden etkilendin, dedim Bob'a [Silvers] – bohem ve aristokrat. Orta sınıf hayatın ve kaygılarının yerine. Bohem: Alfred [Chester]. Bak sonu ne oldu. Diğer yandan, aristokrasinin gizemli çekicliği...

Aristokratın düsturu: asla şikâyet etme

Bir insan pasiflik ve çekingenlik nedeniyle de erdemli, dürüst, yozlaşmamış olabilir.

Fütürizm yapısalcılık ve çok daha fazlasının kaynağı

Tez (?): İtalya'da faşizm özeldi > [Giulio Carlo] Argan, Roma'mn şu ânki K[omünist] P[arti] üyesi belediye bakanı, 30'ların sonunda faşist bir bürokrattı. Yetenekli sanatçılara sponsor oldu, Yahudileri korudu, pek çoğuna iş verdi. [*İtalyan klasik tarihçi Arnoldo*] Momigliano'ya ansiklopedide [bir] iş buldu)

May Taback eve döner, oturma odasının yerinde bir kızı becermekte olan tek bacaklı çıplak [*kocası*] Harold Rosenberg'ün üzerinden geçerken, HR'e: "Akşam yemeği bir saate hazır."

20 Ağustos, NY

Joseph [B]rodsky şiir yazmaya karar verdiğinde – bir konu / ya da model (hayran olduğu bir şair) seçip kendi kendine: "Bir Ahmatova şiiri yazacağım" ya da "...Frost şiiri" ya da "Auden şiiri" veya bir "[*İtalyan şair Eugenio*] Montale şiiri" ya da "Kavafis şiiri" diyormuş. Amaç seçtiği şair gibi değil, ondan daha iyi yazmak. Tabii sonuç seçilen şairinkine benzemez hiçbir zaman – bu yalnızca kendi kendine oynadığı bir oyun – çünkü kişi gerçek bir şairse ancak kendi dünyasından yazabilir.

Gelecek yıl için muhtemel bir deneme: bir Borges öyküsü (bir Agathon oyununun keşfi); bir Calvino öyküsü; bir Walser öyküsü; bir Konrád öyküsü; bir Garcia Márquez öyküsü.

Barthelme öyküsünü zaten yazdım – [*SS'in otobiyografik kısa öyküsü*] "Rehbersiz Tur" – yani, Barthelme'den daha iyi bir öykü yazdım. Yaptığımın bu olduğunu kendime itiraf etmem gerekirdi.

İdeal Bir Öykü Antolojisi:

V Woolf "The Moment" ya da "Yazılmamış Roman"
Robert Walser, "Kleist in Thun"
Paul Goodman, "Minutes are Flying"
Laura Riding, "Son Coğrafya Dersi"
[*Sayfa kenarına: Alman yazar Wolfgang*] Borchert, [*Yahudi-Sırp-Macar yazar Danilo*] Kiš
[Tommaso] Landolfi, "W.C."
Calvino, "Ayın Mesafesi" (*Kozmokomik Öyküler*'den)
Beckett, "The Expelled"
Barthelme, "Balon"
Philip Roth, "On the Air" [*Roth'un* 1970'te New American Review'*de yayınlanan öyküsü*]
John Ashbery, "Düzyazı Şiir"
John Barth, "Title" ya da "Life-Story"
Elizabeth Hardwick, "Prologue"
John McPhee, "Boardwalk"
Bruno Schulz, "Hourglass" ya da "The Book"
[Elizabeth] Langgässer, "Mars"
des Forêts,
Sinyavski,
[Peter] Handke,
[*Avusturyalı şair Ingeborg*] Bachmann,
Borges
"Pierre Menard"
Gadda,
Garc´a Márquez,
[Stanislaw] Lem, "Probablaism..." [*herhalde "The Third Sally" ya da "The Dragons of Probability"yi kastediyor*]
Ballard,

Deneme antolojisi:

Gass,
Benjamin,
Rivière,
Sinyavski,
Enzensberger,
Trilling,
[Alfred] Döblin, [Face of Our Time, *August'un fotoğraf kitabı*] Sander önsözü
Goodman, Sartre "Nizan" ya da "Tintoretto"
Benn, "Sanatçı + Yaşlılık"
Broch, [*Ukraynalı-Yahudi felsefeci ve eleştirmen Rachel*] Bespaloff [*Iliad Üzerine*] önsözü
Adorno

avangard: sığ gizemler

Cioran'ın çalışması kişiye nasıl ölüneceğini anlatıyor

Brecht, öğrencilerine 'üçüncü tekil şahıs olarak yaşama'yı tavsiye ederdi

Nihilistik tavır almak

18. yüzyıl sonundan günümüze: tekerrür eden yürüyen heykeller, hayaletli portreler ve sihirli aynalar

Yazımda sürekli yinelenen bir tema / düş gücü (ne kadar merkezi=: [*Fransızca*] yüklü bir dünya görüşü, nesnelerle, şeylerle aşırı dolmuş! *Ölüm Tüneli*'nde (listeler, sondaki liste), *Fotoğraf Üzerine*'de "Rehbersiz Tur" (+ "Debrifing"de).
Zıt anlam: sessizlik.

...

[*Sayfa kenarına, altı çizili:*] "Yalnız kalma meselesi bu, yazıda."
V Woolf (Vita [Sackville-West] mektuplarından, Kasım 1925)

"Cheyne-Stokes nefes alıp verişi": [hayatın] sonunun işareti – düzensiz

[*seri katil Charles*] Manson-sonrası duyarlılık:

Texas Chainsaw Massacre yeni bir eşik; 70'lerin en önemli Amerikan filmi.

Punk Grand Guignol – zombi – vampir makyajı

'tehlike'

Sex Pistols genç bir çiftten, sanat okulu mezunlarından + 1975-1976'da Chelsea'de bir butik işleten Durumculuk hayranlarından ilham aldı. Butiğin adı zaman içinde şöyle değişti: "Rock and Roll" > "Yaşamak için Fazla Hızlı, Ölmek için Fazla Genç" > "Sex" > "İsyankârlar"

...

utangaç nihilizm
bir tür sebepsiz üzüntü
tuhaf duygularla dolu
haz coğrafyası

1 Kasım

Dün akşam Joseph'le yemek. 'Dokunuşundaki hafiflik' için [*İngiliz şair John*] Betjeman'a hayran olmaya çalışıyor. Şimdi geçmeye çalıştığı şair -artık Mandelstam değil- Montale. (Akıllı Joseph.) "Susan, sanırım zaten geçtim onu."

Edebiyat ve ulusal yankı.

17 Kasım

Roger'ın evinde [Straus] *Ben, Vesaire* için düzenlenen partiden sonra -kitap bugün yayınlandı- geceyarısı Joseph'le 3. ve 17. kesişimindeki kafeye gittik. "Amerika'da bulunduğum son altı yıl içinde bir ahmağa dönüştüğümü fark ettim. Artık Rusya'daki gibi incelikli değilim. Amerikan açıklığı bu... Burada herkes olumlu... insanlar yardımcı olmaya, destek olmaya, nazik davranmaya çabalıyor... açıklıyorlar, bir şeyleri ayrıntısıyla anlatıyorlar."

"Etkisiz bir son satır kullanmak istemezsin." Joseph'in [*SS'in öyküsü*] hakkındaki eleştirisi. "Bebek." Bence yanılıyor.

Okumak bana enerji veriyor. Ama bu incelikli davranmamı sağlıyor mu?
Joseph: Bu ancak başka insanlardan gelebilecek bir şey.

21 Kasım

Beckett'in ima ve kinayeyle işi yok. Onun söyleyişiyle 'bir Gioconda' gülümsemesi diyemezsin. [*Kanadalı edebiyat eleştirmeni Hugh*] Kenner.

Napoleon'un ıslak, tombul sırtı (Tolstoy)

Tutkunun ötesinde mi? Öğüt verme. Kendimle + diğer kişiler arasındaki farkları görmezden gelirim.

Sudan'da bir kabile, orta yaşlıları karmaşık bir teolojiyle üyeliğe kabul ediyor. Yaşlı insanlar sürekli gülüyorlar.

Ben, Vesaire'deki sekiz kurmacanın birliği. Dönüşümlü anlam. Prizmayı andıran öyküler. Anlatı 'hakkındalar'. Etik projenin bütünlüğü.

Deneme yazmayı kendim için imkânsız hale getiriyorum.

Makaleyle + kurmaca arasındaki ayrımı (bir dogma) görmezden geliyorum. Kurmacada denemelerde yaptığımı yapıyorum ama tersi geçerli değil.

5 Aralık

Joseph'in ameliyatı [açık kalp ameliyatı]

...

İtalyan Fütüristler, kendi tarzlarını icat eden "yeni bir duyarlılığın ilkelleriydiler"

...

GÖZ KORKUTMAYI BIRAK

...

Canetti makalesi –

Fikir, proje ya da yazar üzerine (büyük yazar) olmalı

Avrupa modeli – ne kadar modası geçmiş geliyor – ithişamı, patos'uyla

C[anetti]'nin Broch üzerne makalesinden başla
Broch, Kraus, Kafka – C.'nin modelleri

C'nin ölüm hakkındaki görüşü – korkusu – ölümsüzlük arzusu

Kadınlara lütufkârlık

Hitler hakkındaki makalesi – onun kalabalığı öldü

[Canetti'nin] *Kitleler + İktidar*'ı: biyoloji tarihi (biyolojik metaforlar)

bkz. *Ring:* biyolojik bir epik (sudaki varlıklar, ateşle sonlanıyor)

[Canetti] solun cezbediciliğinden uzak durmayı başardı. Nasıl?

27 Aralık, Venedik

Aralık'ta Venedik, güneş ışığı altındaki Venedik'in negatif fotoğrafı. Bir tür ilk kez görme deneyimi.

Soyut Piazza San Marco – geometrik – ışık hatlarıyla belirlenen – ışığın yoğunluğuyla belirlenen uzam. Her figür bir siluet.

Casino'dan (Palazzo Vendramin...) gelen vapur: geminin iki yanından da bir şey görmek mümkün değil. Kahverengi-gri bir boşluğa bakmak.

Çan kulesinin tepesinden görünen bazilika – neredeyse görünmeyecek – siste bir Monet ya da [Geroges] Seurat çizimi gibi görünen Ducale Sarayı.

Venedik'te kış metafizik, yapısal, geometrik. Renkten arınmış.

[Henry James'in] *Altın Kâse*'sini yeniden okudum.

Bilincin baskısını hissetmek, bilgilenmek, bir şeyi anlamak için insan yalnız olmalı. Başkalarıyla birlikte olmak, yalnız olmak – nefes alıp vermek gibi, sistol ve diyastol. Yalnız kalmaktan korktuğum sürece asla gerçek olamayacağım. Kendimden saklanıyorum.

Aceleyle hareket ediyorum – sonuç almak için mantık yürütüyorum – zekâm derinliksiz.

Yalnızken hissettiğim depresyon yalnızca ilk katman. Paniğe kapılmazsam ötesine geçebilirim. Aşağı doğru bat – bırak kendini. Sözcükleri dinle.

...

(Bob'la Japonya hakkında [*SS Japonya'ya pek çok kez gitmişti ve izlenimleri hakkında bir kitap yazmayı tasarlıyordu*]) konuşurken:

Modernleştirilmiş bir feodal toplum. Modernlikten başka bir şeyi ifade etmeyen Batılı 'imgeler'le dolu. Batı 'kültürü'nün parodisi. Ulusal proje: Modern Batı kapitalizmini 'uyarlamak' (adapte etmek, dönüştürmek)... Bizim anladığımız şekilde yasadan ziyade, devasa bir bağdaştırma, riayet etme, hiyerarşi sistemi. Mutabakat toplumu – suç işleyen alt sınıflar hariç herkes geri kazanılabilir (60'lardaki [*aşırı solcu öğrenci hareketi*] Zengakuren'in üyeleri şimdi önemli şirketlerde yönetici). Narita'ya [*burada bir havaalanı inşaatı yapılacaktı*] grevler, gösteriler – ritüelleştirilmiş şiddet, vs. Çok fazla enerji, çok fazla imge var ama muhteviyat zayıf. Kapsamlı bir eşcinsel kültürü, 1000 tane gey barı, bkz. Don [*SS'in Tokyo'daki arkadaşı Amerikalı yazar Donald Richie*] ve Alman arkadaşı [*Eric Klestadt*]. Kabuki Tiyatrosu'nun yeşil odasında – ödül travesti oyuncularla tanışmak: 19. yüzyıl balerinleri ya da opera şarkıcıları gibi. Tokyo'ta Bloomingdales'i andıran on iki tane mağaza var: her şey aynı görünüyor ama sonsuzca farklı.

...

1979

1 Ocak, Asolo

Syberberg makalesi [*SS birkaç yıl önce Hans-Jürgen Syberberg'in filmlerini keşfetmiş*, Hitler: A Film from Germany*'nin ABD'de dağıtımını düzenlemeye yardımcı olmuştu. 1979'un başına gelindiğinde, aylardır bu makale üzerinde çalışmaktaydı.*]

'Trauerarbeit' ['*yas çalışması*'] düşüncesiyle başla.

"Bir çocuk olmaktan beter."

Vicenza Katedrali'ndeki Aziz Sebastian heykeli. (Girişe en yakın olan soldaki altarda.) G[reko]-R[oman] sanatından Hıristiyanlığa geçen güzel çıplak delikanlı -homoerotik- geleneği

şimdi çoğunlukla kadınlar ve ayrıca erkekler için erotik düşünce nesnesi. Gördüğüm ilk üç boyutlu Aziz Sebastina tasviri. Bu figürün erotizmi heykelde resimden daha belirgin.... Okların sayısı (en az iki, en çok on tane gördüm) ve yerleştirilişi.

Hıristiyanlıkta erotik saplantıların bu denli ön planda olması beni yeniden şaşırtıyor. Bâkire Meryem – Bâkire/Anne'nin memesi – salınan kadınlar – İsa'nın kucağına eğilen sevgili havarisi – neredeyse çıplak, işkence görmüş erkek bedeni (İsa, Sebastian)

[*Şair Robert*] Browning'in sözcüğü 'asolare' (nefes almak)

Ruskin'in zevkleri ne ölçüde moderndi? Venedik'i, Floransa'yı, Verona'yı vs. gördüğümüzde hissettiğimiz heves ve nostalji karışımını hissediyor olamazdı. Bir kâşifti o. Kimin kâşifi? Zaten bilinen bir şeyi keşfetmek ne anlama geliyor? Kimin bildiği şeyi?

Asolo – Cipriani Oteli'nin iki penceresinin içine yerleştirilmiş çıkarılabilir, plastikten çemberler. 19. yüzyıldaki kaldırılabilir cam karolar gibi – ama çok çirkin çünkü yekpare camdan, parçalı değil.

5 Ocak, Paris

Birden altıya kadar [György] Konrád'la sohbet (Scossa > Stella [*iki kafe*)]. Doğu Avrupa'yla ilgili öyküler. "L'étatisation des écrivains" [*"yazarların devlete eklemlenmesi"*]. Bir ödül almak ne demektir...

Bununla ilgili bir öykü – ödül kazanmakla?

Rus imparatorluğunu Amerikan imparatorluğuyla nasıl karşılaştırabilirsin dediğimde ("kapitalist bombalarla ölmekle ko-

münist bombalar altında ölmek arasında ne fark var" – geçen Aralık'ta Venedik'te yaptığı konuşmadan), bana çeperdekileri, Amerikan imparatorluğunun kolonilerini unuttuğumu hatırlatıyor. Kişi New York'u Moskova'yla karşılaştırırsa, kişinin New York'ta daha özgür olduğuna hiç şüphe yok – kişi özgürdür, 'tout court' [*'bu böyle'*]. Ancak Kamboçya bir yana, komünist ülkelerde İran'da (Şah'ın SAVAK'ı [*gizli polis*]), Nikaragua'da + Arjantin'de şu ânda olanlar kadar korkunç ve kanlı şeyler olmuyor. Macaristan, Polonya, Çekoslavakya, vs.'de entelektüeller katledilmiyor. Kovuşturmaya uğruyor ya da ülkeden sürülüyorlar.

...

[Wagner'in] *Uçan Hollandalı*'sı bir vampir öyküsü.

anoksi = oksijen yokluğu

13 Ocak, Paris

'Portre oyunu' fikrini temel alan bir novella [*İvan Turgenyev ve sevgilisi Pauline Viardot-Garcia'nın kitabı*] - + Viardot, kocası ve Turgenyev üçgeni. James'vari bir hikâye. Bir Resnais filmi (*Geçen Yıl Baden-Baden'de*). Bir Garcia Márquez fantezisi. Dünya Kütüphanesi'nde bir Borges keşfi.

14 Ocak, Londra

Jonathan: "Tıp kitabını para kazanmak için yazdım ve araya birkaç fikir serpiştirdim."

[Henry James'in] *Altın Kâse*'sini övüyordum. J[onathan] dedi ki: "Henry + William'ı bir araya tıksan, Proust'u elde edersin."

J., 19. yüzyıl spiritüalizmini konu alan, uzun süredir tasarladığı kitabını anlatıyor. "Maud"daki kataleptik trans, Tennyson'ın Harriet Martineau'nün *Hipnotizma Mektupları*'nı (1845) okumuş olmasından geliyor.

...

[Henry] James, migreni için 1890'da [*İngiliz nörolog John*] Hughlings Jackson'a danışmıştı. Jackson ona 'temporal lob epilepsisi' hakkında bilgi verdi; bu tür epilepsi nöbetlerinden önce yaşanan aura ataklarında bütün sesler kesilir, kişi tuhaf kokular alır + dayanılmaz bir kötülükle çevrelenmiş duygusunu yaşar. *The Turn of the Screw*'daki dadının gördüğü 'halüsinasyonlar'ın (?) kaynağı bu bilgiydi... *Altın Kâse* ise gözlem ve görmek hakkındadır, insanın bir başkasının ne hissettiğini tam anlamıyla asla bilemeyeceğini anlatır.

19. yüzyılda, değişen bilinç durumlarına büyük ilgi gösteriyorlardı. Bunları yorumlamanın iki yolu vardı. 1) Bir ötekiben – benim bir başka bir yanım, halim, durumum; yücelmiş haller (krş. Wordsworth, Dostoyevski) – bencil yorum. 2) Bir başka dünya – doğaüstü – ve ruhlar. (krş. Poe, [E.T.A.] Hoffmann)

15 Ocak, Londra

V. Woolf kaybetti, Arnold Bennett kazandı – burada

Delilik tek bir amaç gütmektir

27 Ocak, Roma

Carmelo Bene'nin [*Verdi pordüksiyonu*] *Otello*'su. Oyunun büyük bölümü devasa bir yatakta geçer – O[tello]'nun D[esdemona]'yı boğmasıyla başlar. Herkes beyaz giyer. O'nun yüzü kahverengidir. İnsanlar ellerini diğerlerinin yüzlerinin önünden geçirerek siyaha boyarlar. Sesler mikrofondan gelir. Verdi, Wagner vs. çalar.

[tarihsiz]

Jacob'la [Taubes] sohbet

"kırık kanatlı düşünceler" (Adorno)

[*Sayfa kenarına:*] Konuşurken Jacob'ın sağ eli. 1954'te "kutsal vidayı sıkılaştırıyor" diye tarif etmiştim.

Adorno, Jacob'a, 1958'de: "Onlar [*öğrenciler*] Enstitü'yü işgal ederlerse, göğsüme sarı yıldız takarım."

[*Marksist felsefeci ve SS'ın 1950'lerde Cambridge'den arkadaşı Herbert*] Marcuse'nin 1956'da Sovyetler'in Macar devrimini bastırması üzerine aldığı tavır; 1968'de öğrencileriyle suç ortaklığı yapması – çünkü Heidegger'i takip ediyordu

1 Şubat

[*Fransız yönetmen Georges*] Méliès > Syberberg. Méliès Paris'teki arka bahçesinde hayali haber filmleri çekiyordu (*Çin İmparatoru St. James Sarayı'nda*).

[*Méliès'in çağdaşları Auguste ve Louis*] Lumière > Godard?

Bulunmuş nesne olarak dil: [*Arjantinli yazar Manuel*] Puig. Kendi dilini yaratamıyor. Bulunmuş bir dil kullanıyor. Olağanüstü bir pantomimci – yazarlık yükümlülüklerini bir sisteme dönüştürüyor.

[*Belçikalı sürrealist René*] Magritte'nin Beaubourg sergisi. *L'Empire des lumières* (Işık İmparatorluğu, [1953-1954]) – şimdi herkesin gördüğü bir imgeyi adlandırdı: mavi gökyüzü, koyu renkli ağaçlar, yanan sokak lambaları.

Emperyal bir zihin. Joyce, Gadda, Nabokov gibi yazarlar.

8 Şubat

Her şeyin çevresindeki aura.
Buna saygı duy – bir şeyi eline almadan önce bir ân dur.

Estetik uzam: [*on sekizinci yüzyıl Fransız ressamı Jean-Baptiste-Simeon*] Chardin, [*Amerikan deneysel film yönetmeni*] Jack Smith

Amerika + Batı Avrupa giderek ayrılıyor – 1950'lerdeki kadar farklı hale geliyor. Batı Avrupa sosyal demokrasiyi (iktidardaki parti kendini nasıl adlandırırsa onu) seçti, Amerika bunu reddetti. 70'lerdeki olaylar: 1) ütopyacı komünizmin entelektüeller + sanatçılar için makul bir inanç olmaktan çıkması; 2) Batı Avrupa ülkelerinin Avrupalaşması; 3) Emperyalist Amerikan ideolojisinin çöküşü + ABD'nin kültürel/siyasal yalıtılmışlığının güçlenmesi.

Enzensberger'le sohbet (Çin mahallesinde öğle yemeği): Hegel'in alternatifi olarak Darwin. Hegelcilik, biyolojik + tarihi olanın iki farklı süreç olduğunu kabul eder. Ama belki de tarihi süreç doğal süreçten önce geliyordur. Nereye gittiği kestirilemeyen bir evrim. (Hegelciliğin çekici yanı, tarih *ironisi* nosyonuydu.) E., Darwin'in ortaya koyduklarının sonuçlarını 50 yıl boyunca Almanya'da kimsenin düşünmediğini söyler. En uyumlu olanın hayatta kalması, en güçlünün hayatta kalması olarak anlaşılan, güvenilmeyen bir görüştür.

Bir tür serbest deneme yazmak istiyor. Heine'ı model aldığını söylüyor. Lukretius'dan söz ediyorum, hak veriyor.

Canetti:

biyolojik model (*Kitle + İktidar*). Hegelci anlamda 'tarih' yok
20. yüzyılın ölümden nefret eden en büyük isimlerinden
Avrupa odaklı değil. Çin ve Arap düşüncesinden de söz ediyor –
başka bir kültürden, 'anlaşılması' gereken bir şey olduğundan değil, doğru olduğundan
indirgemeci değil – bir düşünceyi mümkün kılanın ne olduğunu sormuyor, sorduğu: "doğru mu?"

Canetti'nin çalışmalarının gücü, bağımsızlığı - + marjinalliği. 1930'lar + 40'larda Guggenheim Foundation tarafından desteklendi (E. öyle diyor. Doğru mu?). Iris Murdoch'u tanıyordu – bir ilişkileri oldu. Ingeborg Bachmann, E.'yi Londra'da Canetti'yle tanıştırdı...

Canetti: Hırs, iştah, özlem, istek, arzu, tatmin edilemezlik, esrime, eğilim. Zihnin hayatı bu mu?

13 Şubat

Bu akşamüstü iki saat Nureyev'in provasını seyrettim.

18 Şubat

A[nnem] bu akşamüstü arayıp Mary Penders'tan Rosie'nin 30 Eylül'de 'kalp krizi'nden öldüğünü haber veren bir mektup aldığını söyledi... Ne kadar üzülmüş olduğunu fark edince şaşırdım, dokunaklı geldi; içinde fazla duyguya yer kalmadığını sanıyordum...

20 Şubat

Joseph [Brodsky]: "Bir narsisist için düz bir yüzeyden daha önemli bir şey yoktur."
"Zorbalık yönetimi için hem derece + hem süre açısından madalya verilecek olsa, SSCB altın madalyayı alırdı."

25 Şubat

[*Amerikalı koreograf*] Twyla Tharp bir kadın + Amerikalı olmakla barışmamı sağladı... Cinsiyetçi olmayan dans – kendi enerjilerini kullanan güçlü kadınlar, nesne değil özneler, erkeklere karşı oyuncular, onlardan korkmuyorlar... Amerikan hareket biçimlerinin kullanımından (Mack Sennett komedileri, Fred Astaire, siyah disko dansçıları), Amerikan enerjisinin kullanımına. Sürekli yerle temas halinde, zemin [*Koreograf George*] Balanchine'in çalışmalarındaki gibi sürekli ayrılımla-

cak bir şey değil. Yere vuruyor, dümdüz yere yapışıyor, kalkmaya çalışıyor, *zemine sarılıyorlar.*

Philip'in Trilling konferansının [*Columbia Üniversitesi'nde*] ayrıntılarını önce Bob'dan, bu akşamüstü telefonda Diana'dan [Trilling] dinledim.

"Mr. Casaubon'a saygısını sundu." Neden Philip'le ilgili bir öykü yazmayayım? Buna cüret edebilir miyim? Öfkemden korkuyorum. Lizzie, Cal hakkında yazamaz – ama benim koruyacak neyim var ki?

Kadınlardan nefret eden bir erkek hakkında yaz – seksten nefret ediyor – aşktan nefret ediyor.

Gereken bütün enerjiyi bulacağım – "Bebek"teki gibi.

Philip'le geçirdiğim sekiz yıl ne kadar hasar verdi acaba?

Gerçeği yazmanın zamanı gelmedi mi? Hâlâ onu koruyorum – [*SS'ın öyküsü*] "Old Complaints Visited"deki Cranston – hâlâ bütün sorumluluğu üstlenmeye hevesliyim.

Rüya: Bir rahibeymişim (?) Cinsel açıdan mutluymuşum, genç, bana hayran, utangaç bir kızla birlikteymişim. Bir başka çift de mi vardı? Azarlanmak üzere çağırılıyorum – eski bir gotik binaya – olayı atlattığımı düşünüyorum – bir arkadaşımla birlikte oradan ayrılıyorum – avluda bir form doldurmayı unuttuğum söyleniyor – bunu biraz zorlukla yapıyorum (arkadaşımdan kalem ödünç almam gerekiyor) – arkadaşımla bir başka binaya giriyoruz – kaçırılıyorum – cinsel açıdan sakatlıyorlar beni – kanıyorum ('östrus vajina') – bir daha seks yapamayacağımı öğreniyorum.

Kaynaklar: [*Hindistanlı romancı R. K.*] Narayan'ı okudum; Diana Philip'ten söz etti ([*Gustave hakkındaki konferansı*] Courbet tablosu + [Andrea] Mantegna [*Ölü İsa'ya Ağıt*] – hadım edilmiş erkek olarak kadın); Engizisyon mahkemesi başkanı Philip

...

Venedik > Ruskin

Bir kâhin, kamuya mal olmuş kişi olarak sanatçı [–Gabriele] D'Annunzio, Ruskin, Wagner

...

Penelope olarak yazar – gündüz yaz, gece boz

Sisyphos olarak yazar

Ben, Vesaire'deki en iyi öyküler: öyküyü farklı açılardan anlatan 'Kübist' yöntemim

Max Ernst lito[grafı] (?) – 1919 "Sanat Öldü, Yaşasın Moda"

[*tarihsiz: SS'ın* Partisan Review *editörü William Phillips'la karşılaşması. 1960 ya da 1961 başında gerçekleşmiş olmalı.*]

Union Meydanı'nda bir halkla ilişkiler ofisi – Wm. Phillips metal dolabı açıyor + Elémire Zolla'nın *The Eclipse of the Intellectual*'ını çıkarıyor

Ben (kitabı karıştırırken): "Çok iyi görünmüyor ama başlığı hakkında bir eleştiri yazılabilir."

WP: "Ah. Çok akıllısın."

Lenny [Leonard] Michaels bir sprintçi, Pynchon bir maraton koşucusu.

Wordsworth'ün 'bilge pasifliği'

...

Japonca'da ikiyüzlülük sözcüğünün karşılığı yok

[*On dokuzuncu yüzyıl İtalyan yazarı Giacomo*] Leopardi – yalnızlığın ıstırabı, fanilik + ölümlülük saplantısı, ömür boyu 'noia' (metafizik bıkkınlık, can sıkıntısı) saplantısı

...

[tarihsiz, Mart]

... 19. yüzyıl romancıları bilim hakkında çok şey biliyorlardı:
– George Eliot... bkz. *Middlemarch*'taki tıbbi görüşleri
– Balzac: *İnsanlık Komedyası*'nın önsözü – tipler teorisi: krş. mikrokozmostaki (birey) makrokozmos (toplum) – birey uyum sağlar
Balzac, *Les Chouans*

Bilim hakkında malumatı olan, bilgisi olan son romancı [Aldous] Huxley'di

Artık roman olmamasının bir sebebi – toplumun bireyle ilişkisini (sos[yolojik], tarihi, felsefi) açıklayan heyecan verici teoriler yok

ÖYLE değil – kimse bunu yapmıyor artık, sebebi sadece bu

Görüngüsel makaleler dizisi:
- ağlamak
- bayılmak
- yüzü kızarmak

[*On dokuzuncu yüzyıl Fransız bilimcisi*] Claude Bernard: içsel ortam teorisi

Ağlamak:

'Taşma' nosyonu
Sıvıların aracı olarak beden
18. yüzyıl erotik edebiyatında gözyaşları
Duygunun kanıtı olarak gözyaşları
Ağlayamamak = duygusal frijitlik

Bayılmak, kendinden geçmek:

Duygusal şoka tepki (iyi veya kötü haberlere)
Ne zaman bitti?

...

"Her hayat bir form, biçim savunmasıdır." Hölderlin > Nietzsche > Webern

[*Sayfa kenarına:*] Avröforia

Bir dizi eser yazmayı başaracaksanız vazgeçmeniz veya sizden alınması gereken pek çok şey vardır.

Boşanma günümüzde bilginin işareti, boşanma! Boşanma! – W. C. [*William Carlos*] Williams

10 Mart, Navarro [California'da]

Yazma 'engelim'den kurtulmak için buradayım. Yardımcı olabilecek yöntemlerden biri denemek, bir makalenin ilk aşamalarında bile tam cümleler yazmak. Bölüm başlığı formunda bir düşünce genellikle kısır çıkıyor.

Yazabilmek için at gözlüğü takmalı insan. Ben at gözlüğümü kaybettim.

Kısa ve özlü yazmaktan korkma!

13 Nisan, (LA-Tokyo uçağında)

Kıskançlığın cevabı: "Yapma. O önemli değildi. Yalnızca *keyif aldım* ondan."

[*İngiliz şarkıcı ve besteci*] Graham Parker dün gece Roxy'yde. İngiliz rock müziğinin alaycılığı.

Tinsel mesafelilik. Fazla cesaretlendirme.

İstihza sanatları.

Tiz, titrek, monoton ses – ses tonuyla anlamı ayırmak

Beyinsel koşu

Eski topal teori

[tarihsiz, Nisan]

Japonya notları

Eğilmek –

Nara'daki parkta yiyecek dilenen geyik; telefon kulübelerindeki kırmızı telefonlardan birini sökmüş, ahizeye hoşçakal-hoşçakal diye tekrarlayan adam; büyük mağazaların asansör düğmelerine basan beyaz eldivenli kadınlar.

Özerk ikon kırıcılık

Sekmek + titremek

Yalan yemin
Bölük pörçük

1 Haziran

David, ilişkilerinin başında endişelenen [*Amerikalı fotoğrafçı*] Star Black'e: "Rahatla. Trajediye kestirmeden gidilmez."

14 Haziran, Paris

"Vox Clamantis (in deserto)" – Vaftizci Yahya'ya – "(yabanda) haykıran bir ses"

lezzetli + endişeli üslûp

Savurgan

Azıcık canlarıyla basit sözcükler, onların büyülü 'patlayışları': sersemce, miskin, enfeksiyon, köpürtmek, çıtı pıtı

Soylu haydut (Robin Hood)

Ahlâki terörizm

1 Temmuz, New York

Bir tür cesaretsizlik. Yazmak hakkında. (Ve hayatım hakında – ama boşver.) Yazarak kurtarmalıyım kendimi bundan.

Kötü bir yazar olmaktan korktuğum için yazamıyorsam, o zaman kötü bir yazar olmalıyım. En azından yazıyor olacağım.

O zaman başka bir şey olacak. Hep öyle olur.

Her gün yazmalıyım. Ne olursa. Her şeyi. Yanımda sürekli bir defter taşımalıyım, vs.

Yazımla ilgili kötü eleştirileri okurum. Bunu çözmek istiyorum – bu yazma cesaretsizliğini.

Neden şemalarla düşünüyorum.

22 Temmuz

Sinsi, örümceksi 79'luk

Bir projeye sahip olmak: bir dünya yaratmak.

Pasifleştim. İcat etmiyorum, özlem duymuyorum. Başa çıkıyorum, üstesinden geliyorum.

25 Temmuz

[*Yirminci yüzyıl İngiliz yazarı J. R.*] Ackerley hakkında bir öykü – bkz. NYRB'deki [*The New York Review of Books*] Spender makalesi

Tanrı affedebilir ama ender olarak temize çıkarır.

Eski diktatörlüklerin yerine geçen yeni 'devrimci' rejimler (İran Şahı > Humeyni...) – yeni zalimlik ve ikiyüzlülük karışımları

[Marina] Txvetayeva, Mandelstam – hızlandırılmış şairler.

Birisi, Lizzie'nin düzyazı metinlerini kınamak için: "Sanki her iki cümleden birini metinden çıkarmış."
İyi bir fikir.

Joseph dün bana Vergilius'u (*Bukolika)* geçmeye çalıştığını söyledi. Ayrıca, [*Rus yazar Vladimir*] Bukovsky, yakın zamanda Cambridge'de ona [Uluslararası] Af Örgütü'nde CIA ajanları olduğunu anlatmış. (Amerikan Af Örgütü'nün yeni başkanı Whitney Ellsworth değil tabii.) Eğer CIA örgüte sızdıysa, KGB de sızmış olmalı.

Joseph'in Kolezyum imgesi: Argos'un kafatası

...

"Kişinin tinsel hayatını gazetecilik bakış açısıyla tartışmak imkânsız."

[*Broch'un*] *Vergilius'un Ölümü*'nü yeniden oku

Donald Carne-Ross, "Klasikler + Entelektüel Cemiyet" *Arion,* bahar, 1973

...

Denizcilik gelenekleri: dakiklik ve samimiyet

...

2 Kasım, NYC

Öykü üzerinde iki gün güzelce çalıştım, bol malzeme, çağrışımlar, ayrıntılar. Ama yazım akmıyor. Fazla çabalamam, inşa etmem gerekiyor.

Konuşan kim? Acaba sorunum üçüncü tekil şahıs ağzından yazmak mı – araya diyaloglar serpiştirerek?

Naifliği yazarak geride bırak. Daha hızlı ilerle.

Lizzie: "Onun için perde zamanı. Veya öğrencilerimin deyişiyle drape zamanı."
Barnard'ın istifası: "Bir dakika daha tahammül edemeyecektim korkunç küçük öyküleriyle başıma üşüşen o korkunç küçük kızlara. Onlara dedim ki: 'Aradığınız sözcük drape değil, perde.'"

Daha fazla değiştikçe:

1728: Başbakan Robert Walpole, John Gay'in *Dilenciler Operası*'nın kendisini rüşvet + ahlâksızlıkla suçlayan sözlerini tiyatrodaki locasında alkışladı. Oyuncuları yeniden sahneye davet etti ve bunun üzerine izleyiciler *onu* alkışladılar.

[Platon'un] *Devlet*'i: "[*Bir demokraside, baba*] kendini çocuğuna dönüşmeye hazırlar ve oğullarından korkar... Metik [*mukim yabancı*] vatandaş gibi, vatandaş da metik gibidir ve yabancı da her ikisidir [*sayfa kenarına:* (Ernst) Rhys]... Öğretmen öğrencilerinden korkar, onları pohpohlar... Gençler büyükleri gibi davranır, konuşma ve eylemlerinde onlarla yarışırlar; yaşlı erkekler gençlere dönüşerek çokyönlü, zeki kimseler olurlar, aksi ya da despot görünmemek için gençleri taklit ederler."

...

Eski proje: Kadın Peygamber hakkında bir öykü ([*Fransız felsefeci Charles*] Fourier, [*Fransız sosyal ıslahatçı Barthélemy-Prosper*] Enfantin, vs.)

Görsel süpermarket

Püriten moda tutkusu

...

Batı Yakası jargonu: 'klonlar' (eşcinsel erkek) ve ürerler (heteroseksüeller)

...

28 Kasım

Deliyim, oldukça deli – belki bu konuda da yazılabilir. Kimse fark etmedi deliliğimi. Bunu gizlemekteki becerim. Apartmanda dolaşıyorum, sinsice ortalığı karıştırıyorum... Ayaklarım için doğru bir yer yok. Zaman hızlanıyor. Uzanıyorum, kalkıyorum, dolaşıyorum, yatıyorum, uyuyorum, kalkıyorum ve böyle devam ediyor.

Berkeley'de gördüğüm filmler (Pacific Film Arşivi, Sayı 29 + 30)

**** Bruce Conner, *Bir Film*
Kidlat Tahimik, *Parfümlü Kâbus*
**** Rossellini, *Avrupa 51*
Bruce Conner, *Kozmik Işın*
Yves Allégret, *Une si jolie petite plage*
(1949 – Gérard Philipe, Jean Servais...)
Boris Barnet, *Okraina* (1933)
[Andrei] Konchalovsky, *Vanya Dayı*
Bruce Conner, *Rapor*
* Douglas Sirk, *Written on the Wind* (Rock Hudson...)
" " *Tarnished Angels*
" " *There's Always Tomorrow*
(başrolde Fred MacMurray)

Syberberg, *Die Grafen Pocci*

4 Aralık

Tanrı, söyledikleri gibi, yaratabilmek için kendini küçültmek zorunda kaldı.
Peki yazar?

Başyapıta duyulan çağdaş güvensizlik, büyük sanat eserlerinin ölümden sonra hayatına güvenmezlik...

Syberberg makalesini yazmanın zorluğu: tarif edilen her şey bir fikri yansıtmalı

...

Sanat, zihinsel olayların somut ve duyusal biçimde üretimidir.

Ve'lerin yakarışı

Saçmalık "cimrinin tam hızıyla" (Pasternak)
Ödü kopmak

Hakkında konuşulmayanlar: modernizmin çok sayıda dogmasının arkasındaki küçük patolojik dürtüler (modernist estetik). Örneğin: ızgaralar ve temsil saplantısı, katılaştırma. [–] Mondrian

14 Aralık

Syberbery labirentinde mücadele ederken, bir roman fikir geldi aklıma. Büyük bir fikir – yani hırslı, büyük bir kitap için bir fikir

[*Sayfa kenarına:*] *melankoliyle ilgili bir roman.* Ne de olsa benim konum bu. Yani tutarlı davranmış oluyorum. Ayrıca coşkuyla + tutkuyla yaklaşabileceğim bir konu.

Fresk, pikaresk, Her şey.

Panofski – ve Günter Grass'ı yeniden oku.

[*Döblin'in romanı*] *Berlin Alexanderplatz*'ı okuyorum – gerçekten harika. Bir Yahudiydi o. Sirk, Döblin'in tek oyununu 1936'da yönetti – bu yüzden başı derde girdi

Sirk [*SS Douglas Sirk'le tanışmıştı, büyük ihtimalle onun söylediği bir şey üzerine yorum yapıyor*] Goethe'nin Batı-Doğu'sundan, Kafka'nın ezbere okumaktan hoşlandığı bir şiirden söz etti.

...

15 Aralık

İlk romanım melankolinin portresi. Panofski'nin makalesi "Sembolizm + Dürer'in 'Melankoli'si"ni yeniden okurken keşfettim.

"Melankoli salgısı... toprakla özdeşti + kuru ve soğuktu; sert Şimal rüzgârları, sonbahar, akşam ve altmış yaşıyla ilişkilendirilmişti."

Satürn Yıldızı burcunda doğmam boşuna değil: bilmeden, zaten biliyordum. 27 yaşındayken, altmış yaşında birini tarif etmek istemiş + epigraf olarak da şunu seçmiştim: "Maintenant, J'ai touché l'automne des idées" [*"Düşüncelerin sonbaharına geldim şimdi." - Baudelaire*]

Şimdi?

Ninenin balıklı böreği + bir fincan çayından, torunun rekreasyonel kimyasallarına.

•

Abdülhamid – 1909'da tahttan indirildi; son güçlü Türk sultanı; paronayaktı – fantezi bir şehir inşa etti

1980

24 Ocak

"Savaş Korkusu" adlı bir öykü

[*Amerikalı yazar*] Joyce Carol Oates, kocası Rat Smith + Stephen K[och]'la öğle yemeği. Stephen, psikolojik mevsimlerinden söz ediyor – hava durumu hep önemli, diyor. Doğru değil, diyorum. Ama gökyüzü hep oradadır, diyor Stephen. Kim dışarı çıkıyor ki? Ben değil, diyorum. Benim mevsimim yok. Merkezi ısıtmam var. Merkezi ısıtmam Batı medeniyeti – kitaplarım + resimlerim + plaklarım.

Joyce sürekli yazıyor. Yazarken meditasyon yapabiliyor. Duyguları olmadığını söylüyor. Kaygılanmanın anlamı ne? "Ölü-

müme bir taşıma kayışı üzerinde gider gibi gideceğim herhalde," dedi. Stephen, onun 30 yaşında, Londra'da spiritüel bir deneyim yaşadığını söyledi: yirmi dakika sürmüş...

Onun hakkında yazabilir insan.

[Joe David] Bellamy kitabındaki Oates söyleşisi [The New Fiction: Yaratıcı Amerikan Yazarlarıyla Söyleşiler, *SS'le yapılmış bir söyleşi de vardı*].
Alçakgönüllülüğü.

Dün akşam Wm. Burroughs (+ [*İngiliz yazar*] Victor Bokris, [*Amerikalı şair, fotoğrafçı, yönetmen*] Gerard Malanga'yla akşam yemeği]. Bokris, Burroughs ve bana, iki yıl önce Beckett'la Berlin'deki 'efsanevi' buluşmamızı sordu. "Çok ağırbaşlıydı," dedi Burroughs. Daha sonra ekledi: "Beckett'in bir şey almaya ihtiyacı yok. Hepsi içinde zaten."

J. C. Oates'ın yazma yöntemi: – cümleler ya da paragraflar. Sonra bunları kesiyor – parçaları numaralandırıyor + aralarından seçim yapıyor...

Joseph dedi ki: hareket ediyorsa sanat olamaz. Bale? Üstün eğlence biçimi. Al sana Mişa [*Brodsky'nin arkadaşı ve hamisi, dansçı Mikhail Baryshnikov*]

Ben militan bir feministim ama feminist militan değilim. (D[avid])

...

[*Sayfa kenarına:*] *Estetik: aynı ânda pek çok yerde + zamanda var olabilir*

...

3 Şubat

Syberberg –

... *Caligari*'den Hitler'e ve [Syberberg'in] *Hitler*'ine – S.'ın olmak istediği şey. (Mübalağalı sinefili: bir film olarak başlıyor – film olarak sona eriyor.)

S., Wagner'i Hitler'den kurtardığını düşünüyor. Doğru mu?

S., Nazizmin eskatolojisini ciddiye alıyor.

Olayların tarihin ağırlığıyla hiçbir bağlantısı olmayan tinsel bir ağırlığı var

14 Şubat

D[avid]'in fikri: bir *Tristram Shandy* – patolojik bir yalancı hakkında bir öykü gibi. Kendinden emin ton – Hayat öyküsünü her bölümde değiştiriyor

28 Şubat

Raimonda, C[arlotta] hakkında: "Hayatla ilişkisi çok kopuk. Bunun iyi yanı, asla kaba saba, ucuz davranmaması. Kötü yanı, başkalarıyla olan bağlantıları."

19. yüzyıl Am[erikan] edebiyatı teması (Melville, James): masumiyetiyle yıkıcı güdülerin serbest kalmasına yol açan masum.

(Kriz olarak kültür)

10 Mart

Döblin'in fotoğraf + ölüm hakkındaki harika yazısı – Sander'in kitabına önsöz olarak yazılmış: Benjamin + bir şairin duyarlılığı.

Sembolist eserler: [Roussel'in] *Locus Solus*'u, [Duchamp'ın] *The Large Glass*'ı, [Buñuel'in] *Altın Çağ*'ı

[*Leoš Janácek operası*] *The Makropulos Case*'i üç gün içinde on kez dinledim. Bu operayı yönetmek istiyorum, nasıl yapacağımı biliyorum – *Come tu mi vuoi* gibi [*Pirandello'nun, SS'in Teatro Stabile di Torino'da yönettiği oyunu* As You Desire Me]

Okuma konusunda zıvanadan çıktım. Bir bağımlıyım – dezintoksikasyon sürecinden geçmem lazım... Yazmanın yerine okumayı koyuyorum. Son zamanlarda endişeli olmama şaşmamak gerek.

... Yazar, yazmak zorunda değildir. Yazmak *zorunda olduğunu* hayal etmelidir. Büyük bir kitap: kimseye hitap etmeyen, kültürel ihtiyaç fazlası, iradeden gelen.

15 Mart

Lacancılık: Size içinde dolaşabileceğiniz ağır bir dil kazandırır.

...

lezzetsiz kesinlikler

Paraşütle atlamaya merak salan kör adam – kulağında mikrofon, yerdeki birinden talimatlar alır (kadın eğitmen) – ama bacağını kırar. İkinci seferde altı metrelik bir ipin ucundaki kur-

şun ağırlığa tutunarak atlar, böylece yere çarpmadan iki saniye önce yere yaklaştığını anlayacaktır. Görebilse paraşütle atlamaya asla cesaret edemeyeceğini söyler.

...

hipnotizma = iradenin yeniden yapılandırılışı

İngiliz sanatçı – Edward Ardizzone (kısa süre önce öldü)

...

Kör adam renklerin kendisine anlatılmasını, bir şeylerin tarif edilmesini istemiyordu. Sık sık sinemaya gidiyordu. "Sinemaya mı?" "Neden olmasın," diye cevap verdi. "Ama baleye gitmedim. Müzik çok iyi olmadığı sürece bale izlemek istemezdim." İki yıl sonra görme gücünü yeniden kazandı. NIH'de [*Maryland, Bethesda'daki Ulusal Sağlık Enstitüsü*] mikro-nöroşirurji ameliyatıyla. Şimdi Soho'da bir galeride küratör. "Tabii zevk sahibi değilim. Sanat hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Ama neyin satacağını, insanların neyi seveceğini anlıyorum."

Wallace Stevens, bir şiirin kendi gerekçesinin çığlığı olduğunu söyledi

...

Bir korku tüneli olarak geçmiş – persona ve toplumsal özgürlük okulu aynı zamanda.

Sıradan dil, tortulaşmış yalanlardır. Bundan ötürü edebiyat dili kuralları ihlal etme dili olmalıdır, bireysel sistemleri parçalamalı, psişik baskıyı dağıtmalıdır. Edebiyatın tek işlevi, tarihteki benliği ortaya çıkarmasıdır.

...

Tsvetaeva, Pasternak'm bir Arap'a *ve* atına benzediğini söylemişti

...

..."Öyküme basıp geçiyorsun" (sözünü kesen birine)

Cinsel aşırılığın ritmi (eşcinsel erkek dünyası)

...

kenosis > boşaltım

...

Çocuk cennetti terk etmeli. Nostaljik midir? Gerçekte hayır. Depresyonu tarif et ([*İsveçli çağdaş eleştirmen Jean*] Starobinski'nin makalesini kullanarak) ve sonra de ki: adına nostalji dediler. Melankoli ve öfori arasındaki zıtlığı vurgulayarak bitir.

26 Mart

Barthes öldü.

Ve David âşık. "Bugün Greta Garbo rolünde." Biri romantik aşka kapıldığında, karşı taraf genellikle Garbo'dur.

27 Mart

(telefonda: o S[an] F[rancisco]'da) Syberberg şimdi bir süper-*Parsifal* çekmek istiyor, Richard Wagner'in zihnindekileri anlatarak.

Ütopya = ölüm

Film bir düşünme sistemi, bir kozmos
Ütopya sorunu

Ütopya için hayattan (kadınlar, aşk) vazgeçmeye değer mi? Hayır.
Ancak yalnızca...

Teknik sistemim: Batı medeniyetinin (cennet, cehennem) çözümlemesi – bunu sahnede asla yapamam

Sembolist nosyon / 'analojiler' kavramı

Syberberg'in çekmediği bir sahnenin temeli: Heine balladları, *Die Zwei Grenadiere [El Bombalı İki Asker]* [–şarkıda] iki asker Napoleon [Hitler] hakkında hatıralarını anlatırlar

Dietrich Eckhart'ın 'Buzul Kozmolojisi'...

28 Mart

"Bizim kaderimiz bu. Bilgisayarımız bu şekilde yapıldı." (Syberberg)

Tek perdelik bir oyun. "İki Sokrates" – iki Sokrates aynı ânda sahnededir. İki bitişik hücrede. Her biri kendi çömezleriyle. Biri baldıranı içer, diğeri gider.

29 Mart

... Rahatsız edilmemesi gerek. Bir cümle kuruyor....

Apartman dairesi kişinin portresidir. Benim dairelerim dışlanmayı – fethedilenleri anlatıyor.

Bir tiyatro seti kinayeli ya da hayalidir.

Giotto kinayeli.
En ünlü tiyatro seti – [*İtalyan Rönesans mimarı Andrea*] Palladio'nun Vicenza'daki Teatro Olimpico'su kinayelidir (bir tapınak, kilise vs. olabilir)

19. yüzyıl setleri hayalidir.

Tarihi dönemleme üzerine bir makale.

Yüzyıl > kuşak > onyıl

...

30 Mart

... Şairin birimi sözcüktür, düzyazı yazarının birimi cümle.

...

Umduğumuz şey boşa çıktığında, dirildik. – [*yirminci yüzyıl Amerikalı şairi*] Marienne Moore

Cinsel açıdan uyanık...

3 Nisan

Barthes
İnsanlar onu daha iyi etiketleyebilmek adına eleştirmen olduğunu söylüyorlardı; ben de onun "dünyanın en iyi eleştirmeni..." olduğu görüşündeydim. Oysa daha şanlı yazar tanımını hak ediyor.

Çok sayıda eseri var, karmaşık, son derece sağduyulu kendini tarif çabası.

Sonunda gerçek bir yazara dönüştü. Ama kendini fikirlerinden arındıramadı.

7 Nisan

Sanat(çılar) modernite ideolojisini icat ediyor –

Modernite ideolojisi sınıf gerçeğini(n süren varlığını) inkâr eder. Daha karmaşık bir bütünün yerine gösteriyi koyar.

Sanat ideolojiyi resmeder – (sanat incelemesi aracılığıyla) – tutarsızlığını da gösterebilir

1860'larda, [*Fransız günlük yazarları Edmond ve Jules de*] Goncourt Paris'in ölümünün yasını tuttular (onlarınki 1830'ların, 1840'ların Paris'iydi)

Haz: bir mal, bir (alt-)kültür

Yeni, gösterişli, yapay uzamlar – yarışlarda, futbol maçında, piknikte, tekne partisinde, kırsalda bisiklete binilerek geçirilen bir gün.

Haz uzamı artık kurumsallaştı

...

12 Nisan

Fikir içermeyen bir makale: betimleme + tasvir modülasyonları

Eşcinselliğin erilleştirilmesi – eşcinseller artık yabancılaştırılmıyor; (doğaya karşı) kültürle özdeşleşmiyorlar. Eşcinsel olmak artık topluma karşı eleştirel bir tavır almayı kolaylaştırmıyor. Eşcinseller artık toplumun en kötü + en geleneksel beğenilerinin bir bölümünü doğruluyorlar: cinsiyetçilik (kadın düşmanlığı), tüketicilik, zalimlik, hafifmeşreplik, duygusal çözülme. Yabancılaştırılmış değil, kendilerini gettolaştırmış durumdalar. İyi deneyimin aşırı deneyim olduğu yönündeki görüş. Bundan ötürü, uyuşturucu *gerekli*. Başka türlü 8 saat aralıksız disko dansı nasıl yapılır, veya o kadar acı verici cinsel aşırılıklar.

Woolf, *Günlük* (19 Nisan, 1925): "Eşcinsel erkeklerin solgun yıldızı epey zamandır yükselişte."

Ve Sartre! [*15 Nisan'da ölmüştü.*]

...

25 Mart

....

Aydınlanma, gizemi kaldırma, halüsinasyon olarak fotoğraf. Her ikisi de.

Joseph:
Stalin yönetiminde: sansür değil karartma.
Devletin çizmesi frende, edebiyatın 'ilerleyişi'ni yavaşlatıyor – bu freni süslemek.
Count von Metternich, Heine'ın bir şiirini okuduktan sonra: "Harika. Bütün kopyalarına derhal el koyulsun."

Geleneksel tercih – bellek aracını harekete geçirme - + bir daha asla kapatamama.

•

[*Sıradaki girişler tarihsiz fakat besbelli 1980 Nisan ya da Mayıs ayında yazılmışlar. SS bu dönemde Canetti makalesi üzerinde çalışıyordu.*]

[*Kutu içine alınmış:*] Metin parçaları

(Öyküler + makalelerden parçaları bir deftere kaydet.)

Bir mimardı, ama şimdi 'mağaza tasarımcısı'.

...

"Ben cesur değilim. Yalnızca korkmanın, yapmaktan korkmadığım şeyleri yapmama engel olmasına izin vermiyorum."

•

[*Sıradaki girişin başlığı "Bir Evlilik". SS başlığı kutu içine almış. Anlaşılan o ki, Philip Rieff'le evliliğinin tarihlenmemiş bir anlatısını yazmış.*]

Onun mirası delilik. Tabii onunla evlendiğimde bunu bilmiyordum. Yüksek beklentilerim vardı. Yüzlerce arkaik özlem beni aptallaştırmıştı. Gençtim. Gençliğin yağlı aromatik atomları kemikli yüzünü gizliyordu.

Gömleğini çıkardığında belindeki kalm yağ tabakası beni şoke etmişti [*SS alternatif olarak 'üzmüştü' yazmış.*] Kollarımla seni sararken titriyordum. Yere sarılmak gibiydi.

Ruhun ayartması korkunç bir şeydir. Gurur, şehvet bastırılır. İçgüdüye duyulan horgörü. Kendini başkalarından üstün hissetmek kolay. Onlar bizim kadar saf değil.

Evliliğimiz, kutsal evliliğimiz. Herkes sadakatsizdir. Bundan ötürü biz sadakatsiz olmayacağız.

Ama biz *saftık*.

Benden çok daha yaşlı görünüyordun. Bu beni utandırıyordu.

Her şeyin çöküşünü ağzımda acı bir tatla izledim – hal ve tavırlar, kullanılan dil. Korkunç televizyon programları. Anne babalarına karşılık veren çocuklar. Basit sözcükleri yanlış yazan öğrenciler.

Fransızların 19. yüzyıldaki cinsel çıkarcılığı + sinikliği (Flaubert, Goncourt Kardeşler) – İngilizlerin aptallığı + köylülüğü – Rusların vahşiliği + çektikleri acılar

...

Alman kültürü, Batı kültürünün en yüksek ifadesi.... (bundan dolayı liberal siyaset kurumları yoktu)

Sanatın görevi Almanya'da *felsefe* aracılığıyla formüle edilir. Bu yüzden bütün Alman sanatı Wagner'e çıkar. Hiçbir şey *yeterince büyük* değildir >>> Onlar Avrupa'nın en gelişkin, en derin kültürüydü (felsefe, akademi + müzik)

Etik suçlu
Duygusal suçlu

•

Aforizmacının en sevdiği konu: kendisi
Defter yazarları

Lichtenberg aktif biçimde mizojinist değil

•

...

[*Canetti üzerine:*] Savaş öncesinde: Üç Upton Sinclair çevirisi (1930 & 1932 – 25 ve 27 yaşında); sonra *Auto-da-Fé* (1935); otuz yaşındaydı! – arkasından Broch üzerine bir makale (1936), 31 yaşındaydı; bir konuşma olarak hazırladı bu metni. Yazarın 1) orijinal; 2) çağını özetleyen; 3) zamanına karşı duran biri olması gerektiğini söylüyor. Sonuç: yazar nefes almak istiyor.

Canetti, hem düşüncenin son 150 yılını -tarihi ettiği gibi- inkâr eden yazar hem de eski moda tipik bir Avrupalı entelektüel. Tuhaf eserler bütününün içinde bilincin bütün sorunları örtük + açık şekilde yer alıyor.

"La grand absent" tarihtir

[*Kutu içine alınmış:*] Tutku olarak Zihin: Canetti üzerine notlar. Her bölüm eşit ağırlıkta, dolayısıyla formu mantıklı

...

Sorulduğu zaman, Duchamp hiçbir şey yapmadığını, yalnızca nefes aldığını söylüyordu

C[anetti] hayatta kalmayı başaran biri,

Duchamp'ın düşüncesi: tamamen özgürleşmiş insan – artık bir kariyere, saygınlık ve şöhret kazanmaya, güç toplamaya ihtiyacı yok...

Nihai kalabalık, insanın düşüncelerindeki kalabalık. Hızlı + yavaş kalabalıklar olduğu gibi, hızlı + yavaş düşünceler de var.

26 Nisan

Canetti makalesi hayranlık hakkında...

Kitap sevgisi. Benim kütüphanem bir özlemler arşivi.

"Şu ânda" + "umut ederiz ki" kalıplarının yanlış kullanımına dikkat

İki düşünce – "sanatı meslek edinme düşüncesi, kendini ticari toplumun gerçekleştiremeyeceği değerlere adamak için dünyevi hırslarından vazgeçen sanatçı" düşüncesi ve kültürel ya da sanatsal putkırıcılık düşüncesi – sanatçının toplumdan yabancılaşması, sınırları ihlal olarak sanat, muhalif sanat, avangard – bunlar iç içe geçen düşünceler. İkisi de günümüz sanatçılarının çoğuna alakasız ya da gerçek dışı geliyor.
Sanat eleştirmenleri ikisini de kınıyor. Ama aynı şey değiller.

Eski notlarımı buldum (1960'lardan):
California Amerika'nın Amerikası
Ahlâklılık = güvenilirlik

...

Makale: (?)
Aforizma. Parça metin – bunların hepsi 'defter-düşünceleri'; bir defter tutma düşüncesinin üretimleri.

Düşünce/sanat tarihinin izi tıpkıyazım biçimleriyle ilişkisi üzerinden sürülebilir: mektup elyazması defter.

Defter bir sanat formuna dönüştü (Rilke, Lizzie'nin kitabı [*Uykusuz Geceler*]), bir düşünce biçimi (Barthes), hatta felsefi bir tür (Lichtenberg, Nietzsche, Wittgenstein, Cioran, Canetti).

Mektubun düşüşü, defterin yükselişi! İnsanlar artık başkalarına yazmıyor, kendileri için yazıyorlar.

Neden? Cimrilikten mi? Güzel deyişleri, bilgeliği başkasına harcamamak için – mektubu saklayacağı bile belli olmayan uzak bir alıcı için yazmaya değer mi?

Kendine sakla!

Düşünceleri toplayıp biriktirip yığmak.

Defterin *personası* biraz farklı. Daha küstah (sızlananları düşünmeyelim!)

Aforizma. Aforizma aristokratik karamsarlık içerir. [*Sayfa kenarına:*] kınama, havalı olma. Alt[ernatif]: Aforizma karamsarlık ve sürat içerir.

[Canetti'nin] aforizmaları yoğunlaştırılmış düşünceler.

[*Sayfa kenarına:*] Canetti'yi okumak akla Montagine, Gracian, Chamfort, Lichtenberg ve (çağdaşlar arasında) Cioran'ı getiriyor – temelde aynı bilgelik: karamsarlığın bilgeliği.

Aforizmalar serkeş düşüncelerdir.

Aforizma, aristokratik bir düşünme biçimi: aristokratın size söylemeye yanaştığı ancak budur; ayrıntıları açıklamadan, hızlı şekilde anlamanız gerektiğini düşünür. Aforizmacı düşünce biçimi düşünmeyi bir engelli yarış olarak inşa eder: okurun hızla anlaması ve okumaya devam etmesi beklenir. Bir aforizma bir sav değildir; bunun için fazla kibar yetiştirilmiştir.

Aforizma yazmak bir maske takmak gibi – kınayan, yukarıdan bakan bir maske. Büyük bir gelenek içinde, aforizma yazarının gizli tinsel kurtuluş arayışını örter (biçimlendirir). Kurtuluş

paradoksları. Aforizma yazarının ahlâk dışı, hafif bakış açısı kendini yok ettiğinde anlarız, biliriz.

Örnek: Saray mensupları hakkındaki kitabını, bir nedimin mantıksal olarak bir aziz olması gerektiği çıkarımıyla sonlandıran Gracian; veya dehası çoğunlukla trajedi duygusu olmayan bir Nietzsche'yi hatırlatan Wilde, *De Profundis*'in perişan, dehşet verici bilgeliğiyle sonlandırır.

29 Nisan

Alıntı < > yolculuk
Sessizlik
Dünyayı aracılığıyla kavradığım üç düşünce.
Her birinin diğer ikisine ihtiyacı var.
Diğer ikisini de değiştirmeden içlerinden birini değiştiremem.

[*Sayfa kenarına:*] *Hanoi Yolculuğu*, "Rehbersiz Tur", "Çin'e Yolculuk Projesi", "Debriefing"

Alıntılardan inşa edilen kurmacalar –

Bir alıntılar antolojisi olarak algılanan dünya (fotoğraf üzerine makaleler)

Sessizliğin onaylanmasıyla sonlanan öyküler [–] "Dr. Jekyll," ve *Rüyalarının Esiri*

[*Sayfa kenarına:*] *Ölüm Tüneli* bir alıntılar müzesi olan ölüm görüsüyle sonlanır. "Çin'e Yolculuk Projesi"nde Godard + Benjamin makalelerindeki alıntı teması.

Alıntı, benim için, 'parça metin' düşüncemin devamıdır – modernist duyarlılığın keşfi {Schegel kardeşler [*August ve Friedrich*], Novalis}

Rusya'da insanlar son sözü şairin söylemesini bekler. (Edebiyat başka hiçbir yerde bu kadar önemli değildir.)

"Hayır, önce söyle bana," dedi Macar sürgün, "gerçekle adalet arasında seçim yapman gerekse hangisini tercih edersin?"
"Gerçeği."
"Doğru," dedi.
Tout est là ["*Hepsi orada*"]

İnsan komünizme karşı koymak *zorunda:* Komünizm bizden yalan söylememizi ister – adalet adına zekânın (ve yaratma özgürlüğünün) kurban edilişi. (Ve, sonunda, düzen.) Bilerek yeteneğini kurban eden [*Rus romancı ve Stalin'in apolojisti olan Ilya*] Ehrenburg'u düşün.

Komünizm, kapitalizmden çok daha baskıcı bir bürokrasinin inşası anlamına gelir.

Komünizm diye bir şey yoktur. Yalnız ulusal sosyalizm vardır. – Kazanan da budur. (Milliyetçilik, 20. yüzyılın en etkileyici siyasal gücüdür.) Faşist dil yenilgiye uğradı – komünist dil hayatta kaldı ve çoğu yeni milliyetçiliğin, eski-sömürgelerin + retoriğine (+ amiral gemisine) dönüştü.

Hitler kaybetti. Ama ulusal sosyalizm –küçük n, küçük s- kazandı.

İngiliz, Alman, Fransız olamazsın, ya öylesindir ya değil – ama Amerikalı olabilirsin.
İcat edilmiş, doğal olmayan bir ülke.

Aile ilişkileri dahil her ilişkinin bir sözleşme olduğu ve karşı tarafın memnuniyetsizliği üzerine feshedilebileceği bir ülke. Zaten öyle olmalı da.

[*Çağdaş Amerikalı taşlama yazarı*] Fran Lebowitz'in annesi: "Ama söylediğin her şey bir vaat." Yahudi-Protestan görüşü.

İtalya'da söz vermek bir plandan, niyet beyanından fazlası değildir. Kişinin firkini değiştirebileceği kabul edilir.

30 Nisan

Hevesli bir modernist? Gönülsüz bir modernist?

Simgeci roman: bir fantezinin içinin incelenmesi

Anlamak gereken ilk şey, Amerikalıların asla acı çekmediği. Acı çekmeyi bilmiyorlar. (Dün gece Heberto + Belkıs Padilla'yla [*Kübalı sürgün şair ve eşi*] akşam yemeğinde ben söyledim.)

Aktif sözcük dağarcığımı geliştirmek için sözcük listeleri yapmak. Yalnızca zayıf değil çelimsiz, numara değil kandırmaca, utandırıcı değil yüz kızartıcı, sahte değil asılsız demek.

Çelimsiz, kandırmaca, yüz kızartıcı, asılsız sözcüklerinden bir öykü yazabilirim. Zaten bir öykü *oluşturuyorlar*.

2 Mayıs

Bir şair (Joseph!) hakkında bir öykü – etik açıdan onun eserlerinden çok daha azı

Dün öğle yemeğinde İran Şahı'nı ve işkenceyi savunan Joseph (The Silver Palace [*SS ve Brodsky'nin sık sık gittiği bir New York Çin restoranı*]). Stephen + Natasha [Spender] ve David'le birlikte. Şimdi, [*Brodsky'nin şiiri*] "Cape Cod Ninnisi"ni yeniden okuyorum.

...

6 Mayıs

Evet, aforizmacı düşünce üzerine bir makale! Bir başka toparlayıcı son. "Not almak üzerine Notlar."

Canetti'nin (1943) epigrafıyla. "Büyük aforizma yazarları birbirlerini yakından tanıyormuş gibi yazar."

İnsan sebebini merak ediyor. Aforizmalar edebiyatı bize bilgeliğin aynılığını öğretiyor olabilir mi (antropolojinin kültürün çeşitliliğini öğrettiği gibi)? Karamsarlığın bilgeliği. Yoksa aforizmaların, kısaltılmış, yoğunlaştırılmış ya da serkeş düşüncenin, kullanıldığı zaman kaçınılmaz olarak belli tavırları ima eden, belli temalara araç olan, tarihle renklendirilmiş bir ses olduğunu mu düşünmeliyiz?

Aforizma yazarının geleneksel temaları: toplumların ikiyüzlülükleri, insan arzularının bencilliği, kadınların sığlığı + şeytaniliği; aşk kandırmacası; yalnızlığın zevkleri (ve gerekliliği); + kişinin düşünce süreçlerinin incelikleri.

Bütün büyük aforizma yazarları karamsarlık ve düş kırıklığı yükünü üstlenmek için mücadele halindedir – bazıları diğerlerinden daha yumuşak (daha az şiddetli) biçimde.

Sosyal hayatın yalancılıkları + ikiyüzlülükleri. Büyük aforizma yazarlarının çoğu (Chamfort, Kraus) yalnızca yukarıdan bakmakla kalmaz, kadınları hor görürler; çoğu kendi zihinsel süreçlerinden + genel olarak zihinsel süreçten büyülenir (Lichtenberg, Wittgenstein).

[*Sayfa kenarına:*] Paradoks, mübalağa beğenisi

Aforizmacı düşünce biçimi sabırsızdır: cesurluğu ya da yoğunlaştırışıyla, daha üstün bir standart varsayar...

Aforizmacı düşüncenin karakteristik küstahlığı. Bir poz mu? Bir saik?

...

... Büyük aforizma yazarlarının çoğunun karamsar olmasının en ünlü istisnası Lichtenberg'di – insanın aptallığını kınamak için Avrupalı değil İngiliz modelleri takip etti: kendini fahri İngiliz sayıyordu ve İngilizlerin karakteristik özelliği olduğunu düşündüğü mantığı zihnin en büyük erdemi kabul ediyordu.

[*Sayfa kenarına:*] İngilizler daha havalı (Wilde, Auden)

[*Sayfa kenarına:*] Aforizma yazarının en sevdiği konu: kendisi; Lichtenberg aktif biçimde kadın düşmanı değildi.

Büyük aforizma yazarları arasındaki bir başka istisna da [*Moritanyalı yazar ve ressam* Malcom de] Chazal idi – ne iyimser ne karamsardı. Çünkü bir natüralistti.

Canetti, Avrupa geleneğindeki insanlığın ahmaklığını küçümseme yönelimini paylaşır – mizantropi ve mizojini aforizma geleneğinde salgın halindedir.

Aforizma genellikle kopmanın ürünüdür, zihnin bir tür kibridir. Canetti'de, Cioran'da olduğu gibi, aforizma sonsuz öğrencinin aşırı tutkulu zihninine uygun bir beceri (ürün) kabul edilir.

Modern deneme türünü yaratan Montaigne – o da mı bir aforizma yazarıydı?

...

Yazan doktorlar...

9 Mayıs

Nijinski bir entelektüel değildi. Bir fikirdi. ([*Amerikalı bale eleştirmeni*] A. [*Arlene*] Croce)
Canetti makalesi – 'Canetti' hakkında bir kurmaca parçası – benim Kien'im [*Canetti'nin* Auto-da-Fé'sinin *trajik kahramanı*]. Bu anlamda, benim hakkımda.

Satürn Yıldızı Altında'daki tek eleştiri sekizinci yazı olurdu – onları beni tarif ettikleri gibi tarif eden bir deneme. Entelektüel hevesin patosu, koleksiyoncu (her-şey olarak zihin), melankoli & tarih, ahlâki iddiaya karşı estetizm yargılaması, vb. İmkânsız bir proje olarak entelektüel.

Eserlerimi birleştiren bir tema varsa, naiflik. Etik ciddiyet, tutkululuk. Bir ruh hali, bir ton.

Deneme yazmaktan vazgeçmeliyim çünkü kaçınılmaz olarak demagojiye dayanan bir eylem. Sahip *olmadığım* kesinlikleri – sahip olmaya yaklaşmadığım kesinlikleri taşıyor gibi hissediyorum.

18 Mayıs

Varşova 50'lerdeki İngiliz şehirleri gibi kokuyor. Kömür –

Jarek [*Anders – SS'ın Polonyalı çevirmeni, arkadaşı ve bu yolculuk sırasında mihmandarı:*] "Polonya gibi bir ülkede kural: 'Güçlü olan kimseye güvenme' " –

"SSCB başarısız bir devrim değil, başarılı olan bir totaliter devrim vakası."

Polonya'nın en zengin iki adamı -milyonerler- [*yönetmen Andrzej*] Wajda + [*Besteci ve orkestra şefi Krzysztof*] Penderecki. (Ve [Stanislaw] Lem.)

[*Polonyalı şair Zbigniew*] Herbert Batı Berlin'de yaşıyor / [*Polonyalı şair Czeslaw*] Milosz Berkeley'de

Jarek'in Katolik Kilisesi savunması. "Evrensel bir şeye tekabül ettiğini düşünmüyor musun? Ahlâki değerlere?"

Soyvet yapımı 'Kültür + Bilim Sarayı' – 1956'da inşa edilmiş – düğün pastasına benziyor – Stalin'in binanın tepesine kazınan adı, 'Kültür + Bilim Sarayı' yazan bir tabelayla kapatılmış.

[*Sayfa kenarına:*] Bir yorum: Empire State Binası'nın yanlış anlaşılmış hali. (bir başkası: Moskova Üniversitesi'nde.)

Jarek: "Sence de Amerika dünyanın tek umudu değil mi?"

Edward Okun'un (1872-1945) kitap illüstrasyonları + resimleri, Beardsley-imsi

Polonya'da komünist yok ama çok sayıda polis var. Artık kimse Marksist revizyonizm hakkında tartışmıyor.

...

Polonya'da 1946'da Kielce pogromu yapıldı.

Jarek, "Cesur Polonya"dan etkilenmeden söz ediyor.

Pyotr [*edebiyat eleştirmeni Artur*] Sandauer'den söz ederken: hükümetin "resmi Yahudi görevlisi" diyor – [Bruno] Schulz'u yeniden keşfettiğini söylüyormuş ama doğru değil.

20 Mayıs, Casimierez [Krakov semti Kazimierz]

... Tolstoy'da mutlak paradoksun varlığı. (*Savaş ve Barış*'ı yeniden okuyorum.)

Ashbery [*Amerikalı şair John Ashbery, SS'ın birlikte Polonya'ya yolculuk ettiği yazar grubu içindeydi*]: "Şiirimin mahremiyeti kişisel mahremiyetim değil. Örneksel bir mahremiyet."
"... Odağa giren, odaktan çıkan şiirler."

Polonya hakkında bir deneme: Polonya düzlüklerinin tasviriyle başla, doğal sınırları olmayan bir manzara bu. Sonra [Witold] Gombrowicz'den alıntı yap: Astlığa mahkûm bir ülke (halk).

Krakov: tramvaylar, avangard tiyatro, hava kirliliği, tarihi şehir merkezi, turistler – Varşova'dan daha muhafazakâr. 25 yıl boyunca Wojtyla'nın [Papa II. John Paul] taht makamı.

Çalışmalarım hakkında konuşmak...

Edebi kübizm > pek çok kez + pek çok yerde olmak, sesler
Envanter [/] alıntı ilkesi

...

Bunu ilk söyleyen (?) Flaubert'ti: "Uzun süre bakarsanız hiçbir şey sıkıcı değildir." Cage'den bir yüzyıl önce.

29 Haziran, Paris

Cioran'la akşam yemeği: "Solcular arasında sinik davranmaya izin olmadığını keşfettim." Gençliğinde -1930'lar- neden komünizme kapılmadığını açıklarken.

İtalya hakkında: "Orası bir cennet. İnsan suikast yapabilir. İnsan ülkeden ayrılabilir."

...

Bu toplum bu kadar çok şiddet fantezisi beslemese, bunca kişi s-m meraklısı olmazdı. Doğru mu?

Özgürlük olarak roman: ihlal edebileceği kurallar yalnızca içsel olanlar – kendi icadı olan kurallar.

...

[*Sayfa kenarına:*] *Seks içgüdüsü kendine özgü bağlantılara (fetişizmler, vs) tabidir çünkü denetlenmez – talimatlar, kurallar yoktur. Toplumsal cinsiyet rollerinin ne kadar geniş ölçekli denetlendiğini düşün.*

...

Sürrealizm: gündelik hayata + aşk + yalnızlık hakkında duygusal fikirlere antipati duymak

19. yüzyıl ortasındaki meta-lezbiyenlik, Bostonlu evlenmemiş kadınlar tarafından geliştirildi. [*Henry James'in* Bostonlular'*ındaki*] Olive Chancellor, vs.

...

Joseph hakkında bir öykü: "Vox Clamantis"

"Bütün bu zarif hoplayışların etik ehemmiyeti nedir?" diye sorar, yakın zamanda Balanchine hayranı olan Irving Howe- + sonra da cevaplar: "etik düş gücünün karşısında geri çekilmesini gerektiren güzellikler vardır."

Bravo.

Bir başka Yahudinin etik çıkarımına bakalım. [*Amerikalı emprezaryo ve yazar*] Lincoln Kirstein: "Bale nasıl davranılması gerektiği hakkındadır."

...

23 Temmuz

Sanatın hayatı > sanatın ölümden sonra hayatı (örn. Milo Venüsü, kırıktır)

30 Temmuz

Sofuluk değil, istihza

...

[*Altı çizili:*] İyi bir konu: Komünizm aşkı biten Batı. 200 yıllık bir tutkunun sonu.

"Hayatım benim başkentim, hayal gücümün başkenti..."

"Bir kusurum, aşkın her şeyi içermesini -ve dışlamasını- istemek."

"Sanatta -ve hayatta- beni en çok duygulandıran, asillik..."

"Dünyayı 'kültür' ve bilgiyle doldurma yönündeki kadim saplantım..."

"Kötü çocukluk geçiren herkes öfkelidir. Ben de annemin yapay solunum cihazıydım."

"Aşk hastalığı, bir humma. Kişi aşka 'düşer'. Ancak insan bu hastalığa yakalanacaksa, sık sık yakalanmalı; hep yakalanmalı..."

"Seks bir aşk oyunudur. Gerçekten hoşlanmadığım biriyse sevişirsem üzülürüm; aşkla sevişme bana kendimi iyi hissettirir."

"Cinsellik açısından -belli ölçüde- beni kadınlar kurtardı. Beni buldular, üstüme geldiler; erkeklerle bile yatmamı sağladılar."

"Çıplak olmaya devam etmeliyim; bırak acısın, ama hayatta kalayım."

"Temelde, kendimi gerçekten seviyorum. Hep sevdim. Sadece, başka insanların beni sevmeyeceğini düşünüyorum. Ve onların bakışını 'anlıyorum'. Fakat -başkalarının yerinde olsam- beni severdim."

agora kitaplığı • 480
ISBN 978-605-103-274-0
9 786051 032740
biyografi • 11
www.agorakitapligi.com